Ålands landskapsregering

Budget för landskapet Åland 2019

Antagen av lagtinget 20.12.2018

Innehåll

Allmän motivering **5**
Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019 5
Broar till framtiden 12
Utveckling och hållbarhet 13
Självstyrelseutveckling 14
Åland i världen 15
Ekonomisk politik 16
Utveckling och omstrukturering av kommunerna 26
Demokratiutveckling och integration 26
Jämställdhetspolitik 27
Nolltolerans mot våld i nära relationer 28
Social omsorg 28
Hälso- och sjukvård 31
Miljö 32
Utbildnings- och kulturpolitik 33
Närings-, arbetsmarknads- och regionalpolitik 37
Hållbar samhällsteknik 40
Energi- och klimatpolitik 41
Bostäder och byggande 42
Infrastruktur- och transportpolitik 42
Personalpolitik 43
Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019 45
Reservationer mot Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019 gällande budget för landskapet Åland 2019 51

Detaljmotivering - Verksamhet **66**

100 Lagtinget **67**
101 Lagtinget 67
111 Lagtingets kansli 68
112 Lagtingets övriga utgifter 69
120 Landskapsrevisionen 70
130 Ålands delegation i Nordiska rådet 71

200 Landskapsregeringen och regeringskansliet **72**
200 Lantrådet och landskapsregeringens ledamöter 72
210 Regeringskansliet 73
215 Kommunikationsverksamhet 75
220 Främjande av jämställdheten 77
225 Främjande av integration 78
230 Valkostnader 79
240 Brand- och räddningsväsendet 80
250 Personalarbete och arbetsmiljö 81
252 Serviceverksamhet 82
260 Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter 83
265 Konsumentskydd 85
270 Radio- och TV-verksamhet 86
280 Lagberedningen 87

300 Finansavdelningens förvaltningsområde **88**
300 Allmän förvaltning 89
380 Pensioner och pensionsavgifter 91
390 Gemensamma förvaltningskostnader 93

400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde **95**
400 Allmän förvaltning 95

410 Övriga sociala uppgifter ... 97
420 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter ... 99
430 Allmän miljövård ... 100
440 Naturvård ... 100
450 Vattenförsörjning och vattenvård ... 102
460 Cirkulär ekonomi ... 105
470 Miljöhälsovård ... 106

500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde ... 108
500 Allmän förvaltning ... 109
505 Biblioteksverksamhet ... 112
510 Allmän ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet ... 113
515 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott ... 114
516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet ... 114
535 Utbildning efter grundskolan och vuxenutbildning ... 116
540 Kulturarvs- och museiverksamhet ... 116

600 Näringsavdelningens förvaltningsområde ... 120
600 Allmän förvaltning ... 121
610 Näringslivets främjande ... 122
615 Främjande av livsmedelsproduktion ... 125
621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014-2020 ... 126
640 Främjande av skogsbruket ... 126
650 Jakt- och viltvård ... 127
670 Främjande av fiskerinäringen ... 128

700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde ... 130
700 Allmän förvaltning ... 131
710 Planläggnings- och byggnadsväsendet ... 131
720 Elsäkerhet och energi ... 132
740 Ålandstrafiken ... 134
745 Oljeskydd ... 135
750 Kostnader för sjötrafik ... 135
760 Kostnader för väghållning ... 137

8 Myndigheter samt fristående enheter ... 140
820 Ålands statistik- och utredningsbyrå ... 140
822 Datainspektionen ... 142
823 Ålands energimyndighet ... 144
825 Ålands polismyndighet ... 145
826 Ålands ombudsmannamyndighet ... 147
827 Lotteriinspektionen ... 149
831 Upphandlingsinspektionen ... 150
840 Ålands hälso- och sjukvård ... 150
848 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ... 155
850 Högskolan på Åland ... 158
851 Ålands folkhögskola ... 160
852 Ålands musikinstitut ... 161
855 Ålands gymnasium ... 163
856 Ålands sjösäkerhetscentrum ... 165
860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet ... 167
865 Ålands fiskodling, Guttorp ... 169
870 Fordonsmyndigheten ... 170
871 Rederiverksamhet ... 171
872 Vägunderhållsverksamhet ... 171
873 Verkstad och lager ... 172

Detaljmotivering - Överföringar ... 173

100 Lagtinget ... 174
112 Lagtingets övriga utgifter ... 174

200 Landskapsregeringen och regeringskansliet ... 175
230 Valkostnader ... 175
232 Understödjande av politisk verksamhet ... 175
240 Brand- och räddningsväsendet ... 176
270 Radio- och TV-verksamhet ... 176

300 Finansavdelningens förvaltningsområde ... 177
330 Landskapsandelar och stöd till kommunerna ... 177
340 Särskilda understöd, lån och investeringar ... 179
350 Penningautomatmedel ... 179

400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde ... 182
410 Övriga sociala uppgifter ... 182
415 Kommunernas socialvårdsområde ... 183
420 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter ... 184
440 Naturvård ... 184
445 Penningautomatmedel för social och miljöverksamhet ... 185
450 Vattenförsörjning och vattenvård ... 186
460 Cirkulär ekonomi ... 186

500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde ... 188
502 Studiestöd ... 188
505 Biblioteksverksamhet ... 189
510 Allmän ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet ... 189
515 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott ... 190
516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet ... 191
520 Landskapsandelar och stöd för grundskolan ... 192

600 Näringsavdelningens förvaltningsområde ... 193
610 Näringslivets främjande ... 193
615 Främjande av livsmedelsproduktion ... 195
621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020 ... 197
623 Europeiska Unionen - program för landsbygdens utveckling, EJFLU, 2014 - 2020 ... 198
625 Europeiska Unionen - Europeiska havs- och fiskerifonden, EHFF, 2014 - 2020 ... 200
640 Främjande av skogsbruket ... 201
650 Jakt- och viltvård ... 201
670 Främjande av fiskerinäringen ... 202

700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde ... 203
715 Bostäder och byggande ... 203
720 Elsäkerhet och energi ... 204
747 Övrig trafik ... 206
751 Kostnader för sjötrafik ... 206
760 Kostnader för väghållning ... 207

8 Myndigheter samt fristående enheter ... 208
850 Högskolan på Åland ... 208
860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet ... 208

Ofördelad minskning överföringskostnader ... 210
889 Återförda anslag ... 210

Detaljmotivering - Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter ... 211

890 Skatter och avgifter av skattenatur, inkomster av lån och finansiella poster ... 212
890 Skatter och inkomster av skattenatur ... 212
892 Finansiella poster ... 213

893 Avskrivningar och nedskrivningar ... 216
Detaljmotivering - Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar ... 217
100 Lagtinget ... 218
9111 Lagtingets kansli ... 218
300 Finansavdelningens förvaltningsområde ... 219
9340 Särskilda understöd, lån och investeringar ... 219
9350 Penningautomatmedel ... 220
9390 Gemensamma förvaltningskostnader ... 220
400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde ... 221
9440 Naturvård ... 221
500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde ... 222
9516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet ... 222
9540 Kulturarvs- och museiverksamhet ... 222
600 Näringsavdelningens förvaltningsområde ... 224
9621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020 ... 224
9640 Främjande av skogsbruket ... 224
700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde ... 225
9745 Oljeskydd ... 225
9750 Kostnader för sjötrafik ... 225
9760 Kostnader för väghållning ... 226
8 Myndigheter samt fristående enheter ... 229
9825 Ålands polismyndighet ... 229
9840 Ålands hälso- och sjukvård ... 229
9848 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ... 230
9850 Högskolan på Åland ... 231
9855 Ålands gymnasium ... 231
9856 Ålands sjösäkerhetscentrum ... 231
Finansieringslån ... 233
Bilaga 1: Sifferstat ... 1
Bilaga 2: Utveckling och hållbarhet i budgeten ... 1
Bilaga 3: Översikt över landskapets investeringsplaner 2018 - 2020 ... 1
Bilaga 4: Ekonomisk översikt hösten 2018 ... 1
Bilaga 5: Kvinnor och män i samhälle och arbetsliv, förändringar under 2010-talet ... 1

Till Ålands lagting

Allmän motivering

Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

Sammanfattning

Landskapsregeringens förslag

Landskapsregeringen föreslår att lagtinget antar ett förslag till budget för år 2019. I budgetförslaget föreslås ett kostnadsanslag om totalt 376 227 000 (364 800 698 = grundbudget 2018) euro för år 2019. Kostnader för verksamheten föreslås uppgå till 240 710 000 (232 357 698) euro, för överföringar 97 024 000 (97 987 000) euro, finansiella poster och avskrivningar till 8 080 000 (8 041 000) euro och investeringar, lån och övriga finansinvesteringar till 30 413 000 (26 415 000) euro.

Årets beräknade resultatmässiga underskott (exklusive extraordinära intäkter och kostnader) uppgår till 1 951 000 (4 502 000) euro.

Motionerna

I anslutning till budgetförslaget har 67 budgetmotioner inlämnats.

Utskottets förslag

Utskottet föreslår att budgetförslaget godkänns med beaktande av änd-ringen som framgår av klämmen. Budgetmotionerna föreslås förkastade med undantag av motion nr 39/2018-2019 som utskottet föreslår godkänd.

Utskottets synpunkter

Allmän motivering

Ekonomisk översikt

Världen

Världsekonomins tillväxt är fortsättningsvis på en rätt god nivå som förväntas hålla i sig ytterligare ett par år. Konjunkturtoppen har dock sannolikt passerats. De ökade tendenserna till protektionism genom införande av skyddstullar i handeln mellan USA och Kina och även i viss mån mellan USA och EU är oroväckande och kan drabba världsekonomin kraftigt om inte världsekonomins stora aktörer får överens-kommelser till stånd.

Inom euroområdet är styrräntan fortfarande 0,0 procent och förväntas ligga kvar på den nivån åtminstone under första halvåret 2019. Euroområdet har fortfarande en genomsnittlig tillväxt runt 2

procent vilket får anses vara acceptabelt. Brexit-processen är givetvis ett orosmoment för den europeiska ekonomin, eftersom det är svårt att förut-säga exakt hur handeln med varor och tjänster utvecklas efter utträdet i mars 2019.

Den svenska ekonomin har under en lång tid varit väldigt stark och statsfinanserna är i gott skick. Arbetslösheten ligger på dryga 6 procent och inflationen är låg, vilket gör att styrräntorna hålls nere. Det är också en anledning att den svenska kronan försvagats med cirka 20 procent i förhållande till euron, vilket försvårar för åländsk tjänste- och varuexport till Sverige och gör givetvis också att svenska turister på Åland har en sämre köpkraft än tidigare.

Ltl Stephan Toivonen har föreslagit en tilläggstext, vilken framgår i reservation, vilken utskottet har förkastat efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ltl Stephan Toivonen.

Finland

Finlands ekonomi har under 2018 haft en fortsatt positiv utveckling. Bruttonationalproduktens (BNP) tillväxt som år 2017 stannade på 2,8 procent kommer att hållas på samma nivå för år 2018, men förväntas därefter sjunka till cirka 2 procent de närmaste åren. Arbetslösheten visar fortsättningsvis sjunkande siffror och Näringslivets forskningsinstitut (ETLA) prognos visar en prognosticerad arbetslöshet om 7,4 pro-cent för 2019, vilket är 0,4 procentenheter lägre än motsvarande pro-gnos som ETLA uppgjorde under 2018.

Den statliga sektorns finansieringsunderskott förbättras stadigt och förväntas bli positiv under 2020-talet. Statens, kommunernas och socialskyddsfondernas samlade finansieringsbalans beräknas nå en positiv nivå först under år 2020. Statsskuldens andel av BNP nådde sin topp under 2017 och har sedan dess sjunkit. År 2019 uppskattas statsskulden uppgå till cirka 45 procent av BNP.

Åland

Tillväxten i den åländska ekonomin mätt genom den reala tillväxten i bruttonationalprodukten (BNP) är svag. Utskottet har erfarit att BNP-tillväxten per capita preliminärt var – 0,5 procent år 2017 och förväntas vara oförändrad år 2018. Den sammanlagda BNP-tillväxten för 2017 och 2018 är prognosticerad till 0,5 procent. Den låga BNP-tillväxten kan förklaras med en allmän avmattning i det privata närings-livet. År 2015 utgjorde första perioden med tre sammanhängande år av tillväxt sedan 2007. Räknat per capita och köpkraftsjusterat hade den åländska ekonomin 2015 dock ännu inte nått tillbaka till den nivå som rådde innan nedgången 2008. Utskottet har erfarit att trenden är nedåt-gående oavsett BNP-mått.

En del övriga ekonomiska indikatorer är dock positiva. Åland har fortfarande en relativt hög inflyttning vilket bidrar till att upprätthålla den relativa storleken på arbetskraften trots pensionsavgångarna från de stora årskullarna. Inflationen är låg liksom arbetslösheten, som ligger under 4 procent, och rekryteringsförväntningarna är fortsatt goda på grund av de stora pensionsavgångarna.

Utskottet ser med oro på ökningen av hushållens skuldsättning. Under tioårsperioden 2007-2016 ökade de skuldsatta bostadshushållens skulder från 84 500 euro per hushåll till 117 700 euro per hushåll. Angivet som skuld i förhållande till disponibel inkomst steg skuldsättningen från 158 % till 212 %. Totalt hade de åländska hushållen 981 miljoner euro i skuld år 2017, varav 688 miljoner euro utgjorde bostadsskulder. En hög skuldsättning kan ge kraftiga marginaleffekter på samhällsekonomin om räntorna stiger eftersom en ökad andel av hushållens medel då kommer att användas för räntebetalningar istället för konsumtion och investeringar. Den snabbast växande kategorin av skulder är gruppen ”övriga skulder”, vilket i praktiken till största delen torde vara konsumtionsskulder. Denna grupp har ökat från 140 miljoner euro till 241 miljoner euro under perioden 2007-2017.

Bostadshushållens skulder ”för inkomstens förvärvande” har istället sjunkit från 63 miljoner euro till 52 miljoner euro under perioden 2007-2017. Antalet personer som har skulder för att bedriva sin yrkes-verksamhet har minskat i ännu snabbare takt än skuldsaldot, från 954 till 596 stycken.

Självstyrelseutveckling

Utskottet konstaterar att arbetet med en ny självstyrelselag visade att det finns en relativt stor okunnighet om självstyrelsen i Finland. Utskottet vill därför framhålla att det är viktigt att på olika sätt öka kontaktytorna till såväl den parlamentariska nivån som till förvaltningen i Finland. Utskottet har noterat att de besök och träffar, till exempel den så kallade Ålandsakademin, som anordnats har gett positiva resultat, speciellt då besöken ordnas på Åland med organiserat program. Utskottet anser att det är viktigt att landskapsregeringen och lagtinget intensifierar och utvecklar arbetet med att skapa kontakter till riket och i detta sammanhang förtydliga Ålandskontorets roll. Huvudfokus bör vara att under våren 2019 arbeta för att få in skrivningar om självstyrelsens utveckling i det kommande regeringsprogrammet i Finland.

För att på Åland fortsättningsvis säkerställa ett brett politiskt sam-förstånd i arbetet med ett nytt självstyrelsesystem bör det fortsatta arbetet ske på ett sätt så att en bred politisk representation uppnås.

Utskottet delar landskapsregeringens oro över den försämrade situationen för det svenska språkets ställning i Finland eftersom det är en av grundpelarna för självstyrelsesystemets uppbyggnad. Det språkpolitiska arbetet bör intensifieras och utskottet stöder landskapsregeringens plan på att det redan tillsatta språkrådet kompletteras med en ny parlamentarisk språkkommitté.

Utskottet föreslår att landskapsregeringen ser över introduktionsutbildningen och fortbildningen för tjänstemän vid landskapsregeringen med fokus på att öka kunskapen om självstyrelsen.

Vtm Veronica Thörnroos har föreslagit en tilläggstext, vilken fram-går i reservation, vilken utskottet har förkastat efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av vtm Veronica Thörnroos och ledamot Lars Häggblom.

Landskapets ekonomi

Det budgeterade resultatet i budgeten visar fortfarande ett underskott om 1,95 miljoner euro, vilket kan jämföras med grundbudgeten för år 2018 som hade ett underskott om 4,5 miljoner euro.

	2015	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Grundbudget, kost-nadsanslag	343 308 000	336 006 000	334 478 800	338 700 000	345 814 000
Tilläggsbudgetering	1 112 000	1 187 000	-133 000	1 313 000	
Summa budgeterade kostnadsanslag*	**344 420 000**	**337 193 000**	**334 345 000**	**340 013 000**	**345 814 000**
Skattrelaterade intäk-ter, bokslut	238 416 900	240 908 800	269 750 700	*265 527 000****	*268 280 000***
Verkställt resultat**	- 9 971 700	-15 507 200	16 864 200	-3 585 000***	*-1 951 000****

(*) investeringsanslag ingår ej
(**) exklusive extraordinära kostnader och intäkter
(***) budgeterat belopp

Utskottet har i ett flertal betänkanden gällande budgeten lyft frågan om behovet av bättre information om personalstorleken och antalet utförda årsverken. Utskottet erfar att lönesystemet fortfarande inte förmår leverera de uppgifter som krävs för att få en korrekt bild av antalet an-ställda. Enligt manuellt sammanställda uppgifter som utskottet erhållit från landskapsregeringen ska

det nästa år (2019) finnas 1 658 arbets-avtal, inrättade och tillfälliga tjänster, av vilka 5 arbetsplatser är vakanta. Utskottet konstaterar att det är svårt att jämföra antalet anställda mellan olika budgetår på grund av att det sker strukturella förändringar i form av driftprivatiseringar samt bildande av fristående verk och myndigheter.

Utskottet har noterat att uttaget från pensionsfonden för 2019 föreslås ökat jämfört med år 2017 och 2018. Som framgår ur tabellen nedan ökar också de budgeterade pensionskostnaderna vilket får till följd att fondfinansieringens relativa andel till och med minskar jämfört med år 2017. Det bör noteras att siffrorna för år 2018 och 2019 är budget-siffror, där fonduttaget är exakt medan kostnaderna i allmänhet är budgeterade med en viss marginal. Vidare konstaterar utskottet att fondfinansieringen tidvis legat på betydligt högre nivåer, 60-70 %.

År	Pensionskostnader, m€	Överfört från pensions-fonden, m€	Fondmedlens andel av kostnaderna, %
2015	29,4	18,5	63,1
2016	30,5	18,5	60,6
2017	32,0	16,5	51,6
2018	33,5*	16,0*	47,8*
2019	35,2*	17,7*	50,3*

* Budgeterade belopp

Kommunerna

Utskottet konstaterar att det är stora skillnader i de åländska kommunernas förutsättningar och ekonomi, men som helhet kan utskottet konstatera att verksamhetskostnaderna för kommunerna har ökat med 10 miljoner euro från nästan 153 miljoner år 2011 till drygt 163 miljoner euro år 2017. Kommunernas verksamhetsintäkter har minskat med drygt 7 miljoner euro under samma tid, medan skatteintäkterna har ökat med drygt 18 miljoner euro mellan åren 2011-2017. Landskapsandelar för driften har minskat från drygt 38 miljoner euro år 2011 till drygt 37 miljoner euro år 2017.

Kommunerna lånefinansierar i huvudsak sina investeringar som i sin tur belastar resultaten genom avskrivningar under en längre tid. Skuldbördan i kommunerna har totalt sett ökat sedan början av 2000-talet. De senaste åren har dock lånestocken minskat år för år från drygt 63 miljoner euro år 2014 till strax under 45 miljoner euro år 2017. De årliga avskrivningarna i kommunerna har under de senaste sex åren (2012-2017) legat kring 10–11 miljoner euro. Under samma period har årsbidragen i genomsnitt varit kring 18 miljoner euro. Kommunernas kassamedel har ökat och överskred till och med skuldsaldot med näst-an 3 miljoner euro i slutet av år 2017. Resultaten har varit positiva varje år under samma period och i medeltal har de sammanräknade resultaten uppgått till nästan 10 miljoner euro. Kommunerna har således de senaste åren som helhet lyckats relativt bra med att uppfylla behovet av att göra positiva resultat för att skapa utrymme för investeringar och för att hantera skulder. För enskilda kommuner ser situationen naturligtvis annorlunda ut, men gemensamt är att alla kommuner fortsättningsvis bör sträva mot att göra positiva resultat. Vissa kommuner är också synnerligen starkt beroende av landskapsandelarna och flera står inför stora utmaningar.

Landskapsregeringen aviserar att processen med reformen av kom-munstrukturen går in i en förverkligandefas under år 2019 och att huvudansvaret för förverkligandet av den beslutade kommunstrukturen övergår till kommunerna. Finans- och näringsutskottet har tidigare i bland annat utskottets utlåtande 2017-2018 gällande reform av kom-munstrukturen på Åland konstaterat att Åland inom en snar framtid står inför stora utmaningar när det gäller den demografiska försörjnings-kvoten och att en reform av kommunstrukturen är nödvändig. Landskapsregeringen föreslår att den planerade minskningen av landskaps-andelarna för år 2018 senareläggs till år 2019 för att tidsmässigt sammanfalla med den tidigare aviserade besparingen om cirka 1 miljon euro för år 2019. Utskottet tillstyrker detta och påminner samtidigt om vikten av att landskapsregeringen arbetar vidare med att

reformera landskapsandelssystemet med tanke på de utmaningar den kommunala sektorn står inför och med tanke på den stundande kommunreformen.

Barn och ungdom

Utskottet har under behandlingen erhållit en omfattande information om situationen för barn och unga på Åland.

Utskottet konstaterar att när situationen är så pass allvarlig att en ung person måste placeras utanför hemmet efter beslut om omhändertagande måste detta ske inom Finlands gränser eftersom omhändertagandet sker med stöd av lagstiftning som givetvis inte kan tillämpas i Sverige. Sverige skulle annars ligga nära till hands såväl avståndsmässigt som språkligt. I Finland är det endast Lagmansgården i Österbotten som ger vård på svenska. Om placeringen utanför hemmet sker på frivillig väg kan också institutioner i Sverige användas. Utskottet erfar att antalet placeringar utom hemmet år 2016 uppgick till 55 stycken, varav 26 i familjevård och 29 i institutionsvård, vilket utgjorde 0,8 % av hela populationen i åldersgruppen 0-17 år.

Utskottet konstaterar att Förenta Nationernas barnkonvention är bindande lag på Åland och barnens rätt ska beaktas i all ny lagstiftning.

Barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) är en utmaning för dagens skolor. Det arbetas olika inom skoldistrikten och utskottet konstaterar att det är ett kommunalt ansvar att tillgodose likvärdig grundskola för sina kommuninvånare, vilket innebär att alla elever ska ha rätt till stöd utifrån sina egna behov och förutsättningar. Utbildning och handledning efterfrågas för lärarna i respektive skola. Under utskottsbehandlingen har det framkommit att specialpedagoger skulle kunna vara en resurs till att utveckla skolornas och lärarnas kunskaper för dessa elever. Utskottet har också erfarit att arbetet med att samordna skolpsykologer har tagit steg framåt, att fortbildning för lärare kommer att genomföras och landskapsregeringen ser över möjligheten att ordna specialpedagogutbildning genom Högskolan på Åland, då denna utbildning endast finns i Sverige.

Ekonomisk utsatthet

I budgeten för år 2018 omnämndes att landskapsregeringen avsåg att beställa en uppdaterad utredning om ekonomisk utsatthet och social trygghet. Utredningen, som publicerades 3.12.2018, bygger på data från 2016. Jämförande material från år 2012 och 2004 finns presenterat i tidigare rapporter från ÅSUB. Rapporten konstaterar att andelen hushåll under den relativa fattigdomsgränsen, som var 17,1 procent, hade sjunkit något jämfört med år 2012 och 2004 då andelen var 17,3 respektive 18,1 procent. Andelen hushåll under den relativa fattigdomsgränsen är högre än i Finland, men lägre än för Sverige och klart lägre än för EU som helhet. Utskottet konstaterar att landskapsregeringen avser att komma med förslag till ytterligare åtgärder med anledning av ekonomisk utsatthet.

Hälso- och sjukvård

I Ålands budget för 2018 finns en skrivning om att behovet av cancer-screening ska utredas. Den hudcancerscreening som nu genomförs sker i Ålands cancerförenings r.f. regi och har ett stort antal besökare vid varje tillfälle. I budgetmotion nr 22 äskas om ett anslag så att hudcancerscreening kan genomföras på alla ålänningar. Åtgärdsmotion nr 7/2016-2017 som tar upp samma tema som budgetmotionen har nyligen färdigbehandlats i social- och miljöutskottet (SMU 2/2018-2019). Utskottet ansluter sig till social- och miljöutskottets betänkande i ärendet.

I budgetmotion nr 24 äskas om att öppethållningstiden vid hälsocentralen i Godby ska utökas till fem dagar per vecka. Utskottet konstaterar att fredagsstängningen infördes som ett resultat av inbesparingar under tidigare budgetår varför utskottet inte anser det ändamålsenligt att ändra detta. Utskottet konstaterar vidare att det är Ålands hälso- och sjukvårds uppgift att besluta om öppethållningstider med mera inom organisationen.

Landskapsregeringen skriver i budgeten att de prehospitala land-transporterna i skärgården ordnas och tryggas. Utskottet välkomnar detta och förutsätter att det görs med beaktande av de olika skärgårdskommunernas förutsättningar.

Vtm Veronica Thörnroos och ledamot Lars Häggblom har lämnat en gemensam reservation.

Hållbar utveckling och miljö

Landskapsregeringen har under mandatperioden arbetat med att implementera den Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland som togs fram 2016. Energi-, plan- och byggfrågor är centrala komponenter för att i stor skala kunna öka samhällets hållbarhet på lång sikt.

Utskottet noterar att landskapsregeringen avser lansera ett nytt produktionsstöd för vindkraft. Energin från vindkraften behöver dock ett elnät som kan klara av att bära olika belastningar varför nätet måste anpassas för att kunna klara snabba ändringar i förutsättningar. Här ger digitaliseringen möjligheter till intelligenta nät, något som FLEXe-projektet ska arbeta med. Det bolag, Flexens ab, som bildats för att delta i detta projekt har i sin uppdragsbeskrivning att arbeta med alla former av energilösningar.

Under de senaste åren har det etablerats laddningsstationer för elbilar. Då infrastrukturen finns på plats finns det förutsättningar för ett ökat antal elbilar i landskapet samtidigt som besökare inte hindras på grund av bristande laddinfrastruktur.

Biogas är ett koldioxidneutralt bränsle som kan framställas lokalt. Utskottet har erfarit att det för närvarande pågår åtminstone två förstudier för etablering av biogasanläggningar på Åland. Utskottet har också erfarit att tillverkning av ren biogas som duger i fordonsmotorer är en krävande process. Mängden råvara på Åland är också relativt liten, varför det inte är helt säkert att det går att få lönsamhet i en relativt li-ten anläggning.

Det åländska näringslivets tillväxtförutsättningar

Utskottet har konstaterat att näringslivet i landskapet har en svag till-växt jämfört med omvärlden, något som är oroande med tanke på att omvärlden har haft en god konjunktur ett antal år.

Den åländska sjöfartssektorn som står för en stor andel av det åländska näringslivet börjar bli allt mer dominerat av färjrederier. Sjö-fartsstödet och inhemskt flaggade fartyg är av avgörande betydelse för att säkerställa bevarandet av arbetsplatser inom landet och för ålänningar. Utskottet påminner om att det, på alla nivåer, fortsättningsvis måste arbetas för att säkerställa att inte stödet försämras eller att fartyg flaggas ut från landet. Utskottet anser att det är av yttersta vikt att de åländska sjöfartsutbildningarna håller en hög nivå. Den planerade investeringen i simulator för sjöfartsutbildningarna ser utskottet som en positiv åtgärd för branschen.

Utskottet har erfarit att näringslivet anser att konkurrenskraften försämras av att olika insatskomponenter som el- och värmeenergi, myndighetsavgifter med mera är dyrare än i omgivningen. Utskottet konstaterar att det för närvarande pågår en utredning som ser på näringslivets verksamhetsförutsättningar. Utredningen kommer att färdigställas under våren 2019.

Utskottet anser att tjänstesektorn bör utvecklas, speciellt turismen har förutsättningar att kunna stärkas ytterligare. Utskottet ser även positivt på den strategiska och breda satsningen gällande besöksnäringen där satsningar på Pommerndocka, idrottsanläggningar, golfbana, gästhamnar, matprojekt, varumärkesarbete och sportfiske. Utskottet kon-staterar att landskapsregeringen kommer att inleda ett projekt med förnyande av besöksupplevelsen i Kastelholms slott och att planeringen inleds för byggande av ett besökscenter i Bomarsund. Med tanke på att dessa områden har en dragningskraft på turister är det av största vikt att besöksupplevelsen är på högsta möjliga nivå. En av de absolut viktigaste frågorna inom tjänsteproduktionen är den ökande digitaliseringen, vilket är ett område som inte får försummas om man vill vara konkurrenskraftig. Utskottet anser att det även borde finnas potential i upplevelse- och naturturism och avser fördjupa sig i ämnet turism.

Utskottet ser också möjligheter i utvecklingen av primärnäringarna. Primärnäringar är arbetsintensiva och ger ett brett spektra av diversifierade arbetsplatser och bidrar positivt till export och upprätthållande av Ålands transport- och logistiksystem.

Utskottet ser positivt på den stimulansåtgärd landskapsregeringen gör genom att utvidga arbets- och pensionsinkomstavdraget i kommunalbeskattningen. Syftet är att stimulera tillväxten och stärka de åländska företagens omsättning. Utskottet ser fram emot ytterligare åt-gärder i kommande budgetar för att främja tillväxten.

Utskottet erfar vidare att hållbarhetsfrågorna har fått ett allt kraftigare genomslag i näringslivet, dels ser man att effekterna av klimatför-ändringar skapar osäkerhet i verksamhetsmiljön, dels utgör också de åtgärder som man genomför för att öka hållbarheten en möjlighet till ny affärsverksamhet.

Utskottet uppmanar landskapsregeringen att se över behovet av och möjligheterna i att skapa en central funktion som kan bistå och vägleda företag med extern finansiering från EU och andra gränsöverskridande samarbeten.

Ltl Stephan Toivonen har föreslagit en tilläggstext, vilken framgår i reservation, vilken utskottet har förkastat efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ltl Stephan Toivonen.

Infrastruktur

Inom det infrastrukturella området har arbetet med att skapa hållbara framtida lösningar för skärgårdstrafiken har varit intensivt under denna mandatperiod. Den antagna lösningen för skärgårdens nya infrastruktur, allmänt kallat för kortruttsprojektet, har grundligt behandlats i utskottet i samband med första tilläggsbudgeten för år 2017. Projektet har under inne-varande år startat med fastställande av vägplan för etapp 1 av vägen Degerö-norra Gripö, inklusive färjfästet på Mellanholm, medan etapp 2 av vägsträckningen har varit utställd. Enligt landskapsregeringens beräkningar ska kortrutten kunna verkställas utan att den totala budgetbelastningen ökar. I den ansökan om extra anslag som lagtinget insänt till staten är broförbindelsen mellan Degerö och Gripö en del av det belopp som äskas.

Under arbetet med vägplanen för kortruttsprojektet västra Föglö har ett privat initiativ framförts för en fastförbindelse mellan Lumparland och Föglö. Initiativtagarna föreslår två alternativ: dels en kortare tunnel från Svinö som ansluter till kortruttsprojektet västra Föglö och dels en längre tunnel från Svinö hela sträckan till Degerby som skulle ersätta kortruttsprojektet västra Föglö. Utskottet konstaterar att även om de tekniska lösningarna som presenteras sannolikt är fullt genomförbara så är de ekonomiska förutsättningarna fortfarande vagt presenterade samtidigt som det saknas miljökonsekvensbedömning. Utskottet kon-staterar att en tunnel kan utgöra en möjlig fortsättning på de nuvarande planerna för kortruttens trafikupplägg. Utskottet noterar vidare att det i landskapsregeringens ansökan om extra anslag (BF 3/2017-2018) ingår följande text: ”Utbyggnaden med ett kortare färjepass möjliggör således ett framtida kortare alternativ för en eventuell fast förbindelse till Föglö, i vilket fall landskapsregeringen kan återkomma med ytterligare framställning om extra anslag”.

Ltl Lars Häggblom har föreslagit en ny motivering, vilken framgår i reservation, vilken utskottet har förkastat efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ltl Lars Häggblom, vtm Vero-nica Thörnroos och ltl Stephan Toivonen.

Vtm Veronica Thörnroos och ltl Lars Häggblom har inlämnat en gemensam reservation.

Investeringsfullmakter

Utskottet har erfarit att investeringsfullmakten till fastighetsverket för uppförande av polishuset eventuellt inte är tillräcklig. Om det visar sig att fullmakten behöver ökas avser landskapsregeringen återkomma i tilläggsbudget.

Motionerna

Med hänvisning till betänkandets och budgetförslagets allmänna motivering föreslås att budgetmotionerna nr 1, 2, 18, 20, 21, 23-27, 29, 32-38(1), 40(1), 42(1), 43(1), 45, 47-49, 59, 66 och 67 som samtliga hän-för sig till den allmänna motiveringen förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionerna nr 1, 24, 25, 27, 29, 33, 35, 48, 59 och 67 efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé samt ledamöterna John Holmberg och Ingrid Johansson.

Utskottet har fattat beslut om motionen nr 37 efter omröstning som utfallit (5-2), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg, Ingrid Johansson och Stephan Toivonen.

Utskottet har fattat beslut om motionen nr 2 efter omröstning som utfallit (4-2), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé samt ledamöterna John Holmberg och Ingrid Johansson. Ledamöterna Lars Häggblom och Stephan Toivonen röstade mot beslutet och vtm Veronica Thörnroos avstod från att rösta.

Utskottet har fattat beslut om motionerna nr 23 och 34 efter om-röstning som utfallit (4-2), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé samt ledamöterna John Holmberg och Ingrid Johansson. Ledamoten Lars Häggblom och vtm Veronica Thörnroos röstade mot beslutet och ledamoten Stephan Toivonen avstod från att rösta.

Utskottet förhåller sig positivt till budgetmotion nr 39 och föreslår att det till betänkandet fogas en kläm enligt vilken landskapsregeringen uppmanas att ändra namnet på budgeten till Ålands budget för år 2019, dock endast i digitala versioner och i nödvändiga arkivexemplar. Utskottet konstaterar att termen Ålands budget infördes redan då lag-tingsordningen förnyades 2011. I den tidigare lagtingsordningen från 1972 användes termen årsstat. I självstyrelselagen används landskapets budget. I samband med förslaget till ändring av lagtingsordningen (TMK 1/2014-2015), då den senaste ändringen av lagtingsordningen gjordes, fördes en längre diskussion i vilket namnanvändningen motiverades.

Därtill föreslår utskottet att övriga budgetmotioner förkastas.

Broar till framtiden

Alla ålänningar, oberoende av kommun, härkomst och utmaningar, ska över bron in i framtiden.

Landskapsregeringens utgångspunkt för denna budget för år 2019 är att Åland ska byggas på ett hållbart sätt där antalet nöjda människor ökar och företagen är framgångsrika. Klimatutmaningarna kräver att inget steg vi tar leder oss i fel riktning, och att vi på viktiga områden går framåt.

När vi bygger ska vi göra det hållbart och med sikte på att så snabbt som möjligt reducera koldioxidutsläppen, genom flexibla, elektrifierade lösningar för skärgårdstrafiken, genom byggregler som uppmuntrar till energisnålt byggande och stödformer för sol och vind, bara för att nämna några exempel.

Fundamentet för vår bro in i framtiden är ett samhälle där varje människa ges en likvärdig möjlighet att bygga sitt eget liv.

Våra kommuner ska vara starka nog att sköta den viktiga närservicen för alla invånare, rättssäkert, likvärdigt och värdigt, och våra myndigheter ska ha kraft och resurser att både utveckla och hålla i våra gemensamma skattepengar. Därför jobbar landskapsregeringen med en kommunreform, med digitalisering av den offentliga förvaltningen och med en genomgripande reform av socialvårdslagstiftningen.

Brospannet in i framtiden är det åländska näringslivet, den offentliga sektorn och de åländska arbetstagarna som bildar vår gemensamma arbetsmarknad. Därför satsar landskapsregeringen på utbildning, på språk och på integration. Företagen sköter själv sina affärer bäst, samhället ska bereda marken genom att skapa en konkurrenskraftig företagsmiljö, god planering och infrastruktur, välmående, kunniga och välutbildade medborgare samt en effektiv offentlig förvaltning. En ny grundskolelag och en fondstruktur där penningautomatmedel kan användas för tillväxt, forskning, innovationer och hållbarhet är exempel på hur landskapsregeringen jobbar med de strukturer som formar framtiden.

Det åländska samhället vilar på självstyrelsen och det svenska språket. Inom den ramen kan vi utveckla vårt samhälle till det bästa vi kan bli, med respekt för miljö och människor. Därför måste en genomgripande revision av självstyrelselagen vänta tills vi alla kan vara trygga och nöjda med den. En förstärkning av den åländska ekonomin genom ett förnyat ekonomiskt system är en bra början, men mycket arbete återstår.

Till lagtingsvalet i oktober 2019 ska en ny vallag finnas på plats som ser till att vårt demokratiska system bär in i framtiden. Bortaålänningar och studerande ska kunna rösta digitalt, och hålla kvar banden till hemön. Våra nätverk ut i världen är viktiga – vi behöver broar inte bara på Åland, utan också utåt. Därför satsar vi på Åland i världen, i Europa, i Norden och i Finland.

I ett starkt samhälle, på ett livskraftigt Åland, binder vi samman människor, öar, regioner, kommuner och landskap. Vi stärker gemenskapen och helheten.

Det är bron in i framtiden.

Utveckling och hållbarhet

Landskapsregeringens meddelande till lagtinget (M6/2017 - 2018) angående utvecklings- och hållbarhetsagendans Statusrapport 2 markerar starten på en ny fas i genomförandet av Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland och förverkligandet av visionen för Åland: Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar. Utvecklings- och hållbarhetsagendan utgör ett samhällskontrakt som samhällets sektorer gemensamt arbetat fram. Det skedde inom ramen för nätverket bärkraft.ax under år 2016. Agendan innehåller bland annat sju strategiska utvecklingsmål som ger en tydlig bild av den önskade riktningen för den långsiktiga samhällsutvecklingen.

De strategiska utvecklingsmålen syftar till att stöda visionens förverkligande och har en och samma tidshorisont. De ska uppnås senast år 2030.

1. Välmående människor vars inneboende resurser växer

2. Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället

3. Allt vatten har god kvalitet

4. Ekosystem i balans och biologisk mångfald

5. Attraktionskraft för boende, besökare och företag

6. Markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet

7. Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster

Visionen och de strategiska utvecklingsmålen ligger till grund för riktningen i förslaget till landskapets budget för år 2019. Avsikten är att det, där det bedömts relevant, i motiveringstexterna framgår på

vilket sätt de föreslagna åtgärderna bidrar till uppnåendet av ett eller flera av de strategiska utvecklingsmålen – på kort och lång sikt. Dessa åtgärder sammanfattas utgående från respektive strategiskt utvecklingsmål i bilaga 2 Utveckling och hållbarhet i budgeten.

I den nya fasen av agendans genomförande agerar landskapsregeringen som en kraftfull katalysator och koordinator för förverkligandet av visionen och de strategiska utvecklingsmålen. I linje med meddelandet till lagtinget (M6/2017-2018) avser landskapsregeringen på ett övergripande plan att under år 2019 lägga fokus på de områden som beskrivs i meddelandets tredje kapitel.

Genomförandet av det ovanstående stöds av de interna samarbetskonstellationer som arbetats fram under år 2018 och som syftar till att skapa tvärsektoriella synergieffekter mellan landskapsregeringens egna verksamheter och enheter. Den interna fördelningen av ansvaret för uppnåendet av de sju strategiska utvecklingsmålen har förtydligats. Landskapsregeringen har ett nära samarbete med övriga aktörer inom respektive verksamhetsområde.

Därtill vidareutvecklas processer och metoder för insamling av information och uppföljning vilket avses framgå i landskapets årsredovisning.

Inom EU, Norden och i Finland pågår implementeringen av FN:s Agenda 2030. Förverkligandet av Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda är beroende av att alla länder runt Östersjön implementerar Agenda 2030. Landskapsregeringen avser att fortsätta vara en aktiv samarbetspartner inom såväl Finlands kommission för hållbar utveckling, Nordiska ministerrådets program för Agenda 2030 (”Generation 2030”), HELCOM som EU.

Självstyrelseutveckling

Den parlamentariskt sammansatta Ålandskommittén 2013 avlämnade sitt betänkande den 16 juni 2017. Arbetet med självstyrelselagsrevisionen har efter en omfattande remissrunda och inledande politiska diskussioner under år 2017 gått vidare.

Den 14 december 2017 tillsatte justitieministeriet en arbetsgrupp på hög nivå för att på basen av remissvaren över kommittébetänkandet och de diskussioner som redan förts, ringa in sådana temata och sakfrågor som förutsätter fortsatt beredning och politiska diskussioner samt ställa förslag om de frågor som förutsätter politiska riktlinjer. Den 20 mars 2018 färdigställdes den s.k. Jääskinen arbetsgruppens slutrapport.

Under våren och försommaren fördes förhandlingar kring de frågor som arbetsgruppen analyserat men inte kunnat lösa utan hänskjutit till den politiska nivån. Under hösten 2018 konstaterade landskapsregeringen, efter att ha fört diskussioner med självstyrelsepolitiska nämnden, att bl.a. frågan om fördelningen av gemensamma resurser fortsättningsvis inte kunnat lösas på ett för båda parter godtagbart sätt. Eftersom en lösning inte nåtts i denna fråga och då det samtidigt fanns andra oklarheter stod det klart att det inte fanns tid att färdigställa propositionen. Därför konstaterades under oktober 2018 i samförstånd med riksregeringen att arbetet med revisionen måste få mer tid. I och med detta fortsätter arbetet även under nästa riksdagsperiod på basis av det material som finns. Landskapsregeringens avsikt och målsättning är därför att det i den kommande riksregeringens program behövs tydliga ställningstaganden till hur arbetet förs vidare och slutförs.

En grundförutsättning för en fungerande autonomilösning är enligt landskapsregeringens uppfattning ett ekonomiskt system som säkerställer att Åland kan uppfylla sina i självstyrelselagen angivna uppgifter och därmed att Finland uppfyller sina åtaganden i enlighet med Ålandsöverenskommelsen. Systemet bör samtidigt som det beaktar landskapets behov även främja att en sund ekonomisk politik bedrivs i landskapet och fungera väl oberoende av reformer i riket. Med utgångspunkt i detta arbetar statsrådet och landskapsregeringen nu med att modernisera det ekonomiskt system i gällande självstyrelselag.

Landskapsregeringen kommer även att arbeta vidare med att utveckla självstyrelsen inom ramen för de möjligheter den nuvarande självstyrelselagen erbjuder. Landskapsregeringen anser att ett led i

detta är att tillse att lagstiftningen inom landskapets behörighetsområden är uppdaterad och av god kvalité samt att man under lagberedningen har tillräckliga möjligheter att överväga lösningar som även i praktiken är anpassade till förhållandena i det åländska samhället. I detta sammanhang är det angeläget att successivt kartlägga och pröva vilka möjligheter och begränsningar som den nuvarande självstyrelselagens förhållande till grundlagen medför.

Att överta behörighet och därmed anpassa lagstiftning till åländska förhållanden är att utveckla självstyrelsen. Landskapsregeringen kommer att inleda arbetet med att överta behörighetsområden där t.ex. behörigheten över alkohollagstiftningen enligt 29 § punkt 4 Självstyrelselagen för Åland kunde övervägas. Syftet där är bl.a. att kunna bedriva en enhetlig alkoholpolitik på Åland som beaktar socialpolitiska strävanden såväl som åländska producenters småskalighet.

Landskapsregeringen ser med oro på utvecklingen av relationerna mellan Finland och Åland till följd av de stora utmaningarna med arbetet med en revision av självstyrelselagen, en åländsk representation i EU-parlamentet och den försämrade situationen för svenska språket i Finland. Åland och ålänningarna tenderar att vända sig allt mer västerut i takt med att förståelsen för självstyrelsen förefaller minska i Finland.

Det svenska språket och självstyrelsen

Det svenska språkets ställning är en av grundpelarna för självstyrelsesystemets uppbyggnad. Garantier för bibehållandet av det svenska språket, var då Ålandsfrågan avgjordes på 1920-talet, en förutsättning för Ålands statstillhörighet. Det svenska språkets ställning på Åland klargörs i självstyrelselagen men utmaningarna består i att säkerställa att det ska vara möjligt att leva och arbeta på svenska på Åland i ett allt mer finskspråkigt Finland. Det är därför viktigt att på allt sätt säkerställa att alla anvisningar, regelverk, obligatoriska utbildningar för olika yrkeskategorier m.m. finns lättillgängligt på svenska. Landskapsregeringens språkråd har här en viktig funktion att samla, koordinera och analysera tillvägagångssätt för att värna det svenska språket.

Landskapsregeringen avser tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdrag att som en helhet utreda landskapets språkpolitik och språkliga praxis kopplad till näringsrätts- och jordförvärvslagstiftningen. Arbetet förväntas fortsätta efter valet i oktober 2019.

Åland i världen

Målet med landskapsregeringens externpolitik är att främja åländska intressen utanför landskapets gränser, föra fram och utveckla goda åländska exempel som kan vara till nytta i vidare sammanhang, samt skapa och odla de nätverk och kontakter som är nödvändiga i riket, i Norden och i Europa.

Landskapsregeringen arbetar aktivt med att tillvarata Ålands intressen inom EU, vilket förutsätter goda kontakter till ministerierna i Helsingfors samt ett väl fungerande nätverk i förhållande till EU:s institutioner, andra medlemsstater och organisationer i Bryssel. Bland de frågor som kommer att vara aktuella under år 2019 är reformen av EU:s jordbrukspolitik och strukturfondsstöd. Under Finlands ordförandeskap i EU hösten 2019 strävar Åland till att stå värd för åtminstone ett högnivåmöte.

Inom det nordiska samarbetet prioriteras klimat- och hållbarhetsfrågor där Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda och ReGeneration 2030 (ett initiativ av ungdomar runt Östersjön i förverkligandet av FN:s hållbarhetsmål, som höll sin första konferens på Åland under hösten 2018) rönt positiv uppmärksamhet.

Det ändrade säkerhetspolitiska läget i Östersjön och Europa i övrigt leder till ett ökat fokus på säkerhetspolitiska frågor och på Ålands demilitarisering och neutralisering. Landskapsregeringens ståndpunkt är att Ålands demilitarisering och neutralisering är grundad i internationella avtal och sedvanerätt och påverkas därför inte av de säkerhetspolitiska förändringar som sker i omvärlden.

Ett fortsatt aktivt deltagande i det nordiska samarbetet och andra Östersjösamarbeten är viktigt eftersom många frågor är av gränsöverskridande karaktär varför ett internationellt samarbete är nödvändigt, exempelvis inom miljöområdet.

För att utveckla de externa relationerna görs fördjupade satsningar på flera områden, dels på Ålands-akademin, som riktar sig till högre tjänstemän vid ministerier i öst och väst, dels på ett utvecklat deltagande i de politiska sommararenorna i Björneborg och Almedalen, dels genom en vidareutveckling av Alandica debatt samt verksamheten vid Ålandskontoret i Helsingfors.

Landskapsregeringen avser avsluta sitt medlemskap i B7, vilket numera är ett samarbete mellan fem öar i Östersjön: Dagö, Gotland, Rügen, Åland samt Ösel.

Ekonomisk politik

Allmänt om det ekonomiska läget

Den finländska ekonomin fortsätter under år 2018 att utvecklas positivt. Konkurrenskraftspaketet har en fortsatt positiv påverkan på den exportinriktade tillverkningsindustrin, och effekten av detta är starkare än den dämpning av hushållens köpkraft som paketet inneburit. Ett nytt statligt tjänste- och arbetskollektivavtal har ingåtts för perioden 1.2.2018-31.3.2020.

Den samlade produktionens årliga värde i Finland kommer år 2018 enligt prognoserna att överstiga den tidigare toppnoteringen, innan finanskrisen, år 2008. Den inhemska konsumtionen kommer gradvis att ersätta exporten som tillväxtmotor. BNP-tillväxten förväntas år 2018 hamna på 3,0 procent för att minska till 1,7 procent år 2019. När tillväxten i den globala ekonomin enligt prognoserna mattas av år 2020 förväntas även Finlands exporttillväxt att försvagas.

Överföringarna till landskapet i form av avräkningsbelopp och skattegottgörelse kommer att minska med ca 4,8 miljoner euro till år 2019, vilket redogörs för under rubriken finansiering nedan.

Att riksbanken i Sverige under hösten 2018 inte genomfört en räntehöjning är dåliga nyheter för åländska företag med tjänste- och varuexport till Sverige, eftersom det fördröjer kronförstärkningen. Riksbanken förutspår dock en gradvis förstärkning av kronan under år 2019, i samband med den förväntade räntehöjningen. Importen från Sverige till Åland skulle då fördyras, men nettoeffekten av en starkare krona i förhållande till euron skulle vara positiv.

Sammantaget sett ser landskapsregeringen att konjunkturförstärkningarna i våra närområden, Finland och Sverige hittills inte givit den förväntade förstärkande effekten på den åländska ekonomin och det finns signaler som visar att konjunkturen sakta börjar klinga av redan nästa år, se även ÅSUB:s ekonomiska översikt bilaga 4. BNP-tillväxten på Åland förväntas nästa år ligga på samma nivå som år 2018, 0,5 procent. Åland är fortsättningsvis attraktivt för inflyttning och arbetslösheten ligger på en konstant låg nivå på 3,7 procent.

Landskapsregeringen ser ett fortsatt behov att, parallellt med arbetet att balansera landskapets offentliga finanser, vidta ytterligare åtgärder för att stimulera det åländska samhället.

Avdraget på löne- och pensionsinkomster i kommunalbeskattningen som infördes under år 2018 för att stimulera tillväxten och stärka de åländska företagens omsättning, med ett maximalt tak om 100 euro per person för skattepliktiga förvärvsinkomster på max 35.000 euro, utökas därför under år 2019 så att bruttoförvärvsinkomstnivån höjs till 55.000 euro. Landskapsregeringen avser att kompensera kommunerna för det teoretiska skattebortfallet om ca 1,8 miljoner euro.

Satsningar på att inkludera tandvårdsutgifter och dygnsavgifter på ÅHS i högkostnadstaket riktar sig till de socioekonomiskt mest utsatta grupperna.

Inom området hightech exportföretag finns en bra utveckling och investeringsvilja. Satsningarna på gästhamnar kommer till en investeringsfas under år 2019. Under år 2019 satsas på utveckling av It-systemen inom den offentliga sektorn. Landskapet främjar näringslivet genom sina

infrastruktursatsningar i bro- och kortruttsbyggen. Även fastighetsverkets bygge av bl.a. polishuset ger arbete åt åländska företag. Inom utbildnings- och kulturområdet sker satsningar på en utredning av kreativa näringar, filmsatsningar samt tillgängliggörande av turistattraktioner.

Den ekonomiska politiken främjar en fortsatt hög sysselsättningsgrad på Åland. En hög sysselsättningsgrad är också en av de mest effektiva åtgärderna för fattigdomsbekämpning.

Ökad konkurrenskraft

Näringslivets förutsättningar att utvecklas och få Åland att växa, så väl i befolkningsmängd, i kunskap och i ekonomisk tillväxt är fortsatt viktiga mål för landskapsregeringen. Arbetet med att stärka konkurrenskraften och nya möjligheter för rekrytering av kompetens fortgår bland annat inom ramen för storföretagsgruppen, ett samarbete mellan landskapsregeringen, Visit Åland r.f. och de 15 största företagen. Att öka attraktionskraften för Åland som ett hållbart livsalternativ där livskvalitet med en naturnära vardag och en plats för etablering av boende och företagande stärks genom hög kvalitet i samhällsservicen som skolor och daghem.

Konkurrenskraftsutredningen görs av näringsavdelningen tillsammans med Ålands näringsliv r.f. och det samhällstekniska teamet på infrastrukturavdelningen genom intervjuer med styrelserna i Kraftnät Åland, Mariehamns Elnät, Ålands Elandelslag, Ålands Vatten, stadsstyrelsen i Mariehamn, kommunstyrelserna i Jomala och Finström. Sammanfattningsvis framkommer hittills att en samplanering av investeringar och fysisk strukturutveckling samt sammanslagning av verksamheter kan effektivisera och hålla kostnadstrycket nere när det gäller industriperspektivet. Utredningen slutförs under år 2019.

Investeringsbidrag till exportföretag ges för att de ska kunna satsa på investeringar som ökar deras produktivitet och gör dem mer konkurrenskraftiga.

Företagens internationaliseringsambitioner stöds genom marknadsföringskampanjer utanför Åland.

Enklare regler och minskad byråkrati är alltjämt mål för att främja företagandet.

Det nybildade bolaget Flexens Ab och Åland som testområde bidrar till affärsutveckling och nya affärsmodeller inom ramen för kunskapsutveckling kopplat till försök inom ramen för Åland som testområde för förnyelsebar energi.

Högskolan på Åland har en roll som en attraktiv kunskapsförmedlare som lockar till inflyttning och som genom sitt utbildningsutbud stärker konkurrenskraften och tillväxten för det åländska samhället.

Landskapets utgifter för svenska för inflyttade (SFI) växer, vilket är positivt. Det visar att den för Åland livsviktiga inflyttningen fortsätter och att Åland kan erbjuda den viktigaste nyckeln för en snabb integration, det vill säga språket. Genom en framgångsrik integration tryggas det kommande behovet av arbetskraft både inom privat och offentlig sektor.

Landskapet och kommunerna

Lagen om landskapsandelar till kommunerna ändras så att den blir entydig gällande grundskolan inför år 2019 (för mer information se BF 5/2017–2018). Den planerade minskningen av de totala landskapsandelarna på ca 3 miljoner euro för år 2018 senareläggs därmed till år 2019, tidsmässigt kommer den då att sammanfalla med den sedan tidigare aviserade besparingen om ca 1 miljon euro för år 2019.

Landskapsregeringen kompenserar kommunerna för olika ändringar som påverkar kommunernas skatteinkomster. Den planerade höjningen av inkomstgränsen för arbets- och pensionsinkomstavdraget får som effekt att kompensationen ökar till 1.800.000 euro. Kommunerna kompenseras också med 1.300.000 euro för statens konkurrenskraftpaket för år 2019 och så länge som konkurrenskraftpaketet gäller.

Förslaget till statsbudget för år 2019 påverkar också de åländska kommunerna. Detta genom pensionsinkomstavdraget i statsbeskattningen, den progressiva skatteskalan, avdragsrätten på räntor och arbetsinkomstavdraget. Samtliga av dessa ändringar genomförs genom blankettlagstiftning och har en förväntad effekt på minskade skatteinkomster för kommunerna om 695.000 euro. Landskapsregeringen föreslår att kommunerna kompenseras för skatteändringarna med 500.000 euro, varav 300.000 reserveras för ett ökat samarbetsstöd om 100.000 euro år 2019 respektive 200.000 euro år 2020. Samtidigt aviseras en lagändring som gör det möjligt för enskilda kommuner och kommunalförbund att få samarbetsstöd för it-tjänster som samordnas genom Åda Ab. It-samordning via det offentligt ägda Åda Ab är fortsatt ett prioriterat område för samarbetsstödet.

It-samordning

Landskapsregeringen fortsätter att främja det offentliga Ålands it-samarbete inom investeringar, utveckling, upphandling, drift, support, kompetens och affärsmässig förvaltning för myndighetsgemensam it. Ett väl utvecklat samarbete är en förutsättning för att Åland ska kunna digitaliseras i motsvarande takt och omfattning som omgivande regioner, trots de småskaliga förhållandena.

Landskapsregeringen driver därför ett program för it-samordning som inkluderar tre delprojekt: 1) strategisk kunddialog, med särskilt fokus på Ålands gymnasium och ÅHS, där man ska ta fram egna planer för att samordna sin it-utveckling genom Åda Ab, 2) teknisk samordning för gemensamma IT-investeringar/utveckling samt 3) skapa förutsättningar hos Åda Ab att tillgodose hela offentliga Ålands it-behov.

Syftet med samordningen är att möjliggöra för landskapsmyndigheternas ledning och medarbetare att koncentrera sin tid och kompetens till kärnverksamheten samt beställarrollen. När proaktivt it-stöd finns får myndigheterna bättre möjligheter att vara affärsmässiga beställare med unik kompetens om den egna verksamhetens behov.

Programmet för it-samordning ger stöd för verksamhetsutveckling och bidrar på så sätt till ökad effektivitet inom landskapsförvaltningen.

Med stöd av programmet fortgår arbetet med att modernisera landskapsförvaltningens it-miljö, under året avses en hårdvarumässig samt konfigurationsmässig uppdatering av förvaltningens såväl trådbundna och trådlösa interna datanätverk som de nätverk som förbinder de olika verksamhetslokalerna att genomföras. Arbetet genomförs av Åda Ab tillsammans med Mariehamns stad med målsättningen att uppnå en enhetlig lösning.

Arbetet att främja en samordning av offentlig it för hela Åland betyder även att den gemensamma satsningen på e-tjänster fortsätter. Landskapsregeringen har tillsammans med ÅMHM, ÅSUB, Mariehamns stad och Åda Ab utvecklat ett nytt verktyg för e-tjänster. Verktyget möjliggör en utveckling av befintliga digitala formulär mot mer mångsidiga och lättanvända tjänster med integration mot de nationella tjänsterna för identifiering och betalning. En portal som samlar samtliga e-tjänster, såväl specifika för Åland som nationella, tas i bruk. Tack vare samarbetet genom Åda Ab kan samtliga åländska kommuner och kommunalförbund få tillgång till verktyget för e-tjänster, därmed finns också förutsättningar för kommunal sektor att samordna sin utveckling.

Landskapsregeringen stöder digitaliseringen inom kommunal sektor genom ett förslag till lagändring som ger ökade möjligheter till samarbetsstöd. I och med ändringen kan enskilda kommuner och kommunalförbund söka stöd enligt prövning för nya och befintliga it-tjänster eller it-investeringar genom Åda Ab som ökar graden av it-samordning och därmed kostnadseffektivitet.

Tillväxt- och stabiliseringssfonden

Landskapsregeringens kraftsamling för att skapa hållbarhet i landskapsekonomin innehåller fyra olika delmål:

1. Trenden med ett växande negativt årsbidrag och resultat måste brytas. Landskapsregeringen strävar efter att sätta ett realistiskt och långsiktigt utgiftstak för alla de olika verksamheterna

2. Intäkterna ska täcka driftsutgifterna.

3. Årsbidraget ska vara positivt och täcka avskrivningar

4. En buffert för framtida lågkonjunktur byggs upp.

Målsättningen är att under mandatperioden uppnå de två första delmålen samt vara på god väg mot det tredje delmålet. För att understryka nödvändigheten att skapa hållbarhet i landskapsekonomin anser landskapsregeringen att arbetet med även det fjärde delmålet nu behöver påbörjas.

Landskapsregeringen har därför för avsikt att inleda ett reformarbete med syfte att skapa ett system som långsiktigt stabiliserar finanserna och samtidigt skapar förutsättningar för att skapa en hållbar tillväxt på Åland. För att det ska vara möjligt att skapa ett helhetsperspektiv avseende landskapets ekonomi är det i detta arbete nödvändigt att involvera hanteringen av avkastningen och uttaget av vinster ur Ålands penningautomatförening.

Ett sätt kunde vara att bilda en fond till vilken vinstmedel från Ålands penningautomatförening förs. Till landskapets budget skulle därefter årligen överföras de medel som krävs för den budgeterade stödfördelningen inom ramen för allmännyttan. Till landskapets budget kunde utöver detta inom ramen för allmännyttan medel överföras för ändamål som forskning, innovation, tillväxt och grön omställning.

Landskapsregeringen avser att under året bereda frågan tillsammans med berörda parter och också tillsätta en parlamentarisk kommitté för ändamålet. Ett eventuellt lagförslag kan lämnas till lagtinget först under nästa mandatperiod.

Administrationen av pensionsfonden

I budgeten för år 2017 konstaterade landskapsregeringen att det finns ett behov av en omorganisation av den administrativa förvaltningen av landskapet Ålands pensionsfond. Detta beroende på att verksamheten har blivit allt mer omfattande såväl avseende storleken på de förvaltade medlen som ifråga om administrationen. I linje med landskapsregeringens hållbarhetsarbete behöver också allt större uppmärksamhet och därmed resurser ägnas åt att styra och följa upp att fondens medel placeras på ett långsiktigt hållbart sätt, såsom etiska placeringar. Organisationens litenhet gör även verksamheten sårbar, vilket är något som såväl landskapsrevisionen som pensionsfondens egna revisorer har konstaterat.

Landskapsregeringen har därför under år 2018 utrett olika alternativa lösningar för att minska denna sårbarhet och kan konstatera att de planer som tidigare funnits att överföra administrationen av fondförvaltningen till pensionsfonden knappast skulle bidra till att minska sårbarheten i verksamheten. Slutsatsen är därför att den bästa lösningen för att stärka pensionsfondens administration är inom ramen för dagens organisatoriska placering, d.v.s. vid allmänna förvaltningens finansavdelning. På detta sätt kan pensionsfonden fortsättningsvis på ett effektivt sätt ta del av de övriga administrativa funktioner som redan idag finns uppbyggda inom allmänna förvaltningen.

Landskapsregeringen avser därför att under år 2019 vidta de åtgärder som krävs för att förstärka administrationen av pensionsfonden.

Som framgår av detaljmotiveringen har landskapsregeringen under budgetåren 2017 - 2019 tagit ut ca 6 miljoner euro mindre ur pensionsfonden för delfinansiering av pensionsutgifter än planerat. Detta motsvarar i genomsnitt ca 6,3 procentenheter lägre uttag under de nämnda åren. Detta har

gjorts för att skapa en långsiktig hållbarhet i pensionsfonden, så att kapitalet i fonden under en längre period ska räcka till för att täcka en del av landskapets pensionsutgifter. Budgetbelastningen har under perioden 2015 – 2019 ökats från 11,66 miljoner euro till 17,97 miljoner euro. Målsättningen är att den årliga budgetbelastningen under den återstående tiden landskapets pensionsansvarsskuld kvarstår inte ska behöva överstiga 20 miljoner euro, vilket därmed ger ett större budgetutrymme längre fram i tiden.

Kompetens i förvaltningen för att driva en egen ekonomisk politik

Landskapsregeringens övergripande målsättning att utveckla den ekonomiska politiken ställer allt högre krav på en specialiserad och kompetensdriven förvaltning. Varje del av den ekonomiska politiken där Åland avviker från den i övriga landet förda politiken ökar kravet på speciallösningar för det åländska samhället och därmed också behovet av analyser och konsekvensbedömningar av ekonomiska effekter av eventuella avvikande lösningar både på kort och på lång sikt. För att möta den utmaningen och möjliggöra en fortsatt utveckling av en egen ekonomisk politik avser landskapsregeringen att förstärka förvaltningen på detta område.

Finansiering

Ålandsdelegationen har fastställt förskottet på avräkningsbeloppet för år 2019 till 242.640.000 euro att jämföra mot avräkningsbeloppet för år 2018 som efter Ålandsdelegationens beslut om tilläggsförskott uppgår till 245.068.515 euro. I enlighet med finansministeriets ekonomiska översikt hösten 2018 kommer statens inkomster att öka endast marginellt från år 2019 till år 2020. Statens skatteinkomster förväntas öka med ca 0,9 miljarder euro, men då de övriga inkomsterna minskar med ca 0,5 miljarder euro är det sammantaget ingen betydande förändring. Utgående från detta kan ingen större förändring av avräkningsbeloppet förväntas till år 2020. I nämnda översikt konstaterar finansministeriet att år 2018 är på väg att bli det bästa året under den nuvarande konjunkturfasen. Den ekonomiska tillväxten i Finland avtar därefter till en årlig tillväxt på ca 1,5 % de kommande åren.

Skattegottgörelsen för skatteår 2017 som erhölls under år 2019 bedöms, utgående från förhandsuppgifter om beskattningen uppgå till ca 12,8 miljoner euro. Beloppet är därmed ca 2,4 miljoner euro lägre än beloppet för skatteår 2016 som erhållits under år 2018 och ca 10 miljoner lägre än beloppet för skatteåret 2015 som erhölls under år 2017. Skattefinansieringens utveckling framgår av grafen nedan.

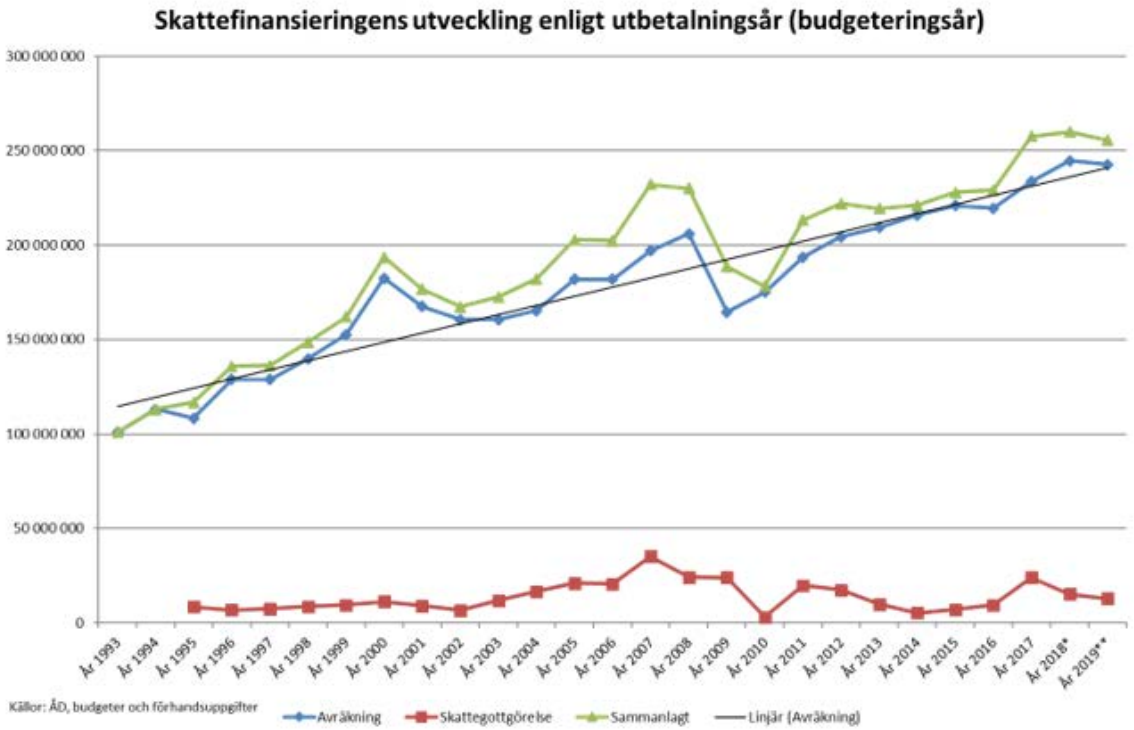

Avkastningen av Ålands penningautomatförenings verksamhet beräknas uppgå till 21 miljoner euro att jämföra mot 18 miljoner euro ett år tidigare. I föreliggande budgetförslag har antagits att landskapsförordning (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet ändras under år 2018 så att Ålands Penningautomatförenings avkastning intäktsförs endast en gång i landskapets budget.

Resultaträkning och större resultatpåverkande poster och förändringar

I avsnittet beskrivs större förändringar mellan budgeterna för åren 2018 och 2019 för olika delposter i den budgeterade resultaträkningen. Beskrivningarna visas med underrubriker som motsvarar respektive rad i resultaträkningen som visas nedan.

Försäljningsintäkter

Försäljningsintäkterna ökar med totalt sett ca 0,4 miljoner euro. Förändringen påverkas främst av ökade intäkter från pensionsfonden som ersättning för fondens administration, högre intäkter för verkstaden och lagret samt vägunderhållet. Försäljningsintäkterna för ÅHS minskar.

Avgiftsintäkter

Avgiftsintäkterna minskar mellan år 2018 och 2019 med ca 0,8 miljoner euro. De största minskningarna finns under Ålands sjösäkerhetscentrum, Fordonsmyndigheten respektive ÅHS.

Personalkostnader

Personalkostnaderna ökar med ca 2,4 miljoner euro totalt sett till år 2019. I sammanhanget ska noteras att det för år 2019 har budgeterats med avtalsenliga lönejusteringar om 2,7 % för ÅHS respektive 2,0 % för övriga förvaltningen. Skillnaden i lönejusteringsprocent beror på att vissa av de avtalsenliga kostnaderna faller ut på olika budgetår, 2018 respektive 2019, för ÅHS respektive övriga förvaltningen. De avtalsenliga lönejusteringarna medför ökade lönekostnader om ca 2,4 miljoner euro. Det kan således konstateras att de ökade personalkostnaderna i sin helhet baserar sig på avtalsenliga lönejusteringar.

Köp av tjänster

Köp av tjänster ökar med ca 2,2 miljoner euro totalt sett till år 2019. De största posterna som ökar är för sjukvård utom Åland under ÅHS, sjötrafiken och it-samordnings- och -driftskostnader.

Material, förnödenheter och varor

Den sammanlagda ökningen uppgår ca 1,1 miljoner euro, vilket helt förklaras med ökade bränslekostnader.

Övriga verksamhetskostnader

De övriga verksamhetskostnaderna är totalt sett på ungefär samma nivå år 2019 som år 2018. Värt att notera är dock att internhyreskostnaderna som erläggs till fastighetsverket totalt sett ökar med ca 0,5 miljoner euro, varav hälften av ökningen är under ÅHS. Ökningen föranleds bl.a. av att underlagsdata finns tillgängligt för ytterligare ett verksamhetsår för fastighetsverket. Avsikten är att hyresnivåerna nu kan slås fast för flera års tid. De övriga verksamhetskostnaderna minskar totalt sett med ungefär samma belopp som internhyreskostnaderna ökar, främst under högskolan, landskapsregeringens övriga kostnader samt under några övriga myndigheter. Minskningen torde bero på högre detaljeringsgrad i budgeteringen.

Pensionsintäkter och kostnader

Som ett led i målet om hållbara finanser har landskapsregeringen målmedvetet hållit överföringen från pensionsfonden på en lägre nivå än de kalkyler som förelåg hösten 2016. År 2019 överförs 17,7 miljoner euro till landskapets budget, vilket är drygt 1,5 miljoner euro lägre än de kalkyler som förelåg hösten 2016. Sammanlagt har under budgetåren 2017 - 2019 ett mindre uttag om ca 6 miljoner euro tagits ur pensionsfonden för delfinansiering av pensionsutgifter. Se även detaljmotiveringen under moment 38000 i verksamhetsavsnittet. Nettokostnaden för pensionerna är därmed oförändrad mellan åren 2018 och 2019.

Social- och hälsovård samt utkomstskydd

Nettominskningen mellan åren 2018 och 2019 uppgår till ca 1,2 miljoner euro, vilket består av såväl ökningar som minskningar. De sociala understöden under moment 41010 Övriga sociala uppgifter och 44510 Penningautomatmedel för social verksamhet ökar sammanlagt med ca 0,5 miljoner euro. Moment 41500 Kostnadsbaserade landskapsandelar och stöd inom socialvårdsområdet minskar med ca 1,1 miljoner euro huvudsakligen till följd av lägre landskapsandelsprocent år 2019 än år 2018 samt p.g.a. att indexförändringen varit negativ. Därtill minskar det budgeterade beloppet för studiestöden under moment 50200 med närmare 0,6 miljoner euro, se närmare i detaljmotiveringen.

Primärnäringar

Ökningen beror på högre anslag inom det operativa programmet inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden för programperioden 2014 – 2020. Observeras bör att en del av ökningen uppvägs av ökade intäkter från EU.

Övrigt näringsliv

Minskningen från år 2018 till år 2019 beror på att moment 61000 Näringslivets främjande minskar med ca 0,5 miljoner euro, moment 72010 Främjande av hållbar energiomställning med ca 0,2 miljoner euro och moment 75100 Understöd för varutransporter i skärgården med knappt 0,3 miljoner euro. Moment 74700 Understöd för övrig trafik ökar med knappt 0,1 miljoner euro.

Allmänna stöd

Posten Övriga överföringskostnader minskar främst p.g.a. mindre anslag för projektstöd ur penningautomatmedel samt mindre anslag för landskapsstöd för kommunernas materielanskaffningar inom räddningsväsendet.

Övriga finansiella intäkter

Övriga finansiella intäkter ökar från år 2018 till år 2019 främst p.g.a. att avkastningen från Ålands Penningautomatförening ökar med 3 miljoner euro. Avkastningen från landskapets fastighetsverk ökar med 0,5 miljoner euro.

Skatteinkomster

Skatteinkomsterna ökar sammanlagt med ca 4,9 miljoner euro jämfört med grundbudgeten för år 2018. Som framgår av detaljmotiveringen beräknas dock avräkningsbeloppet för år 2018 sammanlagt uppgå till 245 miljoner euro jämfört med bedömningen på 242,6 miljoner euro i grundbudgeten år 2019.

Extraordinära intäkter

Inga extraordinära intäkter har budgeterats för år 2019. Den extraordinära intäkten år 2018 hänförde sig till en uppvärdering i samband med överföringen av ÅHS:s fastigheter till Fastighetsverket,

Resultaträkning

Nedan visas resultaträkningen i enlighet med budgetförslaget för år 2019. Som jämförelse visas grundbudgeten för år 2018 respektive grundbudgeten för år 2018 inkl. första tillägget till budgeten.

Det bör noteras att budgetanslag är bindande på totalnivå och inte på enskilda intäkts- och kostnadsslag, varför fördelningen mellan olika intäkts- och kostnadsposter i resultaträkningen ännu kan komma att ändras. Det kan även noteras att detaljeringsgraden i underlaget för budgeteringen har varierat och fördelningen mellan olika intäkts- och kostnadsslag till viss del är schablonmässig. Interna poster har inte eliminerats.

BUDGETERAD RESULTATRÄKNING

	Grundbudget 2018		Tb 1/2018		Budgetförslag 2019	
Verksamhetens intäkter						
Försäljningsintäkter	12 683 736		40 000		13 057 963	
Avgiftsintäkter	10 211 100		-298 000		9 111 300	
Understöd och bidrag	1 237 162				1 205 000	
Övriga verksamhetsintäkter	708 700	**24 840 698**		**-258 000**	800 745	**24 175 007**
Tillverkning för eget bruk		0		0		0
Verksamhetens kostnader						
Personalkostnader						
Löner och arvoden	-85 864 731		-76 448		-88 124 198	
Lönebikostnader						
Pensionspremier	-15 714 762		-13 914		-16 047 181	
Övriga lönebikostnader	-1 433 844		-1 261		-1 260 218	
Personalersättningar och övr. rättelseposter	1 317 459				1 213 838	
Löneutjämningsreservering					0	
Köp av tjänster	-53 608 792		-798 548		-56 564 828	
Material, förnödenheter och varor	-17 166 553		-5 330		-18 307 655	
Övriga verksamhetskostnader	-24 635 041		-499		-24 619 765	
		-197 106 264		**-896 000**		**-203 710 008**
Pensionsintäkter och -kostnader						
Pensionsintäkter	16 000 000				17 700 000	
Pensionskostnader	-33 500 000	**-17 500 000**		**0**	-35 200 000	**-17 500 000**
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar						
Europeiska Unionen	3 794 000				4 256 000	
Återbetalning av överföringar	50 000				50 000	
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	613 000	**4 457 000**		**0**	413 000	**4 719 000**
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar						
Undervisning, kultur och idrott	-11 508 000		-100 000		-11 655 000	
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	-40 254 000				-39 089 000	
Arbetsmarknad	-530 000				-300 000	
Bostadsproduktion	-330 000				-330 000	
Primärnäringar	-11 393 000		720 000		-11 923 000	
Övrigt näringsliv	-6 174 000		-582 000		-5 218 000	
Allmänna stöd	-17 770 000				-18 981 000	
Övriga överföringskostnader	-10 021 403	**-97 980 403**	-76 000	**-38 000**	-9 521 000	**-97 017 000**
Verksamhetsbidrag		**-283 288 969**		**-1 192 000**		**-289 333 000**
Skatteinkomster						
Avräkningsbelopp	237 158 000				242 640 000	
Skattegottgörelse	14 000 000		1 196 000		12 800 000	
Återbäring av lotteriskatt	11 500 000		913 000		12 100 000	
Apoteksavgifter	760 000				740 000	
Övriga skatter och intäkter av skattenatur	0	**263 418 000**		**2 109 000**	0	**268 280 000**
Finansiella intäkter och kostnader						
Ränteintäkter	610 000				739 000	
Övriga finansiella intäkter	24 787 000				28 250 000	
Räntekostnader	-10 981				-11 000	
Övriga finansiella kostnader	-256 050	**25 129 969**		**0**	-276 000	**28 702 000**
Årsbidrag		**5 259 000**		**917 000**		**7 649 000**
Avskrivningar och nedskrivningar						
Avskrivningar enligt plan	-9 761 000				-9 600 000	
Nedskrivningar	0	**-9 761 000**		**0**	0	**-9 600 000**
Extraordinära poster						
Extraordinära intäkter	24 000 000				0	
Extraordinära kostnader	0	24 000 000		0	0	0
Räkenskapsperiodens resultat		**19 498 000**		**917 000**		**-1 951 000**
Ökning (-) eller minskning (+) av reserver		0				0
Räkenskapsperiodens överskott/underskott		**19 498 000**		**917 000**		**-1 951 000**
Underskott exkl. extraordinära intäkter		**-4 502 000**		**917 000**		**-1 951 000**

Det bör noteras att budgetanslag är bindande på totalnivå och inte på enskilda intäkts- och kostnadsslag, varför fördelningen mellan olika intäkts- och kostnadsposter i resultaträkningen ännu kan komma att ändras. Det kan även noteras att detaljeringsgraden i underlaget för budgeteringen har varierat och fördelningen mellan olika intäkts- och kostnadsslag till viss del är schablonmässig. Interna poster har inte eliminerats.

Balansposter och finansieringsanalys

I föreliggande budgetförslag upptas anslag för investeringar och övriga finansinvesteringar till ett nettobelopp om ca 23,2 miljoner euro att jämföra mot drygt 20,5 miljoner euro i grundbudgeten för år 2018. På grund av olika orsaker har i likviditetsberäkningen antagits att närmare 4 miljoner euro av reserverade anslag för investeringar från tidigare budgetår förverkligas först under år 2019, varför nettobeloppet ökar till ca 27,0 miljoner euro. Årsbidraget eller kassaflödet i verksamheten uppgår enligt budgetförslaget till drygt 7,6 miljoner euro.

FINANSIERINGSANALYS BUDGET 2019

	Grundbudget 2018 *)	Tb 1/2018	Totalt 2018 **)	Förslag 2019 ***)
Kassaflödet i verksamheten	2 159 000	917 000	3 076 000	7 649 000
Kassaflödet för investeringarnas del	-26 523 000		-22 723 000	-27 034 000
Kassaflödet för finansieringens del	1 942 000		1 942 000	-3 827 000
Förändring av likvida medel	**-22 422 000**	**917 000**	**-17 705 000**	**-23 212 000**

*) OBS totalen har ökats med reservationsanslag från tidigare år för investeringar om sammanlagt 6 miljoner euro samt retroaktiva lönebetalningar om drygt 3 miljoner euro.

**) OBS totalen har minskats med närmare 3,8 miljoner euro avseende reservationsanslag för infrastrukturinvesteringar som beräknas förverkligade först år 2019.

***) OBS totalen har ökats med närmare 3,8 miljoner euro år 2019 avseende reservationsanslag för infrastrukturinvesteringar där förverkligande förskjutits tidsmässigt.

Per utgången av september 2018 uppgick de likvida medlen till knappt 62 miljoner euro exklusive Fastighetsverket och drygt 68 miljoner euro inklusive Fastighetsverket. Vid tidpunkten för beredningen av budgetförslaget bedöms likviditeten exklusive Fastighetsverket uppgå till ca 40 miljoner euro vid slutet av år 2018 och kring 27 miljoner euro i slutet av år 2019. Likviditeten i Fastighetsverket beräknas uppgå till ca 12 miljoner euro i slutet av år 2018 och beräknas öka något under år 2019. Dock kan konstateras att den framtida utvecklingen av likviditeten till stor del är beroende av när de större investeringarna går över i förverkligande-/byggfasen, exempelvis delprojekten inom kortrutt och övriga infrastrukturinvesteringar, it-investeringar samt inom Fastighetsverket geriatrisk klinik och polishus. Betydelse har även om större lån beviljas ur penningautomatmedel. Vid tidpunkten för uppgörandet av föreliggande budgetförslag är inga större lån ur penningautomatmedel kända. Under år 2017 antog landskapsregeringen en finansierings- och placeringsplan för upprätthållande av tillräcklig likviditet under de närmaste åren. Planen uppdateras årligen efter att lagtinget har fattat beslut om budgeten för det aktuella budgetåret. Med beaktande av ovanstående bedömer landskapsregeringen att det inte finns behov av låntagning under år 2019.

I enlighet med första tilläggsbudgeten för år 2017 är landskapsregeringens avsikt att lösa det ökade likviditetsbehovet till följd av förverkligandet av investeringarna för kortrutt med låntagning. Landskapsregeringen har behov av att genomföra omfattande investeringar inom landskapets trafiknät för att garantera en god framkomlighet på lång sikt. Åtgärderna innefattar investeringar i främst fast infrastruktur så som broar. Investeringarnas storlek beräknas i dagsläget uppgå till totalt 45 miljoner euro. Eftersom de samlade föreliggande investeringskostnaderna är mycket höga i förhållande till landskapets egen budgetkraft, behandlar Ålandsdelegationen för närvarande en anhållan om extra anslag, uppgående till 45 miljoner euro. Utfallet av denna anhållan kommer att vara en av de avgörande faktorerna för tidpunkten när landskapet behöver uppta lån.

Som närmare framkommer under avsnittet om Självstyrelseutveckling ovan arbetar statsrådet och landskapsregeringen med att ta fram ett förslag till ett nytt ekonomiskt system. Nivån på grundfinansieringen i ett nytt ekonomiskt system och tidpunkten för när det kan börja tillämpas är viktiga faktorer för att bedöma tidpunkten för när landskapet behöver uppta lån.

Sammanfattningsvis är följande faktorer av stor betydelse för hur landskapets likviditetssituation kommer att utvecklas efter år 2019:

- avräkningsbeloppets och skattegottgörelsens nivåer

- utfallet av anhållan om extra anslag samt

- tidpunkten när de större investeringsprojekten övergår i förverkligande-/byggfas.

Beroende på utfallet av ovanstående faktorer kan det vara aktuellt med låntagning under år 2020.

Utveckling och omstrukturering av kommunerna

I enlighet med regeringsprogrammet har landskapsregeringen överlämnat ett lagförslag om reform av kommunstrukturen på Åland till lagtinget. Under år 2019 går processen in i förverkligande och huvudansvaret övergår till kommunerna att verkställa den nya lagstiftning som ska omdana Ålands 16 kommuner till fyra. Vid regeringskansliet finns en kommunsamordnare som resurs och stöd för kommunerna i omstruktureringen.

Inom landskapsregeringen ligger fokus på att i samarbete med den blivande skärgårdskommunen ta fram en fungerande intern skärgårdstrafik som skapar förutsättningar för den nya kommunen att förverkligas. Huvudansvaret för att ta fram en fungerande interntrafik i skärgårdskommunen ligger på infrastrukturavdelningen, men arbetet ska göras i nära samarbete med de berörda, och i samklang med uppbyggnaden av strukturen i den nya kommunen. De infrastrukturåtgärder som vidtas under perioden fram till den nya kommunen bildas görs så att de stöder den interna trafiken inom en skärgårdskommun.

Gränsjusteringar som skapar geografiskt sammanhängande kommuner genomförs. Detta berör områdena Ängö och Bussö i nuvarande Vårdö, som överförs till Södra Ålands kommun samt Järsö-Nåtö-området som överförs till Mariehamns stad.

Demokratiutveckling och integration

Under året genomförs på Åland en rad stora reformer (kommunreformen, ny socialvårdslag och ny grundskolelag) och infrastrukturella satsningar (broar och kortrutt). Därtill föreslås en genomgripande reform av vallagstiftningen, som möjliggör e-röstning i lagtingsval för ålänningar bosatta utanför landskapet.

Med anledning av detta och med utgångspunkt i regeringsprogrammet jobbar landskapsregeringen med nya former för medborgerlig samverkan och medborgardialog, särskilt för unga människor. En ungdoms- och demokratisamordnare utvecklar framtidens ungdomsparlament i nya verksamhetsformer.

Integration handlar om social hållbarhet; att känna sig delaktig, välkommen och behövd i det åländska samhället. Åland behöver inflyttning för att klara kompetensförsörjning, kommande behov av arbetskraft och för att upprätthålla ett bärkraftigt samhälle. För samhället och för individen är integrationspolitiken avgörande. Integration är en balans mellan människans behov och samhällets insatser. Eftersom en stor del av integrationsarbetet sker inom samhällets ordinarie verksamhet prioriteras samarbete och kunskapsutbyte mellan stabsfunktionerna. Det kan betyda kompetensutveckling, eller att även vuxna som studerar SFI (svenska för inflyttade) ska omfattas av studerandehälsovård eller att arbetet kring validering och vägledning ska tydliggöras.

Perspektivet på inflyttade breddas så att inte enbart utomnordiskt inflyttade till Åland är målgruppen. Detta kommer bl.a. att märkas i en bredare riktad ÅSUB-enkät om integration.

Integrationspolitiken hålls aktuell genom dialog. Under år 2019 utreds därför hur och med vilket uppdrag en referensgrupp kring integrationsfrågor ska tillsättas. Informationskontoret Kompassen är fortfarande en viktig köptjänst för att nå ut med information och vägledning i samhället till målgruppen.

Samverkan och utbyte kännetecknar också EU-projektet ”En säker hamn” som samlar landskapsregeringen, ÅHS, AMS, kommuner och tredje sektorn med målsättningen att utveckla bättre rutiner och arbetssätt för flyktingmottagande och vidarebosättning. Målet är att erfarenheter, rutiner och verktyg från projektet också ska spilla över på övriga inflyttade. Projektet har flera medfinansiärer, men finansieras huvudsakligen med stöd av EU:s Asyl-, migrations- och integrationsfond.

Jämställdhetspolitik

Den övergripande målsättningen för jämställdhetsarbetet är att kvinnor och män ska ha samma makt och frihet att forma samhället och sina egna liv. Ett samhälle som är mera jämlikt och jämställt är ett samhälle som blir mer demokratiskt och rättvist. Jämställdhetsfrågor drivs inom alla politikområden och stärker de första målen i utvecklings- och hållbarhetsagendan. Metoo-rörelsen har i ännu högre grad aktualiserat frågorna. Agendan för jämställdhet implementeras och handlingsplaner tas fram.

Det femåriga ungdoms- och demokratiprojektet som inleddes år 2018 syftar till att ge unga kvinnor och män utökade förutsättningar och möjligheter att vara aktiva och engagerade samhällsmedborgare. Landskapsregeringen fortsätter arbetet tillsammans med tredje sektorn och privata aktörer att i projektform motarbeta stereotypa könsnormer och med att förebygga sexualiserat våld bland unga

Ombudsmannamyndigheten utvecklar och expanderar sin verksamhet. En revidering av diskrimineringslagstiftningen har inletts.

Arbetsvärderingsprojektet har nått sina första delmål. Arbetet med att ta fram ett löneutvecklingsprogram fortgår och ska slutföras under år 2020.

Under år 2019 kommer ÅSUB att uppdatera och följa upp den integrationsrapport som gjordes år 2014. Rapporten ska visa tendenser bland inflyttade kvinnor och män med sikte på att synliggöra individers behov, både vad gäller språket och förståelsen av det åländska samhället och kulturen. Resultatet ska ligga till grund för att utveckla och förbättra integrationspolitiken.

En ny folkhälsorapport ska tas fram där kvinnors och mäns, flickors och pojkars hälsa kartläggs. Arbetet med en jämställd äldreomsorg fortgår med hemtjänsten som fokusområden.

Jämlikhetsråd

Under året har ett jämlikhetsråd i form av ett ministerutskott arbetat med att ta fram åtgärder för att minska ojämlikhet och ekonomisk utsatthet. Fokus har varit på transfereringar, avgifter och satsningar i välfärden.

Långsiktiga och strategiska åtgärder med förebyggande, tidiga insatser och satsning på basservicen är ett bärande element vid landskapsregeringens aktuella lagstiftningsprojekt, så som socialvårdslag, äldreomsorgslag, klientavgiftslag samt ny grundskolelag.

Det arbets- och pensionsavdrag som infördes år 2018 höjs år 2019. Avdraget lindrar beskattningen av låg- och medelinkomsttagare.

Vid landskapsregeringens seminarium om ekonomisk utsatthet framgick problemet med avgiftsuttag inom olika fritidsaktiviteter. För att stimulera intresse och ge barn och unga möjlighet att pröva olika fritidsintressen inom kultur och idrott pågår projektet Starka barn. Under hösten startade projektet Kreativa barn med Islandsmodellen delvis som förebild.

Vissa tandvårdsavgifter samt dygnsavgifter på ÅHS kommer under år 2019 att inkluderas i högkostnadstaket. Detta är en stor reform som får som effekt att fler uppnår högkostnadstaket och intäkterna från patientavgifter till ÅHS sjunker. Satsningen på tandvårdsområdet inkluderar också en förstärkning av tandläkarresurserna inom ÅHS samt att en tandvårdsbil anskaffas under året.

ÅSUB är i slutskedet med att ta fram en återkommande kartläggning kring ekonomisk utsatthet. Resultatet ska ligga till grund för att utveckla och förbättra åtgärder för de ålänningar, vuxna som barn, som lever på marginalen.

Nolltolerans mot våld i nära relationer

Våld i nära relationer är en kränkning av mänskliga rättigheter. Åland har ställt sig bakom en rad internationella överenskommelser som rör mänskliga rättigheter och det är en del i landskapsregeringens internationella åtaganden för en bättre folkhälsa på global nivå.

Förekomsten av våld i nära relationer på Åland kartlades för första gången under föregående år. Utredningen presenterats i rapporten Våld i nära relationer 2017. Syftet var att kartlägga våldet som underlag för att fortsatt utveckla arbete mot våld i nära relationer. Våld i nära relationer kostar både för den som är utsatt i form av psykiskt och fysiskt lidande men även för samhället i stort. Orsakerna till våld finns såväl på individ som på samhällsnivå och att minska våld i nära relationer kräver målmedvetna och systematiska arbetssätt.

Regeringen har nu utarbetat en handlingsplan mot våld i nära relationer som ska bidra till att öka medvetenheten och kompetensen. Handlingsplanen tar sin utgångspunkt i både internationella och nationella styrdokument.

Regeringens handlingsplan mot våld i nära relationer 2019 - 2020

Regeringen kommer under året att börja verkställa handlingsplanen mot våld i nära relationer för perioden 2019 - 2020. Handlingsplanen kommer att fokusera på fyra övergripande områden:

1. Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld i nära relationer

2. Förbättrad upptäckt av våld samt starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn

3. Effektivare brottsbekämpning mot våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor samt

4. Förbättrad kunskap och metodutveckling inom området mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

Social omsorg

Social trygghet för alla

Målet för socialpolitiken är alla människors lika rätt till trygghet under livets alla skeenden. Landskapsregeringen verkar för att alla ska ha tillgång till likvärdiga sociala omsorger och stödinsatser. I enlighet med LL (1993:71) om planering av socialvården antar landskapsregeringen årligen en socialvårdsplan som innehåller riktgivande mål och anvisningar till kommunerna för ordnandet av socialvården i landskapet under de fem följande åren.

Tidtabellen för förverkligandet av den samordnade socialtjänsten (KST) kommer att klarna under våren 2019, eftersom kommunerna enligt KST-lagen har tid att ingå ett avtal om organiseringen av samarbetet t.o.m. 1 april. Om så inte sker, eller landskapsregeringen konstaterar att avtalet inte uppfyller villkoren i lagen kommer KST att inleda sin verksamhet år 2021 i stället för år 2020.

Landskapsregeringen fortsätter utveckla lagstiftningen med beaktande av de utmaningar socialpolitiken och välfärdsmodellerna står inför. I det här arbetet ingår bestämmelser om stärkt självbestämmanderätt, ny funktionshinderlagstiftning, ny klientavgiftslagstiftning samt lagstiftning angående elektroniska tjänster. Målet är en hållbar välfärd genom fokus på tidiga, förebyggande

insatser, sektorsövergripande samarbete och ökad klientorientering bland annat genom nyttjande av välfärds- och annan teknik.

Ett omfattande uppdrag är den kompetensutveckling som krävs för verkställande av den nya socialvårdslagen och de lagar som sammanhänger med den såsom äldreomsorgslagen och lagen om yrkesbehörighet inom socialvården. För att bidra till detta avser landskapsregeringen ordna informations- och fortbildningstillfällen.

Barn och unga

En utvärdering av landskapslagen om hemvårdsstöd (2015:68) planeras att genomföras under år 2019. Lagens syfte är att skapa ett mer jämställt och flexibelt hemvårdsstöd anpassat till dagens arbetsmarknad. Med barnets bästa som utgångspunkt syftar lagen också till att ge vårdnadshavarna valfrihet och därmed goda förutsättningar att förena föräldraskap och yrkesarbete.

I underlaget till ny socialvårdslag framhålls vikten av att i alla socialvårdsåtgärder som gäller barn ska barnets intresse beaktas i första hand, speciellt ska uppmärksamhet fästas på barn och unga i behov av särskilt stöd. En del av stödåtgärderna inom barnskyddets öppenvård föreslås flyttas till den allmänna socialvårdsservicen, vilket skulle innebära förbättrade möjligheter för alla barnfamiljer att i ett tidigare skede få hjälp och stöd, till exempel möjlighet till stöd och hjälp via familjearbetare.

Barns och ungas psykiska och fysiska hälsa kräver fortsatt ett brett engagemang och landskapsregeringen fortsätter arbetet med att verka för effektiv samverkan mellan de instanser som riktar sin verksamhet till och kommer i kontakt med barn, unga och deras föräldrar. Barn och ungas psykiska ohälsa kräver sektors- och myndighetsövergripande samarbete där socialvården, hälso- och sjukvården liksom undervisningsväsendet och fritidssektorn är viktiga delområden som alla kan verka för att barn och unga kan utvecklas optimalt. En utredning om barnskyddet genomförs under året.

Den reviderade grundskollagen i vilken barnomsorgen planeras ingå kommer läggas fram under år 2019 och är tänkt att träda i kraft i augusti 2020. Det ger huvudmännen, kommunerna, möjlighet att vidta åtgärder inom utbildningsväsendet och utveckla samarbetet med barnomsorgen samt förundervisningen.

Familje- och vuxensocialarbete

I utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland har uppställts som mål att senast år 2030 ska inga hushåll, i synnerhet barnfamiljer och pensionärer, leva i en ekonomiskt utsatt position. Utbildning och arbete är de viktigaste faktorerna för att minska social marginalisering. För att åstadkomma ett effektivt arbete för att främja välfärd och bekämpa fattigdom krävs således insatser inom olika politikområden, såsom sysselsättnings-, bostads- infrastruktur- och utbildningspolitiken. Ökad klientorientering och tidiga insatser är områden som ligger i fokus för den föreslagna, nya socialvårdslagstiftning som är ett led i att stärka klienternas egen livskompetens och möjliggöra egen försörjning.

En uppföljning av ÅSUB:s tidigare rapporter om ekonomisk utsatthet är under arbete. Landskapsregeringen avser, utgående från en helhetsbedömning av resultaten av ÅSUB:s utredning vilken blir klar senhösten 2018 återkomma till lagtinget i tilläggsbudget med eventuellt förslag till förändringar i det sociala trygghetssystemet. Landskapsregeringen avser även ta fram underlag för förnyande av klientavgiftslagstiftningen inom socialvården så att den motsvarar de målsättningar som ställts för socialvården och så att användare av både socialvårds- och hälso- och sjukvårdstjänster inte drabbas oskäligt av att avgifterna för tjänsterna betalas till olika huvudmän eller av att fastställande av avgifter kommer att göras av såväl kommunernas socialtjänst som enskild kommun.

För att uppnå det andra strategiska utvecklingsmålet, att alla känner tillit och kan vara delaktiga i samhället, krävs ett samhälle som tillgodoser de grundläggande behoven. Förutom förnyad avgiftslagstiftning lägger landskapsregeringen fokus på att följa utvecklingen beträffande behovet av

utkomststöd och allmänt bostadsbidrag. I lagstiftningspaketet till förnyande av socialvårdslagstiftningen ingår även förslag till lag om social kreditgivning.

Förslaget till ny socialvårdslag tydliggör kommunernas ansvar för att ordna socialservice för stödbehov på grund av närstående- och familjevåld samt annat våld eller illabehandling, vilket är en viktig del i att uppnå ett samhälle där alla känner tillit och är delaktiga. För att uppnå en helhet av tidiga insatser, brådskande socialvårdsinsatser och eftervård är avsikten att förnya lagstiftningen så att kommunernas socialtjänst handhar dessa tjänster.

Äldre och äldreomsorg

Landskapsregeringen betonar de äldres kunskaper och erfarenheter som en viktig resurs som i högre grad än idag kunde komma samhället till del. I utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland framgår som strategiskt utvecklingsmål att, senast år 2030, uppnå målet välmående människor vars inneboende resurser växer. För att stödja den äldre befolkningens delaktighet, självbestämmande, valfrihet och välbefinnande har landskapsregeringen, som en del av socialvårdsreformen, överfört förslag till äldreomsorgslag och ny socialvårdslag till lagberedning. Centralt ska vara att förbättra den äldre befolkningens möjligheter att delta i beredningen av beslut som påverkar äldres levnadsförhållanden och i utvecklandet av den service de behöver. Målsättningen är även att säkerställa att kommunerna och Ålands hälso- och sjukvård förbereder sig på ett ökande servicebehov till följd av befolkningens förändrade åldersstruktur och att äldre människor får vård och omsorg efter sina individuella behov på lika villkor i hela landskapet, med hjälp av högkvalitativa social- och hälsovårdstjänster på rätt nivå. För att möta de utmaningar som en längre ålderdom innebär och för att kunna utveckla hållbara vård- och servicekedjor för äldre är det av särskild vikt att åldrandet beaktas inom samtliga samhällssektorer.

För att nå upp till det strategiska utvecklingsmålet om välmående människor vars inneboende resurser växer, avser landskapsregeringen fortsätta fokusera på äldres ensamhet, psykiska hälsa samt en mer jämställd och jämlik äldreomsorg.

I processen att omstrukturera demensvården behöver kommunikation och teambaserad samverkan mellan kommunala aktörer och ÅHS utvecklas. Den nya socialvårdslagen föreslås omfatta bestämmelser om sektors- och myndighetsövergripande samarbete, överenskommelse om samarbete och inrättande av samrådsorgan. Landskapsregeringen har under år 2018 utvärderat Riktlinjer för omsorg och vård vid demens och avser att under år 2019 fortsätta arbetet med att kvalitetssäkra demensomsorgen och vården i landskapet. Under år 2019 kommer projekt Främjande av psykisk hälsa bland Äldre och projekt Äldres psykiska ohälsa att slutredovisas och seminarium att anordnas. En utvärdering av effekterna och behov av eventuella fortsatta åtgärder ska genomföras.

Tillgänglighet och funktionshindersservice

Personer med funktionsnedsättning har rätt att leva ett självständigt liv och delta i samhället på samma villkor som alla andra i enlighet med FN:s konvention för mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD). I utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland framgår som strategiskt utvecklingsmål 2, att samhället år 2030 ska vara tillgängligt för alla, och både boende och besökare med någon form av funktionsnedsättning beaktas i alla samhällsområden. Landskapsregeringen fortsätter arbeta systematiskt med att förbättra tillgängligheten och livsvillkoren för alla i samhället oavsett funktionsförmåga genom verkställelse av Ett tillgängligt Åland, åtgärdsprogram för Ålands landskapsregerings funktionshinderspolitik 2017 - 2020. Rådet för personer med funktionsnedsättning för landskapet Åland ska bland annat följa upp verkställande av landskapsregeringens funktionshinderspolitiska åtgärdsprogram.

Fokus under år 2019 beträffande funktionshindersservice är förnyande av lagstiftning vilket bl.a. omfattar samordning av handikappservicelagen och specialomsorgslagen till en funktionshinderslag och lagstiftning om stärkt självbestämmanderätt. Åtgärderna bidrar till förverkligande av utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål 1.

Risk- och missbruk

Att förebygga risk- och missbruk genom preventiva och hälsofrämjande insatser är en viktig del i att skapa förutsättningar för välmående och delaktighet. De ANDTS-politiska insatserna (alkohol, narkotika, doping, tobak och spel) bidrar till förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland framförallt vad gäller det strategiska utvecklingsmålet om välmående människor vars inneboende resurser växer och utvecklingsmålet om att alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället.

Landskapsregeringens ANDTS-politiska program för åren 2017 - 2020 innehåller övergripande politiska målsättningar och formulerar åtgärder inom ANDTS-området som avdelningar vid landskapsregeringen och landskapsmyndigheterna planerar under programtiden. Programmet förankras i och följs upp av en parlamentarisk referensgrupp, en operativ samverkans- och referensgrupp samt ett ANDTS-råd.

Landskapsregeringen fortsätter att stöda samordningsfokuserade och rusmedelsförebyggande projekt. Arbete i enlighet med metoden ansvarsfull alkoholservering främjas genom fortbildning riktad till yrkespersoner.

Landskapsregeringen idkar erfarenhetsutbyte och samarbete i rusmedelspolitiska frågor med de nordiska länderna och de övriga självstyrande områdena.

Utveckling av IT-baserade tjänster inom socialvården

Landskapsregeringen ser över och förnyar lagstiftning i syfte att möjliggöra strukturerad dokumenthantering och arkivering samt i syfte att ge klienter elektronisk tillgång till sina egna handlingar inom socialvården. Arbetet sker i samarbete med kommunerna och andra adekvata aktörer.

Hälso- och sjukvård

Landskapsregeringen har utgående från regeringsprogrammets mål och budget år 2018 justerat avgifterna för Ålands hälso- och sjukvård för att skydda socioekonomiskt utsatta och öka självfinansieringsgraden där det är möjligt. Landskapsregeringen fortsätter under år 2019 arbetet med att utveckla avgifterna i enlighet med den totalöversyn av patientavgifterna som gjordes år 2018. För att stävja kostnadsutvecklingen inom hälso- och sjukvården inleder myndigheten ett systematiskt effektiviseringsarbete på 1,5% vars innehåll preciseras för åren 2020 - 2023.

I enlighet med landskapsregeringens tandvårdsprogram utvecklas mun- och tandvården och särskild betoning läggs under året på förebyggande mun- och tandvård.

I Norden som helhet och även på Åland har barns och ungas mående debatterats. För att koordinera arbetet med barns och ungas välmående över förvaltningsgränser avser landskapsregeringen tillsätta ett expertorgan vars uppgift blir att samordnande föreslå åtgärder som främjar barns och ungas hälsa inom olika samhällssektorer. Ett seminarium om barn och ungas psykiska ohälsa ordnas under året. Utgående från det utredningsunderlag som blir klart i december 2019 föreslås suicidpreventiva åtgärder. Hälso- och sjukvårdsbyrån utreder tillsammans med utbildnings- och kulturavdelningen elevvårdspersonalens organisatoriska placering.

Hälso- och sjukvårdsbyrån stärks för att klara av att möta de hälsopolitiska utmaningarna. Rapporten om befolkningens hälsa och välfärd och de åtgärder som vidtagits kommer att sammanställas och överlämnas till lagtinget.

Tillsammans med ÅHS planeras en seniormottagning.

Utgående från tillitsstudien planeras åtgärder mot en mer jämlik och hållbar hälso- och sjukvård. Lagstiftning som det blir aktuellt att revidera är bl.a. patientlagen, lagen om gränsöverskridande vård och tobakslagen. Beroende på om och hur rikets social- och hälsovårdsreform förverkligas vidtar

landsskapsregeringen åtgärder i syfte att neutralisera effekterna av eventuella förändringar i sjukvårdsförsäkringssystemet.

Miljö

Miljöarbetets övergripande målsättning är ett ansvarsfullt och hållbart användande av våra tillgångar för att bevara naturen och livsbetingelserna för människan som en del av naturen. Miljöarbetet är därför en central del i förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan. Under året kommer satsningar att göras för att informera om miljölagstiftningen och ökad miljömedvetenhet.

Livskraftig natur

Hållbar utveckling innebär att vi lämnar lika många möjligheter som vi själva har haft till kommande generationer, helst fler. Naturvården bidrar främst till det strategiska utvecklingsmålet 4. Ekosystem i balans och biologisk mångfald men berör även mål 5. Attraktionskraft för boende, besökare och företag. Målsättningen är att bevara och återskapa livskraftiga populationer av våra ursprungsarter såväl på land som i den marina miljön samt att skydda både naturliga livsmiljöer och sådana artrika kulturmiljöer som har skapats av det traditionella jordbruket.

Ökning av mark och vatten som klassas som naturreservat är ett centralt arbetsområde för att uppnå målet att minst 10 % av kust- och havsområdena ska vara skyddade år 2030. Samtidigt utökas även områden som är lämpliga för rekreation. Genomförandet av Natura 2000-programmet har således fortsatt en hög prioritet, samtidigt som även andra viktiga områden behöver skyddas. Ett av fokusområdena är ett hållbart skydd för prioriterade skogsbiotoper i enlighet med skogsprogrammet SkogsÅland 2027. Det är viktigt att arbeta med återskapande av olika biotoper vars status har blivit kritisk, exempelvis behövs restaureringsåtgärder i våtmarks- och vårdbiotoper. Utgående från inventeringar görs förvaltningsplaner för utvalda arter och biotoper för att bättre kunna vidta relevanta skyddsåtgärder. Arbetet med kartläggning och åtgärder mot främmande invasiva arter fortsätter också.

Rent vatten

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att uppnå en god vattenstatus och en hållbar utveckling i hav, sjöar och grundvatten. För att på sikt vända negativa trender och stimulera till ett hållbart nyttjande, där ekosystemtjänster genomgående beaktas, kommer landskapsregeringen att fortsätta genomföra åtgärder enligt de vattenrelaterade EU-direktiven och HELCOM:s åtgärdsprogram samt landskapsregeringens vattenåtgärdsprogram.

Tyngdpunkten under år 2019 ligger på att säkerställa långsiktig tillgång och kvalitet till dricksvatten i samarbete med Ålands vatten Ab, kommuner och andra aktörer. På miljöbyrån förstärks resurserna för att förverkliga arbetet med skyddet av dricksvatten samt VA-planen för landskapet.

Det internationella samarbetet intensifieras genom deltagande i HELCOM:s arbete med ett nytt åtgärdsprogram för Östersjön och i den nordiska Hav- och kustarbetsgruppen. Inom ramen för arbetet med en havsplan deltar landskapsregeringen i EU-projektet Pan Baltic Scope där Östersjöländerna samarbetar om havsplaneringen.

Samtidigt fortsätter den lokala samverkan för bättre vattenmiljöer och en långsiktigt hållbar kustzonsplanering genom EU-projekten Coast4us och Seabased measures. I Coast4us skapas hållbara planer för vattenområden och deras omgivande samhällen. Inom Seabased measures testas olika åtgärder där flera av dessa stöder cirkulationsekonomin genom att näringsämnen från havet återanvänds på land. Arbetet med ny förvaltningsplan och åtgärdsprogram för de åländska sjöarna och vattenområdena inleds.

Arbetet med en ny vattenlagstiftning slutförs under året.

Cirkulär ekonomi

För att nå ett hållbart samhälle måste vi övergå till en cirkulär ekonomi. Det är viktigt att produkter designas så att de går att reparera och återanvända. Det är nödvändigt att använda de resurser som finns i omlopp och inte ständigt förbruka nya material. Offentlig sektor har stora möjligheter att påverka utvecklingen genom att efterfråga varor gjorda av returmaterial. Material som innehåller farliga ämnen ska fasas ut ur kretsloppet och tas omhand på ett säkert sätt. Nya arbetstillfällen skapas i en cirkulär ekonomi genom att elektronik behöver repareras, skor måste lagas, kläder sys om etc. Avfallsplanen ska revideras när den nya avfallslagen och dess förordningar trätt i kraft.

Landskapsregeringen förverkligar under år 2019 målen i den strategi som utarbetats för att minska spridning av plaster och mikroplaster i miljön. Fokusområdena är plaståtervinning, minskad nedskräpning, kunskapsuppbyggnad, minskad plastanvändning och utfasning av giftig samt onödig plast och minskad spridning av mikroplaster i miljön. Det pågår för närvarande en rad initiativ från EU:s håll för att förebygga och hantera förekomsten av mikroplaster i haven. I förslagen ingår t.ex. att förbjuda mikroplaster i kosmetika, personvårdsprodukter och rengöringsprodukter från år 2020, miniminivåer för återvinningsbart innehåll i vissa plaster, liksom kvalitetsstandarder för återvunnen plast och att märkbart minska utsläppen av mikroplaster vid produkter som textilier, däck, målfärger och cigarettfimpar. Arbetet mot mikroplaster i naturen är viktigt för att skydda sjöar, hav, dricksvatten, fiskar, djur och människors hälsa.

God miljöhälsa

Miljöhälsovårdens övergripande målsättning är att garantera säkerhet och kvalitet för animaliska livsmedel, främja en god djurhälsa och välfärd genom övervakning och bekämpning av djursjukdomar. Under året kommer landskapsregeringen att fortsätta övervakningen av varroakvalster på bin med utökade provtagningar för att bevara landskapets varroafria status. Bekämpning av viral hemorrhagisk septikemi (VHS) i odlad fisk kommer att genomföras enligt Ålands utrotningsprogram för VHS. Förekomsten av främmande ämnen i animaliska livsmedel såsom antibiotika, hormoner och färgämnen kommer att undersökas genom det årliga övervakningsprogrammet.

Landskapsregeringen ska utarbeta beredskapsplaner för bekämpning av smittsamma djursjukdomar som kan skapa allvarliga konsekvenser för samhället och i samband med det ska beredskapslagret upprätthållas. Det systematiska samarbetet kommer att vidareutvecklas mellan landskapsregeringen och ÅMHM, privata veterinärer samt andra myndigheter och aktörer såsom tullen för att kontrollera och övervaka illegal införsel av djur. Allmänheten informeras om risker med smittsamma djursjukdomar och zoonoser särskilt i samband med import av levande djur till Åland.

Utbildnings- och kulturpolitik

Kravet på hållbar utveckling omfattar även kunskapstriangeln i vilken forskning, utbildning och innovation utgör bärande begrepp. En interaktion mellan dem i utbildningssystemet genererar kunskapstillväxt som i tillämpad form stimulerar bl.a. näringslivet. Landskapsregeringen har i det utbildningspolitiska programmet, Utbildning 2025, fokuserat på framtida utmaningar främst gällande hållbarhet, flexibilitet, digitalisering, jämställdhet och jämlikhet, entreprenörskap och integration.

Utbildning ska främja välmående och ge redskap som är nödvändiga för ett livslångt lärande samt nya invånares integration i det åländska samhället. Samarbetet mellan barnomsorg och skola har förstärkts genom samordnad ledning, utveckling och tillsyn av förundervisning och utbildning. En behörighetsgivande utbildning för barnträdgårdslärare påbörjas och innebär ett kunskapslyft som är nödvändig för att svara mot behoven på arbetsmarknaden och inom småbarnspedagogiken.

Den allmänbildande utbildningen och yrkesutbildningen ska förbereda individerna för en framtida yrkes- och livskompetens. Förutom utvecklandet av basfärdigheterna betonas framtidskompetenser

som analys-, initiativ-, kommunikativ förmåga, entreprenörsmässigt tankesätt samt mediekompetens.

Vuxenutbildningen stärks och synliggörs bl.a. genom det nordiska nätverket NVL och genom det ESF-finansierade vägledningsprojektet vars uppdrag är att utveckla ett system för vägledning av vuxna personer utanför utbildningssystemet. En servicepunkt inrättas för vuxna som behöver lotsning för att ta sig vidare mot nya utmaningar i yrkeslivet.

Digitaliseringen fortsätter främst genom att utveckla gemensamma studieadministrativa system för grundskolorna, landskapets skolor och högskolan i samarbete med Åda Ab som en del av It-samordningsprogrammet. Under året fortgår arbetet med att förbereda ibruktagande av ett nytt elevantagningssystem till utbildning på gymnasienivå. Nordic CRAFT är ett nytt samnordiskt projekt som inriktas mot utvecklingsarbete inom IT och digitalisering i grundskolan.

Sjöfartsutbildningen vid Ålands yrkesgymnasium och befälsutbildningen vid Högskolan på Åland har ett gemensamt marknadsföringsnamn, Ålands sjöfartsakademi. Samordningen kräver fortsatt arbete med klarare struktur och ansvarsfördelning mellan myndigheterna. Sjöfartsutbildningen stärks genom investering i nya simulatorer.

Högskolan på Åland ska övergå till en ny budgeteringsmodell och bilda en resultatenhet som inkluderar ett nytt uppföljnings- och finansieringssystem. Den nya modellen tas i bruk under året. Motsvarande övergång till semiautonom resultatenhet förbereds för Ålands sjösäkerhetscentrum.

Grundskolan

Under året ska den nyreviderade grundskolelagen läggas fram för beslut i lagtinget. Lagen avses träda i kraft inför höstterminen 2020 men huvudmännen kan vidta åtgärder i lagens syften redan under föregående läsår vilket innebär att skolorna och huvudmännen får ett nytt och modernt styrinstrument att tillämpa för att utveckla verksamheten i skolan. Samarbetet mellan förundervisningen och grundskolans nybörjarundervisning intensifieras genom att småbarnspedagogiken ägnas särskild uppmärksamhet i styrdokumenten.

Läroplanen för grundskolan revideras successivt under året. Skolan ska ge en stabil plattform för det livslånga lärandet. Flickors och pojkars individuella behov och förutsättningar, begåvning och olikheter ska beaktas i undervisning och övrig verksamhet som sker i skolan. Förmågan att tolka, producera och värdera olika teckenvärldar i olika miljöer (multilitteracitet) vid sidan av de mer traditionella basfärdigheterna och digital kompetens ska betonas i takt med elevernas ålder och mognad. Pedagogiska metoder som stöder lärandet med hjälp av distansutbildning och programmering möjliggörs och utvecklas.

Grundskolornas huvudmän, kommunerna, har i uppgift att i enlighet med centrala styrdokument stöda flickors och pojkars trygghet och välmående i skolvardagen. För elever med särskilda svårigheter ska stödåtgärder verkställas i ett tidigt skede. I samarbete med social- och miljöavdelningen utreds en eventuell samordning av elevvårdande personals organisatoriska placering.

Gymnasienivån och vuxenutbildningen

Förändringar i omvärlden ställer krav på revidering av gymnasielagen. Ett underlag utarbetas för det fortsatta arbetet.

Ålands gymnasium i allmänhet och Ålands yrkesgymnasium i synnerhet utgör centrala resurser som kvalitetssäkrare på den åländska arbetskraftsmarknaden medan Ålands lyceums roll är att ge studeranden konkurrenskraftiga redskap för fortsatta studier vid universitet och högskolor. Därför ska Ålands gymnasium upprätthålla och utveckla ett flexibelt utbildningsutbud som ska svara mot både elevers särskilda behov och den framtida arbetsmarknadens mångfasetterade behov.

Utbildningsvägarna ska vara öppna och leda till anställningsbarhet eller studier på högre nivå. Särskilda insatser för vägledning av unga och vuxna måste till för att säkra den framtida kompetensförsörjningen i landskapet.

Val av studieplats vid Ålands gymnasium får inte i första hand påverkas av studerandes ekonomiska förutsättningar att välja inriktning för studierna. Skolan ska överbrygga de yttre förutsättningarna för att studierna i detta hänseende ska kunna genomföras på likvärdiga grundvillkor.

Högskolan på Åland

Högskolan på Åland är en kunskapssamlande aktör för Åland, dess näringsliv och offentliga sektor. Högskolan har också en viktig funktion i att tillgodose samhällets kompetensbehov. Kunskapstillväxten ska genom tillämpningar och omsättning i näringarna utveckla samhället i en hållbar riktning. Högskolans styrkeområden ligger såväl inom den tekniska och digitala sidan som tjänste- och serviceproduktion. Den öppna högskolan ska erbjuda möjligheter för ålänningar till fortbildning och kompetenshöjande utbildning.

Landskapsregeringen överväger inrättandet av ett forskningsråd. Forskningsrådet ska inneha en central ställning som en samlande aktör vars uppdrag ska vara att stimulera till innovation och till att forskningsprojekt initieras med Åland som utgångspunkt.

Högskolan bedriver yrkesinriktad utbildning på hög nivå som efterfrågas i det åländska samhället. Högskolans verksamhet bidrar till att skapa nya jobb och öka inflyttningen till Åland. Högskolans utbildningsutbud ska fortsättningsvis motsvara behovet i samhället. Högskolan ska utveckla samarbete med relevanta universitet och yrkeshögskolor i närområdet samt med det åländska näringslivet. Högskolans tillämpade forskning ska stöda utbildningen och utvecklingen inom arbetslivet.

Kultur och kulturarv

Det nordiska kultursamarbetet stödjer FN:s globala mål för hållbar utveckling där kulturens roll betonas i samhällsomställningen och där kreativitet är en central beståndsdel. Norden ska fortsatt vara en föregångare som kreativ och öppen konst- och kulturregion. De expressiva värdena som estetiska aspekter och upplevelser har ökat i betydelse för ekonomin. Satsningar bör därför ske genom att skapa skärningspunkter, inkubationssystem som är lyhörda för de särskilda villkor som finns inom de kreativa näringarna. De innovativa grunderna kan också byggas på med miljökonst, cirkulär ekonomi och hållbara konsumtionsmönster. Där utgångspunkten är havet, Östersjön och ett Åland som är centrum för världens största skärgård.

Arbetet med att förverkliga den fastslagna filmstrategin intensifieras för att göra Åland till ett attraktivt mål för filmproduktion. Under året ansöks om medlemskap i European Filmcommissions Network, EUFCN som skulle göra Åland mer synligt på den europeiska filmmarknaden.

Landskapsregeringen vill via Ålands kulturdelegation stärka kulturutövarna genom att ge enskilda individer möjligheter att fördjupa och utveckla sitt konstnärskap genom att införa fyra arbetsstipendier om maximalt ett år/stipendium och som i första hand beviljas enskilda personer som är aktiva inom bildkonst/konsthantverk, musik, litteratur och teater.

För att stödja de åländska museernas och besöksmålens digitala utveckling påbörjas ett samarbete mellan Kulturbyrån och Högskolan på Åland för att stödja med bland annat teknisk innovation som har fokus på interaktionsdesign. Målet är att skapa ett långsiktigt samarbete som ska främja kompetens och förutsättningarna för en satsning på innovation och kreativitet med forskningsanknytning för att skapa ett nätverk där utbildning, kultur och näringsliv kan blomstra.

För att utveckla och förstärka besökarens upplevelse av Bomarsundsområdet planeras ett besökscentrum. Under året påbörjas projekteringen av besökscentrumet vilket ska ses som en del i firandet av Ålands självstyrelse 100 år.

Ur ett arkeologiskt och historiskt perspektiv utgör Åland ett ytterst intressant område som väcker nationell uppmärksamhet med många ännu olösta frågeställningar. Under året undersöks möjligheterna till medfinansiering/extern finansiering för större forskningsprojekt med inriktning på järnålder/medeltid. Målet är att främja kunskapsuppbyggnaden inom humaniora genom att skapa en forskningsmiljö på Åland i samarbete med Ålands museum, Högskolan på Åland samt kringliggande högskolor, universitet och institutioner.

Inom ramen för den fysiska strukturutvecklingen tillgängliggörs kulturarvsdata för att underlätta för samhällsplaneringen.

Biblioteksväsendet är under stark utveckling där de traditionella uppgifterna med att låna ut medier förändras och där åligganden som digitala databaser, e-böcker och handledning i samhällstjänster ökar. Under året utreds förutsättningarna för en ny bibliotekslagstiftning som ska ge förutsättningar för att de åländska biblioteken ska kunna fortsätta följa sin tid och erbjuda modern och ändamålsenlig service.

Under året påbörjas arbetet med att söka associerat medlemskap i UNESCO (United Nations educational, scientific and cultural organization).

Ungdoms- och fritidspolitik

Valdeltagande är ett av de mått som kan ge oss en indikation på i vilken grad människor i myndig ålder känner tillit till samhället. Under året kommer ÅSUB att fortsätta följa upp sin statistik av första och andragångsväljarnas valbeteende i samband med lagtingsvalet.

Ett nära samarbete mellan kulturbyrån och regeringskansliet utvecklas för att stöda demokratiutvecklingen genom de ungas möjligheter till påverkan, delaktighet och medbestämmande.

Vid kulturbyrån handläggs även ärenden som gäller fritids- och ungdomsverksamhet inom frivilligsektorn. Bland föreningar som stöds med penningautomatmedel för verksamheten finns Ung resurs som bedriver verksamhet vid ungdomshuset Boost. Landskapsregeringen avser att under år 2019 anta riktlinjer för en långsiktigt hållbar finansiering av verksamheten.

I allt arbete för ungdom och idrott ska jämställdhet, tillgänglighet och hållbarhet beaktas liksom ungdomsarbetets och idrottens potential att integrera nyinflyttade.

Idrott

Landskapsregeringens ”Program för idrott, motion, hälsa och en aktiv fritid” antogs år 2017. Landskapsregeringen har därefter utsett Rådet för idrott, motion och hälsa (RIMH) som har uppgiften att se till att programmet förverkligas. Efter förslag från RIMH avser landskapsregeringen under år 2019 inleda en revidering av gällande idrottslag för Åland samt förverkliga en portal på nätet där en bred och aktuell information om idrott, rörelse och hälsa ska hittas.

I övrigt fortsätter RIMH att arbeta med förverkligandet av det idrottspolitiska programmet i enlighet med rådets egna prioriteringar.

Under år 2019 arrangeras Ö-spelen på Gibraltar och Åland kommer att delta med en trupp varför medel har beaktats.

Fritt bildningsarbete

Inom bildningssektorn verkar två bildningsförbund. Enligt LL (2009:54) om landskapsbidrag till bildningsförbund är syftet med ett bildningsförbund att ordna en fri och frivillig bildningsverksamhet i form av studiecirklar, kurser och liknande. I första hand riktar sig verksamheten till bildningsförbundets medlemmar. Bildningsförbundens verksamhet hänförs till kultursektorn beträffande landskapsfinansieringen och finansieringen sker med penningautomatmedel.

Landskapsregeringen avser under år 2019 att revidera lagen så att ansvaret för finansieringen av bildningsförbundens verksamhet kan delegeras till Ålands kulturdelegation. Detta för att förtydliga att delegationen som underlydande myndighet ansvarar för stöd ur penningautomatmedlen till kulturorganisationer inklusive bildningsverksamhet.

Mediepolitik

Landskapsregeringen antog ett nytt mediepolitiskt program under år 2018 där fokus ligger på frågan om Ålands tillgång till SVT:s fullständiga utbud över internet (SVT Play). Under år 2019 avser landskapsregeringen att tillsätta ett medieråd som får till uppgift att arbeta vidare med åtgärdspunkterna i programmet men också ta sig an övriga mediepolitiska ärenden såsom initiativ från EU och nordiska mediepolitiska ärenden. Under år 2019 ska även Färöarnas mediepolitiska lösningar studeras.

Närings-, arbetsmarknads- och regionalpolitik

Hållbart näringsliv

Målsättningen med näringspolitiken är bärkraftiga företag, en hög sysselsättningsgrad, ökad skattekraft och en hållbar ekonomisk tillväxt. Närings- och sysselsättningspolitik går hand i hand genom att goda förutsättningar för företagens utveckling ger fler jobb vilket är grunden för välstånd. Långsiktighet och förutsägbarhet skapar stabilitet för företagsverksamheten.

I landskapsregeringens arbete med att skapa gynnsamma villkor för företagande ingår att förenkla myndighetsregler, att underlätta kontakter med myndigheter bl.a. genom att införa fler digitala tjänster och att det finns tillgång till information kring företagandets olika aspekter. Insatser som skapar en positiv attityd till entreprenörskap och gör det enkelt att starta företag är viktiga liksom tillgång till kapital. Företagens tillgång till arbetskraft och kompetensförsörjning är centrala för utveckling av affärsverksamheten.

Den globala konkurrensen påverkar såväl exporterande företag som företag med en mestadels lokal marknad. Förändrade konsumtionsbeteenden ställer högre krav på företag att vara digitalt tillgängliga med snabb service och samtidigt leva upp till att kunna leverera hållbara varor och tjänster. De strategiska utvecklingsmålen 5 och 7 syftar till att stärka Ålands attraktionskraft för boende, besökare och företag samt bidra till hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster. De åländska företagens kostnader för samhällstekniska tjänster i form av el, vatten och avlopp visar att det krävs ett helhetsgrepp med större samordning i planering och effektivisering vid investeringar.

Under året startar arbetet med att integrera utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska mål i utformningen av de närings- och sysselsättningspolitiska programmen samt program för gränsöverskridande internationellt samarbete för perioden 2021 - 2027. De delvis EU-finansierade programmen kommer att finansiera betydande delar av avdelningens hållbarhetsinsatser. I arbetet involveras parterna som sedan genomför åtgärderna i programmen. På branschnivå görs parallellt en uppdatering av Turismstrategin för Åland 2012 - 2022 med en definition på Åland som en hållbar besöksdestination.

Sjöfart

Landskapsregeringens målsättning är att trygga en konkurrenskraftig sjöfart under åländsk och finländsk flagg. En hållbar utveckling av sjöfarten uppnås bl.a. genom internationella avtal och förpliktelser med om möjligt global giltighet. Den åländska sjöfartsutbildningen ska hålla en hög kvalitet och utvecklas för att förse motorn i den åländska ekonomin med god kompetens och drivkraft att ta sig an förändrade utmaningar. Vid sidan av rederiverksamheten finns ett betydande internationellt verksamt maritimt kluster med en mångfald av inriktningar. Landskapsregeringen medverkar i Sjöfartens Dag som hålls den 9 maj 2019 och som genom åren har växt till en stor succé

som samlar flera hundra personer med maritim koppling och gjort Åland till en maritim mötesplats att räkna med.

Jordbruk och livsmedel

Landskapsregeringens målsättning är att stimulera en hållbar, ekonomisk och smart utveckling av det åländska lantbruket och livsmedelsindustrin. I vår omvärld marginaliseras råvaruproduktionen och lantbruket men landskapsregeringens målsättning är att på Åland ska lantbruket kopplat till den lokala livsmedelsindustrin inte bara bevaras utan också utvecklas på ett hållbart sätt så att branschen skapar en långsiktig bärkraft som en del av ett hållbart samhälle. Näringen är komplext uppbyggd och påverkas mycket av svårpåverkbara faktorer som klimat, marknadsfluktuationer och inte minst politiska beslut på europeisk nivå. De för närvarande två stora utmaningarna att hantera inom jordbruket är jordbrukets allmänna lönsamhet för att skapa en långsiktig bärkraft och jordbrukets förmåga till resiliens. Lantbruket behöver förbättra sin förmåga att långsiktigt hantera förändringar och fortsätta att utvecklas.

Den senaste sommaren har på ett konkret sätt visat behovet av klimatanpassningar inom jordbruket. De klimatförändringar som visar sig allt tydligare i extremväder, i form av antingen längre torrperioder alternativt stora nederbördsmängder som ska hanteras under korta perioder, är utmaningar som jordbruket måste hantera. Ett aktivt jordbruk kommer också att vara en betydelsefull aktör i arbetet med att begränsa klimatförändringar då jordbruket, med rätt metoder, kan binda stora mängder koldioxid. Ålands landskapsregering har hösten 2018 tillsatt en arbetsgrupp för att utforma en bevattningsstrategi för landskapet i syfte att skapa en bättre beredskap för motsvarande situationer som i år. Arbetsgruppen har också i uppdrag att ta fram andra klimatanpassningsåtgärder som t.ex. effektiverad markavvattning. Genomförande av strategin kommer att startas under år 2019 och samverka med andra miljö- och klimatsatsningar inom näringen som genomförandet av den hållbara livsmedelsstrategin. Under hösten 2018 har det skapats en bred genomförandemodell för livsmedelsstrategin för att arbetet ska få ordentligt genomslag under år 2019.

Under året kommer landskapsregeringen ha tre övergripande fokusområden. Det första är avslutande av landsbygdsprogrammet 2014 – 2020 där landskapsregeringens uppgift är att genomföra programmet effektivt och fördela de återstående resurserna i linje med de övergripande målsättningarna. Det andra området är att genomföra den hållbara livsmedelsstrategin. Strategin startade som ett initiativ från näringen och ska nu verkställas i en organisationsmodell tillsammans med aktörerna från näringen inom både fisk och jordbruk, rådgivning och myndighet. Det tredje fokusområdet är att utveckla nya åtgärder för näringen för det kommande stödprogrammet 2021 – 2027 i linje med landskapsregeringens målsättningar och näringens behov.

Jordbruksbyråns verksamhet har beröringspunkt med flertalet av hållbarhetsagendans 7 målsättningar. Landsbygdsprogrammet och byråns övriga verksamhet arbetar strategiskt med områden som förbättrande av vattenkvalitet, bevarande och utvecklande av biodiversitet samt att förbättra utbudet av hållbart producerade livsmedel.

Fiskevård och fiskerinäring

Landskapsregeringens målsättning är att fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. De fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla närproducerad råvara för livsmedel av hög kvalitet. Arbetet med att nå målsättningen fortsätter inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifondens operativa program.

Landskapslagstiftningen som styr förverkligandet av unionens fiskeripolitik är under revidering. De reviderade lagarna planeras träda i kraft under år 2019. Syftet med dessa lagar är att främja ett hållbart nyttjande av gemensamma fiskresurser samt en hållbar utveckling av fiskerinäringen.

Landskapsregeringen kommer under året att fortsätta arbeta för att bredda fiskevårdsarbetet. Arbetet inom ramen för Ålands fiskodlings projekt med fokus på beståndsvårdande åtgärder för fisk avslutas vid utgången av år 2019. Inom projektet tas det fram information och kartunderlag som ska hjälpa vattenägare att åta sig effektiva fiskevårdsåtgärder inom sina vattenområden. Stort fokus läggs på samarbete och information.

Under år 2019 inleds arbetet med att ta fram ett nytt havs- och fiskerifondsprogram för perioden 2021 - 2027. Detta arbete kommer att sammankopplas med det fortsatta förverkligandet av Ålands hållbara livsmedelsstrategi.

Landskapsregeringens arbete för att främja fiskerinäringen och vårda fiskbestånden stöder förverkligandet av de strategiska utvecklingsmålen 3, 4, 5, 6 och 7 bl.a. genom att befrämja en konkurrenskraftig näring samt bidra till åtgärder som syftar till att gynna den biologiska mångfalden och vattenmiljön.

Skogsbruk

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att upprätthålla och vidareutveckla ett hållbart skogsbruk på Åland där skogen får en allt större roll inom bioekonomin, klimatpolitiken och i strävan för en hållbar utveckling i hela samhället.

Programmet SkogsÅland2027, som omfattats av Ålands lagting, utgör ett sektorspecifikt bidrag till utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Programmet innehåller ett flertal målsättningar för såväl skogens nyttjande som bevarande, där en förbättrad lönsamhet inom skogsbruket är en förutsättning för ett aktivt och hållbart skogsbruk på Åland. Under år 2019 kommer landskapsregeringen fortsättningsvis att jobba med verkställandet av programmet. Den största utvecklingspotentialen bedöms finnas inom ett ökat trähusbyggande där landskapsregeringen och övrig offentlig sektor bör gå i bräschen för att få igång motsvarande positiva träbyggnadstrend som för närvarande råder i bl.a. Sverige och Norge. Vidare finns stor potential för ökad energiframställning från skogsbiomassa och ett ökat utbud av skogsrelaterade tjänster som jakt-, natur-, kultur- och upplevelseturism samt för produktutveckling av det åländska virkets speciella egenskaper.

Tillgång till aktuell skogsdata är mycket viktig för att stimulera aktiviteten i privatskogsbruket och för att behålla skogscertifieringen. Landskapsregeringen har därför avslutat sin skogsbruksplaneringsverksamhet och inriktar sig i stället på anskaffning, bearbetning och publicering av skogsdata i e-tjänster samt i utvecklandet av GIS-baserad ärendehantering. För att uppnå målsättningarna kring biologisk mångfald och en god vattenmiljö avser landskapsregeringen utarbeta ett stödsystem för frivilligt biotopskydd och fortsätta sitt arbete kring vattenvård i skogsbruket i samarbete med bl.a. Ålands Vatten Ab.

Jakt- och viltvård

Landskapsregeringen ska verka för en god jaktkultur med aktiv viltvård, bra möjligheter till övningsskytte och sunda viltstammar i landskapet. Landskapsregeringen ska säkerställa att jaktbart vilt förvaltas på ett hållbart sätt och att invasiva arters utbredning begränsas. Prioriterade projekt är arbetet med sjöfågelförvaltningen, vårjakten, invasiva arter, förnyelsen av jägarexamen och verksamheten kring eftersök av trafikskadat vilt. De nytillkomna arterna varg och vildsvin föranleder också nya arbetsuppgifter som syftar till förhindrande av etablering.

Arbetsmarknad

Huvuduppgiften för landskapets arbetsmarknadspolitiska verksamhet är att effektivt och ändamålsenligt sammanföra den som söker arbete med den som söker arbetskraft, att främja sysselsättning och kompetensutveckling, att främja en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, att verka för kvinnors och mäns rätt till arbete på lika villkor, att motverka diskriminering på arbetsmarknaden, att underlätta för personer med svag ställning på

arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden samt att motverka långa tider utan reguljärt arbete.

Verksamheten vid AMS bidrar till att uppnå strategiskt utvecklingsmål 2 – alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället. Målet är att få alla ungdomar som saknar en yrkesexamen att ska skaffa sig en sådan och att inflyttade med inga eller bristfälliga kunskaper i svenska ska studera SFI (svenska för inflyttade) eller få ett arbete som de kan försörja sig på samt att personer med olika funktionsnedsättningar ska komma i arbete på den öppna arbetsmarknaden eller om det inte lyckas att de ska få en meningsfull sysselsättning inom ramen för verksamhet i sysselsättningssyfte för handikappade och arbetsverksamhet för handikappade.

Arbetslösheten för unga personer (under 25 år) har minskat från 5,6 % år 2015 till 4,5 % år 2017 och medeltalet hittills i år har stigit något till 4,8 %. Arbetslösheten för de unga männen har minskat från 6,3 % år 2015 till 4,9 % år 2017. Motsvarande siffror för de unga kvinnorna är 4,8 % respektive 4,0 %. Landskapsregeringen noterar att arbetslösheten bland de unga männen har stigit något igen under år 2018 medan den sjunkit för de unga kvinnorna. Per september 2018 låg medeltalet för de unga männen på 5,8 %. Motsvarande siffra för de unga kvinnorna var 3,6 %. Landskapsregeringen anser att det är angeläget att AMS följer med utvecklingen, analyserar den och vidtar åtgärder för att stävja den ökande arbetslösheten bland män under 25 år.

Skärgården

Landskapsregeringens mest uttalade regionalpolitiska insatser avser vanligen skärgårdsregionen eftersom de territoriella förutsättningarna ger andra möjligheter och utmaningar än på huvudön.

En hållbar regionalpolitik skapar fungerande helheter vad gäller tillgång till utbildning, omsorg, transporter och andra former av kommunikation, arbetsmarknad, boende, service och natur- och kulturmiljöer. Den regionalpolitiska målsättningen är att näringslivet i skärgården ska vara bärkraftigt. Landskapsregeringen främjar en framtida markanvändning och bebyggelseutveckling som karaktäriseras av attraktiva och därmed långsiktigt konkurrenskraftiga bostads-, näringslivs- och besöksmiljöer.

Genom en ökad och riktad finansiering till de året runt öppna skärgårdsbutikerna stöder landskapsregeringen en grundläggande service i skärgårdsregionen, vilket är en förutsättning för attraktionskraften för boende, besökare och företag i linje med strategiskt utvecklingsmål 5. Delaktighet och inflytande i samhällsbyggande frågor särskilt viktiga för regionen med en kontinuerlig och inkluderande dialog möjliggörs genom den av landskapsregeringen tillsatta skärgårdsnämnden, strategiskt utvecklingsmål 2. Driftsavtalet med föreningen Företagsam skärgård föreslås fortsätta och innefattar även att representera Åland i Nordiska Ministerrådets Skärgårdssamarbete.

Hållbar samhällsteknik

Landskapsregeringen har identifierat energi-, plan- och byggfrågor som centrala i omställningen till ett hållbart samhälle. Strategier och program har tagits fram och under förra året förstärktes bygg- och energiteamet vid Infrastrukturavdelningen för att arbeta vidare med frågorna. Teamets effektmål är att i samarbete med förvaltningen, kommuner och övriga samhällsaktörer ha lagt grunden till ett fossilfritt Åland i enlighet med Energi- och klimatstrategin, att förslaget till program för fysisk strukturutveckling med underliggande program som VA-plan för Åland är väl förankrade hos nyckelaktörerna samt att teamet med hjälp av kommunikation och nätverk har lagt grunden för en hållbar byggsektor.

Inom FLEXe-projektet, d.v.s. utvecklingen av en demoplattform för smarta energinät på Åland har bolaget Flexens Ab bildats där landskapet är en av nio åländska delägare vid sidan av CLIC Innovation. Bolaget möjliggör att arbetet med nya effektiviseringslösningar för ett bättre utnyttjande av befintliga nät kan utvecklas. Under året planeras en storskalig simulering i elnätet för att få bättre förståelse av förändringar i nätet, vilket behövs som underlag för flera delprojekt.

Energi- och klimatpolitik

Enligt FN:s klimatpanel går klimatförändringarna fortfarande åt fel håll trots internationella beslut om att gemensamt stoppa temperaturökningen. Utsläppen av koldioxid måste därför minska i snabbare takt än de tidigare målsättningarna. På Åland förverkligar landskapsregeringen de mål som uppställdes i Energi- och klimatstrategin och hållbarhetsagendans mål 6 om markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet. De främsta fokusområdena är transport- och energisektorn.

För att övergå till förnyelsebar energi vill landskapsregeringen främja utbyggnaden av vindkraft, den kraftkälla som har den största naturliga potentialen att utvecklas på Åland. Ett nytt system för stöd för utbyggnad av vindkraft sätts i kraft så snart lagen godkänts. I det första steget är avsikten att öka den lokalt producerade vindkraften från 18 % till 70 % av Ålands totala energiproduktion och därefter ta steg två som ökar andelen till 100 % eller mer. Stödsystemet är i kraft i 12 år och den maximala kostnaden, beroende på energipriset, är 17 miljoner euro för steg 1.

Landskapet fortsätter också att främja utvecklingen av solenergi och ger stöd för solpaneler för privata hushåll och företag. Även utbyggnaden av laddinfrastruktur för en mer eldriven transportsektor fortgår. Fyra snabbladdarstationer för elbilar har etablerats, ett 10-tal destinationsladdare finns på plats runt om på Åland, medel finns för bussladdningsinfrastruktur i staden och Kraftnät Åland förbereder byggnationen av en laddstation för den första eldrivna landskapsfärjan i Svinö, Lumparland. Även linfärjor konverteras till eldrift under året. Även stöd för laddinfrastruktur för elbilar i flerbostadshus planeras.

Landskapsregeringen upphandlar även ett förnyelsebart bränsle som i jämförelse med fossil diesel minskar koldioxidutsläppen med upp till 90 %. Detta bränsle används för vägunderhållets maskiner samt för den upphandlade kollektivtrafiken på landsbygden.

Penningautomatmedel ges till kommuner som projektstöd för konvertering till mer koldioxidneutrala lösningar och investeringar som bidrar till ökad energieffektivitet.

Gällande bosättning uppmuntrar landskapet till ett ökat byggande i trä. Ökad kunskap av träbyggnation behövs inom byggsektorn, inom planläggning och upphandling. Nästa steg är att ta fram en träbyggnadsstrategi. För ett mer koldioxidsmart samhälle krävs också en regionalplanering som tar dessa aspekter i beaktande. Landskapsregeringen arbetar vidare från rapporten om fysisk strukturutveckling på Åland.

Landskapsregeringens strävanden att det på Åland ska byggas en biogasanläggning fortgår och aktörer på området finns. Landskapsregeringen har beredskap att, då ett konkret projekt föreligger bistå de aktörer som investerar i ett biogasverk som bidrar till en cirkulär ekonomi och ett stärkt lokalt kretslopp, ge ett investeringsstöd som motsvarar ca 20 % av investeringen. Samma belopp ska även ges till kommunala fjärrvärmesatsningar som främjar en förnyelsebar energi och uppvärmning.

Landskapsregeringen stöder fortsättningsvis utvecklingen av en mer hållbar turismsektor och projektet Green Key fortgår genom fortsatt finansiering inom ramen för Visit Åland r.f. Mål 6 förverkligas också inom ramen för storföretagsgruppen där företagen vidtar åtgärder för att hållbarhetsanpassa sina företag. Livsmedelsstrategin och målsättningarna för en mer koldioxidneutral lantbrukssektor fortgår och rådgivningen inriktas i högre grad mot klimatanpassningar för jordbruket, likaväl som det nya LBU-programmet.

En koldioxidbudget för hela Åland som samhälle tas fram. Koldioxidbudgeten ska ange utsläppsramar för olika sektorer och vara ett viktigt redskap i arbetet med att minska koldioxidutsläppen per capita.

Bostäder och byggande

Målsättningarna för bostadspolitiken är att verka för en god tillgång på ändamålsenliga bostäder för olika målgrupper och i olika regioner samt skapa förutsättningar för ett bostadsbestånd som ger möjlighet till ett livslångt, hälsosamt och miljömässigt hållbart boende. För att uppnå dessa målsättningar används olika stödformer vars uppgift är att stimulera till ändamålsenliga investeringar i nybyggda bostäder samt reparationer och energieffektiviserande åtgärder av det befintliga bostadsbeståndet. Landskapsregeringen gör i detta sammanhang avvägningar mellan behovet av stödåtgärder och risken för framtida ohållbara kostnader för landskapsregeringen.

Då uppvärmning av byggnader står för närmare 40 % av energiförbrukningen är energieffektiviserande åtgärder i byggnader en naturlig del av Energi- och klimatstrategin och är en förutsättning för att nå de övergripande klimatmålen på EU-nivå och global nivå. Genom EU-direktiv kommer kraven vid nybyggande av byggnader som ägs av myndigheter att skärpas för att motsvara nära nollenergi byggnader. För övriga byggnader kommer motsvarande krav att träda i kraft år 2021. Även vid större renoveringar skärps energikraven för att allt mer sträva mot nybyggnadskrav. De allt striktare kraven kommer sammantaget att medföra stora utmaningar för hela samhället och landskapsregeringen har förutom den lagstiftande rollen även en viktig stödjande och rådgivande funktion i detta.

Infrastruktur- och transportpolitik

Trafiksäkerhet

Trafiksäkerhetsarbetet är centralt inom det trafikpolitiska området. Utvecklingsarbetet fortsätter under år 2019 med samordnande insatser för att skapa en säkrare trafikmiljö i syfte att nå noll-visionen, d.v.s. inga svåra olyckor eller dödsfall i trafiken. Trafiksäkerhetsfrämjande insatser kommer genomföras i trafiknätet och arbetet med att öka kunskapen bland trafikanterna fortsätter. I detta syfte påskyndas även utbyggnaden av GC-nätet längs våra huvudvägar och säkerheten för den lätta trafiken ses över i samband med renovering av broar och färjfästen.

Tonnage

En långsiktigt stabil bastrafik är en förutsättning för en levande skärgård. Landskapets tonnage är ålderstiget, kan inte möta dagens behov och önskemål om minskad miljöpåverkan och tillgänglighet samt kräver allt större underhållsresurser. Det systematiska underhållet fortsätter därför och befintligt tonnage uppdateras enligt nya regelverk för att upprätthålla flottan i gångbart skick. För att bättre kunna möta dagens behov och stödja utvecklingen mot ett hållbarare samhälle har avtal ingåtts rörande en ny hybridfärja med eldrift på totalentreprenad för Föglölinjen. Driftsstart planeras till år 2022. För att utveckla skärgårdstrafiken vidare planeras totalentreprenader på två nya matarlinjer, en mellan Sottunga och Hasterboda (Föglö) som en följd av omläggningen i södra linjen, och en mellan Kumlinge och Torsholma (Brändö) som en följd av omläggningen av norra linjen.

Kortrutt

Arbetet med kortrutt fortsätter enligt den strategi landskapsregeringen presenterade i meddelande nr 6/2013 - 2014 till lagtinget och koncentreras nu till projekten västra och östra Föglö. Under år 2019 ingås entreprenadavtal rörande utbyggnaden på västra Föglö. Planen är att sedan upphandla entreprenaden för de två delarna av utbygganden på östra Föglö. Målsättningen med kortruttsprojektet är att skapa en trygg förutsägbar trafik som beaktar de bofastas, näringslivets och fritidsboendets behov samtidigt som kostnaderna för skärgårdens transportförsörjning inte ska öka. Den beräknade kostnadsminskningen är såpass stor att investeringarna kan finansieras genom att omfördela medel från driftsutgifter till investeringar utan att höja det totala budgetuttaget över en tidsperiod.

Personalpolitik

Landskapsregeringen ska vara en attraktiv och dynamisk arbetsplats för både stabil erfarenhet, ungdomlig drivkraft och nyfikenhet samt ha ett modernt och uppmuntrande ledarskap. Landskapsregeringens största tillgång är dess professionella och motiverade personal som uppmuntras till intraprenörskap, drivkraft och initiativförmåga där kvalitet och rättssäkerhet är ledord.

Åtgärder och insatser utgår från antagna riktlinjer och handlingsprogram vilka grundar sig på allmänna förvaltningens värdegrund och utvecklings- och hållbarhetsagendans vision och de sju strategiska målen med ett integrerat, jämställt och likabehandlings perspektiv. Personalens engagemang och eget ansvar är avgörande för att upprätthålla och utveckla en hållbar förvaltning som verkar för det åländska samhällets bästa.

Landskapsregeringen bedriver en restriktiv anställningspolitik och en lönepolitik som bygger på objektiva kriterier och transparens som bidrar till att minimera omotiverade löneskillnader mellan kvinnor och män. I rekryteringarna följs antagna riktlinjer som säkerställer ett professionellt ansöknings- och urvalsförfarande som garanterar en professionell, jämställd och likvärdig behandling av alla sökande. Landskapsregeringen erbjuder också fortsättningsvis praktikplatser till högskolestuderande som bland annat ett led i det långsiktiga rekryteringsarbetet.

Landskapsregeringen strävar till att erbjuda anställningstrygghet och bra personalförmåner för att kunna rekrytera och behålla professionell och motiverad personal. De anställda erbjuds olika förmåner som avser att främja både fysisk-, psykisk- och social hälsa samt förebygger alla kategorier av ohälsa. Arbetsmiljön kartläggs och utvecklas i samband med kontinuerliga medarbetarundersökningar i syfte att förebygga problem i ett tidigt skede och minska risken för ohälsa och sjukskrivningar. Landskapsregeringen samarbetar även med företagshälsovården utgående från ett handlingsprogram för främjandet av arbetsförmågan och uppföljning av sjukfrånvaro. Olika friskvårdsinsatser och subventionerade kultur- och motionsaktiviteter, föreläsningar och kampanjer bidrar till bättre hälsa och tillika bättre trivsel.

Med hjälp av flexibla arbetstidsarrangemang såsom distansarbete kan man öka arbetets effektivitet och flexibilitet, främja arbetsförmågan och underlätta samordnandet av arbete och privatliv.

En stark organisationsidentitet bidrar till självuppfattningen och underlättar både internt och externt att förstå vad organisationen är, vad den står för och vart den strävar. All kommunikation utgår från landskapsregeringens värdegrund. Varumärket bidrar till landskapsregeringens profilering i det åländska samhället och i landskapsregeringens externa kontakter.

Budgeten och löneutgifterna

Kollektivavtalen för de flesta yrkesgrupperna löpte t.o.m. 31.1.2018. Avtalsförhandlingarna har löpt parallellt med budgetprocessen. Löneutgifterna har beräknats med beaktande av de indikationer som avtalsprocessen gett. Det nya avtalet kommer att gälla från 1.2.2018 till 31.3.2020.

Vid budgetlöneberäkningen inom allmänna förvaltningen samt underlydande myndigheter utom ÅHS har beaktats en lönejustering om 2%, medan för ÅHS har 2,7% använts. Ett engångsbelopp om 9,2 % av fasta lönen i november utbetalas till tjänstemän inom landskapsförvaltningen i december och till tjänsteman vid ÅHS, inkl. läkargruppen i januari, därav skillnaden.

Från den 1.4.2018 höjs grundlönerna med 1%, förutom för tandläkare, hälsocentral och läkare. Läkargruppens avtal blir klart senare men följer justeringarna i Kommunala tjänstekollektivavtalet för läkare.

Från den 1.4.2019 höjs grundlönerna med 1,1%, dock minst 24 euro. Denna höjning omfattar inte heller läkargruppen.

Som en del av löneutvecklingsprogrammet används fr.o.m. 1.12.2018 100.000 euro för att infoga årsförhöjningarna i grundlönen för lärare anställda vid Ålands Folkhögskola, Ålands Musikinstitut samt Högskolan på Åland.

Pensionspremierna enligt LL (1995:71) om landskapet Ålands pensionsfond har beräknats enligt 18,2 % av de av förskottsinnehållning underkastade löneutgifterna, vilket är samma nivå som år 2018. De som nyanställts efter den 1.1.2008 försäkras i ett privat arbetspensionsbolag. De direkta sociala avgifterna är 1,43 % för år 2019 och motsvarande avgift var 1,65 % för år 2018.

Enligt tjänstemannalagen (2013:45) görs inrättande och indragning av tjänster genom en behovsprövning och för de externa myndigheterna avger avtalsbyrån ett utlåtande om förslaget. Genom att landskapsregeringen inom fastställda ramar för verksamheten kan fatta beslut om tjänsteregleringarna skapas ett flexiblare system utan att tjänsteinnehavarnas rättsliga ställning i förhållande till arbetsgivaren i sak förändras.

Inkomst i form av dagpenningar som inflyter vid en anställds tjänsteledighet med lön på grund av sjukdom, moderskaps- eller faderskapsledighet har i budgetförslaget beaktats netto under respektive moment för personalutgifter. Nettoföringen av dagpenningar innebär samtidigt att kostnader för eventuella vikarier i nämnda fall ska belasta respektive moment för personalutgifter.

Med hänvisning till ovanstående får landskapsregeringen vördsamt föreslå

- att lagtinget antar följande förslag till budget för landskapet Åland för år 2019 samt bemyndigar landskapsregeringen att uppta för budgetens förverkligande erforderliga lån.

Mariehamn den 23 oktober 2018

L a n t r å d Katrin Sjögren

Minister Mats Perämaa

Bilagor:

1. Sifferstat
2. Utveckling och hållbarhet i budgeten
3. Översikt över landskapets investeringsplaner 2018 - 2020
4. Ekonomisk översikt hösten 2018
5. Kvinnor och män i samhälle och arbetsliv, förändringar under 2010-talet

Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

Ärendets behandling

Lagtinget har den 15 november 2018 inbegärt finans- och näringsutskottets yttrande över budgetförslaget och budgetmotionerna.

Motioner

I anslutning till budgetförslaget har utskottet behandlat följande budgetmotioner:

Många broar till framtiden

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 1/2018-2019

Mot allt våld i nära relationer

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 2/2018-2019

Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 3/2018-2019

Stipendium till folkpensionärer, sjukpensionärer samt för personer med långvarig sjukdom eller arbetslöshet

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 4/2018-2019

Landskapsandelar och stöd till kommunerna

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 5/2018-2019

Främjande av hållbar energiomställning

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 6/2018-2019

Främjande av hållbar energiomställning

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 7/2018-2019

Främjande av hållbar energiomställning

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 8/2018-2019

Flyktinghjälp

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 9/2018-2019

Understöd för varutransporter i skärgården

Ltl Mikael Lindholms budgetmotion BM 10/2018-2019

Inkomster från inbetalning av lån

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 11/2018-2019

Turismens framtid på Åland

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 12/2018-2019

Utökade landskapsandelar till kommunerna

Ltl Lars Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 13/2018-2019

Skrotbilspremie

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 14/2018-2019

Upphandling av sjötrafik-alternativt tunnel till Föglö

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 15/2018-2019

Penningautomatmedel

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 16/2018-2019

Understöd för varutransporter i skärgården

Ltl Mikael Lindholms m.fl. budgetmotion BM 17/2018-2019

Ålands politiska system

Ltl Harry Janssons m.fl. budgetmotion BM 18/2018-2019

Frivilliga kommunprocesser

Ltl Harry Janssons m.fl. budgetmotion BM 19/2018-2019

Tillsättande av språkpolitisk kommitté

Ltl Harry Janssons m.fl. budgetmotion BM 20/2018-2019

Självstyrelsepolitiska åtgärder

Ltl Harry Janssons m.fl. budgetmotion BM 21/2018-2019

Hudcancerscreening

Vtm Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion BM 22/2018-2019

Bro över Prästösund

Vtm Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion BM 22/2018-2019

Tryggad hälso- och sjukvård på norra Åland

Vtm Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion BM 24/2018-2019

Konkurrensutsatt drift av det allmänna vägnätet

Vtm Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion BM 25/2018-2019

Fortsatt god närservice på hela Åland

Vtm Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion BM 26/2018-2019

Infrastruktur- och transportpolitik

Vtm Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion BM 27/2018-2019

Stöd för biogasanläggning

Ltl Runar Karlssons m.fl. budgetmotion BM 28/2018-2019

Stöd för vård av dementa

Ltl Runar Karlssons m.fl. budgetmotion BM 29/2018-2019

Landskapsstöd till nytt vattenreningsverk och nya råvattentäkter

Ltl Runar Karlssons m.fl. budgetmotion BM 30/2018-2019

Anslag för radioverksamhet

Ltl Runar Karlssons budgetmotion BM 31/2018-2019

Rådgivning för extern finansiering

Ltl Jörgen Petterssons m.fl. budgetmotion BM 32/2018-2019

Vårdös status som skärgårdskommun

Ltl Jörgen Pettersson m.fl. budgetmotion BM 33/2018-2019

Nystart av Ålandskontoret i Stockholm

Ltl Jörgen Pettersson m.fl. budgetmotion BM 34/2018-2019

En ny och mer effektiv budgetprocess

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 35/2018-2019

Strykning av olycklig formulering

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 36/2018-2019

Bolagisera högskolan på Åland

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 37/2018-2019

Självlysande cykelbanor och vägmarkeringar

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 38/2018-2019

Namnbyte av budgeten

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 39/2018-2019

Bygg en rondell i centrum av Godby

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 40/2018-2019

Praktikplatser inom självstyrelsen

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 41/2018-2019

Studerandebostäder för Ålands gymnasiums studerande från skärgården, randkommuner och utifrån

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 42/2018-2019

En utbildningsinsats för barn med autismdiagnos

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 43/2018-2019

Uppsamlingsstöd för fjällfisk

Ltl Mikael Lindholms m.fl. budgetmotion BM 44/2018-2019

Ålands intressen till grund för framtidens självstyrelse

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 45/2018-2019

Återinrätta Ålandskontoret i Stockholm

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 46/2018-2019

Stärk kunskapen om självstyrelsen och Ålands rättigheter enligt folkrätten

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 47/2018-2019

Verkställande av tidigare parlamentariska förslag om näringsrätt och jordförvärv

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 48/2018-2019

Informationsinsamling av Finlands bristande hantering av språkliga rättigheter

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 49/2018-2019

Slopande av politiska jippon

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 50/2018-2019

Åländska böter till Ålandskassan

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 51/2018-2019
Generellt företräde för barnkonventionen i åländska lagstiftning
Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 52/2018-2019
Lyft för ekonomiskt utsatta barnfamiljer
Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 53/2018-2019
Föräldraringar för ett gott föräldraskap
Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 54/2018-2019
Satsningar på skolcoacher
Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 55/2018-2019
Att fånga upp barn och unga i utanförskap
Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 56/2018-2019
Svenskspråkigt barnskydd
Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 57/2018-2019
Ökade resurser till NPF-barn
Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 58/2018-2019
Stöd för förverkligande av kommunernas socialtjänst
Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 59/2018-2019
Matbankens långsiktiga verksamhetsförutsättningar
Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 60/2018-2019
Skattelättnader för ekonomiskt utsatta äldre kvinnor
Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 61/2018-2019
Slopa planerna på anskaffning av tandvårdsbil
Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 62/2018-2019
Satsningar på naturturism och vandringsleder
Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 63/2018-2019
Utveckling och förädling av åländskt biobränsle
Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 64/2018-2019
Rädda Torpfjärden
Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 65/2018-2019
Värna den fria konkurrensen på IT-marknaden
Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 66/2018-2019
Långsiktigt stöd till jordbruken
Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 67/2018-2019

Hörande

Utskottet har i ärendet hört lantrådet Katrin Sjögren, vicelantrådet Camilla Gunell, ministrarna Tony Asumaa, Nina Fellman, Mika Nordberg, Mats Perämaa och Wille Valve, forskaren Birgitta Berg-Andersson från Näringslivets forskningsanstalt (ETLA) (per telefon), avdelningschefen Vivan Nikula från regeringskansliet, avdelningschefen Bengt Michels-son från social- och miljöavdelningen, avdelningschefen Linnea Johansson och fiskerikonsulenten Tom Karlsson från näringsavdelningen, avdelningschefen Rainer Juslin, landskapsantikvarien Viveka Löndahl och kulturchefen Jan-Ole Lönnblad från utbildnings- och kultur-avdelningen, finanschefen Conny Nyholm och budgetplaneraren Robert Lindblom från finansavdelningen, utredaren Richard Palmer från Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB), avdelningschefen Yvonne Österlund, biträdande avdelningschefen Niklas Karlman, byråchefen Lennart Nord, projektingenjören Ian Bergström, biträdande ingenjören Gunnar Westling, inspektören för el och energi Henrik Juslin och controllern Per Ringsby från infrastrukturavdelningen, före-tagarna Otto Hojar och Hans Holmström från FS Links Ab, direktören Magnus Sandberg från Ålands kommunförbund, riksdagsledamoten Mats Löfström (per telefon), verksamhetsledaren Marika Sundqvist från Ung Resurs r.f., skoldirektören Mathias Eriksson från Södra Ålands högstadiedistrikt, rektorn Maria Säll-Öfverström från Ålands folkhögskola, kommundirektören Johan Rothberg från Kökar kom-mun, specialsakkunnige Tove Nylund från social- och miljöavdelningen, speciallära-ren Gudrun Jansson från Kyrkby högstadieskola, hälso- och sjukvårdsdirektören Jeanette Pajunen, chefsläkaren Olli-Pekka Lehtonen, sjukskötaren Katinka Holmström och läkaren Björn-Olof Ehrnström från Ålands hälso- och sjukvård, verksamhetsledaren Monica Toivonen vid Ålands cancerförening r.f., verkställande direktören Mathias Grunér och sjukskötaren Petra Alm från Medimar ab, verk-samhetsledaren Fredrik Lundberg från Ålands fiskarförbund r.f., kommundirektören Andreas Johansson från Vårdö kommun, kom-munstyrelseordföranden Gun-Britt Gullbrandsson från Föglö kommun, verkställande direktören Jesper Svanfelt från Svinryggens deponi ab, verkställande direktören Bengt Karlsson från Ålandskomposten ab, kommunikationsministern Anne Berner (per telefon), internatföreståndaren Marina Lundmark från Skellefteå kommun (per telefon), verk-ställande direktören Nils Lampi från Wiklöf Holding ab, verkställande direktören Mats Clemes från Transmar ab, konsulten Ulf Eriksson från Dricksvattenteknik ab (per telefon), vikarierande kansliledaren Simon Holmström från Ålands natur och miljö r.f. samt affärsutvecklaren Matti Ojanpää från Gasum ab.

Närvarande

I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg, Lars Häggblom, Ingrid Johansson, vtm. Veronica Thörnroos samt Stephan Toivonen.

Reservationer

Följande reservationer har fogats till betänkandet:

22 reservationer har fogats till betänkandet.

Ledamoten Stephan Toivonen har inlämnat 8 reservationer.

Vtm Veronica Thörnroos samt ledamöterna Lars Häggblom och Step-han Toivonen har inlämnat 6 reservationer tillsammans.

Vtm Veronica Thörnroos och ledamoten Lars Häggblom och har inlämnat 8 reservationer tillsammans.

Utskottets förslag

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

- att lagtinget antar landskapsregeringens förslag till budget för landskapet Åland under år 2019 samt bemyndigar landskapsregeringen att uppta för budgetens förverkligande erforderliga lån,
- att lagtinget godkänner budgetmotion nr 39 sålunda att landskapsregeringen uppmanas ändra budgetens benämning till Ålands budget för år 2019, dock så att namnet för 2019-års budget endast ändras i digitala versioner och i de arkivexemplar som behövs,
- att lagtinget förkastar budgetmotionerna nr 1-38 och 40-67 samt
- att lagtinget beslutar att budgeten för år 2019 ska tillämpas från och med den 1 januari 2019 i den lydelse den har i lagtingets beslut.

Mariehamn den 17 december 2018

Ordförande Petri Carlsson

Sekreterare Sten Eriksson

Reservationer mot Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019 gällande budget för landskapet Åland 2019

	Ålands lagting	**RESERVATION**
	Vice talman	Datum
	Veronica Thörnroos m.fl.	2018-12-17
	Till Ålands lagting	

Reservation mot Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019 gällande budget för landskapet Åland 2019.

Regeringskansliet

Åland behöver mer kunskap om självstyrelse- och folkrättsliga frågor. Ålands regering har vid tillfällen påtalat att den tänkta nysatsningen på forskning inom Ålands högskola kunde inriktas mot just dessa ämnen.

Kanslikommissionen har återkommande efterlyst stipendiater inom områden som ökar kunskapen kring självstyrelsen och dess histioria och utveckling. För att stimulera intresset för självstyrelsen behövs insatser för att ta tillvara de som bedriver grundstudier inom dessa för Åland viktiga områden. För att säkra kompetensförsörjningen för självstyrelsen behövs insatser som skapar ett intresse att arbeta med och inom Ålands självstyrelse.

Ett sätt är att som regeringen föreslår i budgeten att via AMS ordna praktikantplatser för studerande inom både privat- och offentlig sektor.

För att ha möjlighet till en högskolepraktikplats från AMS måste du, när praktikperioden startar, uppfylla ett antal rimliga villkor. För detta ändamål budgeterar regeringen 210 000 och det är bra. En begränsning är dock att en studerande kan beviljas en praktikantplats endast en gång.

Åland har brist på ny kunskap inom folkrätt, självstyrelse och lagberedning. För att ytterligare uppnå en utveckling mot att attrahera arbetskraft till regeringskansliet och lagberedningen som framtida arbetsplatser behöver regeringen införa ett eget anslag om 25.000 € för studenter som efter kandidatexamen och trots att de redan fullgjort en praktikplats genom AMS har möjlighet att komma tillbaka till självstyrelsen och sommarjobba flera säsonger.

Med anledning av det ovanstående föreslår vi

- att moment 21010 regeringskansliet ökas med 25 000 euro
- att momentmotiveringen får ett tillägg som följer: ”För att underlätta kompetensförsörjningen inom folkrätt, självstyrelse och lagberedning föreslås ett anslag om 25 000 € för fyra sommarpraktikplatser för studerande inom dessa områden.”

Mariehamn den 17 december 2018

Veronica Thörnroos Lasse Häggblom Stephan Toivonen

Ålands lagting	**RESERVATION**	
Lagtingsledamot	Datum	
Lars Häggblom mfl.	2018-12-17	
Till Ålands lagting		

Reservation mot Finans- och näringsutskottet betänkande nr 8/2018-2019 gällande budget för landskapet Åland 2019.

300 Finansavdelningens förvaltningsområde

330 Landskapsandelar och stöd till kommunerna

33000 Landskapsandelar och stöd till kommunerna (F).

Landskapsregeringens avsikt att skära ner landskapsandelarna till kommunerna under kommande år innebär ett tryck på kommunerna vilket kommer resultera i skattehöjningar under kommande år inom kommunerna.

I budgetförslaget under allmän motivering bedömer landskapsregeringen att konjunkturen på Åland sakta börjar klinga av nästa år. Vidare i budgetförslaget anför landskapsregeringen att de avser att vidta åtgärder för att stimulera det åländska samhället med ett avdrag på löne- och pensionsinkomster.

Detta utvisar landskapsregeringens inkonsekventa politik då landskapsandelar till kommunerna minskar med målsättning om ca 4 000 000€ per år medan ett nytt avdrag införs som innebär 1 800 000 € av minskade skatteintäkter för kommunerna som kommunerna skall kompenseras för. Konsekvensen av denna politik är att dessa åtgärder inte stimulerar det åländska samhället utan tvärtom.

Med anledning av det ovanstående föreslår vi

- att moment 33000 Landskapsandelar och stöd till kommunerna (F) ökas med 4.000.000 euro
- att följande text läggs till motiveringen: ”Landskapsregeringen får i uppdrag att återställa landskapsandelarna till kommunerna för att säkerställa nuvarande servicenivå och skatteuttag av medborgarna.”

Mariehamn den 17 december 2018

Lars Häggblom Veronica Thörnroos Stephan Toivonen

Ålands lagting	**RESERVATION**	
Lagtingsledamot	Datum	
Lars Häggblom mfl.	2018-12-17	
Till Ålands lagting		

Reservation mot Finans- och näringsutskottet betänkande nr 8/2018-19 gällande budget för landskapet Åland 2019.

Inkomster från inbetalning av lån

I en skild lagmotion föreslås att enskilda, bolag och kommuner skall ha möjlighet att bortbetala landskapslån för bostadsändamål i förtid i utbyte mot att alla sanktioner borttas såsom att erlägga nyttan av lånets låga ränta.

Idag är det utestående enligt bokslut för år 2017 51,8 miljoner euro. Vid årsskifte 2018-19 torde saldot vara ca 48,5 miljoner euro.

Såvida lagtinget godkänner lagmotionen kan det beräknas inflyta ca 30 miljoner euro under år 2019. Med beaktande av det allmänna låga ränteläget skulle de flesta låntagare utnyttja den lagändring som föreslås.

Vi anser det är av vikt att stärka landskapets likviditet och att detta görs under år 2019 innan räntorna stiger för att få önskad effekt.

Med anledning av ovanstående föreslår vi

- Att intäkterna under momentet 89200 Finansiella poster ökas med 30.000.000, samt
- att momentmotiveringen erhåller följande tillägg: ”I enlighet med lagmotion nr 5/2017-18 beräknas intäkterna för återbetalning av lån öka med 30 miljoner euro vilket väsentligt skulle öka landskapets likviditet samt medföra att upptagande av lån undviks”.

Mariehamn den 17 december 2018

Lars Häggblom Veronica Thörnroos Stephan Toivonen

Ålands lagting	**RESERVATION**	
Lagtingsledamot	Datum	
Stephan Toivonen m.fl.	2018-12-17	
Till Ålands lagting		

Reservation mot Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019 gällande budget för landskapet Åland 2019.

Allmänna motiveringen i utskottets betänkande

Med anledning av texten under allmänna motiveringen i utskottets be-tänkande föreslår vi

- att texten under ”Allmän motivering, Det åländska näringslivets tillväxtsförutsättningar” erhåller ett tillägg som lyder: ”Mot bakgrund av att BNP per capita har utvecklats negativt för Åland, såväl år 2017 som 2018, och då en nedgång i BNP-tillväxten prognostiseras såväl i Finland, som i Sverige som i övriga världen, så bör ett näringsutskott inrättas för att kunna fokusera på att förbättra förutsättningarna för ökad tillväxt på Åland.”.

Mariehamn den 17 december 2018

Stephan Toivonen Lars Häggblom Veronica Thörnroos

Ålands lagting	**RESERVATION**	
Vice talman	Datum	
Veronica Thörnroos m.fl.	2018-12-17	
Till Ålands lagting		

Reservationer mot Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019 gällande budget för landskapet Åland 2019.

1. Självstyrelseutveckling

I jämförelse med andra självstyrande områden så ligger Åland långt efter när det gäller fördelningen av resurser i form av pengar och personal till stöd för den politiska vardagen. Såväl lantrådet, ministrar som lagtingsgrupper saknar därmed assistens när det gäller politiska initiativ och utredningar. Resultatet är att Åland i externpolitiken är ytterst beroende av att ledande tjänstemän, utöver sitt ordinarie arbete, har förmåga att supporta den politiska sfären med det som närmast kunde benämnas för politiska insatser.

Trots alla upplevda bakslag de senaste åren bör likväl ansträngningarna att förverkliga ett nytt autonomisystem fortsätta på alla nivåer. Det stora kunnande och gemensamma vilja som den åländska delen av revisionsarbetet präglats av, bör tas tillvara genom att revisionsarbetet enligt de åländska utgångspunkterna fortsätter med oförminskad kraft. Målsättningen bör vara att gemensamt via en parlamentarisk kommitté arbeta fram ett färdigt förslag till ny självstyrelselag, som omedelbart efter det finska riksdagsvalet kan presenteras för den nya regeringen. Kommittén bör i sitt arbete utgå från den stora mängden underlagsmaterial som revisionsprocessen gett upphov till. Vid behov kan kommittéarbetet fortsätta även efter lagtingsvalet i oktober 2019.

Med anledning av det anförda föreslår vi

- att det till utskottets text under rubriken ”Självstyrelseutveckling” fogas följande text: ”Landskapsregeringen tillsätter en parlamentarisk kommitté som dels får i uppdrag att göra en kon-sekvensutredning rörande dagens externpolitiska arbete och komma med förslag om hur det politiska systemets resurser bäst kunde stärkas samt, dels utarbeta förslag till en ny självstyrelselag enligt de åländska utgångspunkterna för reformen”.

2. Hälso- och sjukvård

Basalcellscancer, skivepitelcancer och malignt melanom är tre olika typer av hudtumörer. Antalet fall har ökat både i Sverige och Finland och därigenom finns det fog för att anta att motsvarande ökning även finns på Åland. Ålands Cancerförening arrangerade screeningdagar så kallade Prickdagar under våren. Två hudspecialister undersökte under två dagar 400 personer varvid 53 personer opererades vid en privat läkarmottagning. Den totala kostnaden uppgick till 11 725 euro.

En cancerdiagnos är alltid tung att bära både för den drabbade samt anhöriga. Genom att i ett tidigt skede upptäcka och behandla en hudtumör minskas den enskildes lidande och prognosen förbättras. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är uteblivna eller förkortade sjukskrivningar att föredra framom det motsatta. Rent kostnadsmässigt är screeningundersökningar betydligt billigare än behandling av cancer.

Genom att de läkare och vårdpersonal, som utför undersökningen, far ut i skärgården och under-sökningarna sker i respektive kommun ges fler personer möjligheten att delta. Samtidigt är det själv-klart att det är smartare och mer samhällsekonomiskt att två personer åker ut än att ”100 Kökarsbor” ska sätta bort en hel arbetsdag för en undersökning som oftast bara tar några minuter.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi

- att moment 42000 Övriga hälso- och sjukvårdsavgifter ökas med 50 000 euro, samt
- att motiveringen under momentet erhåller följande tillägg: ”Alla ålänningar kostnadsfritt ges möjlighet till att få sina födelsemärken "prickar" kontrollerade och behandlade under 2019”.

3. Hälso- och sjukvård

Godby Hälsocentral, med ett upptagningsområde med fler än 10000 personer, erbjuder högkvalitativa och närproducerade hälso- och sjukvårdstjänster. Verksamheten är bevisligen effektiv och efterfrågan på tjänsterna hög. Av oklar anledning är mottagningen dock bara öppen för besök fyra vardagar i veckan. Att inte utnyttja verksamhetslokalerna fullt ut, det vill säga för fem vardagar i veckan är sam-hällsekonomiskt oförnuftigt. Och för den enskilde, som är van att besöka Godby hälsocentral, är de praktiska omständigheterna många gånger försvårande om besöket skall ske i Mariehamn.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi

- att i utskottets text under rubriken ”Hälso- och sjukvård” fogas följande text: ”Vid hälsocentralen i Godby utökas öppethållningstiderna från nuvarande fyra till fem vardagar i veckan, för att därigenom möjliggöra närproducerade och högkvalitativa sjukvårdstjänster på norra Åland, till gagn både för den enskilda och samhället i stort”.

4. Infrastruktur

En bro över Prästösund är en infrastrukturell satsning som ur ett ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv har stark bärkraft. Det är en satsning som stärker hela norra Åland och skapar nya möjligheter för utbyte av tjänster både på individ- och kommunal nivå. Därtill ökar det tryggheten speciellt för Vårdöborna då blåljuspersonal alltid snabbt och enkelt kan ta sig över sundet. En fast förbindelse stärker Vårdö som kommun och ökar möjligheterna till inflyttning och näringslivsexpansion.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi

- att i utskottets text under rubriken ”Infrastruktur” fogas följande text: ”I syfte att stärka norra Åland som region och skapa möjligheter för ett utvecklat samarbete på kommunal nivå aktiv-eras och intensifieras planerna på en fast förbindelse över Prästösund.”

5. Varutransporter i skärgården

En året runt levande skärgård kräver särskilda insatser och landskapsregeringen har ett stort ansvar för transporter och trafik. Det är också därför som landskapsregeringen de senaste 30-åren ansvarat för upphandling av varutransporterna. Därigenom har butiker, restauranger, företagare, privatpersoner med flera kunnat vara trygga i förvissningen om att det året runt finns varor att tillgå. Sammantaget berörs ca 80 företag och ett stort antal privatpersoner av transporterna. När landskapsregeringen i oktober, med ytterst kort varsel, meddelade att de från och med januari 2019 inte längre kommer att ta an-svar för transporterna utbröt stor oro. Tack vare ytterst företagsamma personer i skärgården har en kortsiktig lösning nu nåtts.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi

- att till moment 75100 återförs ett anslag om 200 000 euro, samt
- att till momentets motivering fogas följande text: Landskapet ska fortsättningsvis vara huvudman för upphandlingen av varutransporter i skärgården.

6. Hållbar energiomställning

I det framtida energipusslet utgör biogas en viktig pusselbit till ett hållbart samhälle. Ingen annan bioenergi kan sluta kretsloppet som en biogasanläggning kan. Avfall blir till gas som kan användas som bränsle i fordon och i skärgårdstrafiken. Restprodukten blir värdefullt gödningsmedel inom jordbruk och trädgårdar. Dessutom är en biogasanläggning nödvändig för berört näringsliv. En biogasanläggning är cirkulär ekonomi på riktigt.

Med anledning av det ovanstående föreslår vi

- att moment 72010 Främjande av hållbar energiomställning ökas med 2 000 000 euro, samt
- att motiveringen till momentet får följande tillägg: ”Landskapsregeringen ges i fullmakt att bevilja stöd om 40 % av investeringskostnaderna, dock högst 2 000 000 €.”

Mariehamn den 17 december 2018

Veronica Thörnroos Lars Häggblom

Ålands lagting	**RESERVATION**	
Lagtingsledamot	Datum	
Lars Häggblom mfl.	2018-12-17	
Till Ålands lagting		

Reservation mot Finans- och näringsutskottet betänkande nr 8/2018-2019 gällande budget för landskapet Åland 2019.

350 Penningautomatmedel

35000 Penningautomatmedel (R)

Av anslaget under momentet reserveras 1 000 000€ att användas till att alla som konstaterats drabbats av spel som inte uppfyller de krav som bör ställas på ett ansvarsfullt spel via Ålands penningautomat-förening skall ersättas för uppkommen och konstaterad skada.

Med anledning av det ovanstående föreslår vi

- att motiveringen i moment 35000 Penningautomatmedel erhåller ett tillägg till texten: ”1 000 000€ reserveras att användas till att alla som konstaterat drabbats av spel och som inte upp-fyller de krav som bör ställas på ett ansvarsfullt spel via Ålands penningautomatförening skall ersättas för uppkommen och konstaterad skada”.

Mariehamn den 17 december 2017

Lars Häggblom Stephan Toivonen

Ålands lagting	**RESERVATION**	
Lagtingsledamot	Datum	
Lars Häggblom mfl.	2018-12-17	
Till Ålands lagting		

Reservation mot Finans- och näringsutskottet betänkande nr 8/2018-2019 gällande budget för landskapet Åland 2019.

Skrotbilspremie

I Finland infördes år 2015 en skrotbilspremie. Den som köper en ny bil och i samband med det lämnar in sin gamla bil till skrotning erhåller en skrotbilspremie om 1500 euro. Av bidra-get stod staten för 1000 euro och bilbranschen för 500 euro. Ett motsvarande system bör införas under år 2019 i landskapet på samma grunder som skrotbilspremien betalades ut i Fin-land. Förutsättningen för att beviljas bidraget är att bilen som skrotas är minst 10 år gammal och att den nya bilen har ett koldioxidutsläpp på högst 120 g/km. Här borde koldioxidutsläppet vara högst 95 g /km.

Meningen med skrotbilspremien är att förnya bilparken och därigenom få ner utsläppen vilket går i linje med landskapets rådande klimatstrategi.

Därtill är det ett uppenbart problem att alltfler skrotbilar finns överallt på vägar, parkerings-platser, i naturen och på gårdsplaner.

Med anledning av ovanstående föreslår vi

- att anslaget för moment 46000 Cirkulär ekonomi (s.155) ökas med 100.000 euro, samt
- att följande text införs i motiveringen till momentet: ”Skrotbilspremie in-förs år 2019”.

Mariehamn den 17 december 2018

Lars Häggblom Veronica Thörnroos

Ålands lagting	**RESERVATION**	
Lagtingsledamot	Datum	
Lars Häggblom mfl.	2018-12-17	
Till Ålands lagting		

Reservation mot Finans- och näringsutskottet betänkande nr 8/2018-2019 gällande budget för landskapet Åland 2018.

Turismens framtid på Åland

Turismstrategidokumentet för Åland bör revideras och förnyas

Det nuvarande Turismstrategidokumentet för Åland 2012 – 2022, bör revideras och förnyas, och vara mer av aktuell karaktär, än vad som nu är fallet.

Turismen förändras hela tiden, de aktiviteter som turister efterfrågade år 2012 är förmodligen inte aktuella eller intressanta att delta i längre. Turismen är en trendig marknad, det gäller för Åland att följa med aktuella förändringar, och därmed även förändra sin turismstrategi i enlighet med detta.

Landskapsregeringen har tillsatt en samordningsgrupp för turismstrategi för Åland 2012 – 2022, och till gruppens uppgifter hör bland annat att årligen se över och revidera strategin. Någon ny och för dagens turism tillrättalagd version av turismstrategin har dock inte pre-senterats hittills.

Skärgården har en stor och outnyttjad potential, vad gäller att erbjuda turisterna olika upplevelser, men tillgängligheten är inte optimal. Här är behovet av goda förbindelser viktiga för att kunna utöka antalet besökare och förbättra och utöka resmålen. Detsamma gäller de perifera delarna av fasta Åland. Avsaknaden av en god kollektivtrafik gör att turismströmmen stannar i Mariehamn, eller som nu, går från landgång till landgång från färja till färja, i stället för att göra ett längre besök på Åland , och samtidigt ha en trevlig semestertripp med upplevelse av skärgårdsmiljö.

Många turister förväntar sig också att få uppleva orörd natur, när de besöker Åland. Något som också poängteras i Ålands hållbarhetsagenda. Hur detta skall gå till när varken kollektivtrafiken eller skärgårdstrafiken är anpassad för turisters behov, är en frågeställning som Turismstrategins samordningsgrupp borde ägna sig åt att fördjupa sig i och komma med förslag till lösningar på.

Samordningsgruppen kunde med fördel utökas med aktörer från de små turistföretagen i skärgården och de perifera delarna av fasta Åland, människor med insikter om de problem som den småskaliga turistföretagaren brottas med, och som sällan kommer upp på Visit Ålands bord.

Det är också viktigt att Visit Åland, som årligen erhåller ett ganska stort samhällsstöd , bedriver en verksamhet som kommer hela Ålands turistnäring tillgodo, och inte enbart vänder sig till vissa grupper av besökare, som några få aktörer har intresse av. Här bör man se till helheten, en organisation som Visit Åland bör ha hela Ålands turistnäring i blickfånget när man fattar sina strategiska beslut.

Den småskaliga turismen på landsbygden och i skärgården med vandringsleder och cykel-turister har minskat till förmån för de större aktörernas aktiviteter. Vandringslederna växer igen och cykelturisterna flyr landskapet. Åland som är ett småskaligt samhälle borde värna mer om sin småskalighet, och ge de små turistföretagen möjlighet att växa och utvecklas. Därför behövs ett nytt och aktuellt turismstrategidokument som visar att Åland är ett småskaligt och naturnära turistmål.

Med anledning av ovanstående föreslår vi

- att moment 61000 Näringslivets främjande (R) ökas med 50.000 euro samt
- att momentets motivering få följande motivering: Anslaget skall användas för att en utomstående konsult uppgör åtgärdsförslag för att stärka och utveckla turismnäringen i landskapet.

Mariehamn den 17 december 2018

Lars Häggblom Veronica Thörnroos Stephan Toivonen

Ålands lagting	**RESERVATION**	
Lagtingsledamot	Datum	
Lars Häggblom mfl.	2018-12-17	
Till Ålands lagting		

Reservation mot Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019 gällande budget för landskapet Åland 2019.

Upphandling av sjötrafik-alternativt tunnel till Föglö

Landskapsregeringen har fortsatt sitt arbete med kortrutt på västra Föglö och fortsätter arbetet oaktat att Högsta förvaltningsdomstolen ännu inte givit beslut angående besvär som inlämnats över vägplan del 1. Det senaste är att landskapsregeringen gått ut med en upphandling om to-talentreprenad för Föglölinjen Svinö – Mellanholm HILMA : 2018-022668 utan att beakta neutralitet genom att även begära in anbud på alternativ med tunnel till Föglö. Benämning på upphandlingen är nu enbart ”Färjetrafik Svinö-Mellanholm 2022-2037”.

Ett tunnelprojekt skulle möjliggöra ett bättre alternativ både ekonomiskt och framtids-mässigt för en levande skärgård. Ur miljösynpunkt torde ett tunnelalternativ vara att föredra.

Föreningen Ålands natur och miljö r.f: s medborgarinitiativ om hållbar skärgårdstrafik MI 1/2017-18 utvisar att landskapsregeringens nuvarande planer saknar folkligt stöd. Det missnöje som utvisats av markägare har inte heller beaktats. Enligt vad vi erfarit har inga markägare ställt sig negativa till en tunnel mellan Svinö och Degerby.

Med anledning av ovanstående föreslår vi

- att motiveringen under momentet 75010 Upphandling av sjötrafik (s.105) får följande lydelse: ”Landskapsregeringen får i uppdrag att avbryta nu aktuell upphandling ” färjetrafik Svinö-Mellanholm 2022-2037 om sjötrafik till Föglö samt göra en trafikmässig neutral upphandling där även tunnelalternativ till Föglö inkluderas. Efter det att anbud inkommit ska landskapsregeringen inbegära lagtingets åsikt innan fortsatta åtgärder vidtas.”

Mariehamn den 17 december 2018

Lars Häggblom Veronica Thörnroos Stephan Toivonen

Ålands lagting	**RESERVATION**	
Lagtingsledamot	Datum	
Stephan Toivonen	2018-12-17	
Till Ålands lagting		

Reservation mot Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019 gällande budget för landskapet Åland 2019.

ALLMÄNNA MOTIVERINGEN

1. Många broar till framtiden

Landskapsregeringen har några former av stöd för energieffektivisering och klimatvänliga åtgärder. Dessa bör dock sammantaget täcka så många former som möjligt av förnyelsebar energiproduktion.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

- att det under rubriken Broar till framtiden (s. 6) i budgetförslagets allmänna motivering läggs till följande text i det tredje stycket efter sol och vind: ”vatten, luft, jord och biomassa”,…

2. Mot allt våld i nära relationer

Regeringen har nu utarbetat en handlingsplan mot våld i nära relationer som ska bidra till att öka medvetenheten och kompetensen. Handlingsplanen tar sin utgångspunkt i både internationella och nationella styrdokument.

Regeringens handlingsplan mot våld i nära relationer 2019 – 2020. Regeringen kommer under året att börja verkställa handlingsplanen mot våld i nära relationer för perioden 2019 - 2020. Handlingsplanen kommer att fokusera på fyra övergripande områden.

Tyvärr är den enbart fokuserad på de problem som drabbar kvinnorna, medan man helt negligerar männen.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

- att punkterna 2-4 under rubriken ”Nolltolerans mot våld i nära relationer” (s.22) i budgetförslagets Allmänna motivering byts mot följande text:
- 2. Förbättrad upptäckt av våld samt starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor, män och barn
- 3. Effektivare brottsbekämpning mot våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor samt kvinnors våld mot män samt
- 4. Förbättrad kunskap och metodutveckling inom området mäns våld mot kvinnor och kvinnors våld mot män i nära relationer.

SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

3. Stipendium till folkpensionärer, sjukpensionärer samt för personer med långvarig sjukdom eller arbetslöshet.

I vårt aktuella partiprogram skriver Åländsk Demokrati: ”Vi vill ge ett pensionsarvode om 100 €/månad till alla som lyfter folkpension eller sjukpension, p.g.a. att pensionerna stått stilla och prisnivån stiger hela tiden.”

Vi föreslår nu att den summa, som regeringen vill satsa på sitt höjda avdrag för löne- och pensionsinkomster i kommunalbeskattningen, dvs 1.800.000 €, istället skall ges som ett stipendium till de

grupper, som lyfter folkpension och sjukpension samt till dem, som på grund av långvarig sjukdom eller långvarig arbetslöshet inte längre lyfter inkomstrelaterad ersättning.

Stipendiet skall fås utan ansökan och skall vara skattefritt skall inte inverka på sociala understöd.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

- att moment 41000 Övriga sociala utgifter i budgetförslaget (s.71) ökas med 1 800 000 euro, samt
- att motiveringen får följande tillägg: ”Anslaget ökas med 1.800.000 € att användas som stipendium till personer, som lyfter folkpension eller sjukpension, eller som på grund av långvarig sjukdom eller långvarig arbetslöshet inte längre erhåller inkomstrelaterad ersättning.”

FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

4. Landskapsandelar

Av såväl socialpolitiska som jämställdhetspolitiska skäl borde beskattningen av pensioner därmed anpassas så att låga pensionsinkomster beskattas ännu lindrigare än idag. ÅSUB:s rapport visar nämligen att den främsta inkomstformen bland de äldre är pensionsinkomsterna. Ett effektivt sätt att höja ekonomiskt utsatta kvinnors standard är således att ändra beskattningen av pensioner. Eftersom de med lägst inkomster aldrig når upp till brytpunkten för statlig skatt på sina pensionsinkomster regleras deras beskattning helt och hållet av den kommunala skattelagstiftningen, vilken i sin helhet faller inom ramen för Ålands nuvarande skattebehörighet.

I kommunalbeskattningen görs idag ett pensionsinkomstavdrag. Således föreslås att det befintliga avdraget justeras för att gynna åländska låginkomsttagare. Det välmående Åland har råd att ge framför allt sina ekonomiskt utsatta äldre kvinnor en drägligare tillvaro.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

- att moment 33000 Landskapsandelar och stöd till kommunerna i budgetförslaget (s.148) ges ett tillägg till motiveringen med följande lydelse: "Under året justeras pensionsinkomstavdraget i kommunalbeskattningen för att gynna låginkomsttagare och stärka den ekonomiska jämställdheten bland äldre.”

5. Flyktinghjälp

Det är viktigt för PAF och dess varumärke att bolaget konkret kan påvisa samhällsnyttan både lokalt och i vår omvärld. Därför kunde PAF även hjälpa flyktingsituationen i världen genom att bevilja stöd exempelvis till UNHCR:s flyktingverksamhet i Mellanöstern.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

- att moment 35000 Penningautomatmedel (R) i budgetförslaget (s.150) får följande tillägg till momentets motivering: ”Av anslaget under momentet reserveras 150.000 att användas för att finansiera 30 läkartjänster under ett år i Panzi-sjukhuset i Kongo under ledning av nobelpristagaren Mukwege.

INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

6. Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder

Landskapsregeringen har olika former av stöd för energieffektivisering och klimatvänliga åtgärder. Dessa bör sammantaget täcka alla former av förnyelsebar energiproduktion.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

- att motiveringen under moment 71500 Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder (R) i budgetförslaget (s. 171) ges följande tillägg under det andra franska strecket: Anslaget bör ges till alla former av förnyelsebara och klimatvänliga åtgärder såsom biomassa, sol, vindkraft, värmepumpar m.m.

7. Främjande av hållbar energiomställning (RF)

Föreslås att 15.000 euro av detta moment skall användas för att subventioner konverteringar av bensin- och dieselbilar till gasbilar, vilket påskyndar övergången till hållbarare transportmedel på Åland.

Förslaget är en subvention om 1.500 euro per konvertering.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

- att anslaget under moment 72010 Främjande av hållbar energiomställning (RF) i budgetförslaget (s.172) ökas med 15.000 euro, samt
- att momentet erhåller ett tillägg till motiveringen som lyder: ”Ökningen av detta moment skall användas till en subventionering av konvertering av bensin- och dieselbilar till gasbilar.”

8. Allmänna motiveringen i utskottets betänkande

Med anledning av texten under allmänna motiveringen i utskottets betänkande föreslår vi

- att texten under ”Allmän motivering, Världen” erhåller ett tillägg som lyder: ”I den svenska budgetpropositionen i november var prognosen för BNP år 2018 +2,6% och +1,3% per capita. De preliminära uppgifterna för tredje kvartalet blev dock +1,6% för BNP vilket tyder på att nedgången kommer tidigare än beräknat.”, samt
- att texten under ”Allmän motivering, Ekonomisk utsatthet” erhåller ett tillägg som lyder: ”Mot bakgrund av den färska ÅSUB-rapporten ”Ekonomisk utsatthet och social trygghet 2016”, bör landskapsregeringen snarast utreda möjligheten att ge ett arvode (om exempelvis 100 euro per månad) till de grupper, som lyfter folkpension eller sjukpension samt till dem, som på grund av långvarig sjukdom eller långvarig arbetslöshet inte längre lyfter inkomstrelaterad er-sättning. Arvodet skall fås utan ansökan, och bör helst vara skattefritt, och det bör inte inverka på sociala understöd.”

Mariehamn den 17 december 2018

Stephan Toivonen

Detaljmotivering - Verksamhet

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter myndigheter och fristående enheter.

I verksamhetsavsnittet ingår inkomster och utgifter för landskapets egen verksamhet som antingen bedrivs i egen regi eller genom upphandling av tjänster. Exempel på sådana utgifter är löner och lönebikostnader, köp av varor och tjänster samt anskaffning av maskiner och inventarier under 50.000 euro. Posterna ingår i resultaträkningen.

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

För varje moment anges uppgifter om motsvarande anslag i bokslutet för år 2017 och budgeten för år 2018, inklusive de justeringar som gjorts i första tillägget till budgeten för år 2018. Rörande bokslutsuppgifterna för år 2017 bör det noteras att uppgifterna som visas är framtagna med kontointervall för verksamhetens intäkts- och kostnadskonton, överföringarnas intäkts- och kostnadskonton o.s.v. Detta innebär att om ett anslag i överföringsavsnittet har påförts verksamhetsintäkter eller -kostnader ingår inte dessa belopp i bokslutsuppgifterna i överföringsavsnittet.

Om ett anslag tidigare inte varit upptaget i budgeten anges detta med texten "Momentet nytt" i detaljmotiveringen. Då ett moment utgår ur budgeten anges detta i detaljmotiveringen.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment. Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då klart i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §). Budgeten uppgörs i mervärdesskattehänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten. För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal. Anslagen under momenten visas endast som totalanslag.

100 Lagtinget

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom lagtingets förvaltningsområde. Beloppen är exklusive lagtinget underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallssiffror för år 2017, grundbudgeten för år 2018, första tilläggsbudgeten för år 2018 respektive förslaget till budget för år 2019.

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Löner o arvoden	-1 593 986	-1 560 337	-23 363	-1 591 669
Pensionskostnader	- 290 030	- 283 981	-4 252	- 289 684
Övr lönebikostnader	-25 790	-25 746	- 385	-22 761
Summa Lönebikostnader	**- 315 820**	**- 309 727**	**-4 637**	**- 312 445**
Personalersättningar	6 443	-5 000		
Summa Personalkostnader	**-1 903 363**	**-1 875 064**	**-28 000**	**-1 904 113**
Köp av tjänster	- 174 989	-96 452		- 135 240
Material förnödenh	-14 310	-8 600		-62 500
Övr verksamh kostn	-17 019	- 133 883		- 113 147
Summa Verksamhetens kostnader	**-2 109 680**	**-2 114 000**	**-28 000**	**-2 215 000**
Övriga ink kap överf		0		
Summa Utgift ink o kap öv		**0**		
Summa Kostn ink o kap öv		**0**		
Summa Verksamhetsbidrag	**-2 109 680**	**-2 114 000**	**-28 000**	**-2 215 000**
Övr finansiella int	-4			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**-4**			
Summa Årsbidrag	**-2 109 684**	**-2 114 000**	**-28 000**	**-2 215 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-2 109 684**	**-2 114 000**	**-28 000**	**-2 215 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-2 109 684**	**-2 114 000**	**-28 000**	**-2 215 000**

101 Lagtinget

Kärnverksamheten

Lagtinget utövar lagstiftnings-, budget- och kontrollmakt i enlighet med självstyrelselagen samt lagtings- och arbetsordningen. Det egentliga lagtingsarbetets omfattning beror på det antal ärenden som landskapsregeringen och republikens president överlämnar till lagtinget samt på i vilken utsträckning ledamöterna själva utövar sin initiativrätt. Ledamotskapet i lagtinget kräver även insatser från ledamöterna i form av grupparbete, nordiska och övriga internationella kontakter, kunskaps- och informationsinhämtning samt utbildning på olika områden.

Utåtriktad verksamhet

Med tanke på självstyrelsens utveckling är det angeläget att lagtinget och dess ledamöter skapar och upprätthåller kontakter till politiker utanför landskapet bland annat genom att ta emot besökare och företa studie- och arbetsresor. En särskilt viktig målgrupp är ledamöterna i Finlands riksdag.

E-demokrati – ett integrerat kommunikationssystem

Lagtinget eftersträvar en ökad öppenhet i förhållande till och i dialog med medborgarna. Målet är ett integrerat internetbaserat kommunikationssystem, e-demokrati, där det ska vara lättare att navigera i ett ärende och i realtid möjligt att följa lagtingets plenum via lagtingets hemsida. Projektet fortgår i enlighet med en av kanslikommissionen förnyad budgetplan.

2019 – ett valår

Nästa val till lagtinget hålls i oktober 2019 och det nya lagtinget samlas i början av november 2019. Under året kommer därför ny datautrustning för ledamöterna att köpas in.

10100 Lagtinget, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-1 875 852	-1 883 000	-26 000	-1 961 000
Anslag netto	-1 875 852	-1 883 000	-26 000	-1 961 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.961.000 euro.

Utgifter

Under momentet upptas främst medel för lagtingsledamöternas arvoden och ersättningar samt för täckande av lagtingsledamöternas kostnader för resor till och från möten i lagtinget. Under momentet inryms även talmannens representationsersättning.

Ersättningarna fastställs av en arvodeskommission i enlighet med landskapslagen om lagtingsledamöternas arvoden och kostnadsersättningar. Eftersom arvodeskommissionens beslut av den 26 oktober 2015 inte ändrats utgår budgeteringen från att samma arvodesregler ska tillämpas under år 2019 som åren 2016-2017 dock så att de allmänna förhöjningarna omfattar också ledamöternas arvoden. Lagtingsledamöternas arvode beräknas således fortsättningsvis som ett årsarvode som utgör 67 % av grundlönen och sex ålderstillägg i landskapets löneklass A 28.

Medel anslås vidare liksom tidigare för en skattepliktig kommunikationsersättning om 120 euro per ledamot och månad för att täcka ledamöternas kostnader för mobilsamtal, datorförbindelser m.m. Ur anslaget betalas också de hälsovårds- och utbildningstjänster som ledamöterna erhåller samt utbildning för ledamöterna. I anslaget under momentet ingår även medel för att täcka kostnaderna för arvodeskommissionens medlemmar samt eventuella övriga utgifter för arvodeskommissionens verksamhet.

Anslaget beräknas i övrigt täcka ledamöternas kostnader för resor utanför Åland, dagtraktamenten och logiersättningar. Kostnaderna för medlemmarna i Nordiska rådet samt den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) påförs dock separata moment.

Anslaget föreslås ökat med 47.500 euro för att täcka kostnaderna för datautrustning och licenser för de nya ledamöterna samt ökade kostnader för personalvård och boendeersättning.

111 Lagtingets kansli

11100 Lagtingets kansli, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	-20	1 000		
Kostnader	-1 264 296	-1 391 069	-11 000	-1 448 000
Anslag netto	-1 264 316	-1 390 069	-11 000	-1 448 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.448.000 euro varav ca 544.000 euro avser internhyra.

Utgifter

I anslaget ingår avlöningsutgifter för den ordinarie kanslipersonalen samt medel för tillfälliga uppdrag vid tidvis förekommande arbetsanhopning. Vidare ingår i anslaget utgifter för kopiering, tryckning samt post- och teleavgifter, kontorsmaterial och servicearbeten, personalvård, personalens resor och fortbildning, sedvanlig förnyelse av kontors-, data- och teleutrustning för kansliet och lagtingets ledamöter samt representation på tjänstemannanivå. Ökningen av anslaget motiveras av kostnaderna för datautrustning för personal och gruppkanslier.

Anslaget avser även kostnader för sakkunnigutlåtanden till utskott och övriga organ inom lagtinget samt för översättnings- och tolkningsuppdrag och liknande. Ur anslaget under momentet stöds även verksamheten i lagtingets veteranförening. Vidare kan medel ur anslaget under momentet användas för konstanskaffningar enligt beslut av kanslikommissionen.

Momentet belastas med internhyra som gottskrivs fastighetsverket.

11130 Lagtingets bibliotek, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-20 287	-25 000		-25 000
Anslag netto	-20 287	-25 000		-25 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 25.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för inköp av litteratur och prenumerationer till lagtingets bibliotek, inbindning, datakatalogisering, informationssökning, anslutning till avgiftsbelagda databaser och användartjänster, fjärrlån, post- och tullavgifter, kontorsutgifter och övriga konsumtionsutgifter. I anslaget ingår även kostnader för scanning av gamla lagtingshandlingar. Anslaget är detsamma som för år 2018.

112 Lagtingets övriga utgifter

Under kapitlet upptas medel bland annat för Landskapsrevisionens verksamhet, för stöd av lagtingsgruppernas verksamhet samt för lagtingets representation.

Landskapsrevisionen är en oberoende revisionsmyndighet som ersätter de tidigare landskapsrevisorerna och landskapsregeringens revisionsbyrå.

En viktig förutsättning för att främja demokratin är att det ges tillräckliga och jämlika verksamhetsbetingelser för att bedriva politiskt arbete och politisk opinionsbildning. Ett fungerande samarbete inom ramen för de olika lagtingsgrupperna är tillsammans med kansliresurser här viktiga beståndsdelar. I detta syfte beviljas lagtingsgrupperna ett årligt anslag för att stöda gruppkansliernas arbete som service- och utredningsresurs för grupperna.

11210 Lagtingets Östersjösamarbete, BSPC, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	6 590			
Kostnader	-31 625	-90 000		-25 000
Anslag netto	-25 035	-90 000		-25 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 25.000 euro.

Utgifter

Lagtingets samarbete inom ramen för den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) har blivit allt viktigare och ger lagtinget en god plattform att på jämbördig nivå tillsammans med övriga parlament runt Östersjön bidra till en positiv utveckling av regionen. Lagtinget deltar bland annat i den årliga konferensen, den ständiga kommitténs möten, olika arbetsgruppsmöten samt vid behov i sekretariatets möten. Därutöver kan BSPC utse rapportörer från lagtinget för olika ärenden. Under år 2019 deltar delegationen i en arbetsgrupp gällande migration och integration. Anslaget används främst för delegationens och sekretariatets resekostnader, arrangemang av olika möten och övriga omkostnader. Anslaget föreslås återgå till den normala nivån om 25.000 euro.

11220 Dispositionsmedel

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-33 234	-70 000		-70 000
Anslag netto	-33 234	-70 000		-70 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 70.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser medel för gästbesök, uppvaktningar, vissa resekostnader i anslutning till inbjudningar, arrangemang och motsvarande. Ur anslaget kan medel i enlighet med kanslikommissionens beslut utgå på ansökan från lagtingsgrupperna för arrangemang med anledning av besök av parlamentariker från Finlands riksdag. Anslaget är oförändrat i förhållande till år 2018.

120 Landskapsrevisionen

Landskapsrevisionens granskning sker i form av årlig revision och effektivitetsrevision. Den årliga revisionen har till syfte att bedöma om årsredovisningen och den underliggande redovisningen är tillförlitliga och ger en rättvis bild av landskapets ekonomiska situation samt om ledning och förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och beslut. Effektivitetsrevisionen har till syfte att bedöma om budgetmedlen har använts i enlighet med principerna om sparsamhet, effektivitet och ändamålsenlighet. Granskningen ska främja en sådan utveckling att landskapet med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser.

Landskapsrevisionen ansvarar även för granskningen av EU-stöd, vilka beviljas inom ramen för EU:s strukturfondsprogram på Åland, i enlighet med de krav som EU-kommissionen ställt.

12010 Landskapsrevisionen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	- 193 790	- 197 000	-2 000	- 220 000
Anslag netto	- 193 790	- 197 000	-2 000	- 220 000

Budgetmotivering

För Landskapsrevisionens verksamhet föreslås ett anslag om 220.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser medel för myndighetens verksamhet såsom personalutgifter, administrativa utgifter, utbildning, tjänsteresor samt inköp av revisionstjänster och övriga experttjänster.

Anslaget föreslås höjt för att ge utrymme för ökad upphandling av revisionstjänster.

Landskapsrevisionens granskningsrapporter publiceras på landskapsrevisionens webbplats www.revisionen.ax.

130 Ålands delegation i Nordiska rådet

Verksamheten vid delegationen och delegationssekretariatet bedrivs med stöd av landskapslagen (1984:25) om Ålands representation i Nordiska rådet.

Liksom föregående år sköts sekreteraruppgifter och kansligöromål vid delegationen av en utskottsekreterare respektive byråsekreterare vid lagtingets kansli.

13010 Ålands delegation i Nordiska rådet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-40 038	-34 000		-34 000
Anslag netto	-40 038	-34 000		-34 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 34.000 euro.

Utgifter

Delegationen deltar b.la. i nordiska rådets sessioner, utskottsmöten, olika arbetsgruppsmöten samt vid behov i sekretariatets möten. Anslaget utgörs främst av delegationens resekostnader, omkostnader och representation vid eventuella arrangemang av nordiska möten.

200 Landskapsregeringen och regeringskansliet

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallssiffror för år 2017, grundbudgeten för år 2018, första tilläggsbudgeten för år 2018 respektive förslaget till budget för år 2019.

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Försäljningsintäkter	245 047	252 000		276 863
Avgiftsintäkter	2 591 460	2 572 000		2 572 000
Erhållna bidrag		0	28 000	
Övr verksamh intäkt	92 147	117 000	1 000	137 645
Summa Verksamhetens intäkter	**2 928 654**	**2 941 000**	**29 000**	**2 986 508**
Löner o arvoden	-1 688 038	-1 792 489	-99 161	-1 924 572
Pensionskostnader	- 302 763	- 326 233	-18 047	- 350 272
Övr lönebikostnader	-27 524	-29 576	-1 636	-27 521
Summa Lönebikostnader	**- 330 287**	**- 355 809**	**-19 683**	**- 377 793**
Personalersättningar	4 923			
Summa Personalkostnader	**-2 013 401**	**-2 148 299**	**- 118 844**	**-2 302 365**
Köp av tjänster	-2 009 234	-1 955 294	- 133 156	-1 913 767
Material förnödenh	- 221 280	- 216 105		- 225 730
Övr verksamh kostn	-85 994	- 538 302		- 492 645
Summa Verksamhetens kostnader	**-4 329 909**	**-4 858 000**	**- 252 000**	**-4 934 507**
Övr ink o kap överf	148 175	148 000		148 000
Summa Intäkt ink o kap	**148 175**	**148 000**		**148 000**
Summa Intäkt ink o kap öv	**148 175**	**148 000**		**148 000**
Undervisn kultur idr	-20 000			
Övriga ink kap överf	-2 493 346	-2 546 000		-2 491 000
Summa Utgift ink o kap öv	**-2 513 346**	**-2 546 000**		**-2 491 000**
Summa Kostn ink o kap öv	**-2 513 346**	**-2 546 000**		**-2 491 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-3 766 426**	**-4 315 000**	**- 223 000**	**-4 291 000**
Summa Årsbidrag	**-3 766 426**	**-4 315 000**	**- 223 000**	**-4 291 000**
Extraordinära kostn				0
Summa Extraordinära poster				**0**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-3 766 426**	**-4 315 000**	**- 223 000**	**-4 291 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-3 766 426**	**-4 315 000**	**- 223 000**	**-4 291 000**

200 Lantrådet och landskapsregeringens ledamöter

För att handha landskapets allmänna styrelse och förvaltning tillsätter lagtinget, på sätt därom är stadgat i lagtingsordningen, en landskapsregering bestående av lantrådet och högst sju ledamöter. På landskapsregeringen ankommer att bevaka landskapets rätt och bästa samt att till verkställighet befordra lagtingets beslut och övriga förfoganden.

Landskapsregeringen bedriver verksamheten utgående från sitt regeringsprogram och strävar efter att i planeringen och beslutsfattandet beakta utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland utgående från den där ingående visionen och de sju strategiska utvecklingsmålen.

Landskapsregeringen och dess medlemmar biträds av landskapsregeringens allmänna förvaltning i de ärenden och andra uppgifter som ankommer på landskapsregeringen.

20010 Landskapsregeringen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	- 952 785	- 975 000	-11 000	- 992 000
Anslag netto	- 952 785	- 975 000	-11 000	- 992 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 992.000 euro.

Utgifter

Landskapsregeringen antas under året bestå av lantrådet jämte sex ministrar. Arvodet till landskapsregeringsledamöterna utgår enligt landskapslagen (1985:17 ändrad 2000/64) om arvode för medlem av Ålands [landskapsstyrelse].

Under momentet upptas även anslag för avlönande av förvaltnings- och utvecklingschef och ministersekreterare samt för resekostnader och övriga verksamhetsutgifter.

20020 Dispositionsmedel

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-61 069	-70 000		-70 000
Anslag netto	-61 069	-70 000		-70 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 70.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser främst landskapsregeringens kostnader för kontakter med myndigheter och organisationer samt kostnader i samband med representationsuppdrag.

210 Regeringskansliet

Vid regeringskansliet finns sakkunniga gällande juridiska frågor, europarätt och externa frågor, personalfrågor, jämställdhets- och integrationsfrågor, kommunikation, hållbar utveckling samt digitala system. Därutöver finns funktioner för service i form av registrators-, receptions-, vaktmästeri- och städtjänster.

Verksamheter som personal, kommunikation, jämställdhet och integration är per definition social hållbarhet och bidrar till att i första hand uppnå utvecklings- och hållbarhetsagendans två första strategiska utvecklingsmål. Verksamheterna i Bryssel och i Helsingfors bidrar främst till att förverkliga agendans mål 5 medan Serviceenheten bidrar till förverkligandet av mål 6 och mål 7 .

Regeringskansliet har en viktig roll då det gäller samordning, enhetliga och tydliga riktlinjer för centrala frågor i förvaltningen. En tydlig och transparent organisation med uppdaterade handböcker samt möjligheter för handläggare att erhålla stöd och hjälp gällande juridiska frågor bidrar till att kvalitetssäkra beslut på alla nivåer i förvaltningen. Tydlighet och struktur i verksamheterna underlättar utförande av arbetsuppgifter och ökar förvaltningens trovärdighet.

Det tvååriga ungdoms- och demokratiprojektet med utgångspunkt i stora samhällsreformer såsom ny vallagstiftning med e-röstning, en genomgripande kommunreform och en omdiskuterad

kortruttssatsning fortsätter under året. Arbetet innebär utvecklande av nya former för medborgerlig samverkan och medborgardialog med särskilt fokus på unga kvinnors och mäns förutsättningar och möjligheter att vara aktiva och engagerade samhällsmedlemmar och bidrar därmed till förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendans två första mål.

Åland är i behov av inflyttning för att kunna vara ett bärkraftigt samhälle med tillgång till kompetensförsörjning och framtida behov av arbetskraft. Eftersom en stor del av integrationsarbetet sker inom ordinarie verksamheter i samhället blir samarbete, samverkan, erfarenhets- och kunskapsutbyte mellan olika verksamheter avgörande. Perspektivet på inflyttade breddas så att flera grupper av inflyttade inkluderas vilket tydliggörs i enkät om integration. Samverkan är också kännetecknande för EU-projektet ”En säker hamn” som blir samlingspunkt för landskapsregeringen, Ålands hälso- och sjukvård, Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, kommuner och tredje sektorn. Målsättningen är att utveckla rutiner och arbetssätt för flyktingmottagande och vidarebosättning. Erfarenheter, rutiner och verktyg kan även användas gällande övrigt integrationsarbete på Åland.

Under året kommer landskapsregeringen att påbörja verkställandet av handlingsplanen för våld i nära relationer med fokus på fyra övergripande områden där verkningsfullt förebyggande arbete mot våld i nära relationer får en framträdande roll.

Under året fortsätter regeringskansliets arbete med att skapa ett inkluderande, respektfullt och välkomnande arbetsklimat i syfte att leva upp till visionen ”Arbetsglädje och utveckling genom öppen och tydlig dialog ger ett bärkraftigt regeringskansli”.

21010 Regeringskansliet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	115 536	170 000		157 000
Kostnader	-2 186 426	-2 530 000	- 199 000	-2 416 000
Anslag netto	-2 070 890	-2 360 000	- 199 000	-2 259 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 157.000 euro och ett anslag om 2.416.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser försäljning av intyg och utdrag ur register, försäljning av böcker , broschyrer samt inkomster för avgiftsbelagda prestationer vid regeringskansliets allmänna byrå. Dessutom ingår inkomster för hantering och skötsel av serviceuppgifter för fastighetsverket och ersättning från inrikesministeriet för tillsyn av penningtvätt gällande fastighetsförmedling och hyreslokalidkare.

Utgifter

I anslaget upptas kostnader för personal, tjänsteresor, prenumerationer, diverse inköp och andra verksamhetsutgifter samt representation. Därtill ingår anslag för avdelningens utgifter för den yrkesspecifika personalutbildningen och det fortsatta utvecklingsarbetet på regeringskansliet.

Anslaget inkluderar kostnader för Ålands specialrådgivare vid Finlands ständiga representation i Bryssel.

Anslaget ska även täcka kostnader för projekten Alandica Debatt 50.000 euro, Almedalen 40.000 euro och Suomi Areena 10.000 euro. 15.000 euro anslås för framtagande av ram och planering för att uppmärksamma och fira självstyrelsens 100 års jubileum 9 juni 2021 till 9 juni 2022.

Av anslaget föreslås 40.000 euro för att bistå kommuner med att samordna verkställandet av den föreslagna kommunstrukturreformen.

Finans- ocn näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

I ltl. Harry Janssons m.fl. budgetmotion nr 19/2018-2019 föreslås att i momentmotiveringen ersätta texten ”Av anslaget föreslås 40 000 euro för att bistå kommuner med att samordna verkställandet av den föreslagna kommunstrukturreformen” med följande lydelse: ”Av anslaget föreslås 40 000 euro för att bistå de kommuner som inlett eller inleder en frivillig process för samgående med en eller flera andra kommuner.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 19/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson.

I ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion nr 41/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 25 000 euro och att motiveringen får följande tillägg: ”För att underlätta kompetensförsörjningen inom folkrätt, självstyrelse och lagberedning föreslås ett anslag om 25 000 euro för fyra sommarpraktikplatser för studerande inom dessa områden.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 41/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamöterna vtm Veronica Thörnroos och ledamöterna Lars Häggblom samt Stephan Toivonen.

I Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 46/2018-2019 föreslås att anslaget ska ökas med 50 000 euro och att motiveringen får ett tillägg med följande lydelse: ”En permanent åländsk representation i Sverige återinrättas under året.”

Utskottet föreslår att budgetmotion 46/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-2), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Ledamoten Lars Häggblom och vtm Veronica Thörnroos röstade mot beslutet och ledamoten Stephan Toivonen avstod från att rösta.

I Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 50/2018-2019 föreslås att anslaget minskas med 100 000 euro.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 50/2018-2019 förkastas.

I Axel Jonssons m.fl. budgetmotion 51/2018-2019 föreslås att motiveringen ges ett tillägg med följande lydelse: ”Regeringen tillser under året att böter som grundar sig på åländsk lagstiftning tillfaller Åland.”

Utskottet föreslår att budgetmotionen 51/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson.

215 Kommunikationsverksamhet

Personal- och kommunikationsenheten ska främja en god kommunikation såväl inom förvaltningen som externt genom att utveckla och arbeta strategiskt med olika kommunikationskanaler.

Inför arbetet med att förtydliga och konkretisera uppdraget gällande kommunikation och information har en kartläggning över de olika ansvarsområdena gjorts.

Förutsättningarna för en hållbar intern och extern kommunikation förutsätter aktiv och medveten samverkan med berörda aktörer.

Målsättningar för år 2019

- skapa god intern- och externkommunikation genom strategiskt arbete med olika kommunikationskanaler

- skapa, utveckla och informera om guider, mallar och annat stödmaterial som finns för landskapsregeringens medarbetare

- ta fram riktlinjer för användning av sociala medier

- arrangera utbildningar gällande extern kommunikation samt

- skapa bra rutiner och riktlinjer för presskontakter och -träffar.

21500 Kommunikationsverksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter		11 000		
Kostnader	-37 199	-50 000	-23 000	-24 000
Anslag netto	-37 199	-39 000	-23 000	-24 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 24.000 euro.

Utgifter

Anslaget inkluderar kostnader för verksamheten i syfte att vidta åtgärder för att uppnå målsättningarna i budgeten.

21510 Ålandskontoret i Helsingfors, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	3 061	3 000		3 000
Kostnader	-58 836	-59 000		-76 000
Anslag netto	-55 775	-56 000		-73 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 3.000 euro och ett anslag om 76.000 euro.

Inkomster

Inkomsten består av hyresintäkter från Ålandsdelegationen för hyra av mötesrum. Hyran betalas av Justitieministeriet.

Utgifter

Ålandskontoret i Helsingfors är landskapsregeringens informationskontor som samordnar kommunikation och kontakter mellan målgrupper på Åland och i Helsingfors samt i övriga Finland. Ett aktivt samarbete pågår för att förbättra kommunikationen mellan Åland och övriga Finland. Ålandskontoret samarbetar med den åländska riksdagsledamoten och har insyn i riksdagens arbete och förmedlar information till förvaltningen om aktuella lagförslag. Ålandskontoret bistår tjänstemän, politiker och det åländska näringslivet i skapandet och upprätthållandet av nätverk och fungerar samtidigt som en mötesplats. Till uppgifterna hör även att stärka Ålandsbilden och att synliggöra Åland, bl.a. genom att föra fram Ålandsexemplet och att representera Ålands landskapsregering. Ålandskontoret följer med vad som framförs i medierna på fastlandet om Åland och förmedlar information vidare till berörda. För att synliggöra Åland i Finland fortsätter man att utveckla deltagandet i SuomiAreena i Björneborg samt ordnar föreläsningar i Helsingfors. Tre

föreläsningar planeras med aktuella teman. Till uppgifterna hör också att marknadsföra och förankra Alandica Debatt i hela Finland.

Den största utgiftsposten består av hyror för kontorslokal. Höjningen av anslaget beror på ett projekt att synliggöra Åland i Helsingfors genom arrangerande av tre föreläsningstillfällen samt för kommunikation och införskaffande av mediahanteringsverktyg.

220 Främjande av jämställdheten

Ett jämställt Åland

Den övergripande målsättningen för det åländska jämställdhetsarbetet är att kvinnor och män ska ha samma makt och frihet att forma samhället och sina egna liv.

Under året färdigställs och implementeras Agenda för jämställdhet. Detta för att utveckla och systematisera arbetet med jämställdhet. Syftet med en agenda för jämställdhet är att skapa en helhetssyn och en viljeinriktning för att på ett tydligt sätt styra arbetet i en riktning som lever upp till de åtaganden gällande jämställdhet som finns i lagar och internationella konventioner och för att bygga ett långsiktigt och dynamiskt samhälle på Åland. Agenda för jämställdhet utgår från Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland och FN:s Agenda 2030.

Ett jämställt samhälle innebär att jämställdhetsperspektiv ska läggas på alla områden i samhället. Ålands landskapsregering använder jämställdhetsintegrering som huvudsaklig strategi för att uppnå målen för jämställdhetsarbetet. Jämställdhetsintegrering innebär att jämställdhetsperspektivet ska införlivas i allt beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen, av de aktörer som normalt sett deltar i beslutsfattandet. Det är där ordinarie beslut fattas, resurser fördelas och normer skapas, som ojämställdheten skapas och upprätthålls. Strategin innebär att analyser av kvinnors och mäns, flickors och pojkars situation och villkor ska ingå i beslutsunderlag och konsekvenser av beslut ska analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv. Jämställdhetsintegrering förutsätter att det finns en insikt om att jämställdhet skapas där beslut fattas, resurser fördelas och normer skapas.

Jämställdhetsarbetet på Åland är långsiktigt, kunskapsbaserat och målmedvetet.

Målsättningar för år 2019

Inom ramen för Agenda för jämställdhet fokusera på att:

- implementera Agenda för jämställdhet samt arbeta fram därtill hörande handlingsplaner

- stödja olika verksamheters och organisationers arbete med att främja jämställdhet genom olika kunskapshöjande insatser samt

- delta i det nordiska samarbetet för jämställdhet.

Landskapsregeringens mål är nolltolerans för våld i nära relation vilket kräver åtgärder och kunskaper för att förebygga, upptäcka och motverka våld.

Landskapsregeringen kommer under året att påbörja verkställandet av handlingsplanen "Våld i nära relationer- Nolltolerans mot våld i nära relationer” för perioden 2019 - 2020. Handlingsplanen fokuserar på fyra övergripande områden:

1. Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld i nära relationer

2. Förbättrad upptäckt av våld samt starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn

3. Effektivare brottsbekämpning mot våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor samt

4. Förbättrad kunskap och metodutveckling inom området mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

22000 Främjande av jämställdheten, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	- 170 994	-75 000		-75 000
Anslag netto	- 170 994	-75 000		-75 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 75.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för såväl konkreta åtgärder som andra former av insatser inom ”Agenda för jämställdhet” och handlingsplan ”Våld i nära relationer – Nolltolerans mot våld i nära relationer”. Anslaget inkluderar kostnader för kvinnofridslinjen och nyetablering av Alternativ till våld. Anslaget ska täcka kostnader som uppstår i samband med det nordiska och internationella samarbetet på området.

225 Främjande av integration

Inflyttning är nyckeln för att klara av framtida utmaningar. Att Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar förutsätter att Åland har en attraktionskraft som genererar såväl inflyttning som återinflyttning och som dessutom bidrar till att människor stannar kvar. Integrationsfrågorna är särskilt aktuella inom agendans mål 1, 2, 5 och 7.

Landskapsregeringens program för integrationsfrämjande 2016-2019 lyfter behovet av kunskap, samverkan och utbyte för att människorna ska må bra. Ett särskilt fokus i programmet är språk, utbildning, arbete och sysselsättning, hälsa och sjukvård, samt främjande av delaktighet, goda relationer och förebyggande av främlingsfientlighet och diskriminering.

Det offentliga Åland tillhandahåller information om Åland och det åländska samhället t.ex. inom ramen för svenska för inflyttade (SFI) undervisningens samhällsorientering och informationskontoret Kompassen.

En stor del av integrationsarbetet görs inom ramen för ordinarie verksamhet inom barnomsorg, grundskola, utbildning, arbetsmarknadspolitik, sysselsättning samt hälso- och sjukvård. Landskapsregeringen fortsätter investera i språkundervisning för barn och vuxna i enlighet med tyngdpunkterna i programmet. Under år 2019 kommer vuxna som studerar SFI på heltid, som andra vuxenstuderande med bosättningsbaserad social trygghet i Finland, att få rätt till studerandehälsovård. Fungerande system med vägledning och validering av utbildning, erfarenhet och kompetens - såväl formell som informell är nödvändiga för att möjliggöra tillvaratagandet av den erfarenhet och kompetens som bor eller bosätter sig i landskapet.

Möjlighet för tredje sektorn att genomföra aktiva insatser för integration med stöd av penningautomatmedel fortgår år 2019, se moment 35000.

ÅSUB:s integrationsrapport (2014) uppdateras och följs upp år 2019. Resultatet ligger till grund för att utveckla och förbättra integrationspolitiken och arbetet inom landskapets verksamheter.

Under året utreds möjligheten att tillsätta en referensgrupp i frågor som särskilt berör inflyttning och integration. Arbetet med ett nytt integrationsfrämjande program för Ålands landskapsregering påbörjas. Under valåret görs insatser för att nå ut med samhällsinformation kring lagtingsval och kommunalval.

Landskapsregeringens stöd och samordning kring kommunernas flyktingmottagande fortsätter under år 2019 särskilt inom EU-projektet En säker hamn. Projektet finansieras med stöd av EU:s Asyl-,

Migrations-, Integrationsfond. Med i projektet finns landskapsregeringen, ÅHS, kommuner och tredje sektorn. Projektet har ett nettoanslag som sträcker sig över hela projektperioden 2018-2021.

Målsättningar för år 2019

- att erbjuda kompetensutveckling kring förståelse om olika kulturer, det åländska samhället och arbetslivets spelregler

- att erbjuda kompetensutveckling kring integration och mångfald samt hur dessa frågor kan främjas eller lyftas inom arbetet hos myndigheter och tredje sektorn

- kartläggning genom utredning och enkät utförs

- stärkt integrationsfrämjande arbete hos tredje sektorn

- användbara verktyg för att främja delaktighet och goda relationer samt motverka främlingsfientlighet och diskriminering

- att vuxna som studerar SFI på heltid får rätt till studerandehälsovård, som övriga heltidsstuderande vuxna har

- utredning, samt eventuellt tillsättande, av referensgrupp med integrationsfrågor som fokusområde

- flyktingmottagandet på Åland genomförs på bästa möjliga sätt. Samordningen fortsätter och förbättrade rutiner utvecklas inom ramen för EU-projektet "En säker hamn"

- uppföljning av integrationsprogrammet 2016-2019 görs som underlag för utarbetande av nytt program samt

- samarbete kring valdeltagandet bland inflyttade.

22500 Främjande av integration

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter			28 000	42 863
Kostnader	-54 815	-65 000	-28 000	- 107 863
Anslag netto	-54 815	-65 000	0	-65 000

Budgetmotivering

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) § 6 föreslås ett nettoanslag om 65.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser att täcka kostnader för verksamheten och konkreta åtgärder i enlighet med landskapsregeringens integrationsprogram. Anslaget ska även täcka kostnader för uppföljning och utveckling av tidigare integrationsrapport samt kostnader för informationskontoret Kompassen. Anslaget kan påföras intäkter och utgifter för EU-projektet "En säker hamn".

230 Valkostnader

Rubriken ändrad.
Anslaget är avsett att täcka kostnaderna för lagtingsvalet och kommunalvalen år 2019 enligt bestämmelserna i den gällande vallagstiftningen. Landskapsregeringen avser att till lagtinget lämna ett lagförslag om ny vallagstiftning för Åland så att den kan träda i kraft så att den kan tillämpas vid lagtingsvalet och kommunalvalen som hålls i oktober 2019. Vid valen år 2019 ska den förnyade vallagen tillämpas för första gången, vilket innebär ett utökat informationsbehov och en uppdatering av alla anvisningar, formulär och andra dokument i anslutning till valen.

23000 Valkostnader

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-10 790	-20 000		- 150 000
Anslag netto	-10 790	-20 000		- 150 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.
Föreslås ett anslag om 150.000 euro.

Utgifter

I anslaget ingår kostnader för upprättande av rösträttsregistret och därmed sammanhängande lagstadgade avgifter för befolkningsregistercentralens tjänster samt kostnader för anordnandet av förtidsröstning i såväl lagtingsvalet som kommunalvalen. Förtidsröstningen anordnas i kommunerna, som kan anlita Åland Post enligt ett ramavtal som landskapsregeringen tecknar. Vidare ingår kostnader för centralnämnden för lagtingsval och för Internetröstningskommissionen. Utgifterna innefattar arvoden och övriga möteskostnader, ersättning till centralnämndens sekreterare samt anlitande av tillfällig hjälp i samband med rösträkningen. Dessutom ingår kostnader för tryckning av valhandlingar och för publicering av lagstadgade meddelanden och övrig information samt övriga kostnader. Förutom de direkta kostnaderna för genomförandet av valen ingår vissa övriga kostnader för valadministrationen, exempelvis för tjänsteresor, samt för vissa experttjänster och för externa tjänster t.ex. i samband med rapporteringen av valens preliminära resultat.

I lagtingsvalet införs röstning via internet för personer som är bosatta utanför Åland. För det ändamålet anskaffas ett system för röstning via internet. De kostnader som anskaffningen och användningen av systemet för internetröstning medför budgeteras på moment 39000 It-drifts- och utvecklingskostnader. I kostnaderna ingår även utgifter för upphandling av revision av systemet för röstning via internet.

240 Brand- och räddningsväsendet

Landskapsregeringen har det övergripande ansvaret för att den kommunala räddningsverksamheten i landskapet bedrivs effektivt och organiseras i enlighet med räddningslagen (2006:106) för landskapet Åland. Det sker genom att landskapsregeringen leder och utövar tillsyn över räddningsverksamheten. Landskapsregeringen har tillsatt en räddningsdelegation som har till uppgift att biträda landskapsregeringen i ärenden som rör räddningsverksamheten och bekämpningen av miljöskador i landskapet.

24000 Brand- och räddningsväsendet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	995	2 000		2 000
Kostnader	-19 412	-30 000		-32 000
Anslag netto	-18 417	-28 000		-30 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 2.000 euro och ett anslag om 32.000 euro.

Inkomster

Föreslås inkomster om 2.000 euro.

Utgifter

Under momentet föreslås ett anslag om 32.000 euro för att uppfylla målsättningarna.

Landskapsregeringens målsättningar är att:

- skapa förutsättningar för kurser, information, planering och övningar för myndigheter och personal som deltar i räddningsverksamhet

- upprätthålla en räddningsdelegation för räddningsverksamhet med uppgift att följa med i utvecklingen på området och ta initiativ till utveckling inom området samt att samordna räddningsväsendet

- tillsammans med Statens Ämbetsverk på Åland upprätthålla en organisation för befolkningsskyddet samt utföra och initiera förberedelser för förhållanden och händelser som avviker från det normala

- utföra utredningar och utarbeta regelverk med syfte att förbättra säkerheten i samhället och effektiviteten hos räddningsmyndigheterna samt

- genomföra anskaffningar av utrustning och uppgifter för räddningsverksamhet, befolkningsskydd och säkerhet där särskilda motiv finns.

250 Personalarbete och arbetsmiljö

Landskapsregeringens största tillgång är dess professionella och motiverade personal. Personal- och kommunikationsenheten är en stab som stöder chefer och medarbetare i landskapsförvaltningen i olika personal-, arbetsgivar- och kommunikationsfrågor. En välfungerande intern kommunikation utgör en av grundstenarna för ett hållbart personalarbete tillika som personal- och kommunikationsenheten är en viktig del i arbetet med att utveckla alla former av kommunikation inom förvaltningen. Personal- och kommunikationsenheten ska främja en god kommunikation såväl inom förvaltningen som externt genom att utveckla och arbeta strategiskt med olika kommunikationskanaler.

Personal- och kommunikationsenheten har det övergripande och samordnande ansvaret för allmänna förvaltningens kompetensutveckling. Varje avdelning ansvarar dock för den egna personalens kompetensutveckling så att de har den kompetens som krävs för att utföra arbetsuppgifterna.

Personal- och kommunikationsenheten ansvarar också för arbetsmiljön, företagshälsovården och friskvården för allmänna förvaltningens personal.

Under år 2019 kommer företagshälsovården att upphandlas enligt plan. Fokus kommer att ligga på den förebyggande hälsovården. Företagshälsovårdsersättningarna enligt sjukförsäkringslagen kommer att ändras från och med den 1 januari 2020, vilket tas i beaktande i upphandlingen.

25000 Utbildning, företagshälsovård, arbetarskydd, personalaktiviteter och personalpolitiska åtgärder

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	195 326	185 000		204 645
Kostnader	- 552 171	- 588 000		- 607 645
Anslag netto	- 356 845	- 403 000		- 403 000

Budgetmotivering

Föreslås ett nettoanslag om 403.000 euro med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) får momentet gottskrivas med inkomster för utbildningar inom ramen för verksamheten.

Inkomster

Inkomsterna av gottskrivna ersättningar från Folkpensionsanstalten för lagstadgade kostnader för företagshälsovård och sjukvård har beräknats uppgå till 195.000 euro.

Inkomsterna från Nordiska ministerrådet, motsvarande utgifter för stipendier i samband med Nordiskt tjänstemannautbyte uppskattas till ca 9.500 euro.

Utgifter

För välbefinnande och trivsel på arbetsplatsen har beräknats 75.000 euro.

I anslaget ingår anslag för personalpolitiska åtgärder, personalkaffe och gemensam julfest.

För kompetensutveckling och lagstadgad utbildning har beräknats 51.000 euro.

För subventionerad friskvård som träning, förebyggande massage och kultur har beräknats 47.000 euro.

Av anslaget har 390.000 euro beräknats för lagstadgad företagshälsovård (Lag om företagshälsovård FFS 1383/2001) och sjukvård på allmänläkarnivå, första hjälp material, personalvård och handledning samt gynekologbesök för kvinnor.

För övriga utgifter som dataglasögon, inköp av tjänster, arbetarskyddets verksamhet och arvode till arbetarskyddsfullmäktige har beräknats 10.000 euro.

Nettoanslag för utgifter för stipendier i samband med Nordiskt tjänstemannautbyte uppskattas till ca 9.500 euro samt motsvarande inkomster från Nordiska ministerrådet.

Ett anslag om 25.000 euro har reserverats för andra personalpolitiska åtgärder vars kostnader det inte är skäligt att belastar de olika enheterna inom förvaltningen där den berörda personalen arbetar eller har arbetat. I anslaget ingår kostnader för åtgärder som syftar till att tillgodose behovet av personal. Sådana åtgärder kan vara både kompetensutveckling för att kunna ta sig an nya arbetsuppgifter och omställningsåtgärder i samband med personalminskning. Kostnader för åtgärder som syftar till att upprätthålla arbetsförmågan eller underlätta återgången i arbetet efter lång sjukledighet samt andra liknande personaladministrativa arrangemang av i huvudsak tillfällig karaktär ingår också i anslaget.

252 Serviceverksamhet

Serviceenheten handhar allmänna förvaltningens servicefunktioner gällande telefoni, registratur, vaktmästeri och städning. Enheten kommer fortsättningsvis att utveckla och effektivisera sina processer inom sina områden. En städdimensionering genomfördes år 2018 och under år 2019 kommer nya anpassningar och system för städningen att genomföras.

25210 Serviceverksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	301	26 000		33 000
Kostnader	- 318 113	- 337 000		- 337 000
Anslag netto	- 317 812	- 311 000		- 304 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 33.000 euro och ett anslag om 337.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser försäljning av intyg och avgiftsbelagda prestationer samt för hantering och skötsel av serviceuppgifter för externa myndigheter.

Utgifter

Anslaget avser anskaffning och utbyte av möbler, inredningsmaterial, kostnader för städtjänster och städmaterial, kontorsmaterial, post- och teletjänster samt underhåll, försäkringar och bränsle för fordon som hänför sig till allmänna förvaltningen.

260 Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter

26000 Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	- 176 048	- 375 000		- 375 000
Anslag netto	- 176 048	- 375 000		- 375 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 375.000 euro.

Utgifter

Under momentet föreslås ett anslag om 90.000 euro för arvoden och reseersättningar för lagstadgade delegationer och övriga av landskapsregeringen tillsatta kommittéer, kommissioner och sakkunniga för vilka anslag inte upptagits särskilt.

Därtill ingår anslag för utredningskostnader, utvecklingsprojekt och andra konsultinsatser. Anslaget kan även användas för deltagande i kostnader för utredningar som genomförs av annan, men som är i landskapets intresse. Momentet kan även belastas med kostnader för att utveckla allmänna förvaltningens styrning av underställda myndigheter.

Anslaget får belastas med eventuella kostnader för utredningar och sakkunnigutlåtanden som kan behövas för att utveckla självstyrelsen.

Av anslaget avser ca 50.000 euro externpolitiskt samarbete såsom kontaktgruppen mellan landskapsregeringen och utrikesministeriet, vars uppgift är att utveckla och öka användningen av Ålandsexemplet i internationella sammanhang samt kostnader för framtagande av material, utredningar, forskningsuppdrag och övriga uppdrag beträffande Ålandsexemplet och Ålands särställning enligt folkrätten. Därtill ingår kostnader för att upprätthålla ett externpolitiskt nätverk och ytterligare samordna det externpolitiska nätverket vid landskapsregeringen samt kostnader för att delta i de nätverk och seminarier som finns för samarbete inom Östersjöområdet. I beloppet har även beaktats kostnader för en praktikant vid Finlands EU-representation i Bryssel under maximalt sex månaders tid.

Sedan år 2018 finns även en samarbetsgrupp mellan försvarsministeriet, utrikesministeriet och landskapsregeringen rörande säkerhetsfrågor. Samarbetsgruppens syfte är främst ökat informationsutbyte och möjligheter till bättre samordning av bl.a. beredskapsfrågor. Anslaget kan även användas för eventuella kostnader i samband med gruppens verksamhet.

Medel för grundfinansiering av Ålands fredsinstituts verksamhet anslås under moment 35000 i överföringsdelen.

Landskapsregeringen avser utträda ur B7 samarbetet varför medel för deltagande i det samarbetet inte längre ingår i anslaget.

En Digitaliseringskommission har till uppgift att utgående från landskapsregeringens meddelande om modernisering av det åländska it -samhället genomföra processer för att fånga upp problem, svårigheter och störningar som individer stöter på. För detta ändamål och övriga kostnader i samband med kommissionens arbete har i anslaget beaktats 100.000 euro.

Anslaget föreslås även använt för kostnader som språkrådets verksamhet föranleder. Språkrådet fungerar som landskapsregeringens referensgrupp i språkärenden och består av representanter från landskapsförvaltningen, kommunerna, staten och från centrala samhällssektorer där språket har särskild betydelse såsom näringsliv, vård och utbildning. Kostnaderna för sekreterarfunktionen belastas dock moment 21010.

26002 Interreg Central Baltic Programme 2014-2020

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	69 808	84 000	1 000	84 000
Kostnader	-74 261	-84 000	-1 000	-84 000
Anslag netto	-4 453	0	0	0

Budgetmotivering

Med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) föreslås ett nettoanslag under momentet. Nettoanslaget innefattar anslag och inkomster om 84.000 euro.

Utgifter

Central Baltic Programme 2014 - 2020 är ett av EU:s 60 Interregprogram, som finansierar gränsöverskridande projekt inom regional utveckling. Central Baltic-programmet 2014 – 2020 för mellersta Östersjöregionen omfattar regioner i Finland, Sverige, Estland och Lettland samt Åland.

Egentliga Finlands förbund är administrerande myndighet för programmet och landskapsregeringen har ett s.k. värdavtal om placering av ett informationskontor, en Contact Point, med en heltidsanställd informatör på Åland.

Åland omfattas av huvudprogrammet Central Baltic och underprogrammet Archipelago and Islands (skärgården och öarna). Programmet har fyra prioriterade områden och elva insatsområden. Finansiering erbjuds genom tidsbestämda utlysningar, då partner från minst två länder lämnar in en ansökan. Som partner fungerar olika typer av organisationer. Inom vissa insatsområden kan även företag delta som partner. Åländska organisationer deltar i 16 av 97 godkända projekt (våren 2018), och en fjärde utlysning kommer att ske under hösten 2018.

Central Baltic-programmet står för samtliga av landskapsregeringens kostnader för informationskontoret, såsom lönekostnader, kostnader för kontor, administration och tjänster samt resor. Kontors- och administrationskostnader ersätts schablonmässigt med 15 % av de sammanlagda lönekostnaderna. Det medför ett förenklat redovisningsförfarande, men innebär samtidigt att momentets kostnader och intäkter inte kommer att sammanfalla exakt. Hitintills har landskapsregeringen fått sina kostnader ersatta till fullo.

26003 Utvecklings- och tillväxtplan för ett hållbart Åland

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	4 000			
Kostnader	- 166 843	- 161 000	-1 000	- 162 000
Anslag netto	- 162 843	- 161 000	-1 000	- 162 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 162.000 euro.

Utgifter

Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland, som manifesterades i september 2016, utgör ett samhällskontrakt som samhällets sektorer gemensamt arbetat fram och ställt sig bakom. Det har skett inom ramen för nätverket bärkraft.ax som bildades i februari 2016. Nätverket bärkraft.ax är

öppet för deltagande av aktörer i alla samhällssektorer och alla människor som bor och verkar på Åland. Ett särskilt råd, utvecklings- och hållbarhetsrådet, har utsetts för att ta ansvar för bärkraft.ax. Utvecklings- och hållbarhetsagendan beskriver visionen för Åland, Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar, samt sju strategiska utvecklingsmål som ska uppnås senast år 2030.

Förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan kräver systematisk uppföljning och rapportering. Landskapsregeringen ansvarar för att proaktivt agera katalysator och koordinator för agendans förverkligande i sin helhet. I detta ingår bland annat koordinering av agendans implementering genom medverkan i etableringen av långsiktiga färdplaner för samtliga sju strategiska utvecklingsmål, medverkan i framtagandet av förslag till agendans årliga statusrapport, upprätthållande av struktur för nätverket bärkraft.ax inklusive det årliga evenemanget "Forum för samhällsutveckling" samt övriga fysiska och digitala mötesplatser.

Inom ramen för förverkligandet avser landskapsregeringen, i nära samverkan med kommunerna, fortsätta förädla de övergripande utvecklings- och planeringsprocesserna för mark- och vattenanvändningen.

Förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan är beroende av att åtminstone alla länder runt Östersjön genomför FN:s Agenda 2030. Mot denna bakgrund avser landskapsregeringen att fortsätta agera aktiv samarbetspartner inom Finlands kommission för hållbar utveckling som leds av Statsrådets kansli, Nordiska ministerrådets program för Generation 2030, initiativet ReGeneration 2030, HELCOM och EU.

Landskapsregeringens eget hållbarhetsarbete ingår i det löpande arbetet och därmed i verksamhetsplaneringen och budgetberedningen. Anslaget under momentet avser kostnader för utvecklings- och hållbarhetsrådets arbete och övriga kostnader för att utveckla utvecklings- och hållbarhetsarbetet på Åland och i förvaltningen i enlighet med ovanstående ansvarsområden.

Se även allmänna motiveringen.

26004 Ålandsdelegationen

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-6 422	-12 000		-12 000
Anslag netto	-6 422	-12 000		-12 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 12.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser landskapets kostnader för Ålandsdelegationens verksamhet.

265 Konsumentskydd

Enligt 30 § 10 punkten självstyrelselagen för Åland handhas de uppgifter som i riket ankommer på konsumentklagonämnden i landskapet av en särskild av landskapsregeringen tillsatt nämnd. Nämndens uppgift är att fungera som ett opartiskt och kostnadsfritt tvistlösningsorgan vid vilket konsumenter kan anhängiggöra ärenden.

26500 Konsumentskydd, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-17 863	-18 000		-22 000
Anslag netto	-17 863	-18 000		-22 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 22.000 euro.

Utgifter

Kostnaden anknyter främst till avlönandet av en sekreterare för nämnden som sköter den löpande hanteringen av nämndens ärenden.

270 Radio- och TV-verksamhet

27000 Radio- och TV-verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	2 528 262	2 460 000		2 460 000
Kostnader	- 462 262	- 447 000		- 447 000
Anslag netto	2 066 000	2 013 000		2 013 000

Budgetmotivering

Föreslås med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) att kostnaderna för uppbörd och kontroll av avgifterna, vilka i huvudsak består av ersättning för uppbörden och avlöning av granskare, får belasta momentet. Med beaktande av ovanstående föreslås en nettoinkomst om 2.013.000 euro.

I enlighet med regeringsprogrammet avser landskapsregeringen att lämna ett lagförslag om en ny finansieringslösning för Ålands Radio och Tv Ab. Avsikten är att finansieringen fr.o.m. 1.1.2020 ska ske genom en media-avgift av skattenatur.

Inkomster

Momentet avser inkomster från avgifter för innehav av televisionsmottagare. Avgiften utgör för närvarande 220 euro/år.

Utgifter

Landskapsregeringen erlägger enligt avtal med Sveriges televison Ab, Sveriges utbildningsradio Ab, Sveriges Radio Ab, Kopiosto r.y. och Säveltäjäin tekijäinoikeustoimisto r.y. avgift för upphovsrättskostnader i samband med återutsändningar. Landskapsregeringen har likaledes ingått avtal med Sveriges TV 4 och de finländska upphovsrättsorganisationerna Kopiosto r.y. och Teosto r.y. om återutsändning av Sveriges TV 4 över Åland. För de beräknade ersättningarna föreslås anslag om 358.000 euro. Kostnader för uppbörd och kontroll av televisionsinnehav beräknas till ca 75.000 euro. I uppbördskostnaden ingår även personalkostnader och kostnader som hänför sig till registerhantering, fakturering samt kostnader för uppdatering av system.

280 Lagberedningen

Arbetet vid lagberedningen består i huvudsak i att bereda författningsförslag samt i att utföra de uppgifter som hör samman med offentliggörandet av författningarna. Lagberedningsarbetet är personalintensivt och anslaget för lagberedningen är därför i huvudsak avsett att täcka kostnader för löner jämte lönebikostnader.

Arbetet med att integrera utvecklings- och hållbarhetsagendan i lagberedningsarbetet kommer liksom tidigare år att inordnas i och anpassas till respektive författningsarbete som lagberedningen är involverad i. I de flesta fall förväntas agendans visioner och idéer bli analyserade och beaktade redan i ett tidigt skede av beredningsprocessen, det vill säga redan innan ett författningsärende når lagberedningen. Det fortsatta beredningsarbetet förutsätter dock att en uppföljning görs i förhållande till de visioner som agendan ger uttryck för samt att detta beaktas på lämpligt sätt i författningsberedningen.

Den elektroniska lagsamlingen (Ålex) kommer fortlöpande att kräva att resurser görs tillgängliga för att förbättra och uppdatera lagsamlingen med de förändringar som kontinuerligt genomförs i lagstiftningen. Lagsamlingen kommer att vara tillgänglig utan kostnad på landskapsregeringens webbsida.

28010 Lagberedningen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	1 833	5 000		4 000
Kostnader	- 867 341	-1 013 000	-14 000	- 949 000
Anslag netto	- 865 508	-1 008 000	-14 000	- 945 000

Budgetmotivering

Under momentet föreslås inkomster om 4.000 euro och anslag om 949.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör huvudsakligen från prenumerationerna och försäljningen av ÅFS, men till viss del även från försäljningen av Ålands lagsamling 2017 i pappersformat. Den främsta orsaken till att inkomsterna beräknas minska jämfört med föregående år är att en ny lagsamling säljer som mest under utgivningsåret, samtidigt som lagsamlingen finns tillgänglig utan kostnad på landskapsregeringens webbsida. Varken ÅFS eller lagsamlingen bär sina egna kostnader.

Utgifter

Lagberedningsarbetet är personalintensivt och anslaget under momentet är till största delen avsett att täcka lönekostnader och övriga kostnader för personalen. Dessutom ingår bl.a. delgivning av författningarna, uppdatering av lagsamling, laggranskning och litteratur.

300 Finansavdelningens förvaltningsområde

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallssiffror för år 2017, grundbudgeten för år 2018, första tilläggsbudgeten för år 2018 respektive förslaget till budget för år 2019.

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Försäljningsintäkter	205 951	125 000		182 000
Avgiftsintäkter	69 475	30 000		
Övr verksamh intäkt	10 826	0		50 000
Summa Verksamhetens intäkter	**286 253**	**155 000**		**232 000**
Löner o arvoden	-1 645 427	-2 864 168	1 315 811	-1 916 024
Pensionskostnader	- 299 566	- 521 278	239 478	- 348 716
Övr lönebikostnader	-27 158	-47 259	21 711	-27 399
Summa Lönebikostnader	**- 326 724**	**- 568 537**	**261 189**	**- 376 116**
Personalersättningar	35 232	20 000		20 000
Summa Personalkostnader	**-3 051 542**	**-3 412 705**	**1 577 000**	**-2 272 140**
Köp av tjänster	-2 035 634	-3 286 824	- 550 000	-4 470 528
Material förnödenh	- 130 849	- 256 500		- 154 000
Övr verksamh kostn	-3 992 177	-4 127 972		-4 189 333
Summa Verksamhetens kostnader	**-9 210 202**	**-11 084 000**	**1 027 000**	**-11 086 001**
Pensionsintäkter	16 500 000	16 000 000		17 700 000
Pensionskostnader	-32 009 371	-33 500 000		-35 200 000
Summa Pensioner	**-15 509 371**	**-17 500 000**		**-17 500 000**
Summa Pensionsint o kostn	**-15 509 371**	**-17 500 000**		**-17 500 000**
Övr ink o kap överf	3 867 965	200 000		200 000
Summa Intäkt ink o kap	**3 867 965**	**200 000**		**200 000**
Summa Intäkt ink o kap öv	**3 867 965**	**200 000**		**200 000**
Allmänna stöd	-5 243 255	-17 760 000		-18 971 000
Övriga ink kap överf	-3 131 841	-7 190 000		-6 740 000
Summa Utgift ink o kap öv	**-8 375 096**	**-24 950 000**		**-25 711 000**
Summa Kostn ink o kap öv	**-8 375 096**	**-24 950 000**		**-25 711 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-28 940 451**	**-53 179 000**	**1 027 000**	**-53 865 001**
Övr finansiella int	-37			
Räntekostnader	- 225			
Övr finansiella kost	-1 360 293			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**-1 360 556**			
Summa Årsbidrag	**-30 301 007**	**-53 179 000**	**1 027 000**	**-53 865 001**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-30 301 007**	**-53 179 000**	**1 027 000**	**-53 865 001**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-30 301 007**	**-53 179 000**	**1 027 000**	**-53 865 001**

300 Allmän förvaltning

Finansavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är, enligt LL (1998:70) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning (2006/91), landskapets ekonomi och den ekonomiska utvecklingen i landskapet.

Finansavdelningens övergripande målsättningar är

- en offentlig budgetekonomi som med beaktande av de sociala och ekologiska dimensionerna av hållbar utveckling är i ekonomisk balans

- att budgetförslag och annat beslutsunderlag ska vara sådant att det främjar beslut som står i överensstämmelse med visionen och principerna för en hållbar utveckling

- en rättvis lönepolitik som, skapar förutsättningar för att behålla och nyrekrytera personal, verkar för jämställdhet i arbetslivet samt främjar effektivitet och produktivitet i landskapets verksamhet samt

- avtalsparterna har konstaterat att harmoniseringen av landskapets lönesystem är prioriterad och att första steget är att systemen med ålderstillägg/erfarenhetstillägg/årsförhöjningar och minimigrundlöner harmoniseras senast 1.6.2020.

Strategiska utvecklingsmål

Finansavdelningen har ett centralt ansvar att styra upp arbetsprocesser inom förvaltningen för att säkerställa kvalitet i utförande och resultat. I enlighet med strategiskt utvecklingsmål 5 och 7 inleds en revidering av upphandlingsprocessen för att integrera hållbarhetsperspektivet. Målet är hållbara upphandlingar som beaktar ekonomiska, sociala och miljömässiga krav. Kraven ska riktas mot både leverantörer och de varor eller tjänster som upphandlas samtidigt som medvetna konsumtions- och produktionsmönster inom och utanför landskapsregeringens organisation utvecklas. Detta bidrar även till högre attraktionskraft för privat näringsverksamhet på Åland.

I enlighet med strategiskt utvecklingsmål 1

- har landskapsregeringen sedan en tid tillbaka fokuserat på att uppgradera it-miljön inom förvaltningen. Målsättningen är att skapa bättre arbetsförutsättningar och arbetsmiljö samt en effektivare förvaltning som präglas av större transparens från planering av verksamheter till genomförande och uppföljning. Satsningen ställer stora krav på kompetensutveckling inom förvaltningen och utbildningsprogram för användarna planeras och genomförs inför varje stor förändring

- fortgår arbetet med att uppnå jämlika löner för likvärdigt arbete. Systemet med ålderstillägg/erfarenhetstillägg och minimigrundlöner ska harmoniseras samt

- skapas förutsättningar för att förlänga pensionsfondens livslängd och avkastningsförmåga. Detta resulterar i en högre men samtidigt jämnare och därmed mer hållbar budgetbelastning under fondens hela livslängd för att på lång sikt kunna bidra till bättre förutsättningar att upprätthålla nivån på den offentliga servicen.

Mål för år 2019

I enlighet med regeringsprogrammet fortsätter arbetet med att uppnå hållbarhet i landskapsekonomin. Finansavdelningen har en central roll i detta arbete. Avdelningen kommer att arbeta vidare med styrning och samordning av landskapsförvaltningens resurser. De processer som berörs är budget- och verksamhetsplanering, uppföljning och rapportering, ekonomi- och förmögenhetsförvaltning, intern styrning och kontroll, intern säkerhet, systemutveckling, upphandlingsfrågor samt styrningen av myndigheter och bolag.

Ett reformarbete inleds med syfte att skapa ett system som långsiktigt stabiliserar finanserna och samtidigt skapar förutsättningar för att skapa en hållbar tillväxt på Åland. Detta arbete kommer att

involvera hanteringen av avkastningen och uttaget av vinster ur Ålands penningautomatförening. Se även allmänna motiveringen.

Med anledning av förseningar i implementeringen tas lönehanteringen i det nya LPA-systemet i bruk från ingången av året för samtliga myndigheter förutom ÅHS som tar i bruk lönehanteringen vid halvårsskiftet. De delar som hör till personaladministration implementeras under året. Integration mot övriga verksamhetssystem byggs upp löpande.

Bokföringstekniska förberedelser görs för att Högskolan på Åland ska kunna fungera som en resultatenhet under år 2019. En genomgång av fasta, centrala, administrations- och systemkostnader kommer att göras för att kunna fördelas ut på resultatenheten.

Genom en ändring av samarbetsstödet i landskapsandelssystemet ökas graden av it-samordning inom offentliga Åland och samtidigt befrämjas kommunernas digitalisering.

30010 Finansavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	162 897	55 000		152 000
Kostnader	-2 294 126	-2 468 000	-37 000	-2 644 000
Anslag netto	-2 131 230	-2 413 000	-37 000	-2 492 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 §, ett nettoanslag om 2.492.000 euro.

Inkomster

I förslaget har beaktats att momentet kan gottskrivas med ersättning för det arbete som utförs vid avdelningen för landskapets fastighetsverks respektive pensionsfondens räkning.

Anslaget kan även gottskrivas med inkomster av kostnadsersättningar för prestationer utförda inom ramen för samarbete med andra offentliga organisationer eller offentligt ägda bolag.

Momentet kan även påföras inkomster för vilka inte upptagits särskilda anslag.

Utgifter

I anslaget ingår bl.a. personalkostnader, tjänsteresor, kostnader för avdelningens officiella delgivningar, utbildning samt tryckning av budgetförslag och årsredovisning.

I anslaget ingår kostnader att genomföra projektet att bygga upp rapporteringsstrukturer och ta fram en hållbarhetsredovisning. Dessutom ingår kostnader för att fortsätta integrera hållbarhetsperspektivet i finansavdelningens planer, processer och anvisningar.

I anslaget ingår även en uppskattad ersättning till skatteförvaltningen för de merkostnader som avvikelser i den åländska beskattningen i förhållande till beskattningen i riket föranleder.

I anslaget ingår därtill 80.000 euro avsett att finansiera beställningar från ÅSUB i enlighet med aktuellt ramavtal för utredningar.

I anslaget har beräknats ca 5.000 euro för förtroendemannaarvoden samt övriga arvoden och ersättningar för facklig verksamhet inom allmänna förvaltningen i enlighet med gällande kollektivavtal. Därtill ingår anslag för bank- och indrivningskostnader m.m. om ca 43.000 euro.

380 Pensioner och pensionsavgifter

Nedan visas utvecklingen av antalet personer som de senaste åren beviljat respektive lyft landskapspension.

Pensionstagare mellan åren 2014 - 2017

			2014			2015			2016			2017
	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt
Beviljade	198	91	289	202	107	309	187	131	318	204	115	319
varav ålderspension	136	64	200	140	81	221	124	98	222	138	84	222
Utbetalda i december	1 522	900	2 422	1 601	929	2 530	1 662	980	2 642	1 772	1 038	2 810

Under första halvåret 2018 har 164 personer beviljats pension varav 111 personer har beviljats ålderspension.

I augusti fördelade sig pensionsutbetalningarna enligt följande:

	Kvinnor	Män	Totalt
Antal mottagare	1 841	1 063	2 904
Utbetalt belopp (euro)	1 480 556	1 221 229	2 701 785
Utbetalt belopp i genomsnitt (euro)	804	1149	930

Förväntade antal ålderspensionsansökningar åren 2019 - 2030

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
210	232	279	244	237	241	229	232	211	216	218	244

38000 Pensioner och pensionsrelaterade utgifter (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	16 500 000	16 000 000		17 700 000
Kostnader	-32 459 371	-33 970 000		-35 670 000
Anslag netto	-15 959 371	-17 970 000		-17 970 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 17.700.000 euro som överföring från landskapet Ålands pensionsfond för täckande av pensionsutgifter under år 2019 samt anslag om 35.670.000 euro för pensioner och pensionsrelaterade utgifter.

Inkomster

Enligt LL (1995:71) om landskapet Ålands pensionsfond ska för dem som hör till landskapets pensionssystem pensionspremier och pensionsavgifter betalas till fonden medan från fonden till budgeten kan överföras ett belopp som får uppgå till högst tre fjärdedelar av landskapets årliga pensionsutgifter. Landskapsregeringen föreslår att det under år 2019 överförs ett belopp, från pensionsfonden till landskapets budget som uppgår till ca 50,9 % av de beräknade pensionsutgifterna inom landskapets pensionssystem, om totalt 34.750.000 euro. Landskapsregeringen konstaterar att överföringen från pensionsfonden till landskapets budget överstiger summan av de pensionspremier och -avgifter som inbetalas till fonden med ca 5,1 miljoner euro (ca 2,3 miljoner euro år 2018). I uppskattningen av premieinflödet har beaktats att andelen för vilka pensionspremier inbetalas till pensionsanstalt successivt ökar.

Under hösten 2016, i samband med beredningen av budgetförslaget för år 2017, fattade landskapsregeringen beslut om att föreslå ett minskat uttag ur pensionsfonden för delfinansiering av pensionsutgifterna i budgeten. Landskapsregeringen har även i budgeterna för åren 2018 och 2019 tagit ut ett lägre belopp än de kalkyler som fanns hösten 2016. Sammanlagt har under budgetåren 2017 - 2019 ett mindre uttag om ca 6 miljoner euro tagits ur pensionsfonden för delfinansiering av pensionsutgifter. Detta motsvarar i genomsnitt ca 6,3 procentenheter lägre uttag under de nämnda åren än tidigare planerat. Andelen av pensionskostnaderna som har finansierats respektive avses finansierade med överföringen från pensionsfonden framkommer av nedanstående graf:

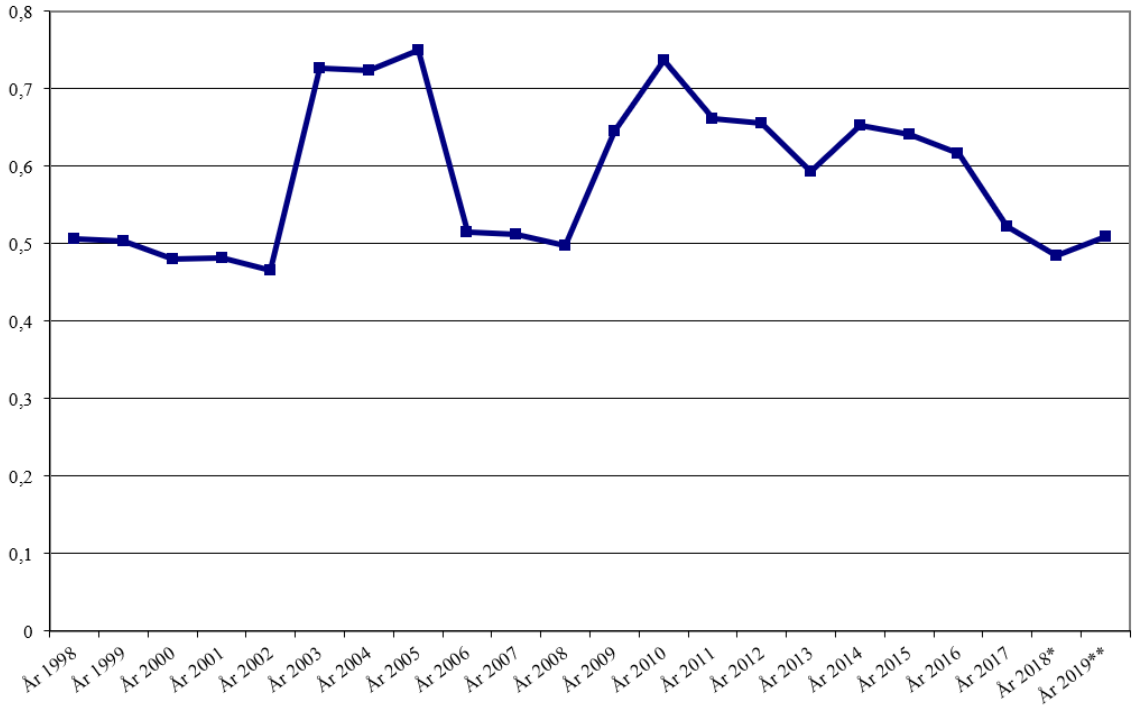

Med beaktande av förslaget uppskattas totalbehållningen i pensionsfonden vid slutet av år 2019 till ca 458 miljoner euro (ca 450 miljoner euro vid slutet av år 2018) värderat enligt marknadsvärde. Täckningsgraden för landskapets pensionsansvar var per den 31.12.2017 58,7 %.

Utvecklingen av marknadsvärdet för pensionsfonden framkommer av nedanstående graf:

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

- 470.000 euro för köp av pensionsservicetjänster från Keva. Det handlar om uträknings-, registrerings- och sakkunnigtjänster samt IT-system och datakommunikation med andra pensionsanstalter, pensionsutdrag, pensionsutdrag på nätet samt beräkningstjänster för uppföljning av pensionsansvaret. Därtill ingår landskapsregeringens andel av Pensionsskyddscentralens kostnader

- 450.000 euro avseende pensionsbaserad KomPL-betalningsandel (tidigare KTAPL) enligt lagen om kommunala pensioner. Landskapet övertog betalningsansvaret i samband med ÅHS-reformen, varför avgiften således är att betrakta som betalning av Ålands folkhälsoförbunds och Ålands vårdförbunds skuld till Keva samt

- 34.750.000 euro för lagbundna pensionsutgifter enligt LL (2016:76) m.fl. Det används för ålderspensioner, partiella förtida ålderspensioner, invalidpensioner och rehabiliteringsstöd, deltidspensioner och familjepensioner samt rehabiliteringspenning och andra utgifter i samband med yrkesinriktad rehabilitering. Anslaget avser även landskapets del av de kostnader som fördelas mellan pensionsanstalterna för pensionsandelar som tjänats in för oavlönade perioder från år 2005. Anslaget får även vid behov användas för att bekosta specialundersökningar om arbetsoförmåga och rehabiliteringsbehov för personer som söker invalidpension.

390 Gemensamma förvaltningskostnader

39000 IT-drifts- och utvecklingskostnader (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	123 356	100 000		80 000
Kostnader	-1 360 260	-2 710 000	- 552 000	-3 785 000
Anslag netto	-1 236 904	-2 610 000	- 552 000	-3 705 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 80.000 euro och anslag om 3.785.000 euro. Se även moment 939000 i investeringsdelen.

Inkomster

Inkomsten avser avgifter för registrering av domännamn. Dessutom ingår ersättning från landskapets fastighetsverk för IT-relaterade tjänster.

Utgifter

Anslaget innehåller kostnader för inköp av it-drifts- samt supporttjänster från Åda Ab, systemutveckling och -underhåll, programvarulicenser samt anskaffning av datorutrustning. I anslaget ingår även kostnader för datanätförbindelser, internetkonnektivitet samt serviceavtal för it-system.

I anslaget ingår 1.200.000 för programmet "it-samordning av landskapets myndigheter”, 200.000 euro för system för internetröstning samt 355.000 euro avsett att täcka delar av ÅHS:s it-kostnader, däribland deltagande i it-samordningsprojekt, dataskyddsombud, andel av gemensamma jourtjänster samt del av hyreskostnad för gemensamma serverhallar.

Kostnaden för mer omfattande centrala systemanskaffningar och systemutveckling belastar moment 939000, dessa anskaffningar görs inom ramen för Åda Ab.

39050 Förändring av semesterlöneskuld och andra bokföringsmässiga korrigeringar (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-1 114 623	-1 350 000	1 616 000	
Anslag netto	-1 114 623	-1 350 000	1 616 000	

Budgetmotivering

Föreslås ett förslagsanslag.

Utgifter

Anslaget avser förändring av semesterlöneskulden för alla landskapets verksamhetsenheter förutom Ålands hälso- och sjukvård, se moment 84000. Om skulden minskar under året minskar kostnaderna och vice versa. Någon uppskattning av förändringen har i detta skede inte gjorts. Anslaget kan även påföras kostnader för slutregleringar och korrigeringar gällande t.ex. Arpl-avgifter och socialskyddsavgifter. Momentet är ett förslagsanslag och kan vid behov överskridas för nämnda poster.

Anslag för justering av grundlöner för tjänstekollektivavtalsenliga allmänna potter för arbetsvärdering per 1.2.2016 och 1.5.2017 upptas under respektive anslag där justeringar har gjorts.

39099 Internhyra

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-3 990 000	-4 086 000		-4 187 000
Anslag netto	-3 990 000	-4 086 000		-4 187 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 4.187.000 euro för internhyra.

Utgifter

Anslaget avser internhyra för kanslihuset med flera fastigheter. Hyran erläggs till landskapets fastighetsverk.

Fullmakt

Inget nytt projekt som berör de fastigheter som ingår under föreliggande moment är aktuellt.

400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallssiffror för år 2017, grundbudgeten för år 2018, första tilläggsbudgeten för år 2018 respektive förslaget till budget för år 2019.

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Försäljningsintäkter	34 512	33 000		33 000
Avgiftsintäkter	15 855	10 000		10 000
Erhållna bidrag	245 875	421 000		545 000
Övr verksamh intäkt	292			
Summa Verksamhetens intäkter	**296 533**	**464 000**		**588 000**
Löner o arvoden	-1 158 200	-1 241 788	-29 203	-1 414 362
Pensionskostnader	- 210 524	- 226 005	-5 315	- 257 414
Övr lönebikostnader	-19 075	-20 490	- 482	-20 225
Summa Lönebikostnader	**- 229 599**	**- 246 495**	**-5 797**	**- 277 639**
Personalersättningar	294			
Summa Personalkostnader	**-1 387 505**	**-1 488 283**	**-35 000**	**-1 692 001**
Köp av tjänster	- 793 056	-1 161 819	- 120 000	-1 310 998
Material förnödenh	-14 532	-6 000		
Övr verksamh kostn	- 272 730	- 329 898		- 324 000
Summa Verksamhetens kostnader	**-2 467 823**	**-2 986 000**	**- 155 000**	**-3 327 000**
Soc hälsovård utksk	-37 408 734	-27 606 000	- 261 000	-27 006 000
Övriga ink kap överf	-36 650	-30 000	-76 000	-35 000
Summa Utgift ink o kap öv	**-37 445 384**	**-27 636 000**	**- 337 000**	**-27 041 000**
Summa Kostn ink o kap öv	**-37 445 384**	**-27 636 000**	**- 337 000**	**-27 041 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-39 616 674**	**-30 158 000**	**- 492 000**	**-29 780 000**
Övr finansiella kost	-31			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**-31**			
Summa Årsbidrag	**-39 616 705**	**-30 158 000**	**- 492 000**	**-29 780 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-39 616 705**	**-30 158 000**	**- 492 000**	**-29 780 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-39 616 705**	**-30 158 000**	**- 492 000**	**-29 780 000**

400 Allmän förvaltning

Social- och miljöavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är enligt LL (1998:70) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning att sörja för välbefinnandet hos människor, djur och miljö. Avdelningens övergripande uppgifter är därför att planera, leda, utveckla, samordna och följa upp verksamhetsområdena socialvård, hälso- och sjukvård och miljövård. Avdelningen underlydande myndigheter är Ålands hälso- och sjukvård och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Vid allmänna byrån handläggs ärenden som gäller den övergripande förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområden. Ett särskilt tyngdpunktsområde är att ansvara för avdelningens kompetensförsörjning.

Vid socialvårdsbyrån handläggs ärenden som gäller främjande av social välfärd och förebyggande av sociala problem. Särskilt utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål 2

konkretiseras. Den allmänna planeringen, ledningen och övervakningen av socialvården ankommer på landskapsregeringen. Landskapsregeringen fullgör sin planerings- och ledningsfunktion inom den sociala verksamheten bland annat genom att kontinuerligt se över och vid behov revidera lagstiftningen inom området, informera om förändringar inom lagstiftningen, ordna viss utbildning och kompetensutveckling och samordna tillämpningen av regler och bestämmelser. Det långsiktiga målet för socialpolitiken är att på ett hållbart sätt trygga den grundläggande välfärden med tillräckliga resurser för vård och omsorg samt verka för social rättvisa och för minskade ekonomiska och sociala klyftor i det åländska samhället. Vidare ska byrån verka för att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha tillgång till likvärdig och trygg socialvård.

Vid hälso- och sjukvårdsbyrån handläggs ärenden som gäller främjande av hälsa och förbyggande av sjukdomar. Särskilt utvecklings- och hållbarhetsagendans strategiska utvecklingsmål 1 konkretiseras. Den övergripande målsättningen med hälso- och sjukvården är att främja den hållbara utvecklingen genom satsningar på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder samt att verka för att kvinnor och män, flickor och pojkar har tillgång till en god hälso- och sjukvård. Därtill har byrån ansvar för att utveckla lagstiftningen på området.

Vid miljöbyrån handläggs ärenden som gäller miljömedvetenhet, miljöskydd, biologisk mångfald, minimerad klimatpåverkan, avfall, hälsosam livsmiljö för människor, djurhälsa, djurvälfärd, livsmedelssäkerhet samt ärenden som gäller vattenvård. Den övergripande målsättningen med landskapsregeringens miljö- och hälsoskyddsarbete är att bidra till att nå ett hållbart samhälle. Arbetet på miljöbyrån stöder de sju strategiska utvecklingsmålen.

40010 Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	49 567	43 000		43 000
Kostnader	-1 428 670	-1 488 000	-33 000	-1 643 000
Anslag netto	-1 379 104	-1 445 000	-33 000	-1 600 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 43.000 euro och ett anslag om 1.643.000 euro.

Inkomster

Av de föreslagna inkomsterna är 32.000 euro en årlig ersättning för av landskapsregeringen utförda uppgifter med stöd av Republikens presidents förordning (2010:2) om vissa förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland. 10.000 euro är ett kalkylerat nettobelopp för uppburna avgifter för utfärdade tillstånd, mottagna anmälningar och övrig registerhantering. Föreslås, med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) att nämnda betalningar påförs momentet.

Därtill ingår inkomster från avgifter för anmälan och rapportering till producentregistret.

Landskapsregeringen har erbjudit sig att vara förvaltningsorgan för en arbetsgrupp med en heltidskoordinator inom Nordiska ministerrådets miljö- och klimatsamarbete. Arbetet finansieras av Nordiska ministerrådet. Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) föreslås ett nettoanslag under momentet för den nordiska arbetsgruppen.

Utgifter

I anslaget ingår utgifter för personal, inköp av tjänster, kompetensutveckling för avdelningens personal, tjänsteresor och handledning samt för litteratur, information, utbildning, utredningar, material, förnödenheter, teletjänster, annonsering och representation. En del av anslaget används för tillfälliga utredningsuppdrag. Anslaget möjliggör deltagande i det Nordiska samarbetet i Nordiska ministerrådets regi.

Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

I ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 52/2018-2019 före-slås att motiveringen under momentet ges ett tillägg med följande lydelse: ”Lagtinget uppdrar åt regeringen att under året förbereda lagstiftningsåtgärder för att stärka barnkonventionens ställning i åländsk rätt.”

Utskottet hänvisar till allmänna motiveringen och föreslår att budgetmotion nr 52/2018-2019 förkastas.

I ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 54/2018-2019 före-slås att motiveringen under momentet ges ett tillägg med följande lydelse: ”Under året vidtas åtgärder för att inrätta föräldraringar i syfte att stärka det åländska föräldraskapet.”

Utskottet konstaterar att det sannolikt finns behov av föräldrastöd på Åland men att det i första hand inte är ett myndighetsuppdrag och föreslår därför att budgetmotion nr 54/2018-2019 förkastas.

410 Övriga sociala uppgifter

Målsättningen är att främja utvecklingen av en hållbar socialvård genom att främja social välfärd och förebygga sociala problem och ekonomisk utsatthet. FN:s målsättning om ingen fattigdom och målsättningen i det strategiska utvecklingsmålet 2 om att inga hushåll, i synnerhet barnfamiljer och pensionärer, lever i fattigdom förverkligas genom understöd i form av familjepolitiska förmåner och tryggandet av skälig utkomst. Anslag för understöden redovisas i överföringsdelen.

41000 Övriga sociala uppgifter

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	292			
Kostnader	-58 328	- 118 000	-60 000	- 182 000
Anslag netto	-58 036	- 118 000	-60 000	- 182 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 182.000 euro.

Utgifter

Arbetet med en omorganisering av kommunernas socialvård fortgår med målsättningen att få en organisation som på ett bättre sätt kan främja en likvärdig service, en effektiv användning av resurserna, en samlad kompetens och en ökad specialisering inom personalen, en större integritet, en stärkt anonymitet och ett gott rättsskydd.

Det omfattande lagstiftningsarbetet med målsättningen att modernisera lagstiftningen inom socialvården fortsätter. Arbetet omfattar bland annat förnyande av handikappservice- och specialomsorgslagstiftningen, förnyad klientavgiftslagstiftning och lagstiftning rörande elektroniska tjänster. Indikatorer för mätning av förverkligandet av hållbarhetsmålen tas fram och en genomgång av befintliga statistikkällor och underlag till hur statistiken kan utvecklas med tanke på framtagande av ny lagstiftning och uppföljningen av målen i gällande lagstiftning utarbetas. Målsättningen är även att utveckla den sociala servicenivån genom uppföljning och utvärdering av redan vidtagna åtgärder samt fortsatt kvalitetssäkring i form av informations- och fortbildningsinsatser riktade till framför allt de kommunala verksamhetsutövarna med anledning av bl.a. ny socialvårdslag. Även genom att beslutsstöd i form av anvisningar, riktlinjer och rekommendationer till viss del produceras stöds målsättningarna om god servicenivå, minskad ojämlikhet och ökad jämställdhet.

År 2017 inrättade landskapsregeringen ett Råd för personer med funktionsnedsättning. Rådet fungerar koordinerande gällande implementering, uppföljningsmekanism och rapportering av FN konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning för att befrämja målsättningen

om ökad jämlikhet, delaktighet och inkludering inom olika sektorer av samhället. Rådet har möjlighet att inom sig inrätta arbetsgrupper och höra sakkunniga.

Som ett led i det strategiska hållbarhetsarbetet har landskapsregeringen ett medvetet genusperspektiv för att förverkliga jämställdhet inom alla politik- och verksamhetsområden. Under år 2019 är målsättningen att fortsätta arbeta för att samhället ska karaktäriseras av en jämställd äldreomsorg.

Målsättningen, i enlighet med strategiska utvecklingsmålet 2, om att inkludera alla och minska ojämlikhet i samhället stöds även genom att till Åland Post Ab kompensera för extra kostnader för distribution av post till personer med funktionsnedsättning.

Välmående flickor och pojkar samt kvinnor och män tar ansvar för sin hälsa och sitt välmående genom att avstå från bruk av tobak samt missbruk av alkohol och andra rusmedel. För att stöda utvecklingen i enlighet med målsättningarna i de strategiska utvecklingsmålen 1 och 2 följs landskapsregeringens ANDTS-politiska program 2017 – 2020 upp av en parlamentarisk referensgrupp och förankras i ett ANDTS-råd och en operativ samverkans- och referensgrupp. Fortbildning i ansvarsfull alkoholservering ordnas och bidrag till trafiknykterhetsfrämjande projekt ges.

Målsättningen om välmående barn som lever i trygga uppväxtmiljöer främjas även genom framtagande av informationsmaterial.

Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

I ltl Stephan Toivonens budgetmotion nr 4/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 1 800 000 euro och att motiveringen under momentet får följande tillägg: ”Anslaget ökas med 1 800 000 € att användas som stipendium till personer, som lyfter folkpension eller sjukpension, eller som på grund av långvarig sjukdom eller långvarig arbetslöshet inte längre er-håller inkomstrelaterad ersättning”

Utskottet hänvisar till texten i allmänna motiveringen om ekonomiskt utsatta hushåll och föreslår att budgetmotion nr 4/2018-2019 förkastas.

Ltl Stephan Toivonen har inlämnat en reservation.

I ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion nr 56/2018-2019 föreslås att anslagets utgifter ökas med 30.000 euro och att det till motiveringen under rubriken ”utgifter” fogas ett nytt stycke med följande lydelse: ”Under året genomförs en enkätundersökning i syfte att nå barn och unga personer som befinner sig utanför bildningssystemet och arbetsmarknaden.”

Utskottet har erfarit att UngResurs r.f. utreder hemmasittarnas situation genom kvalitativa intervjuer och föreslår att budgetmotion nr 56/2018-2019 förkastas.

I ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion nr 57/2018-2019 föreslås att motiveringen under momentet ges ett tillägg med följande lydelse: ”Under året vidtas åtgärder för att likställa svenska skolhem med finska så att åländska barn långsiktigt garanteras en svenskspråkig uppväxt.”

Utskottet hänvisar till allmänna motiveringen och föreslår att budgetmotion nr 57/2018-2019 förkastas.

I ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 60/2018-2019 föreslås att anslaget ska ökas med 30 000 euro och att det till motiveringen under momentet ges ett tillägg med följande lydelse: ”Under året förs en nära dialog med ideella aktörer som bedriver hjälpverksamhet åt utsatta ålänningar i akut behov av mat och hygienartiklar och vid behov bidrar regeringen med finansiellt stöd.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 60/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-2), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Vtm Veronica Thörnroos och ledamoten Stephan Toivonen röstade emot beslutet medan ledamot Lars Häggblom avstod från att rösta.

420 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

Den övergripande målsättningen med hälso- och sjukvården relateras till det strategiska utvecklingsmålet "Välmående människor vars inneboende resurser växer". Denna målsättning kan befrämjas med satsningar på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder. Vid hälso- och sjukvårdsbyrån handläggs ärenden som gäller främjande av hälsa och förebyggande av sjukdomar.

42000 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-33 216	-70 000		-70 000
Anslag netto	-33 216	-70 000		-70 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 70.000 euro.

Utgifter

Det strategiska utvecklingsmålet 1 och FN:s utvecklingsmål "hälsa och välbefinnande" stöds genom riktade folkhälsoinsatser i form av samarbetsprojekt med folkhälsoorganisationer, tredje sektor och andra samarbetspartners i syfte att tidigt bryta onda spiraler ifråga om ohälsobeteende och stöda hälsosam levnadsstil. Förutom samarbetsprojekt kan det vara frågan om att genomföra studier, forskning och utredningar som ger grund för fortsatt planering av folkhälsoarbetet. En ny folkhälsorapport tas fram och underlag för den beställs från ÅSUB. För ändamålet reserveras 30.000 euro.

I smittförebyggande syfte, för vilket det finns evidens i form av erfarenheter i omvärlden, ska missbrukare och deras kontakter fortsatt erbjudas avgiftsfritt och anonymt sprut- och kanylbyte men verksamheten överförs till ÅHS:s ansvar.

För att nå målsättningen om välmående barn och välmående vuxna behöver alla ha tillgång till en samtalspartner särskilt om man har självmordstankar. Landskapsregeringen planerar därför att hitta en fungerande lösning på självmordslinje. För ändamålet reserveras 4.000 euro.

I samarbete med tandvårdskliniken på ÅHS kommer fortbildningstillfällen riktade till professionella inom socialvård och hälso- och sjukvård samt allmänhet att ordnas om förebyggande mun- och tandhälsa.

I samarbete med utbildnings- och kulturavdelningen utreds en eventuell samordning av elevvårdande personals organisatoriska placering.

För specifika frågeställningar och underlag används vid behov medel för utredningsuppdrag.

Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

I vtm Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion nr 22/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 50 000 euro och att momentmotiveringen får följande tillägg: ”Under 2018 ska alla ålänningar kostnadsfritt ges möjlighet till att få sina födelsemärken "prickar" kontrollerade och behandlade.”

Utskottet konstaterar att motionärerna avsett år ”2019” i sin motion.

Utskottet hänvisar till allmänna motiveringen och föreslår att budgetmotion nr 22/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson.

Vtm Veronica Thörnroos och ltl Lars Häggblom har inlämnat en reservation.

430 Allmän miljövård

Den övergripande målsättningen är en hållbar utveckling där miljön skyddas och vårdas i så hög grad som möjligt. Åtgärder bidrar till alla sju strategiska utvecklingsmål, men framförallt mål 2, 3 och 4. För att uppnå målsättningen krävs insatser för bevarande och skyddande, kartläggningar och utredningar av nuläge, utvecklingsarbete samt informationsinsatser.

Målsättningar för år 2019

- att informera om gällande miljölagstiftning

- att informera om och utveckla kemikalieområdet

- att vidta åtgärder för större miljömedvetenhet och mindre klimatpåverkan samt

- att fortsätta arbetet med uppföljning och utvärdering av LBU-programmets påverkan på vattenmiljön och biologisk mångfald.

43000 Allmän miljövård, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	- 107 015	- 126 000	-60 000	- 116 000
Anslag netto	- 107 015	- 126 000	-60 000	- 116 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 116.000 euro.

Utgifter

Allmän miljövård

Föreslås ett anslag om 36.000 euro för arbete inom miljöbyråns verksamhetsområde. Med anslaget finansieras även bränslekvalitetskontroller som tullen utför enligt landskapsförordningen (2001:38) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften.

Miljöuppföljningssystem

Föreslås ett fortsatt anslag om 80.000 euro för systematisk uppföljning av lantbruket som underlag för uppföljning och utvärdering av miljöåtgärder riktade till lantbruket i landsbygdsutvecklingsprogrammet och för miljölagstiftning och andra styrmedel.

440 Naturvård

Verksamhetsområdet naturvård har som målsättning att bevara livskraftiga populationer av våra ursprungsarter samt att skydda både naturliga livsmiljöer och artrika livsmiljöer skapade av traditionell hävd av jordbruksmark. Naturvården månar även positiv utveckling av landskapsbilden. Verksamhetsområdet bidrar till de strategiska utvecklingsmålen 4 och 5.

Målsättningar för år 2019

- lagskydd för flera Natura 2000-områden ges under året, i enlighet med EU-krav (habitatdirektivet 92/43/EEG och fågeldirektivet 2009/147/EG) samt pilotärendet om utnämnande av Natura 2000-områden

- arters och biotopers bevarandestatus och uppfyllande av fredningens syfte följs upp genom systematiska naturinventeringar inom minst ett naturreservat

- fortsatt kartering genomförs av de åländska förekomsterna, såväl i de terrestra som inom de marina områden, av de arter och biotoper som enligt habitatdirektivet måste bevaras och som ingår i rapporteringen av nämnda direktiv. Inventeringarna utgör även en viktig del av den lagstadgade uppföljningen av arterna och biotoperna

- en plan för ett pilotprojekt för restaurering av ett våtmarksområde inom ett naturreservat tas fram

- en revidering av naturvårdslagen påbörjas för att uppfylla kraven som habitatdirektivet och fågeldirektivet ställer samt

- att delta i lämpliga internationella samarbetsprojekt.

44000 Naturvård

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	123 854	50 000		100 000
Kostnader	- 385 181	- 389 000		- 449 000
Anslag netto	- 261 327	- 339 000		- 349 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 100.000 euro, ett anslag om 195.000 euro och ett skötselanslag om 254.000 euro.

Inkomster

Föreslås inkomster om 100.000 euro för genomförandet av den påbörjade karteringen av marina biotoper. Se närmare motivering under utgifter.

Utgifter

Anslaget används för inventeringar, utredningar samt bevarande- och skötselplaner för arter och biotoper.

Främjande av biologisk mångfald

Föreslås ett anslag om 40.000 euro för främjande av den biologiska mångfalden samt för den övervakning av arter och biotoper som landskapsregeringen utför enligt både nationell och EU-lagstiftning. Anslaget används även för åtgärder som ökar kunskapsnivån om åländska förekomster av de arter och biotoper som enligt habitatdirektivet 92/43/EEG ska bevaras.

Föreslås ett anslag om 15.000 euro för deltagande i projekt som karterar marina däggdjur inom åländska territorialvatten och Skärgårdshavet. Slutliga målet för karteringar är att inrätta marina skyddsområden för arter som omfattas av habitatsdirektivets bilaga 2.

Naturreservat och Natura 2000-områden

Föreslås ett anslag om 30.000 euro för administration, vetenskaplig uppföljning och övervakning av naturreservat och Natura 2000-områden. Detta görs för att säkerställa att man enligt habitatdirektivets artikel 6 bibehåller den gynnsamma bevarandestatusen samt förhindrar försämring av livsmiljöerna inom skyddsområden. Även beställning av ändamålsenliga skötselåtgärder av fastighetsverket förutsätter att det finns skötselplaner som baserar sig på aktuell information om förekomster och deras tillstånd.

Föreslås ett anslag om 10.000 euro för att ta fram en plan och åtgärder för restaurering av ett våtmarksområde i ett av naturreservaten.

Föreslås ett anslag om 254.000 euro för den kontinuerliga skötseln och restaureringen av landskapets naturreservat. Skötsel köps av landskapets fastighetsverk. Anslagets användningsändamål bidrar särskilt till agendans utvecklingsmål 4, Ekosystem i balans och biologisk mångfald.

Utveckling av Natura 2000-nätverket inom marina områden

Föreslås ett anslag om 100.000 euro för fortsatt kartering av viktiga undervattensbiotoper och artsamhällen eftersom EU vill utöka Natura 2000-nätverket till att även omfatta marina områden. Inom det pågående projektet utförs inventering av undervattensmiljöer om totalt 265.000 euro med offentlig finansiering från Europeiska Havs- och Fiskerifonden under åren 2016-2019. Medel för projektet har beviljats i juli 2016, projektet har förlängts till att omfatta en del av år 2019 inom samma finansieringsramar.

Utökning av Natura 2000-näverket till marina områden är en av målsättningarna i EU:s sjätte miljöhandlingsprogram och enligt EU:s biodiversitetshandlingsplan borde medlemsländerna ha inrättat, skyddat och effektivt skött marina Natura 2000-områden redan år 2012. Dessa naturtyper ingår dock inte idag i det åländska Natura 2000-programmet. För att kunna peka ut lämpliga skyddsområden och att rikta skyddsåtgärder på rätt sätt måste förekomsten av dessa naturtyper och arter inom åländska havsområden karteras.

450 Vattenförsörjning och vattenvård

I enlighet med det tredje strategiska utvecklingsmålet "Allt vatten har god kvalitet" är landskapsregeringens målsättning att uppnå god vattenkvalitet i hav, sjöar och grundvatten och att skapa en ekosystembaserad och långsiktigt hållbar vattenförvaltning.

Tyngdpunkten ligger på lagstadgat vattenvårdsarbete som utgår från krav i olika EU-direktiv. Målet är att på ett kostnadseffektivt sätt utveckla vattenvården och genomföra vattenförbättrande åtgärder. Under året avser landskapsregeringen på ett övergripande plan leda och utveckla sakområdet vattenförsörjning, avloppsvatten- och dagvattenhantering och förtydliga rollerna mot kommuner, Ålands vatten Ab, näringsliv och aktörer inom tredje sektorn.

Arbetet för ett renare hav och skyddet av dricksvattentäkter har hög prioritet. Arbetet bedrivs dels genom konkreta åtgärder lokalt och dels genom internationellt samarbete. Ett övergripande mål är att klargöra utsläppsutrymmet av fosfor och kväve inom alla sektorer och att minska övergödningen i kust och hav i enlighet med lagstadgade krav, internationella förpliktelser och landskapsregeringens målformuleringar.

För genomförande av åtgärder och projekt som bidrar till förbättrad vattenkvalitet avsätts medel för vattenförbättrande åtgärder inom ramen för penningautomatmedel för miljöverksamhet, se moment 44520.

Under året fortsätter genomförandet av tre internationella samarbetsprojekt: Coast4us, Seabased Measures och PanBaltic SCOPE. De två förstnämnda projekten är treåriga (2018-2020) medan PanBaltic SCOPE varar två år (2018-2019). Vidare planeras ett samarbete med Finlands Miljöcentral kallat Havsdataportalen. I projektet ingår att sammanställa svenskspråkig information om de åländska havsområdena.

Målsättningar för år 2019:

- genomföra lagstadgade åtgärdsprogram och förvaltningsplaner 2016 - 2021 för grundvatten, sjöar, kustvatten och hav

- genomföra vattenförbättrande åtgärder och projekt i samverkan med lokala aktörer

- vid behov komplettera revideringen av vattenlagstiftningen med de förordningar som behöver justeras

- delta i internationella samarbetsprojekt

- använda och utveckla nya modell-/belastningsverktyg för bedömning av vattenkvalitet

- i samverkan med övrig förvaltning, kommuner samt verksamhetsutövare utveckla ett långsiktigt hållbart vattenvårdsarbete inom de viktigaste sektorerna jordbruk, skogsbruk, fiskodling, sjöfart och båttrafik

- fortsätta utveckla långsiktig hållbar dricksvattenförsörjning och avloppsvattenhantering i samverkan med Ålands Vatten Ab och de åländska kommunerna

- delta i och utveckla det internationella vattenvårdsarbetet främst genom deltagande i möten i HELCOM, Nordiska ministerrådet och internationella samarbetsprojekt

- medverka i arbetet med handlingsplan för skyddet av den marina biologiska mångfalden samt implementeringen av ballastvattenkonventionen

- slå fast, genomföra och utveckla det lagstadgade programmet för vattenövervakning samt fortsätta det mer än 50-åriga forskningsrelaterade samarbetet med Husö biologiska station samt

- sammanställa och presentera information om de internationella samarbetsprojekten och om övervakning och forskning. Ett vattenseminarium genomförs i samarbete med Ålands Vatten Ab.

45000 Vattenförsörjning och vattenvård

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	122 821	241 000		315 000
Kostnader	- 377 987	- 560 000	-2 000	- 632 000
Anslag netto	- 255 166	- 319 000	-2 000	- 317 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 315.000 euro och ett anslag om 632.000 euro. Av detta utgör 337.000 euro kostnader som uppkommer genom deltagande i internationella och nationella samarbetsprojekt.

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster för seminarier, deltagande i projekt och vattenförbättrande åtgärder som genomförs inom ramen för verksamheten samt belastas med motsvarande anslag.

Inkomster

Föreslås inkomster om 315.000 euro i form av EU-finansiering av de planerade samarbetsprojekten. Inkomsterna är beräknade utgående från de planerade totalkostnaderna inklusive lönekostnader för ordinarie personal på moment 40010 samt kontors- och administrationskostnader för projekten under år 2019. För Coast4us är EU-delfinansieringen 74 %, för Seabased Measures 75 %, för PanBaltic SCOPE 80 % och för Havsdataportalen 100 %.

Utgifter

Anslaget fördelas enligt följande:

Vattenövervakning

Föreslås ett anslag om 240.000 euro för

- vattenövervakning som genomförs av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium

- annan övervakning på grund av krav i vattenlagen och EU-direktiv, bland annat utökad övervakning av biota och växtplankton (främst enligt prio- och vattendirektivet)

- sammanställning, analyser och utvärdering av övervakningsdata samt

- riktade utredningar inom övergödda eller förorenade områden för att klargöra åtgärdsarbete.

Vattenförsörjning och vattenvård

Föreslås ett anslag om 55.000 euro för

- genomförande av förvaltningsplan och nya åtgärdsprogram för de åländska vattenområdena

- grundvattenundersökning

- analyser, utvärderingar och experttjänster kopplade till framtagande av ny förvaltningsplan, åtgärdsprogram och marina områdesplaner

- serviceavgifter och utveckling av datormodeller för belastning och vattenkvalitet

- arbete med vattenlagstiftning

- driften och underhållet av grundvattenstationen i Jomala samt

- vattenseminarium, information samt annat arbete med vattenvårdsfrågor.

Deltagande i internationella samarbetsprojekt

Föreslås ett anslag om 337.000 euro för att täcka de kostnader som uppstår i de internationella och nationella samarbetsprojekten. Två av projekten, Coast4us och Seabased Measures, är Interreg CentralBaltic-projekt. De är treåriga projekt (2018-2020) där kostnaderna stöds med EU stöd till 74 % respektive 75 %. PanBaltic SCOPE är ett tvåårigt (2018-2019) samarbetsprojekt för samtliga Östersjöländer som delfinansieras till 80 % av EU-kommissionen. Havsdataportalen är ett tvåårigt (2018-2019) samarbetsprojekt mellan Åland och riket som finansieras till 100 % från rikets del av Havs-och fiskerifonden.

Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

I ltl Runar Karlssons m.fl. budgetmotion nr 30/2018-2019 föreslås momentmotiveringen får följande tillägg: ”Ett nytt vattenreningsverk vid ny råvattentäkt måste byggas. Investeringskostnaderna beräknad till 14 miljoner euro. Landskapsregeringen beviljar minst 40 % i stöd till Ålands Vatten för projektet. Landskapsregeringen framför också, till Ålands vatten, att man har beredskap att bevilja stöd för merkostnaderna för anslutning av andra vattendistributionsområden som idag inte hör till Ålands Vattens kunder.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 30/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-2), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Ledamoten Lars Häggblom och vtm Veronica Thörnroos röstade mot beslutet och leda-moten Stephan Toivonen avstod från att rösta.

I ltl Brage Eklunds m.fl, budgetmotion 65/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 20 000 euro och att momentet ges följande tillägg: ”-regeringen vidtar åtgärder för att i samråd med berörda mark- och vattenägare rensa upp och muddra inloppet i Torpfjärden för att säkerställa vattengenomströmningen till den för Åland mycket viktiga biotop som lekplats för flera viktiga fiskarter.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 65/2018-2019 förkastas.

460 Cirkulär ekonomi

Landskapsregeringens målsättning är att sträva mot en cirkulär ekonomi, ett kretsloppssystem som innebär att produkters mervärde bevaras så länge som möjligt och att avfall minimeras.

Målsättningen befrämjar på ett övergripande plan det strategiska utvecklingsmålet 3, att allt vatten ska ha god kvalitet genom att minska utsläpp och förorenande verksamheter samtidigt som målsättningarna stärker uppnåendet av hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster i det strategiska utvecklingsmålet 7. Målsättningen medverkar indirekt till att i enlighet med det strategiska utvecklingsmålet 5 öka attraktionskraften för boende, besökare och företag.

Ett cirkulärt system innebär att en produkt som har nått slutet av sin livscykel fortsätter att utnyttjas i ny produktion när den inte längre kan repareras och skapar därmed ytterligare värde. Omställning till en cirkulär ekonomi ska minska på resursuttaget, öka värdet och spara pengar genom att förlänga produkters livslängd, samt ge fler arbetstillfällen. Avfall minimeras eftersom material och resurser hålls kvar i ekonomin så länge som möjligt genom återanvändning, delning, reparationer eller genom att hyra varor. Biologiskt material ska komposteras eller rötas och därefter användas som gödsel. Ett hållbart och resurseffektivt samhälle leder även till lägre utsläpp av växthusgaser och bidrar till att minska klimatförändringen.

Målsättningar för år 2019

- vidareutveckla indikatorer för att mäta omställningen till cirkulär ekonomi i samarbete med ÅSUB

- ökad andel skrotning av avställda fordon som inte är aktuella för påställning

- uppdatera avfallsplanen för landskapet - informera om den nya avfallslagen och tillhörande förordningar

- genomföra kampanjer tillsammans med andra organisationer i syfte att förebygga avfall

- informera om cirkulär ekonomi och influera till en beteendeförändring i samhället samt

- delta i det nordiska arbetet för omställning till cirkulär ekonomi.

46000 Cirkulär ekonomi

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-21 312	-35 000		-35 000
Anslag netto	-21 312	-35 000		-35 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 35.000 euro.

Utgifter

För att åstadkomma en beteendeförändring och uppnå cirkulär ekonomi behöver information nå ut till företag och invånare. Landskapsregeringens målsättning är att verka för förändring på flera områden. Det behövs produktdesign som tar större miljöhänsyn, nya affärs- och marknadsmodeller, nya sätt att organisera samhället, nya finansieringsmetoder och sätt att omvandla avfall till resurser. Även konsumentbeteenden måste förändras. Information och upplysning görs via annonser, utskick, kampanjer, inbjudna intressanta föreläsare etc.

Genom att delta i Nordiska ministerrådets arbete inhämtas information om det arbete inom cirkulär ekonomi som görs i de nordiska länderna. Nordiska ministerrådet har även projekt för att stöda utvecklingen av cirkulära affärsmetoder.

Anslaget används också för den årliga sammanställningen av avfallsstatistik samt för medlemskap i branschorganisationen Avfall Sverige.

470 Miljöhälsovård

Den övergripande målsättningen för miljöhälsovården är att garantera säkerhet och kvalitet för livsmedel, främja djurens hälsa och välfärd samt se till att förutsättningarna för en hållbar djurproduktion uppfylls. Den internationella handeln har ökat markant, klimatet förändras och nya hot och faror konstateras på olika områden i världen. Landskapsregeringen förbereder sig för risker som kan äventyra livsmedelssäkerheten eller sjukdomar som kan hota djurens hälsa. Genom förebyggande arbete och övervakning av djursjukdomar ska människors och djurs hälsa samt en hållbar miljö tillförsäkras. Insatser och målsättningar inom miljöhälsovården befrämjar och stöder särskilt det strategiska utvecklingsmålet 7, som i sin tur bidrar till uppnåendet av samtliga sex övriga strategiska utvecklingsmål.

Arbetet består främst av lagstadgade uppgifter och styrs framförallt av flertalet EU-förordningar, landskapslagen (2007:26) om tillämpning av livsmedelslagen i landskapet Åland, lagen om djursjukdomar (FFS 441/2013) och djurskyddslag (1998:95) för landskapet Åland.

Målsättningar för år 2019

- att övervaka samt organisera provtagning och inspektioner av bisjukdomen Varroa (Varroa destructor) för att bevara landskapets varroafria status

- att leda och uppfylla det fleråriga utrotningsprogrammet för fisksjukdomen VHS (Viral Hemorrhagisk Septikemi)

- att övervaka märkning och registrering av produktionsdjur

- att upprätthålla övervakningsprogrammet för främmande ämnen i animaliska livsmedel

- att utöka beredskapen, upprätta ett fungerande beredskapslager och uppdatera dess innehåll med tanke på bekämpningsåtgärder mot djursjukdomar som lätt sprids

- att etablera ett systematiskt samarbete mellan landskapsregering och ÅMHM, privata veterinärer samt andra aktörer angående kontroll av illegal införsel av djur och övervakning av rävens dvärgbandmask

- att anordna lämpliga utbildningar för djurhälsopersonal och veterinärer som är verksamma vid ÅMHM och landskapsregeringen samt

- att informera allmänheten om risker med zoonoser och smittsamma djursjukdomar.

47000 Miljöhälsovård

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter		130 000		130 000
Kostnader	-32 572	- 200 000		- 200 000
Anslag netto	-32 572	-70 000		-70 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 130.000 euro och anslag om 200.000 euro.

Inkomster

Föreslås inkomster om 130.000 euro för att genomföra ett utrotningsprogram för fisksjukdomen VHS. Se närmare motivering under utgifter.

Utgifter

Bekämpning och övervakning av djursjukdomar

Föreslås ett anslag om drygt 40.000 euro för bekämpning och övervakning av djursjukdomar, säkra livsmedel, djurvälfärd och djurskydd. Upprätthållande av beredskapscentralen i Jomalaby är en viktig del i förebyggandet och bekämpandet av smittsamma djursjukdomar. Utökade provtagningar och inspektioner av bisjukdomen Varroa genomförs för att behålla landskapets varroafria status. Ett arbete inleds med att kontrollera och åtgärda illegal import av djur samt att övervaka rävens dvärgbandmask. Lämpliga utbildningar ska anordnas för veterinärer och djurhälsopersonal som är verksamma vid ÅMHM och landskapsregeringen. Dessa utbildningar ska bidra till att de lagstadgade uppgifterna verkställs på bästa möjliga sätt.

Utrotning av fisksjukdomen VHS

Föreslås ett anslag om 130.000 euro för fortsatt genomförande av utrotningsprogram för fisksjukdomen VHS under åren 2015 - 2020. Utrotningen genomförs i samarbete med åländska fiskodlare och enligt EU:s regelverk. Kostnaderna omfattar laboratorieanalyser, provtagningar, saneringskostnader samt inspektioner. De totala kostnaderna för programmet beräknas till 335.000 euro och bekostas med offentlig finansiering från det operativa programmet för havs- och fiskerinäringen åren 2014 - 2020.

ID-övervakning av produktionsdjur

Föreslås ett anslag om ca 10.000 euro för övervakning av märkning och registrering av produktionsdjur i enlighet med lagen om ett system för identifiering av djur (FFS 238/2010). ID-övervakningen sköts genom en överenskommelseförordning (2012:31) av Statens ämbetsverk på Åland som fakturerar miljöbyrån för de utförda uppgifterna.

Kontroll av främmande ämnen i animaliska livsmedel

Kontroll av främmande ämnen i animaliska livsmedel ska göras årligen enligt livmedelslagstiftningen. Analysarbetet, beräknat till ca 20.000 euro, beställs av Livsmedelssäkerhetsverket Evira.

500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallssiffror för år 2017, grundbudgeten för år 2018, första tilläggsbudgeten för år 2018 respektive förslaget till budget för år 2019.

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Försäljningsintäkter	359 588	379 000		376 900
Avgiftsintäkter	8 750	6 000		10 000
Erhållna bidrag	16 102			60 000
Övr verksamh intäkt	21 012	103 000		26 600
Summa Verksamhetens intäkter	**405 452**	**488 000**		**473 500**
Löner o arvoden	-2 381 027	-2 506 143	-68 419	-2 637 239
Pensionskostnader	- 426 542	- 456 118	-12 452	- 479 977
Övr lönebikostnader	-38 693	-41 351	-1 129	-37 713
Summa Lönebikostnader	**- 465 235**	**- 497 469**	**-13 581**	**- 517 690**
Personalersättningar	8 376			
Summa Personalkostnader	**-2 837 886**	**-3 003 613**	**-82 000**	**-3 154 929**
Köp av tjänster	-1 663 627	-2 095 237	25 000	-2 389 182
Material förnödenh	- 249 687	- 177 743		- 200 641
Övr verksamh kostn	-1 438 686	-1 466 407		-1 490 748
Summa Verksamhetens kostnader	**-6 189 887**	**-6 743 000**	**-57 000**	**-7 235 500**
Överföring fr EU	43 214			
Återbet av överf	39 452	50 000		50 000
Summa Intäkt ink o kap	**82 667**	**50 000**		**50 000**
Summa Intäkt ink o kap öv	**82 667**	**50 000**		**50 000**
Undervisn kultur idr	-17 901 661	-11 323 000	-3 443 000	-11 549 000
Soc hälsovård utksk	-7 552 675	-8 478 000		-7 918 000
Övriga ink kap överf	1 076	0		
Summa Utgift ink o kap öv	**-25 453 260**	**-19 801 000**	**-3 443 000**	**-19 467 000**
Summa Kostn ink o kap öv	**-25 453 260**	**-19 801 000**	**-3 443 000**	**-19 467 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-31 155 028**	**-26 006 000**	**-3 500 000**	**-26 179 000**
Ränteintäkter	9			
Övr finansiella int	-9			
Räntekostnader	-2			
Övr finansiella kost	- 102 129			0
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**- 102 132**			**0**
Summa Årsbidrag	**-31 257 160**	**-26 006 000**	**-3 500 000**	**-26 179 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-31 257 160**	**-26 006 000**	**-3 500 000**	**-26 179 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-31 257 160**	**-26 006 000**	**-3 500 000**	**-26 179 000**

500 Allmän förvaltning

Grundskoleväsendet

Ansvaret för grundskolans undervisning och övrig verksamhet ligger på kommunerna. Ålands landskapsregering ansvarar för tillsyn och utveckling av grundskolan.

Alla elever ska ges likvärdig undervisning och en god grund för fortsatta studier. Landskapsregeringen stöder i samråd med skolornas huvudmän förutsättningarna för att uppnå en likvärdig skola och strävar efter att stärka och utveckla tillsynen bl.a. genom forskning och utvärdering.

Under år 2019 avser landskapsregeringen:

- revidera grundskolelagen och -förordningen
- fortsätta genomgripande revidering av läroplanen
- revidera kriterierna för undervisningen i svenska som andraspråk samt komplettera läroplanen med anvisningar för undervisning i svenska som andraspråk
- fortsätta stöda kompetensutveckling och fortbildning för att främja digital utveckling i skolan
- inom ramen för utbildningsbyråns egen utvärderingsplan utvärdera hälsa och välbefinnande i skolan, valfria språk i åk 8, samt undervisningen i engelska
- stöda distansundervisningen som undervisningsform och programmering som metod för att stöda lärandet samt
- trygga möjligheterna till en likvärdig grundskola på hela Åland genom fortsatt utvecklingsarbete.

Utbildning efter grundskolan och vuxenutbildning

Utbildning efter grundskolan avser utbildningsformerna gymnasieutbildning, högskoleutbildning samt fri bildning som förmedlas i skolform. Vuxenutbildningen ingår i utbildning efter grundskolan.

Landskapsregeringen handhar ett allmänt lednings-, tillsyns- och utvecklingsansvar över utbildning efter grundskolan.

Landskapsregeringen stöder undervisningen, utarbetar mål, strategier, styrdokument och regelverk för de olika utbildnings- och verksamhetsformerna samt följer upp deras verksamhet.

Landskapsregeringen strävar efter att uppnå en hållbar utveckling i utbildningssystemet och möter den snabba förändringstakten i samhället genom att främja en digital skola. Målet är att skapa ett utbildningssystem som möter allas behov av utbildning.

Landskapsregeringen strävar efter att tillhandahålla en studieplats åt alla elever som fullgjort sin läroplikt under året. Utbildningsalternativ för studerande med behov av särskilt stöd samt inom yrkesträningsundervisningen kommer att prioriteras.

Samarbetet mellan landskapets skolor på gymnasial nivå vidareutvecklas för att gemensamt utnyttja och använda sig av skolornas specifika kompetenser. Lösningar för att ta fram strukturer för gemensamma elevdatabaser och antagningssystem för hela undervisningssektorn är ett prioriterat utvecklingsområde.

Under år 2019 sätts speciellt fokus på att

- utveckla ett system för tjänster inom vägledning till studier och karriärval för vuxna utanför utbildning
- utarbeta underlag för ändring av gymnasielagen
- skapa system för kostnadseffektiva administrativa systemlösningar

- stöda den pedagogiska utvecklingen av nätbaserade arbetssätt och metoder genom fortbildning samt
- öka flexibiliteten som möjliggör individuella studievägar utreds inom den yrkesinriktade utbildningen.

Ett utvecklat system för vägledning och vägledningstjänster är en förutsättning för vuxnas tillgång till utbildning, varför landskapsregeringen strävar efter att utveckla ett system för vägledning i ett ESF-finansierat projekt som avslutas under året.

Ett särskilt utvecklingsområde inom vuxenutbildningen är att skapa utbildningsmöjligheter för inflyttade och utveckla utbildningsformer som motsvarar behoven genom att stärka kunskaper i svenska, ökad kännedom om det åländska samhället, möjligheter till yrkesutbildning samt genom ökade kontakter till arbetslivet.

Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

I ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion nr 42/2018-2019 föreslås att motiveringen får följande tillägg: ”Regeringen ger fastighetsverket i uppdrag att ta fram en lämplig fastighet för uthyrning till gymnasiestuderanden som har sina familjer på långt avstånd från studieorten. Ålands gymnasium ges i uppdrag att uppgöra regler och avtal för de minderåriga hyresgästerna och deras föräldrar. Ålands gymnasium tar även fram ett förslag på hur studieboendet kunde bemannas och fyllas med trygghet på lämpligt sätt.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 42/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-2), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Ledamoten Lars Häggblom och vtm Veronica Thörnroos röstade mot beslutet och ledamoten Stephan Toivonen avstod från att rösta.

I ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion nr 43/2018-2019 föreslås att följande text läggs till i kapitelmotiveringen: ”En utbildningsinsats för elever med autismdiagnos planeras under året.”

Utskottet hänvisar till allmänna motiveringen och föreslår att budgetmotion nr 43/2018-2019 förkastas.

50010 Utbildnings- och kulturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	96 868	115 000		125 000
Kostnader	-3 068 148	-3 336 000	-82 000	-3 745 000
Anslag netto	-2 971 280	-3 221 000	-82 000	-3 620 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 125.000 euro och ett anslag om 3.745.000 euro.

Inkomster

Momentet gottskrivs med inkomster från avgifter för offentligrättsliga prestationer, seminarieavgifter samt inkomster från arbetet inom ramen för Nordplus-programmet.

Av anslaget föreslås 21.000 euro för insatser i Nätverk för vuxnas lärande och 60.000 euro för inkomster från ESF-projektet Vägledning på Åland.

Utgifter

Avdelningens allmänna verksamhet och utvecklingsarbete

Mål för år 2019:

- säkra mångsidig kompetensutveckling för personal som arbetar med småbarnspedagogik och utbildning i ljuset av det livslånga lärandet genom att tillgängliggöra ett brett och högkvalitativt utbud på Åland
- bidra med förenklade system för inträde på den åländska arbetsmarknaden för vuxna kvinnor och män med utländsk utbildning eller vuxna i behov av utbildning
- bidra med systemutveckling för att motverka marginalisering och utslagning i tidig ålder genom att koordinera insatser från olika aktörer bl.a. inom ramen för samnordiska projekt samt
- fortsätta arbetet med förnyande av läroplaner.

I anslaget ingår avdelningens personalkostnader, medel för inköp av experttjänster, personalutbildning och omvärldsbevakning. Utgifter för nordiskt samarbete täcks till vissa delar av motsvarande inkomster.

Anslaget omfattar ca 10.000 euro för årlig uppdatering av arbetsmarknadsbarometern och databasen för kartläggning av utbildningsbehov.

Föreslås ett anslag om 200.000 euro för behörighetsgivande utbildning för personal inom barnomsorgen med inriktning mot barnträdgårdslärarexamen. Öppna högskolan ansvarar för organiseringen av utbildningen som beräknas starta under året. Den totala kostnaden för utbildningen på kandidatnivå beräknas till 800.000 euro, vilket inkluderar Öppna högskolans administrativa utlägg. Behovet av barnträdgårdslärare är fortfarande stort inom de kommande åren, inte minst på grund av naturliga avgångar från arbetsmarknaden.

Erkännanden av yrkeskvalifikationer är en fortsatt viktig ingång till arbetsmarknaden i och med att den ger tillträde och behörighet. Benägenheten att inhämta högre utbildning utomlands i allmänhet och som en följd av inflyttning från annat nordiskt land eller från unionen i synnerhet ska ses som en betydande kompetensförsörjningsfaktor.

I anslaget föreslås 160.000 euro för utvecklingsarbete inom utbildningsområdet. I anslutning till utbildningslagstiftningen (1995:18 och 2011:75) strävar landskapsregeringen att främja en hållbar utveckling genom allmänt tillsyns- och utvecklingsansvar för grundskolan samt lednings-, tillsyns- och utvecklingsansvar för utbildningen på gymnasienivå.

Följande insatser planeras:

- kompetensutvecklande seminarier och föreläsningar för barnomsorgs- och undervisningspersonal (Kick off och Dialog)
- kompensationsåtgärder i form av tilläggsstudier vid Öppna högskolan i samarbete med Åbo Akademi i enlighet med erkännandelagstiftningen för erhållande av klasslärarbehörighet i grundskolans lågstadium
- under året vidtas åtgärder i syfte att optimera ekonomistyrningen för Ålands sjösäkerhetscentrum. Åtgärderna ska öka enhetens ansvar och befogenheter över det ekonomiska resultatet samt
- generellt utvärderings- och utvecklingsarbete inom avdelningens ansvarsområde.

Föreslås att ett anslag om 40.000 euro upptas för fortsatt finansiering av projektet Vägledning på Åland. Föreslås att det ESF-finansierade projektet förlängs till 31.7.2019 (60.000 euro) och uppkomna utgifter ersätts med motsvarande inkomster. Projektet föreslås därefter övergå till en

försöksverksamhet under namnet Vägledning i samverkan (VISA) finansierad inom budget och fortgå under åren 2019 - 2021. Kostnaden för denna verksamhet beräknas uppgå till 300.000 euro. Syftet är att skapa ett system som möjliggör likvärdig tillgång till en fungerande vägledning som inte är kopplad till ålder, utbildnings- eller arbetsplats eller övrig livssituation för att personer utanför utbildning ska kunna genom det livslånga lärandet utveckla en kompetens som krävs för ett meningsfullt arbete. Inom ramen för det fortsatta arbetet ska framtida organisation och huvudmannaskap lösas.

För läroplansutvecklingsarbete anslås 40.000 euro för att täcka kostnader för att involvera sakkunskap från fältet gällande vissa ämnesdelar av läroplanen.

I syfte att öka kompetensen kring datalogiskt tänkande föreslås en utvecklingsinsats där pedagogiska metoder som stöder lärandet med hjälp av programmering undersöks, tas fram och utvecklas. Utvecklingsarbetet stöder det pågående arbetet med att förnya den åländska läroplanen.

Ålands landskapsarkiv

Föreslås ett anslag om 52.000 euro för Ålands landskapsarkivs verksamhet, varav ca 19.000 euro för landskapsarkivets ordinarie verksamhet och ca 33.000 euro för fortsatta satsningar på digitalisering av ljud- och bildupptagningar, *Det audiovisuella arkivet*.

Mål för år 2019

- öka tillgängligheten till digitalt arkivmaterial i allmänhet. Prioriterade områden är digitala tjänster vad beträffar dagstidningar och Rederiaktiebolaget Gustaf Eriksons arkiv, som inom ramen för Unescos världsminnesprogram erhållit uppmärksamhet genom att upptas i förteckningen över nationella världsminnen år 2017
- fortsätta satsningen på digitalisering av ljud- och bildupptagningar Det audiovisuella arkivet. Syftet är att trygga materialets framtida tillgänglighet samt prioritera utvecklingsarbete med arkivplaner samt
- uppmärksamma det fyrtioåriga Ålands landskapsarkiv och händelserna på Åland för hundra år sedan genom att redigera och färdigställa material som lämpar sig för att ingå i en publikationsserie vars utgivning inleds under året.

Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

I ltl Axel Jonsson m.fl. budgetmotion nr 55/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 100 000 euro.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 55/2018-2019 förkastas.

505 Biblioteksverksamhet

Biblioteken bidrar till öppna, demokratiska samhällen genom kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Landskapsregeringen och Mariehamns stad upprätthåller ett gemensamt centralbibliotek för Åland. Villkoren är stipulerade i avtal mellan parterna och har förnyats under år 2018. Avtalet gäller för två år. Centralbibliotekets uppgift är att främja och utveckla den allmänna biblioteksverksamheten i landskapet. De allmänna biblioteken lånar kostnadsfritt ut böcker och andra medier. Biblioteksverksamheten påverkas av it-utvecklingen vilket kräver fortlöpande insatser i teknik och kunskap för att allmänheten ska få en modern och relevant biblioteksservice.

Upprätthållande av allmänna bibliotek i landskapet bidrar till att uppfylla mål 1, 2 och 5 av de 7 strategiska utvecklings- och hållbarhetsmålen samt 4, 5, 10 och 16 i FN:s agenda 2030.

50500 Bibliotek

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	3 504	0		2 000
Kostnader	- 136 520	- 135 000		- 142 000
Anslag netto	- 133 016	- 135 000		- 140 000

Budgetmotivering

Föreslås intäkter om 2.000 euro och ett anslag om 142.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för centralbibliotekets ordinarie kostnader, så som lönekostnader för en bibliotekarietjänst, licenser för biblioteksdatasystemet, upprätthållande av Alandicasamlingen, fortbildning, boktransporter och övrig service till de allmänna biblioteken.

I anslaget ingår utvecklande av system för insamling av bibliotheksstatistik.

510 Allmän ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet

Kommunerna och landskapsregeringen skapar gemensamt de allmänna förutsättningarna för ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet som bedrivs av organisationer och föreningar. Verksamheterna stöds genom landskapsandelar till kommunerna, se kapitel 510 Överföringsutgifter.

Förutom lagstadgade utgifter upptas under detta kapitel även andra anslag. Till dessa hör kostnader för Nordens institut på Åland vars administrativa kostnader landskapsregeringen bekostar enligt ett avtal med Nordiska ministerrådet.

Ålands kulturdelegation är en myndighet som är underställd landskapsregeringen för att stödja och utveckla åländskt kulturliv.

Under kapitlet kan även anslag för verksamheter och utredningar reserveras där landskapsregeringen är huvudarrangör eller beställare.

Under år 2019 avser landskapsregeringen erbjuda Nordens institut nya lokaler.

51010 Ålands kulturdelegation och nordiskt kultursamarbete

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-93 055	- 116 000		- 105 000
Anslag netto	-93 055	- 116 000		- 105 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 105.000 euro.

Utgifter

För Ålands kulturdelegations verksamhet föreslås ett anslag om 40.000 euro och för det nordiska kultursamarbetet 65.000 euro.

515 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott

Landskapsregeringens ungdomspolitik fokuserar särskilt på hälsa, delaktighet och aktivt medborgarskap. Ungdomshuset Boost har etablerats år 2017 som ett resultat av landskapsregeringens regeringsprogram. Föreningen Ung resurs bedriver verksamheten i huset och landskapsregeringen betalar driftskostnader såsom lokalhyra, värme och el enligt ett avtal med fastighetsägaren.

Åtgärder med anledning av landskapsregeringens program för idrotts, motion, hälsa och en aktiv fritid (2017) beaktas under detta kapitel. Dels avsätts medel för den verksamhet som Rådet för idrott, motion och hälsa bedriver och dels föreslås ett dispositionsanslag för övriga arrangemang på ungdoms-, fritids- och idrottsområdena.

I allt arbete för ungdom och idrott ska jämställdhet, tillgänglighet och hållbarhet beaktas liksom ungdomsarbetets och idrottens potential att integrera nyinflyttade.

51500 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	- 102 094	- 147 000	25 000	-93 000
Anslag netto	- 102 094	- 147 000	25 000	-93 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 93.000 euro.

Utgifter

Anslaget har följande ungefärliga fördelning

- 76.000 euro för lokalkostnader (hyra, värme och el) för ungdomshuset Boost
- 10.000 euro för verksamhet samt
- 7.000 euro till landskapsregeringens disposition för seminarier och liknande arrangemang eller för inköp av särskilda tjänster inom området ungdom och idrott med anledning av landskapsregeringens idrottspolitiska program.

516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet

För större satsningar på kultur och konstnärlig verksamhet avsätter landskapsregeringen penningautomatmedel vid sidan av de medel som beskrivs under avsnittet om överföringar, budgetmoment 51600. Den verksamhet som avses här kan vara grundad på avtal eller på annat sätt vara långsiktig eller motiveras av beslut av landskapsregeringen eller Ålands kulturdelegation. Verksamheterna ska beakta landskapets riktlinjer för hållbarhet, jämställdhet och tillgänglighet.

Under år 2019 avser landskapsregeringen

- fortsätta planeringen av Ålands självstyrelses 100 årsjubileum
- fortsätta satsningen på filmfinansiering i enlighet med en strategi som har fastställts under år 2018
- inleda åtgärder för att främja de kreativa och kulturella näringarna. Detta ska ske på basis av en utredning som landskapsregeringen har beställt av Ålands statistik- och utredningsbyrå
- inleda ett treårigt landskapskonstnärsprojekt med fokus på skolan och eleverna. Projektet går ut på att främja kreativitet och kulturell tillgänglighet för barn och bygger på ett pilotprojekt som har pågått sedan hösten 2018 samt

- inleda förverkligandet av landskapsregeringens mediepolitiska program.

51600 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	1 659	2 000		4 000
Kostnader	- 178 116	- 150 000		- 244 000
Anslag netto	- 176 457	- 148 000		- 240 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 4.000 euro och ett anslag om 244.000 euro.

Inkomster

Beräknade inkomster är 4.000 euro för bokförsäljning samt stipendiatverksamheten vid Eckerö post- och tullhus.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning

- 77.000 euro för landskapsregeringens filmsatsning. Anslaget inkluderar avlöning av en filmkommissionär, avgifter för medlemskap i Film Capital Stockholm (tidigare Filmregion Stockholm-Mälardalen) och kostnader för film- och medienämndens verksamhet
- 10.000 euro till åtgärder för främjande av de kreativa och kulturella näringarna, bland annat genom exportbidrag av åländska kulturprodukter. Landskapsregeringen samarbetar med Ålands kulturdelegation för att utveckla detta område och medlen avser ordnande av seminarier, inklusive anlitande av sakkunskap utifrån
- 70.000 euro till projektet kreativa barn. Projektet är tänkt att vara treårigt och ska fokusera på barn i grundskolans lägre klasser och syftar till att främja kreativitet och en likvärdig tillgång till konst och kultur bland alla barn i målgruppen
- 47.000 euro för samarbete med Gävle symfoniorkester. Samarbetet föreslås fortgå genom ett nytt avtal för perioden 2019 - 2022. Avtalet gäller två symfonikonserter per år samt samarbete med Ålands musikinstitut och skolkonserter. Enligt avtalet finns det även möjligheter att anlita orkestern i samband med genomförandet av Ålands självstyrelses 100 årsfirande
- 10.000 euro för fortsatta åtgärder för läsfrämjande bland barn och unga
- 5.000 euro för stipendiatverksamheten vid Eckerö post- och tullhus
- 5.000 euro till landskapsregeringens och Ålands kulturdelegations disposition för övriga kulturella arrangemang
- 10.000 euro för att möjliggöra en fortsatt planering inför firandet av självstyrelsens 100-årsjubileum samt
- 10.000 euro för verksamhet i enlighet med skrivningarna i det mediepolitiska programmet.

535 Utbildning efter grundskolan och vuxenutbildning

Högskolan på Åland blir resultatenhet under år 2019. En utredning pågår kring förutsättningarna för en bolagisering.

Under året vidtas åtgärder i syfte att optimera ekonomistyrningen för Ålands sjösäkerhetscentrum. Åtgärderna ska öka enhetens ansvar och befogenheter över det ekonomiska resultatet.

En utveckling av elevvårdens stödstrukturer initieras genom bl.a. en utredning av tjänster för den kommunala grundskolan. Möjlighet till en samordning av de kommunala skolpsykologtjänsterna granskas och ett system som underlättar nyrekrytering skapas.

Ett utvecklat system för vägledning och vägledningstjänster är en förutsättning för vuxnas tillgång till utbildning, varför landskapsregeringen strävar efter att utveckla ett system för vägledning. I uppbyggnaden av systemet ingår även att utarbeta ett förslag till framtida huvudmannaskap.

53500 Vuxenutbildning

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	- 721 586	- 900 000		- 900 000
Anslag netto	- 721 586	- 900 000		- 900 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 900.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser sysselsättningsfrämjande utbildning som ordnas med stöd av LL (2015:56) om sysselsättningsfrämjande utbildning, köp av utbildningstjänster enligt avtal och särskilda utbildningsinsatser. Ett nytt avtal gällande undervisning i svenska för inflyttade, kvotflyktingar och för personer med ingen eller kort skolgång gäller för perioden 1.3.2018 – 31.7.2021.

Anslaget är ungefärligt fördelat enligt följande

- 750.000 euro för elva kurser i svenska för inflyttade personer, kvotflyktingar samt för personer med ingen eller kort skolgång enligt avtal
- 100.000 euro för köp av enskilda studieplatser inom yrkesinriktad utbildning enligt avtal och utbildningsinsatser för att möta akuta behov föranledda av konjunkturläget samt
- 50.000 euro till särskilda utbildningsinsatser för personer utan arbetsmarknadsstöd och andra insatser.

540 Kulturarvs- och museiverksamhet

Verksamheten främjar ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas där kulturmiljön är en resurs i en hållbar samhällsutveckling.

Ålands museum

Ålands museum främjar kunskapen om, och intresset för, Ålands historia och konst. Enheten förvaltar de landskapsägda samlingarna och har verksamhetsansvar för samtliga museer och museala utställningsmiljöer i landskapets ägo. Inom Ålands museum bedrivs kontinuerligt en kunskapsuppbyggnad genom undersökning, dokumentation och insamling, samt genom att upprätthålla arkiv och databaser.

För att långsiktigt säkerställa samlingarna krävs uppbevaring i ändamålsenliga magasin och arkivutrymmen, fortlöpande föremålsvård och konservering, katalogisering och arkivering, samt digitalisering och överföring till databaser.

Förmedlingsarbetet och tillgängliggörandet av samlingarna sker genom utställningar, publikationer, rådgivning till allmänhet och forskare, museipedagogik, guidningar, visningar och föreläsningar, samt via webbsidor och sociala media.

Mål för år 2019

- komplettera den kulturhistoriska basutställningen med audioguider och utökade barnaktiviteter
- uppmärksamma minnesåret för Stora Ofreden och 100-års jubileet för IFK Mariehamn genom specialutställningar
- förnya Kastelholms slotts basutställning enligt en 3-årsplan, där första delen står färdig sommaren 2019
- ta fram dramatiserade slottsguidningar i egen regi, där personal tillsammans med externa aktörer arbetar fram manus, historiska dräkter och dramaturgiska lösningar
- påbörja en ny samling av konsthantverk och design samt
- påbörja en noggrann inventering av samlingar, i syfte att bredda underlaget inför påbörjandet av ett systematiserat digitaliseringsprojekt som erbjuder forskare och allmänhet ökad tillgänglighet till museets samlingar och arkiv.

Kulturmiljöförvaltning

Förvaltningens ansvarsområde utgår från frågor som rör fornminnen, kulturlandskap, kulturmiljö och kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Förvaltningen utövar tillsyn över landskapets fornlämningar, byggnadsminnen samt kyrkor. Vidare bevakar förvaltningen att kulturmiljöintressen i bebyggelse och landskap tas tillvara vid samhällsplanering och byggande. Kulturmiljöförvaltningen prövar ansökningar och ger tillstånd till förändringar i ett fornlämningsområde samt upprätthåller ett fornminnesregister, handlägger ärenden relaterade till skogsbruk och dykning. Utöver det tillhandahålls underlag om olika förhållanden som är viktiga att känna till vid samhällsplanering och byggande.

Mål för år 2019

- utöka kunskapsunderlaget genom arkeologiska undersökningar som görs i avgränsande syfte och som är av betydelse vid handläggning av markanvändningsplaner i anslutning till fasta fornlämningar.

54000 Kulturarvs- och museiverksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	303 421	371 000		342 500
Kostnader	-1 890 367	-1 959 000		-2 006 500
Anslag netto	-1 586 946	-1 588 000		-1 664 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 342.500 euro och anslag om 697.500 euro för museala och kulturmiljörelaterade verksamhetsutgifter samt skötselanslag om 586.000 euro och ca 723.000 euro i internhyra.

Inkomster

Föreslås ett anslag om ca 236.000 euro för intäkter av biljettförsäljning och guidetjänster vid de landskapsägda museerna samt ca 44.000 euro för försäljning av informations- och souvenirprodukter. Övriga intäkter beräknas till ca 3.500 euro.

Anslaget kan även påföras inkomster av uppdragsverksamhet, se även motiveringen nedan. År 2019 beräknas uppdragsverksamhetens intäkter uppgå till 60.000 euro.

Utgifter

Under momentet föreslås ett anslag om 697.500 euro för löpande verksamhetskostnader.

I anslaget ingår kostnader för verksamheten inom Ålands museums samtliga museer och bemannade sevärdheter; utställningsverksamhet, informationsmaterial, kunskapsförmedling, teknikanskaffning, expert- och utredningstjänster inom verksamhetsområdet samt förvaltning av samlingar, magasin och arkiv, bl.a. genom kontinuerlig vård, konserveringsåtgärder och digitaliseringsverksamhet.

För Ålands museums verksamhet föreslås ett anslag om 432.000 euro. Anslaget är fördelat enligt följande

- 90.000 euro för Ålands kulturhistoriska museums utställnings- och programverksamhet samt marknadsföringen. Årets specialutställningar är till största delen egenproducerade med en tydlig koppling till agendan Bärkraft.ax med teman som Hållbarhet och Mångkultur
- 80.000 euro för Ålands konstmuseums utställnings- och programverksamhet samt marknadsföring. Planerade utställningar med teman som tangerar agendan Bärkraft.ax är återbrukskonst, skolkonst och konstutövning relaterat till arbetet mot psykisk ohälsa
- 45.000 euro för den publika verksamheten vid Kastelholms slott, fängelsemuseet Vita Björn och friluftsmuseet Jan Karlsgården genom dramatiserade guidningar
- 40.000 euro för verksamheten på Eckerö post- och tullhus. I anslaget ryms bl.a. produktionskostnader för sommarutställningen "Mitt i havet" som är ett samarbetsprojekt mellan hantverkare från flera nordiska öar. Utställningen görs i samarbete med Ålands slöjd- och Konsthantverk
- 12.000 euro för pedagogisk verksamhet inom Ålands museum
- 2.000 euro för skärgårdshemmanet Hermas, Ålands skolmuseum och Bomarsundsmuseet Lotsstugan. Anslaget täcker marknadsföringskostnader
- 105.000 euro för förvaltningen av Ålands museums samlingar och arkiv, inkl. inköp av konserveringstjänst och material för konservering, fyndlådor och övrig utrustning för magasinering. I anslaget ingår även produktion av Ålands museums årsskrift Åländsk Odling
- 43.000 euro avser kostnader för reception och filmsal samt inköp till museibutiken samt
- 15.000 euro för enheten Ålands museums gemensamma utgifter så som verksamheten i museisnickeriet och gemensamma marknadsföringskostnader.

Inom enheten för kulturarvsförvaltning ingår kostnader för uppförandet av en kulturarvsdatabas, framtagande av faktaunderlag om landskapets byggnadsarv, fornminnen, värdefulla kulturmiljöer och samhällsplanering. Enheten kan utföra mindre utredningar och undersökningar gällande fornminnen och kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

Anslaget är fördelat enligt följande

- 60.000 euro för fortsatta utgrävningar i avgränsande syfte som berör boplatslämningar
- 44.000 euro för enhetens ordinarie verksamhet samt

- ett nettoanslag för uppdragsverksamhet. Genom nettobudgetering finns möjligheter att uppnå kostnadstäckning genom att debitera exploatören i samband med arkeologiska och kulturmiljörelaterade undersökningar. Autonoma uppdrag avses upphandlas som köptjänst. Med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) föreslås att momentet kan påföras såväl kostnader som intäkter för uppdragsverksamhet. År 2019 beräknas uppdragsverksamhetens kostnader till 60.000 euro.

Förslaget inkluderar återbudgetering av anslag för åtgärder med anledning av vrakfynd om totalt 54.500 euro.

Föreslås, med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69), att momentet kan gottskrivas med inkomster av avkastning av minnesfond och att anslag motsvarande avkastningen på medlen ska användas för understöd till åländska studeranden i arkeologi, för arkeologiska utgrävningar på Åland eller i andra hand för andra museirelaterade ändamål.

600 Näringsavdelningens förvaltningsområde

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallssiffror för år 2017, grundbudgeten för år 2018, första tilläggsbudgeten för år 2018 respektive förslaget till budget för år 2019.

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Försäljningsintäkter	108 096	111 500	40 000	112 500
Avgiftsintäkter	171 457	483 500	- 300 000	169 500
Erhållna bidrag	404 794	445 000		475 000
Övr verksamh intäkt	184	0		
Summa Verksamhetens intäkter	**684 531**	**1 040 000**	**- 260 000**	**757 000**
Löner o arvoden	-1 938 811	-1 870 812	-45 056	-1 988 656
Pensionskostnader	- 352 896	- 340 488	-8 200	- 356 475
Övr lönebikostnader	-31 984	-30 868	- 743	-28 009
Summa Lönebikostnader	**- 384 880**	**- 371 356**	**-8 944**	**- 384 484**
Personalersättningar	18 822			
Summa Personalkostnader	**-2 304 869**	**-2 242 169**	**-54 000**	**-2 382 140**
Köp av tjänster	- 597 645	- 684 300	46 000	- 627 533
Material förnödenh	- 149 133	- 213 889		- 219 832
Övr verksamh kostn	- 349 019	- 392 642		- 407 496
Summa Verksamhetens kostnader	**-3 400 666**	**-3 533 000**	**-8 000**	**-3 637 000**
Överföring fr EU	3 461 239	3 794 000		4 256 000
Återbet av överf	0			
Summa Intäkt ink o kap	**3 461 239**	**3 794 000**		**4 256 000**
Summa Intäkt ink o kap öv	**3 461 239**	**3 794 000**		**4 256 000**
Undervisn kultur idr	1 574	- 145 000		-81 000
Primärnäringar	-10 608 490	-11 393 000	140 000	-11 923 000
Övrigt näringsliv	- 969 268	-2 157 000	- 506 000	-1 645 000
Övriga ink kap överf	- 134 563	- 100 000		- 100 000
Summa Utgift ink o kap öv	**-11 710 746**	**-13 795 000**	**- 366 000**	**-13 749 000**
Summa Kostn ink o kap öv	**-11 710 746**	**-13 795 000**	**- 366 000**	**-13 749 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-10 965 643**	**-12 494 000**	**- 634 000**	**-12 373 000**
Ränteintäkter	38			
Övr finansiella kost	- 415			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**- 377**			
Summa Årsbidrag	**-10 966 020**	**-12 494 000**	**- 634 000**	**-12 373 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-10 966 020**	**-12 494 000**	**- 634 000**	**-12 373 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-10 966 020**	**-12 494 000**	**- 634 000**	**-12 373 000**

600 Allmän förvaltning

Näringsavdelningens verksamhetsområde är att främja näringarna, sysselsättningen och en regional balans. Till avdelningens uppgifter hör därmed att allmänt planera, leda, utveckla, samordna, följa upp och utöva tillsyn inom områdena utveckling av näringarna och innovationssystem, regional utveckling, arbetsmarknadsfrågor, jordbruk med binäringar, fiske, fiskodling, fiskevård, skogsbruk, jakt och viltvård.

Med beaktande av EU:s regelverk stöds det åländska näringslivets utveckling med såväl finansiering som andra främjande åtgärder. Inom avdelningens ansvarområden deltar tjänstemännen i samarbeten utanför Åland. I juni år 2018 publicerade Europeiska kommissionen de första förslagen till regelverk för EU-fonderna för åren 2021-2027. Avdelningen följer detta arbete och kommer under år 2019 att konkretisera arbetet med de nya näringspolitiska programmen.

Avdelningens målsättningar under år 2019 är att

- öka den digitala servicen till och kommunikationen med kunder.

60010 Näringsavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	395 699	331 000		361 000
Kostnader	-2 238 584	-2 256 000	-39 000	-2 377 000
Anslag netto	-1 842 885	-1 925 000	-39 000	-2 016 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 361.000 euro och ett anslag om 2.377.000 euro.

Inkomster

Föreslås en inkomst om 9.000 euro vilket främst avser inkomster av provfiske.

De direkta stödberättigande kostnaderna för administrationen av EU-program belastas moment 60010 medan anslag för tekniskt stöd upptas under kapitel 621, 623 och 625. Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster för tekniskt stöd om 322.000 euro.

Momentet belastas med administrativa kostnader för den del av Europeiska havs- och fiskerifondens operativa program som gäller kontroll och övervakning av unionens gemensamma fiskeripolitik. Anslag för detta upptas under kapitel 625. Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster för denna kontroll och övervakning till ett belopp om 30.000 euro.

Utgifter

I anslaget ingår utgifter för personalkostnader, inköp av tjänster, kompetensutveckling, tjänsteresor, litteratur, material, förnödenheter, teletjänster, annonsering och representation. Anslag för utredningar och arrangemang av möten och konferenser i anslutning till näringsavdelningens verksamhet finns även upptagna under momentet.

Föreslås att ca 20.000 euro av de centrala förvaltningskostnaderna för jaktadministrationen täcks med influtna jaktvårdsavgifter, se även moment 65000.

610 Näringslivets främjande

Landskapsregeringens övergripande målsättning för näringspolitiken är att bidra till att skapa förutsättningar för ett livskraftigt och lönsamt näringsliv som bidrar till den ekonomiska tillväxten och ger möjlighet till sysselsättning på hela Åland. Ett innovativt hållbarhetsarbete ska ge våra företag bärkraftighet och styrka i konkurrens med andra.

Den övergripande målsättningen är att ge förutsättningar för

- hög sysselsättning, att bevara de arbetsplatser som finns samt att vara med och skapa nya arbetsplatser

- ökat antal hållbara arbetsplatser

- ökad export av tjänster och varor

- diversifiering av näringsstrukturen i landskapet och stimulera tillväxtbranscher som kan ge fler jobb

- utvecklade möjligheter till fortbildning och omskolning samt

- ökad tillgänglighet inom turismsektorn.

Politikområden som bidrar till att skapa gynnsamma omständigheter för företagande är bl.a. utbildning, kommunikationer, bostadsförsörjning samt integrations- och arbetsmarknadspolitiken.

Inom näringsavdelningens förvaltningsområde består kärnan i de näringslivsutvecklande åtgärderna av

- projekt- och företagsfinansiering (näringslivets främjande och regional utveckling)

- destinationsmarknadsföring

- Ålands utvecklings Ab (riskkapital)

- Ålands fastighets Ab (affärslokaler) samt

- Ålands landsbygdscentrum.

Företagsfinansiering finns i form av bidrag (till exporterande företag och för kompetens), lån, garantier och riskkapital samt projektfinansiering. Främjande av innovation och nytänkande utgör ledord och eftersträvas i de projekt som finansieras från EU:s strukturfonder. Hållbar utveckling, inklusive den sociala dimensionen beaktas särskilt i urvalskriterierna för strukturfonderna. Avdelningens åtgärder stöder de strategiska utvecklingsmålen 2, 5 och 7.

Offentligt riskkapital tillhandahålls från Ålands Utvecklings Ab, till framförallt nya verksamheter med hög tillväxt, för att hjälpa företag att utveckla mer innovativa produkter, processer och tjänster.

Hållbar tillväxt och miljö främjas inom socialfonden för miljöutbildning och –certifiering.

Samverkan runt Östersjön främjas genom samarbetet Central Baltic. Olika klusterförstärkande projekt med närregionerna i Mälardalen och Åbo-Helsingfors området främjas.

Regional utveckling

Den regionalpolitiska målsättningen är att näringslivet i skärgården och på landsbygden ska vara livskraftigt. Landskapsregeringen främjar en framtida markanvändning och bebyggelseutveckling som karaktäriseras av attraktiva, och därmed långsiktigt konkurrenskraftiga, åländska bostads-, näringslivs- och besöksmiljöer.

Ålands skärgårdsnämnd har till uppgift att behandla övergripande skärgårdsfrågor inför behandling och beslut i landskapsregeringen. Sekretariatet med tillhörande kostnader finansieras genom en överföringsutgift för skärgårdsutveckling och ett särskilt resultatavtal. Finansieringen föreslås fortsätta utifrån liknande arrangemang år 2019. Tonvikten läggs på utveckling av företag och arbetsplatser i skärgården i samarbete med bl.a. landsbygdsutvecklaren och Företagsam Skärgård r.f.

Landskapsregeringen föreslår att det särskilda driftsstöd för den årliga verksamheten samt ett särskilt riktat investeringsstöd för sådana investeringar som behövs för detaljhandelsverksamheten i skärgården fortsätter. Föreslås en höjning av anslaget till skärgårdsbutikerna för att trygga tillgången till färskvaror. Skärgårdsstödet som har beviljats nya företag i skärgården fortsätter.

61000 Näringslivets främjande (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	7 100			
Kostnader	-62 243	-50 000		-50 000
Anslag netto	-55 143	-50 000		-50 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 50.000 euro.

Utgifter

Anslaget kan användas för bl.a. insatser initierade av Regelrådet, inom ramen för Ålands Turismstrategi 2012 - 2020 samt initiativ och samarbeten som syftar till en positiv utveckling av det åländska näringslivet.

Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

I ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 12/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 50 000 euro och momentmotiveringen får följande tillägg: ”Anslaget ska användas för att en utomstående konsult uppgör åtgärdsförslag för att stärka och utveckla turismnäringen i landskapet.”

Utskottet hänvisar till allmänna motiveringen och föreslår att budgetmotion nr 12/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamoten Lars Häggblom, vtm Veronica Thörnroos och ltl Stephan Toivonen.

I ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 63/2018-2019 föreslås att motiveringen under momentet ges ett tillägg med följande lydelse: ”Under året vidtas åtgärder för att etablera och tillgängliggöra den åländska naturen genom vandringsleder och andra naturturistiska satsningar.”

Utskottet hänvisar till den allmänna motiveringen och föreslår att budgetmotion nr 63/2018-2019 förkastas.

I ltl Brage Eklund m.fl. budgetmotion nr 64/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 30 000 euro och att momentmotiveringen ges ett tillägg med följande lydelse: ”Under året skapas förutsättningar för framtagning och förädling av lokalt producerat biobränsle av slaktavfall från fiskindustrin.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 64/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (5-2), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg, Ingrid Johansson och Stephan Toivonen.

61100 Ålands landsbygdscentrum

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	8 461	61 000		61 000
Kostnader	-94 113	- 202 000		- 205 000
Anslag netto	-85 652	- 141 000		- 144 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 61.000 euro och ett anslag om 205.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör sig till nya projekt som stöder processen att implementera "Ålands hållbara livsmedelsstrategi". Projekten delfinansieras med EU-medel. Övriga inkomster härrör sig från infobladet Landsbygdsnytt, där inkomsterna motsvarar utgifterna.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för landsbygdsutveckling och koordinering vid Ålands Landsbygdscentrum.

Fokusområden är livsmedel och matkluster.

Förslaget är att landsbygdsutvecklingen ska ta ett delansvar för koordineringen av genomförandet av "Ålands hållbara livsmedelsstrategi", vilket kan innebära att resurserna behöver förstärkas. Målet, fram till år 2030, med livsmedelsstrategin är att bygga ett gemensamt varumärke för de åländska livsmedelsprodukterna med ett mervärde och att producenterna ska öka sin lönsamhet med 20 procent.

Den femte spjutspetsen inom livsmedelsstrategin är "Gastronomisk ö värd att besöka". För att stärka Ålands positionering som en gastronomisk destination behöver flera projekt startas upp av många olika aktörer för att nå målet. Även inom landsbygdsutvecklingen kommer projekt att startas upp för att stärka de småskaliga aktörerna när det gäller hållbarhet, speciellt den ekonomiska hållbarheten.

Projektområden: affärsutveckling när det gäller paketering och kommunikation samt digitalisering.

Arbetet bedrivs i samarbete med Visit Åland r.f. och MatÅland 2021.

Landsbygdsutvecklingen är en av medaktörerna i nätverket bärkraft.ax och deltar i nätverkets aktiviteter.

Anslaget används också för landsbygdsutvecklarens arbete inom Ny Nordisk Mat på nordisk nivå samt för arbetet med referensgruppen Ny Nordisk Mat Åland.

Preliminärt planeras FM i Mathantverk 2020 på Åland, under förutsättning att man kan lösa finansieringen. Under år 2019 deltar landsbygdsutvecklingen i planeringen av tävlingen på Åland.

Verksamhetsidén är att utveckla och bredda näringsverksamheten på landsbygden och i skärgården.

Affärsidén är att koordinera resurser och stimulera till samarbete för att på effektivaste sätt bidra till

en positiv utveckling av landsbygden och dess näringar.

Ansvarsområde

- stärka Åland som en stark matregion genom olika projekt

- stärka konsumentförtroendet och öka försäljningen av åländska produkter bl.a. genom matprojekt

- inspirera, initiera och driva projekt för att utveckla landsbygdsföretagen samt

- fungera som koordinator för Ålands Landsbygdscentrum.

Målgruppen för insatserna är livsmedelsföretag och företag inom matbranschen över hela Åland.

615 Främjande av livsmedelsproduktion

Primärnäringarna tillsammans med den nära sammankopplade livsmedelsindustrin har som helhet stor betydelse för den åländska ekonomin, det åländska samhället, miljön och landskapet. Övergripande målsättning för lantbruket och livsmedelsproduktionen är en hållbar, ekonomisk och smart utveckling som bidrar till en tillväxt på landsbygden och inom de gröna näringarna.

Det öppna och av djur hävdade landskapet har konstaterats vara en betydande kollektiv tillgång för samhället samt utgör en viktig del av strategiskt utvecklingsmål 4 i utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Betande djur är av betydelse för bibehållande av landskapsbildens traditionella drag och viktigt för att främja den biologiska mångfalden. Landskapsregeringen stimulerar djurhållning med betande djur genom stöd, rådgivning och stöd för privat avbytarservice. En allmän utveckling av djursektorerna är också nödvändig för att behålla underlaget för livsmedelsindustrierna på Åland.

Livsmedelssäkerhet och -kvalitet är aktuella ämnen och prioriteras inom avdelningens ansvarsområden rörande fodermedel, kvalitetskontroll av grönsaker, certifiering av ekologiska livsmedel, hantering av bekämpningsmedel och växtinspektionsverksamhet. Detta utgör också ett område som stöder strategiskt utvecklingsmål 7 om hållbara konsumtions- och produktionsmönster inom utvecklings- och hållbarhetsagendan.

61500 Främjande av livsmedelsproduktion

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				0
Kostnader	-2 225	-14 000		-14 000
Anslag netto	-2 225	-14 000		-14 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 14.000 euro.

Utgifter

Av anslaget föreslås 12.000 euro, som avser ersättningar och inspektionsverksamhet enligt LL (2013:98) om tillämpning av lagen om skydd för växters sundhet samt LL (2013:98) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om plantmaterial. Anslaget används även för kostnader i samband med den ökande verksamheten för inspektion och provtagning som fordras enligt LL (1995:52) om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion och dess ändring LL (2012/29) om ändring av landskapslagen om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion, LL (2007:96) om tillämpning i landskapet Åland om gödselfabrikat, LL (2010:83) om tillämpningen i landskapet Åland av foderlagen och LL (2001:25) om tillämpningen i landskapet Åland av lagen om handel med utsäde.

Föreslås ett anslag om 2.000 euro med hänvisning till 37 § LL (1978:54 samt ändringar 1995/22 och 1995/47) om främjande av gårdsbruk. Förvaltningsarvodet utgör ersättning för bankers skötsel av gårdsbrukslån beviljade t.o.m. år 2007.

621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014-2020

62110 Förvaltningskostnader

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-60 000	-60 000		-60 000
Anslag netto	-60 000	-60 000		-60 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 60.000 euro.

Utgifter

Under momentet upptas uppskattade avtalsenliga kostnader till Ålands Utvecklings Ab för genomförande av finansieringsinstrumentet offentligt riskkapital inom Ålands strukturfondsprogram Entreprenörskap och kompetens 2014-2020. Den lånefordran som landskapsregeringen har på Ålands Utvecklings Ab minskas med motsvarande belopp som förvaltningskostnaderna är.

640 Främjande av skogsbruket

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att upprätthålla ett hållbart skogsbruk på Åland. Med detta avses, förutom ekonomisk virkesproduktion, även beaktande av den biologiska mångfalden, landskapsvården, vattenvården, fornminnesvården och skogens mångsidiga sociala funktioner.

Skogen får en allt större roll i bioekonomin, klimatpolitiken och i strävan mot en hållbar utveckling. Landskapsregeringen fastställde den 7 december 2017 ett skogsprogram för åren 2018-2027. Programmet ”SkogsÅland2027”, som även omfattats av Ålands lagting, utgör ett sektorspecifikt bidrag till utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland och innefattar ett flertal målsättningar för skogens nyttjande och bevarande där en förbättrad lönsamhet inom skogsnäringen är en förutsättning för ett fortsatt aktivt och hållbart skogsbruk på Åland. Den totala avverkningsvolymen kan ökas med cirka 60.000 m3 och uppgå till 310.000 m3 per år, där ökningen främst består av tallmassaved och stamved för energiframställning. Den långsiktiga skogsskötseln bör i första hand inrikta sig på att producera högkvalitativt sågtimmer. Den största utvecklingspotentialen bedöms finnas inom ett ökat trähusbyggande, tillvaratagande av det åländska virkets egenskaper för speciella ändamål, energiframställning från skogsbiomassa och ett ökat utbud av skogsrelaterade tjänster som t.ex. natur-, kultur- och upplevelseturism, jakt och hälsofrämjande aktiviteter.

Tillgången till aktuell skogsdata är mycket viktig för att främja den privata skogsnäringen och för att behålla skogscertifieringen. För att renodla sina myndighetsuppgifter och för att möta behovet av en ökad digitalisering har landskapsregeringen avslutat sin skogsbruksplaneringsverksamhet och i stället inriktat sig på anskaffning, bearbetning och publicering av skogsdata i e-tjänster samt i utvecklandet av GIS-baserad ärendehantering.

Landskapets understöd för skogsbruksåtgärder och en välfungerande rådgivningsverksamhet är likaså viktiga incitament för att aktivera och motivera skogsägarna till ett hållbart och kvalitetsinriktat skogsbrukande.

För att uppfylla naturvårdsmålsättningarna i skogsprogrammet avser landskapsregeringen, genom miljö- och skogsbruksbyrån, utarbeta ett stödsystem för frivilligt biotopskydd.

Som en del i hållbarhetsarbetet fortgår även arbetet med en certifiering av skogsägare enligt skogscertifieringssystemet FSC (Forest Stewardship Council) i skogsvårdsföreningens regi. Det åländska skogsbruket är sedan tidigare certifierat enligt skogscertifieringssystemet PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification).

64000 Främjande av skogsbruket

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-23 411	-25 000		-25 000
Anslag netto	-23 411	-25 000		-25 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 25.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser licensavgifter, skogsdatainsamling och publicering, drift och underhåll av fordon och utrustning, informationsverksamhet samt övriga kostnader för verksamheten.

650 Jakt- och viltvård

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att verka för en god jaktkultur med aktiv viltvård, bra möjligheter till övningsskytte och sunda viltstammar i landskapet. Viltet är en ekologisk och närproducerad naturtillgång som bör förvaltas och nyttjas på ett hållbart sätt. Till detta hör som exempel information, rådgivning och lagstiftningsåtgärder samt stöd till jaktvårdsföreningarnas verksamhet.

Landskapsregeringens målsättning är att stimulera jaktvårdsföreningarnas arbete med att informera och utbilda jägarkåren, speciellt när det gäller skydds- och viltvårdsåtgärder för sjöfågel. Arbetet med de vetenskapliga sjöfågelundersökningarna fortsätter, med särskilt fokus på åtgärdsplanen för ejderstammen på Åland. Syftet är att förbättra kunskapsläget gällande sjöfågelstammarna samt att utreda jaktens och viltvårdens betydelse för sjöfågelstammarnas utveckling.

Ett kursmaterial som stöd för jaktvårdsföreningarnas kursverksamhet utgående från den nya handledningen för jägarexamen tas fram och provet för avläggande av jägarexamen digitaliseras. Arbetet med att utveckla verksamheten kring eftersök av trafikskadat vilt fortsätter. Etableringen av varg på Åland medför kostnader i form av en ökad övervakning av bestånden av stora rovdjur och administration kring förvaltningen. Användningen av viltkameror i viltförvaltningen fortsätter att utvecklas. Viltkameror kan användas för att underlätta viltvårdsprojekt som begränsar skador förorsakade av de invasiva arterna mink och mårdhund samt för att övervaka förekomst av stora rovdjur. Landskapsregeringen arrangerar utbildning och rådgivning i jakt på vildsvin samt vidtar åtgärder i syfte att förhindra etablering.

65000 Jakt- och viltvård (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	163 244	180 000		167 000
Kostnader	-37 313	-50 000		-47 000
Anslag netto	125 932	130 000		120 000

Budgetmotivering

Under momentet föreslås inkomster om 167.000 euro och ett nettoanslag om 47.000 euro.

Inkomster

Föreslås en inkomst från jaktvårdsavgifter och försäljning av handledningen för jägarexamen om 157.500 euro.

Jaktåret 2016 - 2017 löste 4.393 personer jaktkort, något färre än de senaste åren. En stor andel av dessa utgörs av personer bosatta utanför Åland, 949 personer. Av den åländska jägarkåren fortsätter andelen kvinnor att öka och uppgår till 7 %, 240 personer.

Föreslås en inkomst om 9.500 euro från hjortdjursavgifter för älglicenser. Anslag för bidrag för hjortdjursskador upptas under moment 65000 i överföringsdelen.

Föreslås med hänvisning till 56 § 2 mom. 4 p. jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland, att 20.000 euro av influtna jaktvårdsavgifter används för att täcka centrala förvaltningskostnader för jaktadministrationen under moment 60010.

Utgifter

Föreslås ett nettoanslag om 47.000 euro.

Anslaget ska användas så som 56 § i jaktlagen (1985:31) föreskriver, som t.ex. prenumeration av tidningen Jägaren, jägarförsäkring för alla jaktkortsinnehavare, viltvårdsprojekt m.m. Högt prioriterade projekt är åtgärdsplanen för ejder, utveckling av användningen av viltkameror i viltförvaltningen samt inrättande av mink- och mårdhundsfria häckningsområden för sjöfågel. Vidare kan anslaget användas för kostnader som uppkommer i samband med rovdjursförvaltning, förnyelsen av jägarexamen samt för utveckling av verksamheten kring eftersök av trafikskadat vilt.

Anslaget kan även användas för inköp av utbildnings- och informationsmaterial som saluförs till självkostnadspris till jägarkåren. Med hänvisning till § 6 LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning föreslås inkomsterna från motsvarande försäljning få gottskrivas momentet.

670 Främjande av fiskerinäringen

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att den åländska fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. De fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla närproducerad råvara för livsmedel av hög kvalitet. I syfte att stödja en långsiktigt hållbar förvaltning och nyttjande av fiskresurserna planeras fortsatta insatser för kunskap om de kustnära fiskbeståndens tillstånd.

Under år 2018 har arbetet med programperioden 2021-2027 påbörjats. Europeiska kommissionen offentliggjorde i juni 2018 förslaget till regelverk för ett nytt havs- och fiskerifondsprogram. Landskapsregeringen följer detta och kommer att påbörja processen med att utarbeta nya programförslag.

Europeiska unionens fiskerikontrollagstiftning är under revidering, vilket kommer att föranleda ändring i landskapslagstiftningen om verkställighet av Europeiska unionens fiskerikontroll och implementering av fiskerikontrollsystemet.

67000 Främjande av fiskerinäringen

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-15 732	-28 000		-28 000
Anslag netto	-15 732	-28 000		-28 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 28.000 euro.

Utgifter

Anslaget innefattar kostnader för lagstadgad fiskeriövervakning samt uppdatering och underhåll av för fiskerinäringen nödvändiga register.

Anslaget får även användas för information, möteskostnader, arvoden och lantmäteri samt mindre anskaffningar av material och förnödenheter. Anslaget innefattar därtill ca 8.000 euro för fiskeribiologiska undersökningar i samarbete med Husö biologiska station samt 10.000 euro för köpta tjänster och kostnader i anslutning till andra utredningar och provfisken. Anslaget kan också användas för åtgärder för att främja sportfiske och fisketurism.

Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

I ltl. Mikael Lindholms m.fl. budgetmotion nr 44/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 50 000 euro och att momentets motiveringen ändras så att anslaget innefattar kostnader för lagstadgad fiskeriövervakning, uppdatering och underhåll av fiskenäringens register, samt att 50 000 euro avsätts för att främja avsättningen av fisk i glesbygd och skärgård.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 44/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson.

700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde

Tabellen nedan är en sammanställning av sifferbudgeten inom avdelningens förvaltningsområde för såväl allmänna förvaltningen som fristående enheter. Beloppen är exklusive avdelningen underlydande myndigheter eftersom de beloppen visas separat under respektive myndighet. Sammanställningen visar totalerna av såväl verksamhetsanslagen som redovisas i föreliggande avsnitt som överföringsanslagen som redovisas i överföringsavsnittet. I kolumnerna framgår utfallssiffror för år 2017, grundbudgeten för år 2018, första tilläggsbudgeten för år 2018 respektive förslaget till budget för år 2019.

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Försäljningsintäkter	5 946 811	5 650 536		6 088 000
Avgiftsintäkter	36 593	67 000		67 000
Erhållna bidrag		0		
Övr verksamh intäkt	51 104			
Summa Verksamhetens intäkter	**6 034 508**	**5 717 536**		**6 155 000**
Löner o arvoden	-4 233 464	-4 346 960	-32 541	-4 415 735
Pensionskostnader	- 754 294	- 791 147	-5 922	- 803 664
Övr lönebikostnader	-69 346	-71 725	- 537	-63 145
Summa Lönebikostnader	**- 823 640**	**- 862 872**	**-6 459**	**- 866 809**
Personalersättningar	51 478	0		
Summa Personalkostnader	**-5 005 626**	**-5 209 832**	**-39 000**	**-5 282 544**
Köp av tjänster	-17 420 217	-17 706 744	- 105 000	-18 557 967
Material förnödenh	-4 758 135	-4 567 500	- 775 000	-5 765 362
Övr verksamh kostn	- 443 851	- 352 460		- 373 127
Summa Verksamhetens kostnader	**-27 627 829**	**-27 836 536**	**- 919 000**	**-29 979 000**
Övr ink o kap överf	80 131	230 000		50 000
Summa Intäkt ink o kap	**80 131**	**230 000**		**50 000**
Summa Intäkt ink o kap öv	**80 131**	**230 000**		**50 000**
Bostadsproduktion	- 174 585	- 330 000		- 330 000
Övrigt näringsliv	-3 772 588	-4 017 000	-76 000	-3 573 000
Allmänna stöd		-10 000		-10 000
Övriga ink kap överf		0		
Summa Utgift ink o kap öv	**-3 947 173**	**-4 357 000**	**-76 000**	**-3 913 000**
Summa Kostn ink o kap öv	**-3 947 173**	**-4 357 000**	**-76 000**	**-3 913 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-25 460 363**	**-26 246 000**	**- 995 000**	**-27 687 000**
Övr finansiella int	- 491			
Räntekostnader	-57			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**- 548**			
Summa Årsbidrag	**-25 460 911**	**-26 246 000**	**- 995 000**	**-27 687 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-25 460 911**	**-26 246 000**	**- 995 000**	**-27 687 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-25 460 911**	**-26 246 000**	**- 995 000**	**-27 687 000**

700 Allmän förvaltning

Infrastrukturavdelningens uppdrag är att upprätthålla och utveckla landskapets trafiksystem på ett så miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt som möjligt och beaktande de fyra hållbarhetsprinciperna, så att trafikanternas berättigade krav och förväntningar på en rimlig och säker trafik tillgodoses. Avdelningen sköter även plan- och bygglagsfrågor, geografiska informationssystem (GIS), bostadsärenden samt el- och energifrågor. Avdelningen är organiserad som en beställar-utförarorganisation, och består av tre byråer, en enhet och två resultatenheter. Därtill finns två underställda myndigheter, Ålands energimyndighet och Fordonsmyndigheten.

Teamet för bygg- och energifrågor formerades om under år 2018 för att nu under år 2019 bättre kunna arbeta med hållbarhetsfrågorna inom samhällsteknisk sektor. Teamet har huvudansvar för genomförandet av Energi- och klimatstrategin, det fortsatta arbetet med fysisk strukturplanering på Åland, att stödja en utveckling av byggsektorn mot hållbarare byggande på Åland och FLEXe-samarbetet, där Åland kan bli en testplattform för smarta energinät.

En investeringsbudget om 16,6 miljoner euro föreslås, fördelat på flera renoveringsinsatser inom väg samt projekten brorenovering, kortrutten och eldrivna linfärjor. Dessa investeringar bidrar främst till att förverkliga mål 5 i utvecklings- och hållbarhetsagendan, men även till mål 6 om energi från förnyelsebara energikällor. Reinvesteringarna i broarna är en förutsättning för att i framtiden kunna tillgodose det åländska samhällets transportbehov och kortrutten för att på ett ekonomiskt försvarbart sätt kunna upprätthålla dagens servicenivå inom skärgårdstrafiken.

70010 Infrastrukturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	87 881	60 000		60 000
Kostnader	-1 870 270	-2 069 000	-27 000	-2 120 000
Anslag netto	-1 782 389	-2 009 000	-27 000	-2 060 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 2.060.000 euro, bestående av inkomster om 60.000 euro och anslag om 2.120.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna består av inkomst från trafiksäkerhetsarbete, avgifter för myndighetsbeslut m.m.

Utgifter

Anslaget används för personalutgifter, registerhållning, trafiksäkerhetsarbete, konsultarvoden och organisationsutveckling samt övriga verksamhetsrelaterade utgifter.

710 Planläggnings- och byggnadsväsendet

Landskapsregeringens mål är att ha ett modernt regelverk inom plan- och byggnadsväsendet samt ett ändamålsenligt geografiskt informationssystem (GIS) med beaktande av samhällsutvecklingen och motsvarande regler i omvärlden.

Behövliga lagstiftningsåtgärder för att samordna GIS-data vid planläggningsfrågor ses över. Vissa justeringar i bygglagstiftningen, och då främst i den åländska byggbestämmelsesamlingen, är även nödvändiga för att möta kommande EU-krav på nära nollenergibyggande. Den fysiska planeringen av mark- och vattenområden har i någon form koppling till samtliga strategiska utvecklingsmål i utvecklings- och hållbarhetsagendan. Kommande energikrav har en direkt koppling till mål 6 om ökad energieffektivitet medan bestämmelser om tillgänglighet bidrar till förverkligandet av främst mål 2 och 5 genom att möjliggöra att fler har tillgång till en hinderfri omgivning och ett attraktivt boende.

Verksamhetsområdet GIS kommer under år 2019 att ha ett fortsatt fokus på samverkan med andra myndigheter och företag, utveckling av publika webb-kartapplikationer, fortsatt utveckling av webb GIS-plattformen samt att skapa bra förutsättningar för att arbeta mobilt och få tillgång till verksamhetssystem utanför kontoret. Under år 2019 fortsätter också GIS-arbetet med den öppna webbportalen kartor.ax och implementeringen av EU-direktiv för att skapa tillgänglighet och offentliggörande av viss GIS-data.

GIS-arbetet är centralt för utvecklingen av det åländska samhället genom att ge en uppdaterad helhetsbild av skyddsvärda områden samt av offentliga sektorns och övriga aktörers verksamheter. En samordnad GIS-plattform som är lättillgänglig för olika aktörer leder till en hållbarare samhällsutveckling genom att bättre beslut tas då viktig information finns uppdaterad och tillgänglig. Arbetet med GIS-plattformen bidrar i förlängningen till att möjligheterna att förverkliga samtliga utvecklingsmål ökar betydligt.

71000 Planläggnings- och byggnadsväsendet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-23 102	-45 000		-45 000
Anslag netto	-23 102	-45 000		-45 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 45.000 euro.

Utgifter

Anslaget föreslås användas för att utveckla och upprätthålla ett modernt regelverk inom plan- och byggnadsväsendet, införskaffande av standarder och motsvarande dokument. Anslaget innefattar även kostnader för programlicenser, underhållsavtal, installationskostnader, digitaliseringsåtgärder, kommunikationsinsatser och anlitande av konsulter för mer komplexa uppdrag och utredningar. Anslaget föreslås dessutom innefatta kostnader för utbildning och resor inom sakområdet.

Den ökade synligheten på nätet, utvecklingsbehov och övrig GIS-verksamhet kräver ett fortsatt tilläggsbehov under år 2019 för att stöda GIS-utvecklingen för förvaltningen och det åländska samhället. Anslag har beaktats under moment 39000.

720 Elsäkerhet och energi

I enlighet med en av kraftsamlingarna i regeringsprogrammet för åren 2015 – 2019 pågår arbetet i enlighet med Energi- och klimatstrategin. Detta sker parallellt med hållbarhetsarbetet som gäller för hela Åland där även företag och tredje sektorn medverkar. Trafiken står för en stor del av de skadliga utsläppen och övergång till elfordon bidrar till reduktion av dessa samt ökad energieffektivering. Landskapsregeringen främjar övergången och en utbyggnad av snabbladdningsstationer är viktig för att de som är i färd att köpa elbilar ska känna tilltro till infrastrukturen, att laddning är möjlig på geografiskt spridda platser utanför den egna laddpunkten.

I linje med Energi- och klimatstrategin har ett flertal åtgärder föreslagits för att öka andelen förnyelsebar energianvändning och energieffektiveringsåtgärder i byggnader. Myndighetsuppgifter som övervakning och utveckling av elsäkerheten, omfattande bl.a. besiktningsverksamhet, utbildning, information, examensprov, registerhållning samt kontroll av elmaterial är uppdrag som förväntas fortsätta som tidigare. Även register gällande energideklaration av byggnader och informationspunkt gällande grävarbeten upprätthålls.

72000 Elsäkerhet och energi

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	9 000	10 000		10 000
Kostnader	-8 464	-50 000		-60 000
Anslag netto	536	-40 000		-50 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 10.000 euro och anslag om 60.000 euro.

Inkomster

Intäkter till momentet är avgifter för utförda tjänster som förväntas uppgå till ca 10.000 euro.

Utgifter

Anslaget föreslås användas för befrämjande av energihushållning och tryggande av energiförsörjningen genom informations-, rådgivnings-, skolnings- och upplysningsverksamhet på energiområdet. Anslaget används även till landskapsregeringens utveckling av och delaktighet i energiutvecklingsprojekt i landskapet, i form av förstudier inom området och utrednings- och samarbetsprojekt inom energiområdet med aktörer och organisationer, i syfte att främja förnybar energi, energieffektivering samt försörjningstrygghet. Anslaget täcker även utgifter gällande övervakning och utveckling av elsäkerheten, omfattande bl.a. besiktningsverksamhet, utbildning, information, examensprov, registerhållning samt kontroll av elmaterial samt utgifter gällande resor och seminarieverksamhet. Vidare används anslaget för utgifter för registerhållning gällande energideklaration av byggnader och upprätthållandet av informationspunkt gällande grävarbeten, vilken etablerats i samband med lagen om främjande av utbyggnad av bredband.

72030 Samhällsteknikutveckling

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader		-35 000	-60 000	-35 000
Anslag netto		-35 000	-60 000	-35 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 35.000 euro.

Inkomster

Föreslås att intäkter från utförda tjänster gottskrivs momentet med stöd av 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning.

Utgifter

Anslaget föreslås användas för verksamhetsrelaterade kostnader. För att framgångsrikt kunna genomföra momentets samhällsomställningsuppgifter krävs det att teamets yrkeskompetens kontinuerligt utvecklas genom deltagande i utbildningsprogram och seminarier samt genom att göra benchmarking och studiebesök. Eftersom en del av momentets uppgifter kräver expertkompetens bör anslag reserveras till konsultarvoden. Anslag bör även reserveras till arrangemang av olika informationstillfällen och seminarier, vilka har som mål att sprida information om en hållbarare samhällsutveckling.

Som centrala styrdokument för en hållbar samhällsteknikutveckling på Åland fungerar utvecklings- och hållbarhetsagendan, närmast mål 5, 6 och 7, Energi- och klimatstrategin samt Program för fysisk strukturutveckling. Infrastrukturavdelningens Bygg- och energiteamets effektmål för samhällsomställningen är förankrade i dessa dokument.

Teamet förväntas i samarbete med förvaltningen, kommuner och övriga samhällsaktörer inom tre till fem år:

* ha lagt grunden till ett fossilfritt Åland i enlighet med energi- och klimatstrategin

* implementeringen av förslaget till program för fysisk strukturutveckling är väl förankrad hos nyckelaktörerna inklusive underliggande program och planer som till exempel VA-plan för Åland samt

* med hjälp av kommunikation och nätverk ha lagt grunden för en hållbar byggsektor.

Teamet har förstärkts med en teknisk samhällsstrateg vars centrala uppgift är att effektivera teamets interna och externa samarbete samt att driva projekt så att de uppsatta målen kan uppnås. Stor vikt läggs vid samarbetet med kommunerna och näringslivet, liksom vid kommunikationen med hela samhället. Ett nära samarbete med det nygrundade företaget Flexens Oy Ab om utveckling av en testplattform för smarta energinät på Åland är en viktigt bit i arbetet med att bygga upp ett skalbart fossilfritt energisystem.

740 Ålandstrafiken

Enheten Ålandstrafiken, som ligger under transportbyrån, sköter administrativa uppgifter rörande skärgårdsfärjornas och kollektivtrafikens turlistor, bokning av bilplatser, hantering av årskort och biljetter, faktureringsunderlag, biljettredovisningar, överföring av intäkter, busskorts- och skolkortsprogrammering, pakethantering m.m.

En hackaton utförs med målet att vidareutveckla Ålandstrafikens tjänster. Under år 2019 fortsätter arbetet med att utveckla Ålandstrafikens digitala tjänster och bokningsreglerna ses över i syfte att förenkla dem och möjliggöra bättre utnyttjande av färjornas kapacitet. I samband med detta införs även personliga årskort. Fjolårets kampanj med tre dagars gratis bussåkande erbjuds fortsättningsvis runt den bilfria dagen i syfte att öka allmänhetens medvetande om möjligheten att välja ett hållbart färdmedel.

74000 Ålandstrafiken, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	0			
Kostnader	- 398 496	- 415 000	-57 000	- 445 000
Anslag netto	- 398 496	- 415 000	-57 000	- 445 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 445.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser täcka driftskostnaderna för Ålandstrafikens verksamhet, vilket innebär bl.a. personalkostnader, program och licenser, utvecklingsinsatser, tryckkostnader, hyra, el och städkostnader.

745 Oljeskydd

74500 Oljeskydd

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	- 161 734	- 140 000		- 140 000
Anslag netto	- 161 734	- 140 000		- 140 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 140.000 euro.

Inkomster

Eventuella ersättningar vid oljesaneringar tillskrivs momentet.

Utgifter

Anslaget avser utgifter för upprätthållande av beredskap samt upprätthållande och genomförande av oljeskyddsplanen för åren 2015 – 2019 samt att upprätta en ny plan för nästa period. Oljeskyddsberedskapen sköts, utgående från oljeskyddsplanen, i samarbete med räddningsmyndigheterna och Ålands Sjöräddningssällskap r.f. Myndighetsansvaret för oljeskydd har landskapsregeringen.

Anslaget avser även täcka driftskostnaderna för landskapets oljeskyddsfarkoster och kostnaderna för oljebekämpningsverksamheten och oljeskyddslagret samt för beredskap och utbildning. Om en oljeolycka sker återkommer landskapsregeringen med förslag på tilläggsanslag. Momentet stödjer främst arbetet med strategiskt utvecklingsmål 3 och 4 om vatten av god kvalitet och ekosystem i balans. Se även moment 974500.

750 Kostnader för sjötrafik

Landskapsregeringens hela frigående flotta är driftsprivatiserad. Transportbyrån förvaltar avtalen genom att aktivt följa upp att entreprenörerna utför sina avtalsenliga åtaganden. Avtalsuppföljning sker även i fält. Landskapsregeringen äger fortsättningsvis åtta frigående fartyg och ansvarar för samt planerar alla dockningar, klassningar, större reparationer och underhåll samt uppgradering av tonnaget.

Landskapsregeringen har även sex linfärjelinjer. Trafiken bedrivs i egen regi på linjerna Björkö, Embarsund, Seglinge och Töftö, medan Simskäla och Ängösund är driftprivatiserade. Transportbyrån förvaltar avtalen genom att regelbundet på avtalsmöten följa upp att entreprenörerna utför sina avtalsenliga åtaganden. På samtliga linfärjelinjer görs även regelbundna fältbesök i syfte att träffa besättningen och lyssna på deras åsikter rörande trafiken.

75010 Upphandling av sjötrafik

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	1 200 299	1 200 000		1 250 000
Kostnader	-14 611 010	-14 575 000	- 775 000	-16 333 000
Anslag netto	-13 410 711	-13 375 000	- 775 000	-15 083 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 15.083.000 euro för att sköta avtalen som landskapsregeringen tecknat med entreprenörer, inkluderat bunkerkostnaden samt reparationer och underhåll av fartyg. Utgifterna beräknas till 16.333.000 euro och inkomsterna till 1.250.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna består av biljett- och fraktintäkter samt eventuella kostnadsregleringar gentemot upphandlade entreprenörer. Nettoanslaget förutsätter att beslutet om avgifter- och bokningsregler tas så att inkomster om 1.250.000 euro kan uppnås.

Utgifter

Anslaget används för upphandling och beställning av sjötrafik med frigående färjor utgående från av landskapsregeringen fastställd turlista, beställnings- och menförestrafik, bränsletransporter samt för tekniskt underhåll av landskapsregeringens tonnage.

Bruttokostnaden beräknas uppgå till 16.333.000 euro, av vilket 1.744.000 euro avsätts för tekniskt underhåll av tonnaget. Anslaget utgår från att 2019 års turlista är kostnadsneutral jämfört med år 2018. Anslaget är beräknat på att m/s Ejdern används som ersättande tonnage 1.750 timmar då de andra färjorna är på dockning eller översyn eller som ersättande fartyg under driftsstörningar förorsakade av oförutsedda haverier på de andra färjorna. Risken för trafikstörningar ökar hela tiden till följd av det ålderstigna tonnaget. Under högsäsong då m/s Ejdern trafikerar enligt turlista samt under översyns- och dockningsperioden, vilket totalt utgör ca 7 månader av året, finns inget eget ersättande tonnage.

Anslaget är beräknat på ett bränslepris om 0,60 euro/liter netto, vilket betyder att ca 4.075.000 euro avsätts till bränsle. Med beaktande av osäkerheten gällande bränsleprisets utveckling vid uppgörandet av budgetförslaget återkommer landskapsregeringen vid behov i en tilläggsbudget.

Driftsentreprenaden på linjerna Åva-Jurmo och Svinö-Degerby fortsätter medan avtal för driften Åva-Osnäs, Hummelvik-Torsholma samt Långnäs-Galtby förnyas under året. Anslaget är beräknat med en kostnadsökning för de nya avtalen. Anslaget är även beräknat med att endast m/s Alfågeln trafikerar på linjen Hummelvik-Torsholma och stöds av m/s Knipan på en ny linje Torsholma-Kumlinge samtidigt som avtalet för totalentreprenad med lokalfärjan på Asterholmalinjen avslutas.

Totalentreprenaden för passagerarbåts-, beställnings- och menförestrafik i södra skärgården och trafiken i Geta skärgård fortsätter. Beställningstrafiken för Lemlands skärgård arrangeras under menförestid. Trafiken på linjen Kumlinge-Enklinge fortsätter medan Asterholma-Lappo-Torsholma ersätts av m/s Knipans tätare trafik mellan Torsholma och Kumlinge.

Tvärgående linjen drivs också som totalentreprenad med ett avtal som gäller till sommaren 2020. Bränsletransporterna sköts med tonnaget som trafikerar i ordinarie turlista och med begränsat passagerarantal förutom på södra linjen under högsäsong då externt tonnage används genom existerande ramavtal.

Fullmakt

Landskapsregeringen avser begära in anbud på en färja på totalentreprenad anpassad för trafiken mellan Hastersboda och Sottunga.

Landskapsregeringen avser begära in anbud på en färja på totalentreprenad anpassad för trafiken mellan Kumlinge och Torsholma.

Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

I ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 15/2018-2019 föreslås att till momentets motivering fogas ett nytt stycke med texten: ”Landskapsregeringen får i uppdrag att avbryta nu aktuell upphandling ” färjetrafik Svinö-Mellanholm 2022-2037 om sjötrafik till Föglö samt göra en trafikmässig neutral upphandling där även tunnelalternativ till Föglö inkluderas.

Efter det att anbud inkommit ska landskapsregeringen inbegära lagtingets åsikt innan fortsatta åtgärder vidtas.”

Utskottet hänvisar till allmänna motiveringen och föreslår att budgetmotion nr 15/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ltl Lars Häggblom, vtm Veronica Thörnroos och ltl Stephan Toivonen.

75030 Upphandling av linfärjetrafik

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	0			
Kostnader	-2 082 659	-2 250 000		-2 343 000
Anslag netto	-2 082 659	-2 250 000		-2 343 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.343.000 euro varav ingår en internhyra om ca 31.000 euro.

Inkomster

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning att kostnadsregleringar gentemot upphandlade entreprenörer gottskrivs anslaget.

Utgifter

Anslaget används för drift av landskapets linjfärjelinjer samt för tekniskt underhåll av landskapsregeringens tonnage.

Utgifterna för avtalen på Ängösunds- och Simskälalinjerna ökar något jämfört med år 2018. Den upphandlade trafiken är dock i genomsnitt en fjärdedel billigare på de driftprivatiserade linjerna än de tidigare avtalen. Trafiken på Ängösund har ett avtal som löper till 14.5.2020.

Kostnaden för tekniskt underhåll sjunker något under år 2019. För tekniskt underhåll av tonnaget avsätts 330.400 euro. För att skapa bättre kontroll och uppföljning av driften avsätts 30.000 euro till anskaffning av förbättrat trafikledningssystem till linfärjorna.

Anslaget är beräknat på ett bränslepris om 0,60 euro/liter, varvid bränslekostnaderna beräknas uppgå till 225.000 euro. Med beaktande av osäkerheten gällande bränsleprisets utveckling vid uppgörandet av budgetförslaget återkommer landskapsregeringen vid behov i en tilläggsbudget.

760 Kostnader för väghållning

76010 Utgifter för drift och underhåll av vägar

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-2 241 488	-2 390 000		-2 426 000
Anslag netto	-2 241 488	-2 390 000		-2 426 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.426.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för att kunna handha landskapsregeringens ansvar som väghållare för drift och underhåll av det allmänna vägnätet. Grundförbättringar, ombeläggningar och övriga avskrivningsbara investeringar finansieras under moment 976000.

Vägnätsbyrån har ansvar för upphandling och beställning av vägunderhållet. Anslaget möjliggör drift av vägnätet enligt infrastrukturavdelningens funktions- och standardbeskrivning för driftområde

Åland. Driften utförs av vägnätsbyråns vägunderhållsenhet och av upphandlade privata aktörer, se även moment 87200.

Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

I ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion nr 38/2018-2019 föreslås att momentets motivering ges följande tillägg: ”Under året görs ett försök med självlysande vägmarkeringar för några utvalda avsnitt av vägnätet och cykelbanor.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 38/2018-2019 förkastas.

76030 Utgifter för underhåll av farleder och fiskefyrar

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	80 131	230 000		50 000
Kostnader	-773 936	-630 000		-400 000
Anslag netto	-693 805	-400 000		-350 000

Budgetmotivering

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning ett nettoanslag om 350.000 euro.

Inkomster

Inkomster för projektet kan påföras momentet. Se motiveringen under utgifter.

Utgifter

För underhåll av landskapets grunda farleder och tillhörande sjömärken, kummel, linjemarkeringar och radarmärken reserveras 200.000 euro. För förverkligande av kvarvarande farledsplaner i sydöstra skärgården och farledsplanerna för nordöstra skärgården budgeteras 130.000 euro.

Under år 2019 startas ett fyraårigt projekt tillsammans med Ålands sjöräddningssällskap r.f. och Ålands Fiskare r.f. för att uppgradera fiskefyrarna i skärgården. Fiskefyrarna är viktiga ur ett sjösäkerhetsperspektiv och fungerar som navigationshjälpmedel även när de inte lyser. Fyrarna är också en del av det åländska kulturarvet. Under år 2019 är målsättningen att uppgradera byggnaderna för de mindre fiskefyrarna och för detta budgeteras 20.000 euro till materialinköp. Under året ska också en utvärdering göras av de befintliga belysningsanordningarna för att ta reda på vilket reparationsbehov som finns.

Det praktiska arbetet med att upprätta ett digitalt farledsregister för landskapsregeringens farleder avslutades år 2018. Under första halvan av år 2019 kommer de sista ekonomiska regleringarna att göras. Kostnaden för dessa regleringar beräknas täckas av intäkten från ADAPT-projektet som avslutas under år 2019. En del av projektet med att upprätta ett digitalt farledsregister ingår i Central Baltic-projektet ”ADAPT”, varav ca 50.000 euro kommer att finansieras av EU-medel under år 2019. Att digital farledsinformation finns är ett villkor för att farlederna ska redovisas i officiella sjökort i framtiden.

76050 Utgifter för drift och underhåll av färjfästen, bryggor, broar, hamnar och byggnader

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	-1 316			
Kostnader	- 618 891	- 840 000		- 847 000
Anslag netto	- 620 207	- 840 000		- 847 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 847.000 euro, vilket inkluderar en internhyra om ca 40.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser drift och underhåll av färjfästen, bryggor, broar, hamnar, väntsalar, teknikbyggnader och lastbryggor vid frigående färjfästen samt regleringsdammen i Vargsundsådran. Driften beställs, enligt landskapsregeringens funktions- och standardbeskrivning för driftsområde Åland, i huvudsak av vägunderhållsenheten och verkstads- och lagerenheten.

Kostnaderna för underhåll av broar, hamnar, färjfästen, bryggor m.m. ökar årligen främst på grund av anläggningarnas stigande ålder och slitage. Drift och underhållsåtgärder som berör trafikanternas säkerhet och anläggningarnas funktion prioriteras fortsättningsvis. Anslaget föreslås även bära kostnaderna för att upprätthålla ett tekniskt broregister samt de broinspektioner som utförs enligt avdelningens inspektionsplan. För broarnas del har baserat på inspektionerna ett omfattande renoveringsprojekt inletts med målsättningen att förbättra det allmänna skicket och trafiksäkerheten samt stoppa den ökande kostnadsutvecklingen på det kontinuerliga brounderhållet. För hamnarna inleds under år 2019 ett inspektionsprogram för att identifiera behovet av renoveringar och för att kunna koordinera kommande renoveringsinsatser med nyinvesteringar och anpassningar till nytt tonnage.

8 Myndigheter samt fristående enheter

820 Ålands statistik- och utredningsbyrå

Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) är en oberoende myndighet vars främsta uppgifter är att verka som Ålands officiella statistikmyndighet och bedriva forsknings- och utredningsverksamhet (LL 1993:116).

ÅSUB producerar aktuell statistik för beslutsfattande, debatt och forskning inom de flesta samhällsområden. Det innebär att ÅSUB utvecklar, framställer och sprider statistik samt samordnar statistikproduktionen på Åland och lämnar statistik till internationella organisationer såsom det nordiska samarbetet och FN. Statistiken är en viktig hörnsten i en demokrati som bidrar till fakta för beslut, stärker tilliten till beslutsprocesserna och bidrar därmed till utvecklingsmål 2 i Utvecklings- och hållbarhetsagendan.

Statistiken har som krav att vara oberoende, relevant, jämförbar, av god kvalitet och baserad på vetenskapliga grunder samt respekterar uppgiftslämnarnas rättigheter och sekretess. ÅSUB medverkar även i internationellt statistiksamarbete. Därtill åtar sig ÅSUB olika typer av statistiska bearbetningar, analyser samt framställning av statistik på uppdrag av beställare.

Uppgiften som officiell statistikmyndighet och de åtaganden som detta medför finansieras med budgetanslag. Anslaget föreslås under år 2019 finansiera 24 produktionsområden inom den officiella statistiken. Anslaget beräknas även finansiera den kontinuerliga uppdateringen av webbsidan och de databastabeller som finns där samt Statistisk årsbok och fickstatistiken "Åland i Siffror" som ges ut på fem språk.

Tyngdpunkten i ÅSUB:s forskning och utredningsverksamhet finns inom det samhällsekonomiska området men omfattar även många andra aktuella samhällsfrågor. ÅSUB har en stark metodkompetens och har särskilt specialiserat verksamheten inom ekonomiska lägesanalyser, prognoser, ekonomisk modellutveckling, surveyundersökningar samt utvärdering av politikinsatser. Utrednings- och forskningsverksamheten är uppdragsfinansierad och har uppdragsgivare både inom Åland och internationellt.

Det verksamhetsprogram som ÅSUB:s direktion har antagit för perioden 2016 – 2019 lyfter fram fem strategier för att bygga vidare på det starka förtroendekapital som kännetecknar ÅSUB:s verksamhet

- aktiv förmedling och interaktion med användarna

- underlätta för uppgiftslämnarna

- ökad växelverkan med samarbetspartners

- utveckla kompetenserna, metoderna och trygga arbetsklimatet samt

- teknisk förnyelse och säker datahantering.

Inom den tekniska förnyelsen och säker datahantering har dataskyddet samt tillgängligheten till ÅSUB:s elektroniska plattformar fortsatt hög prioritet under året.

Tre horisontella fokusområden genomsyrar enligt verksamhetsprogrammet all ÅSUB:s produktion och aktiviteter, nämligen genusperspektivet, hållbar utveckling samt självstyrelsen. Vidare har direktionen lyft fram fyra fokusområden som ska stöda åländska beslutsfattare med kunskapsunderlag inom aktuella politikområden. Dessa fokusområden är individen i samhället, bärkraftiga välfärdssystem, bärkraftig offentlig sektor samt bärkraftig ekonomi och miljö. Fokusområdena innehåller statistikproduktion samt oberoende utredningar och analyser som underlag bland annat för landskapsregeringens program och utvecklings- och hållbarhetsagendans sju strategiska mål. Programmet konkretiseras varje år i en verksamhetsplan.

En sammanställning över den senaste publiceringsverksamheten samt planen för år 2019 finns i tabellen nedan. Utvecklingen går mot att en allt större del av de publicerade uppgifterna finns tillgängliga i databastabeller på myndighetens webbsida.

Publicering	2017	2018 (Plan)	2019 (Plan)
Totalt	**496**	**505**	**520**
Utredningsrapporter	6	7	8
Statistikrapporter	6	4	7
Statistikmeddelanden	52	55	54
Översikter/indikatorer	6	6	6
Webbpublicering	26	29	31
Databastabeller	395	400	410
Övrigt	5	4	4

82000 Ålands statistik- och utredningsbyrå, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Försäljningsintäkter	322 368	297 000		295 000
Summa Verksamhetens intäkter	**322 368**	**297 000**		**295 000**
Löner o arvoden	- 538 760	- 559 338	-50 063	- 599 102
Pensionskostnader	-97 852	- 101 799	-9 111	- 109 037
Övr lönebikostnader	-8 872	-9 229	- 826	-8 567
Summa Lönebikostnader	**- 106 724**	**- 111 029**	**-9 937**	**- 117 604**
Personalersättningar	482			
Summa Personalkostnader	**- 645 002**	**- 670 366**	**-60 000**	**- 716 706**
Köp av tjänster	- 100 823	- 118 034	-35 000	- 125 794
Material förnödenh	-18 307	-18 600		-19 000
Övr verksamh kostn	-68 046	-68 000		-68 500
Summa Verksamhetens kostnader	**- 832 177**	**- 875 000**	**-95 000**	**- 930 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**- 509 810**	**- 578 000**	**-95 000**	**- 635 000**
Summa Årsbidrag	**- 509 810**	**- 578 000**	**-95 000**	**- 635 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**- 509 810**	**- 578 000**	**-95 000**	**- 635 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**- 509 810**	**- 578 000**	**-95 000**	**- 635 000**

Budgetmotivering

Under momentet föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 635.000 euro för ÅSUB:s verksamhet.

Inkomster

Inkomsterna beräknas under år 2019 uppgå till 295.000 euro. Inkomsterna kommer från utrednings- och statistikuppdrag från landskapsförvaltningen och dess myndigheter, från andra externa beställare inom och utanför Åland samt från försäljning av ÅSUB:s olika produkter.

Utgifter

Anslaget avser täcka verksamhetskostnaderna (netto) för Ålands statistik- och utredningsbyrå. Den totala budgetomslutningen uppgår enligt förslaget till 930.000 euro.

822 Datainspektionen

Datainspektionens uppdrag och verksamhetsplan grundar sig på Europaparlamentets och Rådets förordning (GDPR) om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävandet av direktiv 95/46/EG, landskapslag (2007:89) om datainspektionen och landskapslag (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen. GDPR gäller direkt som lag och ger utrymme för mer preciserade bestämmelser i landskaps- och nationell lagstiftning gällande till exempel tillsynsmyndigheten och personuppgiftsbehandling hos myndigheter. I dagsläget är kompletterande landskapslagstiftning ännu inte antagen.

Datainspektionen arbetar genom sin tillsynsverksamhet för att behovet av personuppgifter inte medför otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet. Myndigheten utövar tillsyn och inspektioner, följer den allmänna utvecklingen inom sitt verksamhetsområde och tar nödvändiga initiativ, informerar om gällande regler samt ger allmänna råd om behandlingen av personuppgifter. I Datainspektionens uppdrag ingår även att följa utvecklingen på IT-området när det gäller frågor som rör integritet och ny teknik. Datainspektionen bidrar till utvecklandet av en effektiv och rättssäker förvaltning där individers intressen tillvaratas genom att särskilt bevaka och synliggöra integritetsfrågorna.

Genom GDPR kommer arbetsuppgifterna inom Datainspektionen att öka avseende information och rådgivning samt hanteringen av klagomål. Arbetsuppgifterna kommer bl.a. omfattas av kravet på konsekvensbedömningar avseende dataskydd (artikel 35:4), mottagande och behandling av anmälningar om säkerhetsincidenter som ska ske utan onödigt dröjsmål och inte senare än 72 timmar efter att den drabbade myndigheten fått vetskap om saken (artiklarna 33 och 34), mottagande av anmälningar om dataskyddsombud, utbildning och juridisk stödfunktion till dataskyddsombuden (artikel 39) samt följa med Europeiska dataskyddsstyrelsens (EDPB) arbete. EDPB ger utlåtanden, rekommendationer, riktlinjer samt rättsliga avgöranden i fall där nationell myndighet har avvikande tolkning. För att underlätta arbetet med att följa utvecklingen inom datatillsynsområdet samverkar Datainspektionen med de nordiska datatillsynsmyndigheterna samt dataskyddsombuden på Åda Ab och Dataombudsmannens byrå.

Målsättningar för året

Arbetet vid Datainspektionen kommer förutom de löpande ärendena att vara fokuserat på att hitta relevanta tekniska, administrativa och organisatoriska lösningar för att svara upp mot GDPR:s krav. De nya arbetsuppgifter som lagstiftningen medför innebär en ökning av arbetsuppgifterna. Datainspektionen följer upp att de personuppgiftsansvariga myndigheterna vidtar de åtgärder som lagstiftningen förutsätter.

Verksamheten vid myndigheten bedrivs huvudsakligen genom att förmedla kunskap, sprida medvetenhet, varna för risker, ge allmänna råd samt granska och säkerställa att myndigheterna hanterar personuppgifter på ett lagligt sätt. Några områden där behandling av personuppgifter förekommer som är särskilt viktiga är e-förvaltning, hälso- och sjukvård, socialförvaltning, skolförvaltning samt internet.

Genom myndighetsutövning och förebyggande arbetssätt gällande tolkning och tillämpning av lagstiftningen arbetar Datainspektionen bl.a. genom media, nyhetsbrev, utbildning och genom att ge råd i utvecklingsarbete.

82200 Datainspektionen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Löner o arvoden	-64 524	-64 518	- 834	-65 779
Pensionskostnader	-11 743	-11 742	- 152	-11 972
Övr lönebikostnader	-1 065	-1 065	-14	- 941
Summa Lönebikostnader	**-12 808**	**-12 807**	**- 166**	**-12 912**
Summa Personalkostnader	**-77 332**	**-77 325**	**-1 000**	**-78 691**
Köp av tjänster	-39 110	-56 500		-54 500
Material förnödenh	-4 467	-4 175		-6 808
Övr verksamh kostn	-8 093	-12 000		-10 000
Summa Verksamhetens kostnader	**- 129 002**	**- 150 000**	**-1 000**	**- 150 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**- 129 002**	**- 150 000**	**-1 000**	**- 150 000**
Summa Årsbidrag	**- 129 002**	**- 150 000**	**-1 000**	**- 150 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**- 129 002**	**- 150 000**	**-1 000**	**- 150 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**- 129 002**	**- 150 000**	**-1 000**	**- 150 000**

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 150.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser täcka Datainspektionens verksamhetskostnader. Utgifterna föranleds av de meruppgifter GDPR föranlett inom bland annat informations- och rådgivningsområdet samt därtill hanteringen av säkerhetsincidenter och klagomål. Därtill krävs ett omfattande förberedelsearbete för att analysera de nya rättsakterna, utbilda den egna personalen, utbilda och informera alla aktörer som kommer att påverkas av reformen, förbereda nya arbetsuppgifter och förbereda samarbetet med andra dataskyddsmyndigheter.

823 Ålands energimyndighet

82300 Ålands energimyndighet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Avgiftsintäkter		7 000		7 000
Övr verksamh intäkt	56 810	30 000		30 000
Summa Verksamhetens intäkter	**56 810**	**37 000**		**37 000**
Löner o arvoden	-22 970	-23 855		-23 496
Pensionskostnader	-4 181	-4 342		-4 276
Övr lönebikostnader	- 354	- 394		- 336
Summa Lönebikostnader	**-4 535**	**-4 735**		**-4 612**
Summa Personalkostnader	**-27 505**	**-28 591**		**-28 108**
Köp av tjänster	-3 150	-22 409		-23 892
Övr verksamh kostn		0		
Summa Verksamhetens kostnader	**-30 655**	**-51 000**		**-52 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**26 155**	**-14 000**		**-15 000**
Summa Årsbidrag	**26 155**	**-14 000**		**-15 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**26 155**	**-14 000**		**-15 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**26 155**	**-14 000**		**-15 000**

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 15.000 euro, bestående av inkomster om 37.000 euro och anslag om 52.000 euro.

Inkomster

Intäkterna kommer från övervakning av transmissions- och distributionselbolag samt intäkter från utsläppsrättsauktioner i den gemensamma auktionsplattform som skapats för utsläppshandelsperioden 2013 - 2020.

Utgifter

Anslaget avser personal och övriga omkostnader för myndigheten.

Energimyndigheten är även en tvistlösningsmyndighet, vilken har etablerats i samband med lagen om främjande av utbyggnad av bredband. I tvistlösningssituationer kan myndigheten vara i behov av att anlita extern juridisk sakkunskap.

Ytterligare utgifter förväntas med uppdraget gällande tillsyn och övervakning av elmarknaden då myndigheten i samarbete med rikets energimyndighet bör utarbeta en kalkylmodell anpassad för de åländska elnätsbolagen. Vissa avvikelser förekommer jämfört med riket och i utarbetandet av modellen krävs initialt arbetsinsatser. Myndigheten föreslås även handha förvaltningsuppgifterna enligt lagen om biodrivmedel. Perioden för handel med utsläppsrätter förnyas från år 2021, vilket medför att även lagstiftningen uppdateras.

825 Ålands polismyndighet

Polisverksamheten i landskapet bedrivs i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen och landskapsförordningen om Ålands polismyndighet (2000:26 och 2000:34) samt enligt ett av styrelsen för Ålands polismyndighet fastställt reglemente. I 1 § i polislagen (ÅFS 2013:87) för Åland stadgas om polisens uppgifter.

Polismyndigheten leds av polismästaren som har som stödfunktion staben. Verksamheten indelas i enheter. Landskapsalarmcentralen utgör en del av polismyndigheten. Enheterna leds av polisbefäl medan Landskapsalarmcentralen leds av alarmmästaren.

Polismyndighetens inriktningsmål för år 2019 är

- polisens närhet och tillgänglighet för ökad trygghet i samhället

- arbetet mot våld i nära relationer samt

- hög prioritet av bekämpning av narkotika.

Polisens verksamhet ska innefatta nära samarbete med myndigheter, samfund och invånare för att öka tryggheten i samhället samt för att förebygga och förhindra brott. Polisen ska vara tillgänglig i hela landskapet och närvaron i skärgården tryggas. Detta förverkligas genom bibehållande av tillräckliga personalresurser och genom god informationsbaserad planering av verksamheten. Polismyndigheten utvecklar metoder för tillgänglighet via nätet, såsom elektroniska tjänster samt ökad närvaro i sociala medier.

Våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem där mörkertalet kan vara betydande. Polisen deltar i samarbete och projekt i anknytning till temaområdet. Polisen vidareutvecklar sina metoder för bemötande av brottsoffer och vid brottsutredning i samarbete med andra myndigheter, särskilt de sociala myndigheterna och åklagaren. Polismyndigheten strävar till att utreda brott som begåtts i nära relationer effektivt och utan dröjsmål och deltar i utbildning för att upprätthålla god kompetensnivå.

Bekämpning av narkotika prioriteras högt och polisen ska arbeta effektivt för att minska tillgången till narkotika. Detta sker genom ingripande fältverksamhet samt effektiv utredning, där behövliga tvångsmedel används aktivt. Särskild vikt fästs vid förebyggande arbete som gäller ungdomar. Samarbetet med andra myndigheter stärks för att förhindra införsel till Åland. År 2017 påbörjades ett narkotikaprojekt i syfte att aktivt och målmedvetet bekämpa narkotikabrottslighet. Projektet avslutades våren 2018. Projektet gav ett gott resultat och arbetet med att effektivt bekämpa narkotikabrottslighet fortsätter även år 2019.

Polismyndigheten uppgör dessutom skilda verksamhetsplaner för varje enhet och Landskapsalarmcentralen.

82500 Ålands polismyndighet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Försäljningsintäkter	34 752	20 000		40 000
Avgiftsintäkter	400 702	410 000		383 000
Övr verksamh intäkt	25 076		130 000	
Summa Verksamhetens intäkter	**460 530**	**430 000**	**130 000**	**423 000**
Löner o arvoden	-4 379 075	-4 488 873	- 526 491	-5 104 393
Pensionskostnader	- 867 265	- 902 975	-18 821	- 938 000
Övr lönebikostnader	-72 193	-74 066	-8 687	-72 993
Summa Lönebikostnader	**- 939 458**	**- 977 041**	**-27 509**	**-1 010 992**
Personalersättningar	69 932	40 000		40 000
Summa Personalkostnader	**-5 248 601**	**-5 425 914**	**- 554 000**	**-6 075 385**
Köp av tjänster	- 538 614	- 476 710		- 487 710
Material förnödenh	- 201 236	- 198 554		- 216 450
Övr verksamh kostn	- 547 453	- 554 822		- 576 455
Summa Verksamhetens kostnader	**-6 535 904**	**-6 656 000**	**- 554 000**	**-7 356 000**
Övriga ink kap överf		0		
Summa Utgift ink o kap öv		**0**		
Summa Kostn ink o kap öv		**0**		
Summa Verksamhetsbidrag	**-6 075 373**	**-6 226 000**	**- 424 000**	**-6 933 000**
Summa Årsbidrag	**-6 075 373**	**-6 226 000**	**- 424 000**	**-6 933 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-6 075 373**	**-6 226 000**	**- 424 000**	**-6 933 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-6 075 373**	**-6 226 000**	**- 424 000**	**-6 933 000**

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 423.000 euro och ett anslag om 7.356.000 euro varav ca 411.000 euro avser internhyra.

Inkomster

För verksamheten beräknas sammanlagt 423.000 euro inflyta huvudsakligen i form av tillståndsavgifter för pass. I inkomsten ingår även Landskapsalarmcentralens inkomster för bl.a. larmkopplingar.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för polismyndighetens verksamhet under år 2019.

Med hänvisning till 6 § i LL om landskapets finansförvaltning (2012:69) föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster av kostnadsersättningar för praktikanter och ersättningar för deltagande i övriga samarbeten och projekt.

Fullmakt

Arbetet med planeringen av polishusets om- och tillbyggnad fortsätter. Byggstart kan tidigast ske i början av år 2019. I föreliggande budgetförslag anhålls på förhand om en fullmakt för de framtida kostnaderna för nybyggnationen av polishuset. Den under tidigare år uppgivna nivån på årskostnaden, 572.000 euro, som innefattade avskrivning, internränta enligt beräkningsgrunden för år 2015 samt skötselkostnad, har konstaterats vara för lågt satt. Under planeringsarbetets gång har det framkommit att de säkerhetskrav och specialutrymmen enligt polishuskonceptet samt krav enligt passivhusstandarden är betydligt mer kostsamma än vad som tidigare beräknats. Den ökade kostnaden beror även på att dagens sätt att beräkna internhyra skiljer sig från det sätt som använts vid den tidigare beräkningen. Preliminärt uppskattas kostnaden till ca 750.000 euro per år. En mer

korrekt uppfattning kan man få i slutet av år 2018 när anbuden inkommit men den slutliga nivån på årskostnaden kan beräknas först när det blivit känt hur mycket de totala byggnadskostnaderna uppgår till. Tidpunkten för ibruktagande beräknas vara tidigast under senare hälften av år 2020. Landskapets fastighetsverk har tagit beslut om att verksamheten vid Strandgatan 27 kommer att flyttas till utrymmen vid Elverksgatan under tiden för nybyggnationen då tillbyggnaden och renoveringen av gamla polishuset görs som en gemensam projektering. Verksamheten vid Strandgatan 23 samt Köpmansgatan 4, där tilläggsutrymmen hyrs, fortsätter som tidigare.

826 Ålands ombudsmannamyndighet

Ålands ombudsmannamyndighet har till uppgift att främja och trygga jämlikhet och förhindra diskriminering. Orsaker till diskriminering kan vara kön, könsidentitet, könsuttryck, sexuell läggning, funktionsnedsättning, ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse. Barnombudsmannen bevakar de åländska barnens intressen och ska vara med och påverka beslut kring allt som rör barns och ungdomars liv på Åland. Myndigheten har vidare till uppgift att främja och trygga jämlikhet i frågor som gäller rättigheter för klienter i socialvården och patienter i hälso- och sjukvården. Myndighetens uppdrag omfattar även rådgivning vad gäller konsumenters rättigheter.

Verksamheten regleras av följande lagar: landskapslagen (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet, landskapslagen (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män, landskapslagen (2014:33) om Ålands Ombudsmannamyndighet, landskapslag (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård, landskapslagen (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter, lag om konsumentrådgivning (FFS 800/2008) samt förordning om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller konsumentrådgivning (FFS 1180/2009).

All myndighetens verksamhet omfattar frågor med bäring på social hållbarhet som i utvecklings- och hållbarhetsagendan framförallt är uttryckt i de strategiska utvecklingsmålen 1 och 2.

Myndigheten arbetar framförallt genom personlig rådgivning riktad till enskilda individer, myndigheter och organisationer. Vad gäller konsumentfrågor omfattas även företag av rådgivningen. Myndigheten ska därutöver bedriva förebyggande informationsarbete, ingå dialog med olika aktörer och intressenter samt ta fram olika underlag och oberoende rapporter med analyser och rekommendationer vad gäller de rättighetsområden som berörs av myndighetens uppdragsområde. Diskrimineringsombudsmannen är tillsynsmyndighet i landskapet för jämställdhets- och diskrimineringsfrågor inom landskapets behörighet enligt lagstiftningens föreskrifter.

Tidigare har myndigheten inte prioriterat den del av verksamheten som berör proaktivt framtagande av kunskapsunderlag vad gäller rättighetsfrågor och icke-diskriminering. Myndigheten kommer att göra en tydligare satsning inom området. Det är ett viktigt bidrag dels vad gäller att Åland har åtagit sig att respektera och främja mänskliga rättigheter enligt de FN-konventioner som lagtinget ratificerat och dels vad gäller förverkligandet av Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda. Ombudsmannamyndigheten har en viktig roll att bevaka icke-diskriminering och medborgarnas mänskliga rättigheter och bör tillförsäkras tillräckliga resurser för att kunna genomföra sitt uppdrag. Det gäller både personella resurser vid myndigheten och ekonomiskt utrymme för nätverks- och kunskapsarbete samt att köpa tjänster i form av kartläggningar och undersökningar inom berörda områden.

Målsättningar för år 2019

- högkvalitativ service och rådgivning inom ansvarsområdet för varje ombudsman/tjänsteman vid Ålands ombudsmannamyndighet med målsättning att främja och trygga jämlikhet och stärka individens rättigheter

- ökad synlighet och kunskap om Ålands ombudsmannamyndighet och dess verksamhetsområden genom informations- och kommunikationsverksamhet och tätare kontakter med de som omfattas av myndighetens verksamhetsområden
- Ålands ombudsmannamyndighet fördjupar sin kunskap och kännedom kring sina verksamhetsområden och situationen på Åland. Syftet är att initiera dialog och diskussion för utveckling och uppdatering av lagstiftning inom landskapets behörighet (inklusive landskapslag om förhindrande av diskriminering 2005:66) för att tillgodose myndighetens målsättningar och den enskildes rättsskydd inom myndighetens verksamhetsområden samt
- Ålands ombudsmannamyndighet ska, utöver sin årliga verksamhetsberättelse, presentera minst en undersökning eller studie inom något av myndighetens verksamhetsområden.

82600 Ålands ombudsmannamyndighet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Försäljningsintäkter	46 251	46 000		46 000
Summa Verksamhetens intäkter	**46 251**	**46 000**		**46 000**
Löner o arvoden	- 130 555	- 122 253	-20 167	- 145 017
Pensionskostnader	-23 725	-22 250	-3 670	-26 393
Övr lönebikostnader	-2 150	-2 017	- 333	-2 074
Summa Lönebikostnader	**-25 875**	**-24 267**	**-4 003**	**-28 467**
Personalersättningar	2 960			
Summa Personalkostnader	**- 153 470**	**- 146 520**	**-24 170**	**- 173 484**
Köp av tjänster	-21 587	-25 680	-7 500	-38 330
Material förnödenh	-4 589	-3 950	-4 330	-3 790
Övr verksamh kostn	-21 348	-22 850		-25 396
Summa Verksamhetens kostnader	**- 200 993**	**- 199 000**	**-36 000**	**- 241 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**- 154 742**	**- 153 000**	**-36 000**	**- 195 000**
Summa Årsbidrag	**- 154 742**	**- 153 000**	**-36 000**	**- 195 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**- 154 742**	**- 153 000**	**-36 000**	**- 195 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**- 154 742**	**- 153 000**	**-36 000**	**- 195 000**

Budgetmotivering

Med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning föreslås ett nettoanslag om 195.000 euro.

Inkomster

Ålands ombudsmannamyndighet tilldelas en inkomst för statens ersättning av kostnaderna för konsumentrådgivningen i landskapet Åland om 46.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 241.000 euro. Anslaget avser täcka kostnader för Ålands ombudsmannamyndighets verksamhet.

827 Lotteriinspektionen

Lotteriinspektionen startade verksamheten den 1 mars 2017. Till grund för myndighetens verksamhet och uppdrag ligger landskapslag (2016:10) om lotteriinspektion. Myndighetens huvuduppgift är att ansvara för tillsynen av lotterier.

Vid sidan av tillsynsuppgifterna ska Lotteriinspektionen även följa den allmänna utvecklingen inom verksamhetsområden som regleras av lotterilagen, informera och ge anvisningar och råd gällande verksamhet som regleras av lotterilagen och relaterade författningar samt arbeta preventivt genom att ta initiativ till nödvändiga förbättringar inom dessa områden.

Myndighetens tillsyn sker främst av tillståndsinnehavare av penningspel genom att påvisa och kontrollera att regelefterlevnad föreligger mot landskapslag (1966:10) om lotterier. Tillståndsinnehavare har krav och redovisningsskyldighet att följa landskapslagen om lotterier och dessa redovisas till lotteriinspektionen. Lotteriinspektionen följer sedan upp redovisningar och åtgärder av tillståndsinnehavarna för att tillse att de vidtar tillräckliga åtgärder för att uppnå regelefterlevnad enligt gällande rätt och tillstånd. Redovisningar, revision och kontroller för verksamhetsår 2018 kommer att slutföras under första delen av år 2019.

82700 Lotteriinspektionen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Försäljningsintäkter		0		
Avgiftsintäkter	190 000	150 000		128 000
Summa Verksamhetens intäkter	**190 000**	**150 000**		**128 000**
Löner o arvoden	-46 433	-52 956	- 834	-53 986
Pensionskostnader	-8 451	-9 638	- 152	-16 500
Övr lönebikostnader	- 766	- 874	-14	-1 372
Summa Lönebikostnader	**-9 217**	**-10 512**	**- 166**	**-17 872**
Summa Personalkostnader	**-55 650**	**-63 467**	**-1 000**	**-71 858**
Köp av tjänster	-22 941	-67 090		-36 450
Material förnödenh	-15 720	-4 350		-7 750
Övr verksamh kostn	-5 967	-14 690		-11 942
Summa Verksamhetens kostnader	**- 100 277**	**- 149 597**	**-1 000**	**- 128 000**
Övriga ink kap överf		- 403		
Summa Utgift ink o kap öv		**- 403**		
Summa Kostn ink o kap öv		**- 403**		
Summa Verksamhetsbidrag	**89 723**	**0**	**-1 000**	**0**
Summa Årsbidrag	**89 723**	**0**	**-1 000**	**0**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**89 723**	**0**	**-1 000**	**0**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**89 723**	**0**	**-1 000**	**0**

Budgetmotivering

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69) 6 § föreslås ett nettoanslag.

Inkomster

Enligt landskapslag om lotterier (2016:11) ska den som anordnar penningspel betala landskapet för kostnaden. Lotteriinspektionen beslutar om avgifter som ska uppbäras för myndighetens verksamhet. Myndighetens avgifter för verksamhetsår 2019 föreslås uppgå till 128.000 euro så att full kostnadstäckning uppnås.

Utgifter

Föreslås anslag om 128.000 euro för Lotteriinspektionens verksamhet.

831 Upphandlingsinspektionen

Upphandlingsinspektionen är en myndighet som verkar i enlighet med LL (2017:81) om Upphandlingsinspektionen. Enligt skyldigheten som framgår av upphandlingsdirektivet 2014/24/EU har Upphandlingsinspektionen skapats i syfte att övervaka att reglerna för offentlig upphandling följs. Syftet med Upphandlingsinspektionen är att effektivt säkerställa korrekt och ändamålsenligt genomförande av upphandlingsreglerna. Upphandlingsinspektionen ska på begäran eller på eget initiativ meddela överträdelser till andra lämpliga myndigheter. Resultatet av övervakningen ska offentliggöras och vara till förfogande för kommissionen.

83100 Upphandlingsinspektionen, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Löner o arvoden		-58 235		-40 489
Pensionskostnader		-10 599		-7 369
Övr lönebikostnader		- 961		- 579
Summa Lönebikostnader		**-11 560**		**-7 948**
Summa Personalkostnader		**-69 794**		**-48 437**
Köp av tjänster				-28 400
Material förnödenh				-9 200
Övr verksamh kostn		-50 206		-6 963
Summa Verksamhetens kostnader		**- 120 000**		**-93 000**
Summa Verksamhetsbidrag		**- 120 000**		**-93 000**
Summa Årsbidrag		**- 120 000**		**-93 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat		**- 120 000**		**-93 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott		**- 120 000**		**-93 000**

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 93.000 euro.

Utgifter

Under momentet upptas anslag för personalkostnader och övriga verksamhetsrelaterade kostnader.

840 Ålands hälso- och sjukvård

Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS) har som uppgift att i enlighet med LL (2011:114) om hälso- och sjukvård handha den offentliga hälso- och sjukvården på Åland. ÅHS kan sköta sina uppgifter genom att producera vårdtjänster eller genom att köpa tjänster av andra producenter. ÅHS kan även sälja vårdtjänster så länge som myndighetens förutsättningar att fullfölja sina uppgifter tryggas.

Förutom de övergripande målsättningar som finns i regeringsprogrammet 2016 - 2019 utgår ÅHS:s verksamhet från den för myndigheten fastslagna verksamhetsidén och visionen. ÅHS ska erbjuda varje enskild patient hälso- och sjukvård av hög kvalitet med egna och/eller samverkande resurser samt i samarbete med övriga samhällsfunktioner. Visionen för verksamheten är att ÅHS ska framstå som en förebild genom vårdkvalitet, patientbemötande och en för samhället god totalekonomi samt som en arbetsplats där personalen känner sig motiverad för sina uppgifter. Då ekonomiska begränsningar gör det nödvändigt att prioritera ska människovärdesprincipen, behovs- och solidaritetsprincipen och kostnadseffektivitetsprincipen beaktas samt de av landskapsregeringen fastställda prioriteringsgrupperna.

Myndigheten uttalar för verksamhetsår 2019 tre fokusområden

1) en hög vårdkvalitet och ett bra patientbemötande

2) en motiverad och kompetent personal samt

3) en hållbar kostnadsutveckling.

Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland innehåller sju utvecklingsmål. ÅHS behöver aktivt arbeta för att förankra dessa i det dagliga arbetet.

ÅHS ledning har granskat verksamheten, jämfört verksamhetsstatistik med motsvarande i Finland och Sverige och fört en dialog med klinik- och enhetschefer. Ambitionen är att inleda ett långsiktigt effektiviseringsarbete för att stävja kostnadsutvecklingen och på ett hållbart sätt kunna garantera god vårdkvalitet och tillgänglighet. Det är av största vikt att hela organisationen ges möjlighet att delta i ett utvecklingsarbete för att en effektivisering och modernisering av verksamheten ska lyckas.

84000 Ålands hälso- och sjukvård, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Försäljningsintäkter	4 474 733	4 385 000		4 238 000
Avgiftsintäkter	3 251 117	3 350 000		2 925 000
Erhållna bidrag		90 000		90 000
Övr verksamh intäkt	287 303	287 000		287 000
Summa Verksamhetens intäkter	**8 013 153**	**8 112 000**		**7 540 000**
Löner o arvoden	-43 560 778	-43 904 500	- 706 875	-45 113 678
Pensionskostnader	-7 581 455	-7 992 000	- 128 372	-8 210 689
Övr lönebikostnader	- 648 841	- 724 500	-11 753	- 645 126
Summa Lönebikostnader	**-8 230 296**	**-8 716 500**	**- 140 125**	**-8 855 815**
Personalersättningar	756 178	1 002 000		821 220
Summa Personalkostnader	**-51 518 972**	**-51 636 000**	**- 847 000**	**-53 148 273**
Köp av tjänster	-20 785 325	-19 892 400		-20 488 400
Material förnödenh	-9 820 241	-8 699 800		-8 759 800
Övr verksamh kostn	-1 076 956	-7 166 800		-7 416 527
Summa Verksamhetens kostnader	**-83 201 493**	**-87 395 000**	**- 847 000**	**-89 813 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-75 188 340**	**-79 283 000**	**- 847 000**	**-82 273 000**
Ränteintäkter	18 094	10 000		10 000
Övr finansiella int	103 481	25 000		25 000
Räntekostnader	- 178	-1 000		-1 000
Övr finansiella kost	-17 016	-6 000		-6 000
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**104 381**	**28 000**		**28 000**
Summa Årsbidrag	**-75 083 960**	**-79 255 000**	**- 847 000**	**-82 245 000**
Avskrivn enl plan	-3 838 384	-2 000 000		-1 800 000
Avskrivn engångs	0			
Summa Av- och nedskrivningar	**-3 838 384**	**-2 000 000**		**-1 800 000**
Extraordinära intäkt	16 283			
Summa Extraordinära poster	**16 283**			
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-78 906 061**	**-81 255 000**	**- 847 000**	**-84 045 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-78 906 061**	**-81 255 000**	**- 847 000**	**-84 045 000**

Budgetmotivering

Föreslås intäkter om 7.575.000 euro och ett anslag om 91.620.000 euro inklusive internhyra om ca 6.582.000 euro.

Inkomster

Patientavgifterna och högkostnadsskydden justerades fr.o.m. 1.1.2017 vilket klart syns i att intäktsnivån mellan bokslut åren 2016 och 2017 steg med dryga 9%. Intäkterna har i budgetförslaget för år 2019 höjts med 100.000 euro för att svara mot bokslut år 2017 och prognos år 2018.

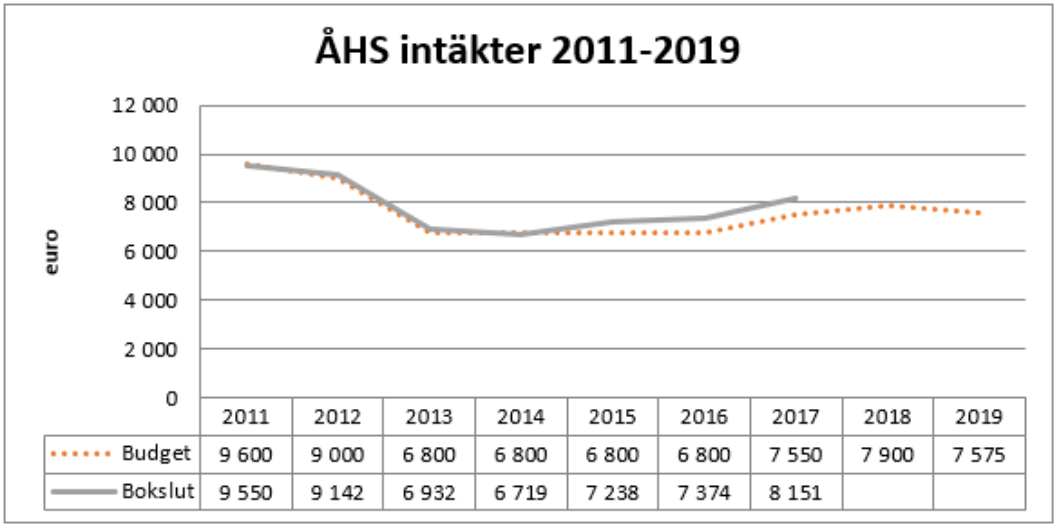

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Budget	9 600	9 000	6 800	6 800	6 800	6 800	7 550	7 900	7 575
Bokslut	9 550	9 142	6 932	6 719	7 238	7 374	8 151		

Den kommunala ersättningen (s.k. Gullåsenavgift) för vård vid geriatriska kliniken upphörde 31.12.2012 i enlighet med LL om hälso- och sjukvård. Ersättningen uppgick till 2,6 milj år 2012.

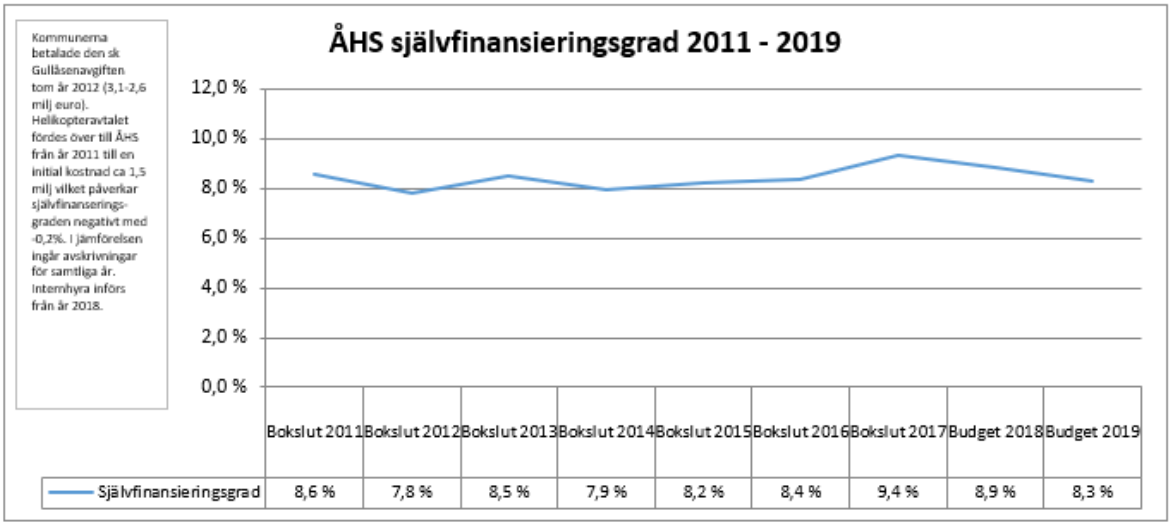

	Bokslut 2011	Bokslut 2012	Bokslut 2013	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Bokslut 2017	Budget 2018	Budget 2019
Självfinansieringsgrad	8,6 %	7,8 %	8,5 %	7,9 %	8,2 %	8,4 %	9,4 %	8,9 %	8,3 %

Utgifter

Anslaget omfattar ÅHS verksamhet inklusive köp av externa tjänster.

Den budgeterade nivån för vård utanför Åland år 2019 utgår ifrån de senaste årens bokslut vilka varierat mellan 8,9-9,1 milj. euro. Det är även beaktat att satsningar på t.ex. egen MRT kommer att ses fullt ut först under år 2019.

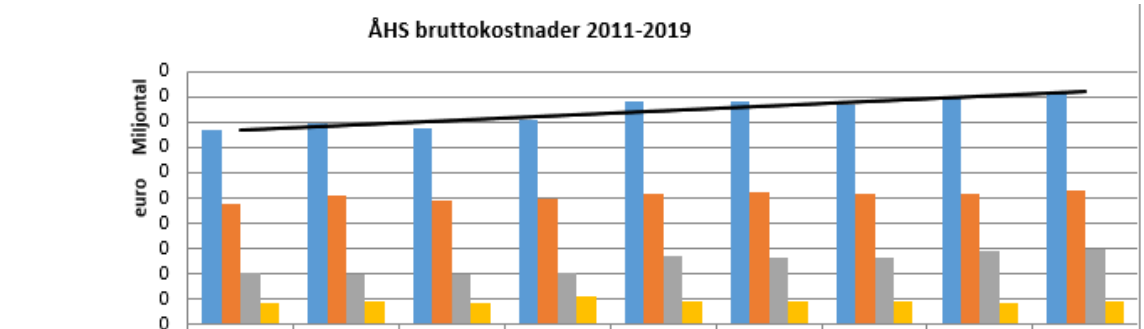

	Bokslut 2011	Bokslut 2012	Bokslut 2013	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Bokslut 2017	Budget 2018	Budget 2019
Kostnader totalt	76 950	79 801	77 664	80 805	88 052	88 140	87 057	89 155	91 620
Personalkostnad	47 502	50 755	49 268	49 467	51 740	52 550	51 519	51 519	53 148
Övr driftkostnader	20 696	19 986	19 695	20 437	27 314	26 448	26 422	29 196	29 472
Vård utanför Åland	8 752	9 060	8 701	10 901	8 998	9 142	9 116	8 440	9 000

Fr.o.m. år 2015 ingår avskrivningar i kostnaderna. I bokslutet 2015 ingår driftreservering om 1 milj. euro samt avskrivningar om 4,1 milj. euro. Fr.o.m. år 2018 ingår internhyra till Fastighetsverket. I budget 2018: 6,26 milj. euro och budget 2019: 6,58 milj. euro.

Långsiktig planering och effektivisering av verksamheten

I den långsiktiga planeringen gällande organisationens ekonomi och kostnadsutveckling ingår uppgörandet och fastställandet av en utvecklingsplan. Utvecklingsplanens förväntade ekonomiska konsekvenser ska klart synas i följande års budgetplanering inom organisationen. Utgångspunkten för den ekonomiska kalkylen är en årlig kostnadsökning på 2% och ett årligt effektiviseringskrav på 1,5%.

Ett uttalat behov av utveckling, modernisering och effektivisering inom organisationen finns. En utvecklingsplan som utgår från vissa redan i dagsläget identifierade utvecklingsbehov görs upp och fastställs av ÅHS styrelse under december 2018.

Följande utvecklingsområden har identifierats

1. Förändring av organisationsstruktur och organisationskultur

- organisationsstrukturen behöver förenklas och förtydligas för att underlätta och förbättra styrningen av organisationen

- reglementet som ÅHS styrdokument behöver anpassas till den förnyade organisationsstrukturen

- uppgörandet av en övergripande vision och strategi för organisationen som är förankrad på alla organisationsnivåer

- bättre, kontinuerlig dialog mellan ledning och personal

- arbeta för en organisationskultur som enar med en gemensam riktning och gemensamma målsättningar samt

- ett ökat samarbete mellan kliniker/enheter, samanvändning av resurser.

2. Kartläggning och granskning av ÅHS tjänsteutbud

- aktiv benchmarking med både Sverige och Finland samt

- granskning av köpta vårdtjänster.

3. Ökat arbetsvälbefinnande

- satsningar på ökad delaktighet för personalen och möjlighet att påverka sitt arbete

- förbättrad informationsgång

- ledarskapsutveckling

- hållbar personalpolitik, förenhetligad policy

- avlöningssystem som ger incitament för vidareutbildning, specialiseringsutbildning bidrar till högre vårdkvalitet samt

- utökning av arbetarskyddsfullmäktiges tidsanvändning.

4. Utveckling av vårdprocesser

- förenklade och förenhetligade processbeskrivningar

- ibruktagning av vårdtyngdsmätning, optimering av personalresursen samt

- koordinering av vikarieanvändning.

5. Kartläggning/modernisering av stödfunktioner

- förenklade processer inom ekonomistyrning och ekonomiuppföljning

- slutförd städdimensionering

- digitalisering av tjänster, ökat systemstöd samt

- aktiv användning av upphandlingsringar.

Verksamhetsförändringar år 2019

Den grundläggande tanken i all verksamhetsförändring behöver vara ett utökat fokus på klinik- och enhetsöverskridande arbete. En utökad samanvändning av resurser i syfte att förbättra patientvården.

Organisationsstrukturen förnyas i syfte att förenkla beslutsgången och underlätta ledningen av organisationen. Reglementet uppdateras.

Administrativa processer som registrering och diarieföring behöver uppdateras. ÅHS:s webbsida förnyas för att uppfylla tillgänglighetskraven. Ett nytt löne- och personaladministrativt system tas i bruk under år 2019. ÅHS fastslagna hållbarhetsstrategi implementeras i organisationen.

Som ett övergripande behov av satsning har kunskapslyft och ett kliniskt träningscentrum lyfts. ÅHS utsatta geografiska läge förutsätter en större och bredare beredskap i jämförelse med lika stora enheter på fastlandet. Det krävs en bred medicinsk kompetens och beredskap för omhändertagande av alla akuta situationer, även mycket lågfrekventa. För att möta upp detta behov utreds möjligheterna till ett kliniskt träningscentrum under år 2019.

En klar och rättvis policy för personalens fortbildning görs upp för att garantera att verksamheten även på längre sikt har den rätta kompetensnivån. En specifik satsning gällande sjukskötares vidareutbildning till expertsjukskötare görs.

Läkarbemanningen förstärks för att bemöta behovet inom akutkliniken, medicinkliniken och primärvårdskliniken.

I smittförebyggande syfte, för vilket det finns evidens i form av erfarenheter i omvärlden, ska missbrukare och deras kontakter fortsatt erbjudas avgiftsfritt och anonymt sprut- och kanylbyte och den verksamheten övertas av ÅHS efter att ha fungerat i projektform under år 2018.

För primärvården görs en långsiktig plan upp gällande speciellt det framtida behovet av förebyggande vård, speciellt inom området stöd för barn- och unga men även inom området för minnesproblematik.

Bemanningen inom den prehospitala akutsjukvården stärks. De prehospitala landtransporterna i skärgården ordnas och tryggas.

I enlighet med landskapsregeringens tandvårdsprogram förstärks tandläkarbemanningen.

Processer granskas och processbeskrivningar görs upp för att förtydliga och förenkla arbetet och att garantera en likabehandling av patienter. Digitalisering av tjänster utvärderas och tas i bruk. Ett nytt system för varuförsörjningen tas i bruk. e-Avrop används för all upphandling, även upphandling under EU:s tröskelvärde.

Inom psykiatrin har ett projekt startats under år 2018 i syfte att kartlägga verksamhet och verksamhetsutrymmen. Projektets syfte är att ta fram en ny verksamhetsmodell för den psykiatriska vården på Åland.

Arbetet kring upphandlingen av företagshälsovård fortsätter med målsättningen att ÅHS inleder samarbete kring företagshälsovårdstjänster med extern företagshälsovårdsproducent under år 2019.

IT-enheten kommer under år 2019 att ha som sitt största fokusområde upphandlingen av ett nytt vårdinformationssystem (VIS). Upphandlingen av nytt VIS sker i samarbete med Åda Ab. Utöver detta införs även ett ledningssystem för informationssäkerhet. Arbetet utgående ifrån samordningsplanen fortsätter.

Städdimensioneringen slutförs och resultatet utvärderas och verkställs.

Arbetsfördelningen mellan ÅHS tekniska enhets och fastighetsverkets ansvarsområde förtydligas. Samarbetet utökas.

848 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Myndighetens uppgifter och organisation har fastställts i landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM). Verksamheten styrs förutom av lagstiftning, av budget och verksamhets- och resultatplanen som antas av landskapsregeringen.

ÅMHM har en viktig uppgift inom landskapet för att stöda uppnåendet av flera av de mål som sätts i utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland. Särskilt i arbetet med de långsiktiga målen 1, 2, 3, 4 och 5 är ÅMHM:s insats viktig. Genom att bedriva tillsyn, utfärda tillstånd, utföra prövningar, bedriva provtagning, utföra analyser, delta i beredskapsarbete, tillhandahålla information och kunskap, verkar ÅMHM för att de mål som sätts upp genom lagstiftning och regelverk kan uppfyllas. Därigenom och genom att ständigt utveckla sin verksamhet verkar myndigheten för att uppfylla sin vision om "En modern och effektiv myndighet för ett levande örike med en ren och trygg livsmiljö" vilket är en del av den gemensamma visionen för Åland "Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar".

Laboratoriet är en viktig del av den förebyggande hälso- och miljövården samt krisberedskapen när det gäller livsmedels- och vattenburen smitta och radioaktivt nedfall. Laboratoriet sköter på uppdrag av Ålands landskapsregerings miljöbyrå provtagning och analys enligt det vattenövervakningsprogram som krävs enligt EU:s vattendirektiv för uppföljning av vattenmiljön. Laboratoriet är därutöver en stödfunktion för företag, myndigheter och privatpersoner med ackrediterade fysikalisk-kemiska, mikrobiologiska och biologiska analyser av livsmedel, vatten, jord och djursjukdomar.

84810 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Försäljningsintäkter	243 222	294 000		278 000
Avgiftsintäkter	311 323	393 000		369 000
Övr verksamh intäkt	3 500			
Summa Verksamhetens intäkter	**558 045**	**687 000**		**647 000**
Löner o arvoden	-1 287 165	-1 414 559	-73 425	-1 485 239
Pensionskostnader	- 233 689	- 257 450	-13 363	- 270 313
Övr lönebikostnader	-21 123	-23 340	-1 212	-21 239
Summa Lönebikostnader	**- 254 812**	**- 280 790**	**-14 575**	**- 291 552**
Personalersättningar	21 071			
Summa Personalkostnader	**-1 520 906**	**-1 695 349**	**-88 000**	**-1 776 791**
Köp av tjänster	- 123 854	- 140 451		- 155 050
Material förnödenh	-93 526	- 159 050		- 104 250
Övr verksamh kostn	- 122 588	- 123 150		- 125 909
Summa Verksamhetens kostnader	**-1 860 873**	**-2 118 000**	**-88 000**	**-2 162 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-1 302 828**	**-1 431 000**	**-88 000**	**-1 515 000**
Övr finansiella int	- 190			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**- 190**			
Summa Årsbidrag	**-1 303 018**	**-1 431 000**	**-88 000**	**-1 515 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-1 303 018**	**-1 431 000**	**-88 000**	**-1 515 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-1 303 018**	**-1 431 000**	**-88 000**	**-1 515 000**

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 647.000 euro och ett anslag om 2.162.000 euro.

Inkomster

Den totala effekten av det nya taxesystemet med inspektionsavgifter i stället för årsavgifter som stegvis tagits i bruk åren 2017 och 2018 är ännu inte helt utvärderad. Intäkterna för den schemalagda tillsynen sjunker jämfört med budget för år 2018. Intäkterna för tillstånd och ansökningar borde öka jämfört med 2017 års nivå, men detta är beroende på antalet inkomna ansökningar. Intäkterna från veterinärverksamheten har fortsatt sjunka och prognosen för år 2019 är lägre än budget år 2018.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för myndighetens verksamhet. Budgeten är satt med tanke på att ÅMHM ska klara av att utföra sina lagstadgade uppgifter samt att kunna utföra en ändamålsenlig tillsyn av alla de objekt som myndigheten har tillsyn över. Man har under de senaste åren hunnit med den schemalagda tillsynen i tillsynsplanen. Med tanke på att de långsiktiga mål 1-5 som beskrivs i utvecklings- och hållbarhetsagendan ska kunna uppnås är det viktigt att myndigheten har möjlighet att utföra den proaktiva tillsyn som behövs för att minimera riskerna för större avvikelser, tillbud och olyckor.

Omorganiseringen av miljötillsynen förväntas under året visa på en förbättrad styrning och en bättre kommunikation inom sakområdet. Under året avses utredas möjliga samarbeten med den privata sektorn gällande veterinärverksamheten. Tillsynen inom socialvården och hälso- och sjukvården vidareutvecklas i proaktiv riktning.

Den nya landskapslagen (2018:31) och landskapsförordningen (2018:33) om miljökonsekvensbedömning och miljöbedömning (MKB), vilka trädde i kraft den 1 september 2018, medför nya uppgifter för ÅMHM. Eftersom arbetsbelastningen är helt och hållet beroende av antalet

MKB:n (0-5 per år) är det svårt att uppskatta behovet av tilläggsresurser, så landskapsregeringen återkommer vid behov i tilläggsbudget.

I anslaget ingår 20.000 euro för införskaffande av utrustning som är av sällanköpskaraktär.

84820 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Försäljningsintäkter	369 428	385 000		382 000
Summa Verksamhetens intäkter	**369 428**	**385 000**		**382 000**
Löner o arvoden	- 408 326	- 407 719	-20 859	- 425 561
Pensionskostnader	-74 315	-74 205	-3 796	-77 452
Övr lönebikostnader	-6 737	-6 727	- 344	-6 086
Summa Lönebikostnader	**-81 053**	**-80 932**	**-4 141**	**-83 538**
Personalersättningar	12 084			
Summa Personalkostnader	**- 477 295**	**- 488 651**	**-25 000**	**- 509 099**
Köp av tjänster	- 130 520	- 129 139		- 133 001
Material förnödenh	-63 548	- 126 900		-72 190
Övr verksamh kostn	- 115 487	- 110 310		- 115 710
Summa Verksamhetens kostnader	**- 786 851**	**- 855 000**	**-25 000**	**- 830 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**- 417 423**	**- 470 000**	**-25 000**	**- 448 000**
Räntekostnader	-3			
Övr finansiella kost	-29			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**-32**			
Summa Årsbidrag	**- 417 455**	**- 470 000**	**-25 000**	**- 448 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**- 417 455**	**- 470 000**	**-25 000**	**- 448 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**- 417 455**	**- 470 000**	**-25 000**	**- 448 000**

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 382.000 euro och kostnader om 830.000 euro varav ingår internhyra om ca 115.000 euro.

Inkomster

Miljöbyråns ersättning för det stora vattenövervakningsprogrammet blir oförändrat 208.000 euro. Undersökningen av näringshalten i diken i högt belastade områden ersätts med 15.000 euro. Företag och andra privata kunder står för den största delen av de övriga inkomsterna.

Utgifter

Föreslås anslag om 830.000 euro för laboratorieverksamhet. Laboratoriet bidrar med sin dagliga verksamhet till att uppfylla hållbarhetsmålen nr 1, 3, 4 och 5.

850 Högskolan på Åland

Högskolan på Åland bedriver yrkesinriktad utbildning på bachelornivå, fortbildning och tillämpad forskning inom de områden som efterfrågas av det åländska arbetslivet och samhället. Hållbarhet, digitalisering, internationalisering, innovation och entreprenörskap ska prägla verksamheten i högskolan.

Högskolans verksamhet ska bidra till kunskap och strukturer för samverkan som gynnar en hållbar samhällsutveckling och tillväxt på Åland. Högskolan ska erbjuda utbildning, examen och kunskap inom områden som i första hand är attraktiva för studerande. De utexaminerade är efterfrågade på den åländska arbetsmarknaden och även utanför landskapet. Antalet nybörjarplatser för examensinriktad utbildning uppgår i medeltal till 140 platser per år.

Studiegången ska vara flexibel och tillgänglig via öppna lärresurser. Högskolan ska lyhört tillgodose studerandes särskilda behov i samband med utformandet av tillfälliga utbildningsarrangemang och utbildningsinsatser. Undervisningen ska möjliggöra för studerande att avlägga sin examen inom målsatt tid. Studerandes förutsättningar att genomföra studie- eller arbetspraktikperioder utomlands ska förbättras inom samtliga program.

Högskolan ska stärka den tillämpade utvecklings- och forskningsverksamheten. Målet är att det ska råda ett nära samband mellan utbildning och utvecklingsverksamhet/tillämpad forskning för att garantera aktualitet i undervisningen. Den tillämpade forsknings- och utvecklingsverksamheten bidrar till personalens kompetensutveckling och sporrar till vidareutbildning i enlighet med fastställda principer.

Mål under avtalsperioden

- högskolan ska samverka nationellt och internationellt med andra högskolor samt med näringslivet och arbetslivet för att både skapa meningsfull undervisning och meningsfulla undervisnings- och forskningsmiljöer för de studerande
- högskolan ska förnya sitt utbildningsutbud, - innehåll, sina undervisningsmetoder och lärmiljöer kontinuerligt
- engelskspråkiga kurser/moduler ska utvecklas för att möjliggöra ett internationellt studerandeutbyte
- högskolans forsknings- och utvecklingsprojekt ska så långt det är möjligt integreras i undervisningen och involvera de studerande
- personalen ska fortbilda sig kontinuerligt för att bedriva en modern undervisning och tillgodose högskolans kompetensbehov samt
- högskolan ska bidra till att stärka existerande industri- och tjänstekluster samt inspirera till skapandet av nya företag och tjänster genom sin undervisning, utvecklingsverksamhet och tillämpade forskning.

Mål för år 2019

- utreda möjligheterna att skapa ett koncentrerat campus
- högskolan utgör en resultatenhet under år 2019
- strukturera och konkretisera samarbetsformer för sjöfartsutbildningarna vid Aboa Mare och Högskolan på Åland
- planering av masterutbildning vid två utbildningsprogram
- högskolans forskningsnämnd utökas med representanter för de kreativa näringarna samt

- ett ökat samarbete med kulturbyrån för att stödja digitala innovationer och interaktivitet i t.ex. besöksobjekten.

Investeringsmål

- uppgradering och nyanskaffning av simulatorer för sjöfartsutbildningarna samt
- nya laboratoriebänkar till automationslaboratoriet, dator, visuell utrustning, AR/VR/AI samt reparation och/eller byte av vissa detaljer.

85000 Högskolan på Åland

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Försäljningsintäkter	11 521	3 500		
Avgiftsintäkter	513 651	305 000		305 000
Erhållna bidrag	203 790	281 162		35 000
Övr verksamh intäkt	49 884	28 000		20 000
Summa Verksamhetens intäkter	**778 845**	**617 662**		**360 000**
Löner o arvoden	-4 251 587	-4 301 004	-89 278	-4 489 249
Pensionskostnader	- 764 018	- 782 783	-16 249	- 817 043
Övr lönebikostnader	-69 487	-70 967	-1 473	-64 196
Summa Lönebikostnader	**- 833 505**	**- 853 749**	**-17 722**	**- 881 240**
Personalersättningar	54 055			
Summa Personalkostnader	**-5 031 036**	**-5 154 753**	**- 107 000**	**-5 370 489**
Köp av tjänster	-1 280 933	-1 680 308		-1 483 497
Material förnödenh	- 831 038	- 529 737		- 594 300
Övr verksamh kostn	-2 058 464	-2 386 864	150 000	-2 067 714
Summa Verksamhetens kostnader	**-9 201 471**	**-9 751 662**	**43 000**	**-9 516 000**
Övr ink o kap överf	43 841	35 000		15 000
Summa Intäkt ink o kap	**43 841**	**35 000**		**15 000**
Summa Intäkt ink o kap öv	**43 841**	**35 000**		**15 000**
Undervisn kultur idr	-25 894	-40 000		-25 000
Soc hälsovård utksk	-50 285	-70 000		-65 000
Summa Utgift ink o kap öv	**-76 179**	**- 110 000**		**-90 000**
Summa Kostn ink o kap öv	**-76 179**	**- 110 000**		**-90 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-8 454 964**	**-9 209 000**	**43 000**	**-9 231 000**
Ränteintäkter	-9			
Räntekostnader	- 483			
Övr finansiella kost	- 696			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**-1 189**			
Summa Årsbidrag	**-8 456 153**	**-9 209 000**	**43 000**	**-9 231 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-8 456 153**	**-9 209 000**	**43 000**	**-9 231 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-8 456 153**	**-9 209 000**	**43 000**	**-9 231 000**

Budgetmotivering

Under momentet föreslås, med hänvisning till 6 § Finansförvaltningslagen (2012:69), ett nettoanslag om 9.231.000 euro vari ingår en internhyra om ca 1.930.000 euro.

Utgifter

Högskolan på Åland kommer under år 2019 utgöra en resultatenhet, vilket skapar möjligheter att jämföra och värdera utbildningsverksamheten mot andra utbildningsanordnare.

Landskapsregeringen utreder hur en bolagisering av Högskolan på Åland genomförs. På basis av denna utredning kommer landskapsregeringen att ta ställning till Högskolan på Ålands framtida organisationsform och den fortsatta processen.

Högskolan utreder möjligheterna att skapa ett koncentrerat campus för att kunna realisera meningsfulla undervisnings- och forskningsmiljöer för de studerande och för de forskare som vistas vid högskolan. Ett kompetenscentrum som stärker högskolan samt även i övrigt stärker kunskapsindustrin på Åland.

Högskolans förväntade roll som ledande aktör inom skapandet av ett forskningsråd på Åland utvecklas aktivt. Ett första steg är att utvidga högskolans forskningsnämnd till att innefatta representanter även för de kreativa näringarna. Ett ökat samarbete med kulturbyrån, bland annat genom att samarbeta kring ett bredare spektrum av forskningsprojekt och genom att utveckla högskolans kompetenser inom bland annat användandet av AR och VR utrustning för att stödja digitala innovationer och interaktivitet i t.ex. besöksmål.

Under år 2019 genomförs planering av masterutbildning vid två utbildningsprogram.

Ett ettårigt projekt som finansieras tillsammans med Aboa Mare strukturerar upp och konkretiserar samarbetsformer för sjöfartsutbildningarna vid Aboa Mare och Högskolan på Åland.

851 Ålands folkhögskola

Ålands folkhögskola bedriver sin verksamhet med stöd av LL (1999:53) om Ålands folkhögskola och därutöver har skolans övergripande mål formulerats i ett reglemente fastställt av landskapsregeringen.

Verksamhetens syfte är att

- erbjuda en miljö för allsidigt lärande såväl intellektuellt, emotionellt som socialt
- göra det möjligt för studerande att påverka sin egen livssituation och skapa engagemang för att delta i samhällsutvecklingen,
- främja de studerandes studieintresse och eget skapande samt att öka deras delaktighet i kulturlivet
- ge de studerande insikter i och förståelse för den åländska självstyrelsen, demilitariseringen, historien och kulturen samt att främja internationell förståelse och fredsvilja samt
- ge de studerande kunskaper och erfarenheter som stärker dem inför kommande fortsatta studier för examina och yrken.

De långsiktiga målsättningarna är att

- utveckla kortkurser inom friluftsliv, friskvård och hälsa
- erbjuda fler deltidsutbildningar inom skolans undervisningsområden samt
- samarbeta med andra skolor i Norden och på Åland

Mål för år 2019

- erbjuda nya kurser inom friluftsliv, friskvård och hälsa för studerande på NYAlinjen och på de specialiserade linjerna
- revidera skolans krisplan
- fortsätta utveckla kurser inom undervisning i språk samt
- utveckla den specialiserade linjen Vildmark & foto.

85100 Ålands folkhögskola, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Försäljningsintäkter	18 976	20 200		16 200
Avgiftsintäkter	39 913	32 600	2 000	30 800
Övr verksamh intäkt	68 999	26 200		22 000
Summa Verksamhetens intäkter	**127 888**	**79 000**	**2 000**	**69 000**
Löner o arvoden	- 563 603	- 592 765	-32 958	- 638 616
Pensionskostnader	- 102 494	- 107 883	-5 998	- 116 228
Övr lönebikostnader	-9 282	-9 781	- 544	-9 132
Summa Lönebikostnader	**- 111 776**	**- 117 664**	**-6 542**	**- 125 360**
Personalersättningar	1 326			
Summa Personalkostnader	**- 674 052**	**- 710 429**	**-39 500**	**- 763 976**
Köp av tjänster	- 104 514	- 113 171	-3 000	- 106 424
Material förnödenh	-67 353	-61 900	-1 000	-60 620
Övr verksamh kostn	- 655 839	- 423 500	- 500	- 423 980
Summa Verksamhetens kostnader	**-1 501 758**	**-1 309 000**	**-44 000**	**-1 355 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-1 373 870**	**-1 230 000**	**-42 000**	**-1 286 000**
Summa Årsbidrag	**-1 373 870**	**-1 230 000**	**-42 000**	**-1 286 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-1 373 870**	**-1 230 000**	**-42 000**	**-1 286 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-1 373 870**	**-1 230 000**	**-42 000**	**-1 286 000**

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 69.000 euro och ett anslag om 943.000 euro samt internhyra om 412.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör i huvudsak från kurs- och internatavgifter samt kosthållet. 53.000 euro beräknas för vinterkurs och övrig fortlöpande verksamhet samt 16.000 euro för sommar- och kortkursverksamheten.

Utgifter

Anslaget avser personalkostnader, köp av tjänster, material, förnödenheter och varor samt övriga verksamhetskostnader.

852 Ålands musikinstitut

Ålands musikinstitut bedriver sin verksamhet med stöd av LL (1995:80, ändrad 1997/53) om Ålands musikinstitut samt reglemente och läroplan fastställda av landskapsregeringen.

Antalet sökande till läsåret 2018 - 2019 var 116 fördelat på 22 till dans (19 flickor, 3 pojkar) och 94 till musik (41 flickor, 53 pojkar). Till musik- och danslekskolan anmäldes 36 fördelat på musiklekskola 11 (5 flickor och 6 pojkar) och danslekskola 25 (21 flickor och 4 pojkar).

Elevantalet för läsåret 2018 - 2019 är planerat till 288 fördelat enligt följande; Musikskola och institut 189 elever och dans 99 elever. Musiklekskola 19 och danslekskola 45. Musikeleverna fördelar sig mellan 19 instrumentlinjer och danseleverna studerar klassisk balett eller modern dans.

Mål för år 2019

- utveckla värdegrunden som en del av arbetarskyddet
- fortsätta utveckla det pedagogiska och tekniska innehållet i distansundervisningen

- arrangera mästarkurser med bl.a folkmusik, musikal och streetdance
- ta i bruk programvaror för att förbättra kontakterna och informationsutbytet mellan hem och skola samt mellan lärare, elever och föräldrar samt
- implementera den nya läroplanen från och med 1.8.2019. Implementeringen bereds av kollegiet under vårterminen 2019 i form av seminarier och grupparbeten.

Långsiktiga mål

- jämna ut obalansen i olika ämnen ur ett genusperspektiv. Insatser riktas mot ämnen som kräver särskild uppmärksamhet, så som dans, slagverk, flöjt och sång
- institutets verksamhet riktar sig i dag till barn och unga i åldrarna 3 år till ca 25 år. Skolan jobbar kontinuerligt med att utveckla pedagogiken för att anpassa densamma till de krav som ställs på en modern skola samt
- arbeta för att optimera institutets utrymmen, där även tillgänglighetsaspekter behöver beaktas.

85200 Ålands musikinstitut, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Avgiftsintäkter	114 009	135 000		135 000
Övr verksamh intäkt	13 167			
Summa Verksamhetens intäkter	**127 176**	**135 000**		**135 000**
Löner o arvoden	- 717 320	- 726 003	-32 541	- 756 270
Pensionskostnader	- 129 967	- 132 133	-5 922	- 137 641
Övr lönebikostnader	-11 777	-11 979	- 537	-10 815
Summa Lönebikostnader	**- 141 744**	**- 144 112**	**-6 459**	**- 148 456**
Personalersättningar	16 207			
Summa Personalkostnader	**- 842 857**	**- 870 115**	**-39 000**	**- 904 726**
Köp av tjänster	-57 507	-57 185		-92 200
Material förnödenh	-39 198	-28 600		-37 800
Övr verksamh kostn	- 199 164	- 197 000		- 211 274
Summa Verksamhetens kostnader	**-1 138 726**	**-1 152 900**	**-39 000**	**-1 246 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-1 011 550**	**-1 017 900**	**-39 000**	**-1 111 000**
Räntekostnader	-9	-50		
Övr finansiella kost	-45	-50		
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**-54**	**- 100**		
Summa Årsbidrag	**-1 011 604**	**-1 018 000**	**-39 000**	**-1 111 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-1 011 604**	**-1 018 000**	**-39 000**	**-1 111 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-1 011 604**	**-1 018 000**	**-39 000**	**-1 111 000**

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 135.000 euro och ett anslag om 1.109.000 euro samt internhyra om ca 137.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser terminsavgifter för studerande.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för skolans personal och drift samt instrument.

855 Ålands gymnasium

Ålands gymnasium har i uppgift att erbjuda allmänbildande gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning som leder till gymnasieexamen med angiven studie- eller yrkesinriktning. Utbildningen ordnas vid skolorna Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium. För sjöfartsutbildningen på gymnasienivå finns ett samarbetsavtal mellan Ålands gymnasium och Högskolan på Åland. Ålands gymnasium ansvarar för antagning och examination av de studerande vid sjöfartsprogrammet.

För myndigheten innebär centraliseringen av bespisningsfunktionerna att en ombyggnad till ett centralkök färdigställs i början av år 2019. Initialt under år 2019 kommer utgifterna att öka då behovet av ny utrustning är stort. Investeringar i utrustning är beräknat till ca 400.000 euro. Detta kan förverkligas dels genom det investeringsanslag som föreslås under moment 985500 för år 2019, dels genom att flytta över delar av det investeringsanslag som budgeterades år 2018 men som på grund av förlängd byggtid inte kommer att användas under budgetåret 2018.

De budgetramar med sparkrav om totalt ca 1.250.000 euro som gavs för åren 2016-2019 har nu genom uppgörandet av 2019-års budget fullföljts.

Långsiktiga mål:

- minst 85 % av alla antagna studerande dimitteras med examen inom 3 år.
- fortsatt arbete med implementering av nya läroplaner, digitalisering, utveckling av specialpedagogik, svenska som andra språk samt övriga anpassningar då utbildningssystem i riket utvecklas och förändras
- kursverksamheten utvecklas ytterligare med ett utökat utbud av externa kurser och samarbetet med näringslivet intensifieras samt
- centralisering av bespisningsfunktionerna genom färdigställande av ombyggnad till ett centralkök.

85500 Ålands gymnasium, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Försäljningsintäkter	326 779	260 000		290 000
Avgiftsintäkter	213 863	250 000		250 000
Erhållna bidrag	108 078			
Övr verksamh intäkt	104 319	80 000		210 000
Summa Verksamhetens intäkter	**753 040**	**590 000**		**750 000**
Löner o arvoden	-8 613 722	-8 677 569	- 198 582	-8 941 177
Pensionskostnader	-1 566 671	-1 579 318	-36 142	-1 627 294
Övr lönebikostnader	- 142 006	- 143 180	-3 277	- 127 859
Summa Lönebikostnader	**-1 708 677**	**-1 722 498**	**-39 418**	**-1 755 153**
Personalersättningar	102 486			
Summa Personalkostnader	**-10 219 913**	**-10 400 067**	**- 238 000**	**-10 696 330**
Köp av tjänster	-1 308 710	-1 712 000		-1 530 000
Material förnödenh	-1 510 720	-1 450 000		-1 400 000
Övr verksamh kostn	-4 788 157	-4 861 933		-4 926 670
Summa Verksamhetens kostnader	**-17 827 500**	**-18 424 000**	**- 238 000**	**-18 553 000**
Återbet av överf	0			
Summa Intäkt ink o kap	**0**			
Summa Intäkt ink o kap öv	**0**			
Soc hälsovård utksk	-10 836			
Summa Utgift ink o kap öv	**-10 836**			
Summa Kostn ink o kap öv	**-10 836**			
Summa Verksamhetsbidrag	**-17 085 297**	**-17 834 000**	**- 238 000**	**-17 803 000**
Ränteintäkter	31			
Övr finansiella int	- 136			
Räntekostnader	- 209			
Övr finansiella kost	- 238			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**- 551**			
Summa Årsbidrag	**-17 085 848**	**-17 834 000**	**- 238 000**	**-17 803 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-17 085 848**	**-17 834 000**	**- 238 000**	**-17 803 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-17 085 848**	**-17 834 000**	**- 238 000**	**-17 803 000**

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 750.000 euro och ett anslag om 13.761.000 euro samt en internhyra om ca 4.792.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna består av kursavgifter, verksamhetsinkomster, affärsverksamhet och olika projektmedel.

Utgifter

Anslaget innefattar lönekostnader, inköp av tjänster, inköp av material, hyror och övriga kostnader.

856 Ålands sjösäkerhetscentrum

Ålands sjösäkerhetscentrum verkar i enlighet med LL om Ålands sjösäkerhetscentrum (17/2003). Ålands sjösäkerhetscentrum (ÅSC) bildar en självständig samordningsenhet med uppgift att planera, koordinera, organisera och marknadsföra olika typer av kurser som sjöfartsnäringen, sjöskolorna och övriga aktörer behöver. Internationella konventioner såsom STCW, tillsammans med Trafiksäkerhetsverket i Finlands och Transportstyrelsen i Sveriges bestämmelser, anger riktlinjer som ska följas. ÅSC ska arbeta lyhört mot sjöfartsnäringen och kunna leverera aktuella säkerhetsutbildningar.

ÅSC har operativa ansvaret för driften av m/s Michael Sars. ÅSC handhar samordning mellan skolfartyget och sjöfartsutbildningen på Åland samt arbetar aktivt för försäljning av ledig kapacitet i skolfartyget till externa intressenter.

Långsiktiga mål

- erbjuda kursverksamhet inom sjösäkerhetsområdet i enlighet med internationella och nationella krav
- varsebli nya bestämmelser och utbildningskrav som kan komma
- finna nya kundgrupper inom vår närregion
- fortsätta en effektiv marknadsföring av centret
- garantera en hög säkerhetsnivå vid samtliga kurser samt
- integrera skolfartyget i ÅSC med ökad kvalitet och bredd för hela verksamheten.

Mål för år 2019

- under året vidtas åtgärder i syfte att optimera ekonomistyrningen för Ålands sjösäkerhetscentrum. Åtgärderna ska öka enhetens ansvar och befogenheter över det ekonomiska resultatet
- ständigt utveckla kurserna i hamn-, bassäng- och brandanläggningarna samt att marknadsföra dessa
- leverera aktuella säkerhetsutbildningar anpassade för marknaden
- att optimera resurserna för att tillgodose marknadens behov av kursutbud under år 2019
- hålla ca 122 kurser under året av varierande längd
- fortsätta arbetet med uppgradering av såväl anläggning som utrustning för att kunna tillgodose gällande kvalitetsnormer och kommande krav samt
- aktivt effektivisera arbetet med utförsäljning av ledig kapacitet i skolfartyget.

I arbetet med en aktivare försäljning av ledig kapacitet i skolfartyget bör fartygets kapaciteter uppgraderas för att intressera nya presumtiva kunder för varierande uppdrag.

85600 Ålands sjösäkerhetscentrum, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Försäljningsintäkter	144 890	416 000	- 150 000	370 500
Avgiftsintäkter	504 622	609 000	- 146 000	425 000
Övr verksamh intäkt	24 817	17 500		17 500
Summa Verksamhetens intäkter	**674 329**	**1 042 500**	**- 296 000**	**813 000**
Löner o arvoden	- 572 543	- 517 102	-4 172	- 518 532
Pensionskostnader	- 105 780	-94 113	- 759	-94 373
Övr lönebikostnader	-13 499	-8 532	-69	-7 415
Summa Lönebikostnader	**- 119 278**	**- 102 645**	**- 828**	**- 101 788**
Personalersättningar	2 712			
Summa Personalkostnader	**- 689 109**	**- 619 747**	**-5 000**	**- 620 320**
Köp av tjänster	- 462 269	- 527 100	-36 000	- 491 800
Material förnödenh	- 183 541	- 117 800		- 120 189
Övr verksamh kostn	- 246 595	- 229 853		- 228 691
Summa Verksamhetens kostnader	**-1 581 513**	**-1 494 500**	**-41 000**	**-1 461 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**- 907 184**	**- 452 000**	**- 337 000**	**- 648 000**
Övr finansiella int	-52			
Räntekostnader	-23			
Summa Finansiella intäkter och kostnader	**-75**			
Summa Årsbidrag	**- 907 259**	**- 452 000**	**- 337 000**	**- 648 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**- 907 259**	**- 452 000**	**- 337 000**	**- 648 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**- 907 259**	**- 452 000**	**- 337 000**	**- 648 000**

Budgetmotivering

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 423.000 euro samt internhyra om 225.000 euro, sammanlagt 648.000 euro.

Inkomster

Beräknade inkomster uppgår till 813.000 euro, varav inkomsterna från kursenhetens beräknas till ca 448.000 euro och inkomsterna från rederienheten ca 365.000 euro.

Av de beräknade inkomsterna från rederienhetens verksamhet beräknas 300.000 euro komma från sjöfartsutbildningens nyttjande av skolfartyget.

Utgifter

Beräknade kostnader uppgår till totalt 1.461.000 euro, varav utgifterna från kursenheten beräknas till ca 636.000 euro, internhyran 225.000 euro och kostnaderna från rederienheten till ca 600.000 euro.

I verksamhetsutgifterna för skolfartyget m/s Michael Sars ingår kostnad för huvudmaskinens cylinderöverhalning enligt klassens krav och serviceintervall om 110.000 euro.

I anslaget ingår inköp av brandkurser från Mariehamns räddningsverk för totalt 150.000 euro.

860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS) verkar i enlighet med landskapslagen (2006:9) om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet. De service- och förvaltningsuppgifter som ankommer på AMS samt övergripande mål för verksamheten regleras av landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, landskapslagen (2006:76) om studiestöd och landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. AMS kan också erbjuda tjänster eller ge service med stöd av budgetbeslut. På den grunden administrerar AMS exempelvis systemet med högskolepraktikanter och tillhandahåller arbetspsykologtjänster samt upprätthåller verksamheten inom ramen för Åland Living. Utgifterna för de studiestöd och studiesociala förmåner som AMS administrerar finns upptagna under kapitel 502.

AMS ansvarar, enligt beslut av landskapsregeringen, för landskapets deltagande i det formella nordiska samarbetet genom representation i Nordiska ministerrådets ämbetsmannakommitté för arbetsliv och i kommittén underlydande arbetsmarknadsutskottet. I beredningen av Finlands nationella ställningstagande gällande beslut som fattas inom EU följer AMS med arbetet inom beredningssektion EU29 Sysselsättning. Landskapsregeringen har utsett AMS till Euresmedlem enligt artikel 10 i EU-förordning 2016/589 om ett europeiskt nätverk för arbetsförmedlingar (Eures), om arbetstagares tillgång till rörlighetstjänster och om ytterligare integration av arbetsmarknaderna.

Dessutom handhar AMS förvaltningsuppgifter med stöd av överenskommelseförordningar. Det handlar om bindande utlåtanden till arbetslöshetskassor, mottagande av lönegarantiärenden samt delbeslut kopplat till uppehållstillstånd för arbete.

Huvuduppgiften för landskapets i lag reglerade arbetsmarknadspolitiska verksamheter är att effektivt och ändamålsenligt sammanföra den som söker arbete med den som söker arbetskraft, att främja sysselsättning och kompetensutveckling, att främja en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, att verka för kvinnors och mäns rätt till arbete på lika villkor, att motverka diskriminering på arbetsmarknaden, att underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden samt att motverka långa tider utan reguljärt arbete.

I lag angivna sysselsättningsmål är bland annat att uppnå och bibehålla en hög och jämn sysselsättning, som tryggar utkomsten för landskapets befolkning och som grundar sig på ett fritt val av arbetsplats samt på utförande av ett meningsfullt arbete. Landskapet bör särskilt genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder sträva till att främja efterfrågan och utbudet av arbetskraft i syfte att bekämpa arbetslöshet eller brist på arbetskraft. Arbetsmarknadsservicen och åtgärderna ska också vara tillgängliga för personer med olika former av funktionshinder. Landskapsregeringen antar årligen en verksamhetsplan med närmare inriktning på arbetsmarknadspolitiken i landskapet.

Landskapsregeringen avser att utvärdera verksamheten under året.

Mål för år 2019 är att

- förbättra matchningen på arbetsmarknaden

- fler praktikplatser och sysselsättningsstödsanställningar ordnas

- långtidsarbetslöshet ska förebyggas och motverkas

- minska antalet arbetslösa med annat medborgarskap än finländskt

- öka antalet användare av e-tjänster samt

- nå minst 25.000 personer som bor utanför Åland med budskap om arbetsmöjligheter på Åland.

86000 Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Försäljningsintäkter	3 936			9 000
Avgiftsintäkter		1 000		5 000
Erhållna bidrag	16 910			
Övr verksamh intäkt		20 000		
Summa Verksamhetens intäkter	**20 845**	**21 000**		**14 000**
Löner o arvoden	- 875 732	- 924 081	-64 247	- 931 712
Pensionskostnader	- 159 383	- 168 183	-11 693	- 169 572
Övr lönebikostnader	-14 449	-15 247	-1 060	-13 323
Summa Lönebikostnader	**- 173 832**	**- 183 430**	**-12 753**	**- 182 895**
Personalersättningar	11 451			
Summa Personalkostnader	**-1 038 113**	**-1 107 511**	**-77 000**	**-1 114 607**
Köp av tjänster	- 331 318	- 222 750		- 326 573
Material förnödenh	-58 710	-25 000		-26 000
Övr verksamh kostn	- 149 443	- 211 739		- 163 820
Summa Verksamhetens kostnader	**-1 577 584**	**-1 567 000**	**-77 000**	**-1 631 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**-1 556 738**	**-1 546 000**	**-77 000**	**-1 617 000**
Summa Årsbidrag	**-1 556 738**	**-1 546 000**	**-77 000**	**-1 617 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**-1 556 738**	**-1 546 000**	**-77 000**	**-1 617 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**-1 556 738**	**-1 546 000**	**-77 000**	**-1 617 000**

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 14.000 euro och anslag om 1.631.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser ersättningar för AMS:s handläggning av ansökningar om uppehållstillstånd för arbete och inkomster från försäljning av arbetspsykologtjänster.

Utgifter

Anslaget avser AMS:s verksamhetsutgifter, inklusive verksamheten Åland Living och arbetspsykologens verksamhet.

86050 Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	- 780 098	- 710 000		- 940 000
Anslag netto	- 780 098	- 710 000		- 940 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 940.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser 730.000 euro för sysselsättningsfrämjande åtgärder, se även moment 86050 i överföringsdelen.

För praktikantplatser för högskolestuderande föreslås ett anslag om 210.000 euro. Praktikantplatserna används i syfte att ge högskolestuderande möjlighet att erhålla praktik inom sitt utbildningsområde eller via utredningsarbete knyta kontakter med arbetslivet på Åland med tanke på

framtida arbetsmöjligheter. Anslaget är dimensionerat för att erbjuda cirka 40 studerande en praktikanställning om cirka 2 månader vardera. Praktikanterna är anställda och avlönade av AMS. Praktiken kan genomföras såväl inom privat som offentlig sektor. En studerande kan beviljas praktikantplats endast en gång.

865 Ålands fiskodling, Guttorp

Målet för verksamheten är att skapa goda förutsättningar för det småskaliga yrkesmässiga kust- och skärgårdsfisket samt sportfisket och fisketurismen. Arbetet förutsätter långsiktighet och kontinuitet med faktiska uppgifter om fiskbestånd och efterfrågan som grund.

Verksamheten vid Ålands fiskodling kommer under året huvudsakligen att inriktas på produktion av fiskyngel för utplanteringsändamål i syfte att stärka och upprätthålla lokala fiskbestånd som är föremål för yrkes- och fritidsfiske. Förutom produktion av yngel för utplantering kommer också verksamheten att omfatta deltagande i andra åtgärder som avser att skydda och stärka de lokala bestånden av fisk och kräfta. Det under år 2017 startade tvååriga projektet "Beståndsvårdande åtgärder för fisk" kommer att avslutas under året. En utvärdering av projektet ska göras för att fastslå ett eventuellt behov av en fortsättning inom ramen för den ordinarie verksamheten.

Landskapsregeringen bedömer att fiskyngelproduktionen i Guttorp är viktig för fiskevården i landskapet och att en fortsatt utplantering stärker förutsättningarna för fisketurismen och yrkesfisket.

Avsikten är att under år 2019 för utplantering producera ca 120.000 smolt av havsöring samt ca 150.000 1-somriga sikyngel. Behovet av gäddyngel bedöms under året vara ca 2 miljoner varav en halv miljon inköps från privata aktörer och 1,5 miljoner produceras vid Ålands fiskodling.

86500 Ålands fiskodling, Guttorp, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Försäljningsintäkter	83 506	100 000	40 000	100 000
Erhållna bidrag		68 000		68 000
Övr verksamh intäkt		0		
Summa Verksamhetens intäkter	**83 506**	**168 000**	**40 000**	**168 000**
Löner o arvoden	- 250 203	- 238 640	-12 516	- 261 390
Pensionskostnader	-45 537	-43 433	-2 278	-47 573
Övr lönebikostnader	-4 128	-3 938	- 207	-3 738
Summa Lönebikostnader	**-49 665**	**-47 370**	**-2 484**	**-51 311**
Summa Personalkostnader	**- 299 868**	**- 286 011**	**-15 000**	**- 312 701**
Köp av tjänster	-23 990	-28 500		-28 000
Material förnödenh	- 108 062	- 152 489		- 140 986
Övr verksamh kostn	- 303 100	- 335 000		- 349 313
Summa Verksamhetens kostnader	**- 735 020**	**- 802 000**	**-15 000**	**- 831 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**- 651 513**	**- 634 000**	**25 000**	**- 663 000**
Summa Årsbidrag	**- 651 513**	**- 634 000**	**25 000**	**- 663 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**- 651 513**	**- 634 000**	**25 000**	**- 663 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**- 651 513**	**- 634 000**	**25 000**	**- 663 000**

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 384.000 euro för driften av verksamheten vid Ålands fiskodling samt ca 279.000 euro för internhyra, vilket utgör ett netto om sammanlagt 663.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör från försäljning av fisk för utplantering till fiskelag och andra intressenter inklusive landskapets fastighetsverk samt projektstöd från Europeiska havs- och fiskerifonden.

Utgifter

Utgifterna består huvudsakligen av kostnader för personal, foder och annat för verksamheten nödvändigt material samt underhåll av maskiner och utrustning. Vidare kommer kostnader för projektet "Beståndsvårdande åtgärder för fisk" att påföras momentet.

870 Fordonsmyndigheten

Den övergripande planen är att tillhandahålla i LL (2018:8) om Fordonsmyndigheten angivna och av landskapsregeringen ålagda tjänster till rimlig kostnad, med en god servicenivå och med hög kompetens och öppenhet. För att uppnå detta strävar Fordonsmyndigheten till att utveckla verksamheten med bl.a. ny teknik och att hålla nere väntetiderna för förarexamen och besiktning. Målen för året är ett högt förtroende från kunderna, fortbildning av personalen och en fortsatt god effektivitet i verksamheten.

Projektet uppkörnings- och övningsbana invid Fordonsmyndighetens lokaler fortsätter under år 2019, se moment 976000. Banan kommer att effektivisera verksamheten och göra övning och uppkörning säkrare för såväl kunder som personal.

87000 Fordonsmyndigheten, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Försäljningsintäkter	9 925			20 000
Avgiftsintäkter	1 340 494	1 400 000		1 320 000
Övr verksamh intäkt	242			
Summa Verksamhetens intäkter	**1 350 660**	**1 400 000**		**1 340 000**
Löner o arvoden	- 604 925	- 665 417	-21 694	- 684 536
Pensionskostnader	- 110 099	- 121 106	-3 948	- 124 586
Övr lönebikostnader	-9 981	-10 979	- 358	-9 789
Summa Lönebikostnader	**- 120 080**	**- 132 085**	**-4 306**	**- 134 374**
Personalersättningar	10 622			
Summa Personalkostnader	**- 714 383**	**- 797 502**	**-26 000**	**- 818 910**
Köp av tjänster	- 290 839	- 382 498	40 000	- 362 920
Material förnödenh	-64 626	- 125 000		-73 444
Övr verksamh kostn	-2 637	-15 000		-4 726
Summa Verksamhetens kostnader	**-1 072 484**	**-1 320 000**	**14 000**	**-1 260 000**
Summa Verksamhetsbidrag	**278 176**	**80 000**	**14 000**	**80 000**
Summa Årsbidrag	**278 176**	**80 000**	**14 000**	**80 000**
Summa Räkenskapsperiodens resultat	**278 176**	**80 000**	**14 000**	**80 000**
Summa Räkenskapsperiodens under- eller överskott	**278 176**	**80 000**	**14 000**	**80 000**

Budgetmotivering

För Fordonsmyndighetens verksamhet föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, en nettoinkomst om 80.000 euro baserat på budgeterade inkomster om 1.340.000 euro och budgeterade utgifter om 1.260.000 euro.

Inkomster

Verksamhetsintäkterna förväntas uppgå till 1.340.000 euro under verksamhetsåret och består av avgifter för registrering, registerutdrag, brickor, besiktning och förarexamen.

Under den senaste tioårsperioden har antalet kontrollbesiktningar ökat med 33 % och därmed även inkomsterna. År 2019 förväntas emellertid antalet besiktningar att minska jämfört med år 2018 som en följd av att besiktningsintervallen ändrats i och med ändringen i landskapslagen om besiktning och registrering av fordon.

Utgifter

Verksamhetsutgifterna förväntas uppgå till 1.260.000 euro och används till personal- och verksamhetskostnader. I anslaget ingår bl.a. utgifter för fastighetsunderhåll, utrustning och inventarier, IT-relaterade utgifter och utgifter för fortbildning av personal.

871 Rederiverksamhet

87100 Rederienheten, verksamhet (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-76 136			
Anslag netto	-76 136			

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Omkostnader till följd av rederiets tidigare verksamhet förväntas, men storleken är svårbedömd. Omkostnaderna täcks i första hand med återstående medel från föregående budgetår.

872 Vägunderhållsverksamhet

87200 Vägunderhållsenheten, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	2 537 968	2 525 536		2 610 000
Kostnader	-2 537 968	-2 525 536		-2 610 000
Anslag netto	0	0		0

Budgetmotivering

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 0 euro, med en beräknad inkomst och utgift om ca 2.610.000 euro.

Inkomster

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning att de beräknade inkomsterna och ersättningarna för produktionsverksamhet samt de arbeten som utförs åt kommuner och privata kunder om sammanlagt ca 2.610.000 euro gottskrivs momentet. Verksamhetens utgifter täcks av dess inkomster, varför ett nettoanslag om 0 euro föreslås.

Utgifter

Vägunderhållsenheten inom vägnätsbyrån sköter på beställning den praktiska driften och underhållet av lands- och bygdevägar samt underhållet av landskapsregeringens broar, hamnar och färjfästen enligt vägnätsbyråns funktions- och standardbeskrivning för driftsområde Åland. Enheten utför

uppdrag såväl internt inom förvaltningen som externt åt kommuner och privata kunder. Åt utomstående utförs arbeten på marknadsmässiga villkor och under förutsättning att den egna verksamheten inte blir lidande. Enheten anlitar även privata underleverantörer för utförandet av de olika uppdragen.

Vägunderhållsenheten är uppdelad i två vägdistrikt, fasta Åland och skärgården. På fasta Åland är enheten placerad på Möckelö vägstation. I skärgården finns fyra vägstationer i Brändö, Föglö, Kumlinge och Kökar. På de mindre öarna med lands- och bygdevägar har enheten privata tillsyningsmän som sköter delar av underhållsarbetet.

Anslaget för internhyra till fastighetsverket avser vägstationer, sandlager, maskinhall m.fl. byggnader.

873 Verkstad och lager

87300 Verkstad och lager, verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	2 200 675	1 922 000		2 225 000
Kostnader	-2 194 657	-1 872 000		-2 175 000
Anslag netto	6 018	50 000		50 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, en nettoinkomst om 50.000 euro baserat på att inkomsterna uppskattas uppgå till 2.225.000 euro, medan kostnaderna uppskattas uppgå till 2.175.000 euro.

Inkomster

I inkomsten beaktas de direkta kostnaderna och kapitalkostnaderna motsvarande avskrivningarna på årsbasis på det kapital som är bundet i verksamheten.

Utgifter

Enheten utför underhåll och reparationer av avdelningens färjor, linfärjor, arbetsfordon, maskiner och hamnanläggningar mot beställning, se moment 75010, 75030, 76010 och 76050.

Lagret sköter upplagring av vissa förbrukningsmaterial och reservdelar för hela förvaltningen, och denna verksamhet finansieras genom serviceavgifter och hanteringspåslag på lagerhållna varor.

Detaljmotivering - Överföringar

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter myndigheter och fristående enheter.

I överföringsavsnittet ingår utgifter som inte ger någon direkt motprestation, men indirekt hjälper landskapet att fullfölja sina uppgifter. Hit räknas t.ex. bidrag och överföringar till kommuner, övrig offentlig sektor, näringslivet, hushållen, allmännyttiga sammanslutningar samt bidrag från EU-fonderna. Posterna ingår i resultaträkningen.

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

De bidrag som beviljats och registrerats enligt förbindelseprincipen, men som inte kommer att utbetalas, återbokas för budgetmoment som hör till EU-programmen för åren 2014 - 2020 mot det moment där bidrag beviljats. Denna återföring beskrivs inte separat under berörda moment. Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats, samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

För varje moment anges uppgifter om motsvarande anslag i bokslutet för år 2017 och budgeten för år 2018, inklusive de justeringar som gjorts i första tillägget till budgeten för år 2018. Rörande bokslutsuppgifterna för år 2017 bör det noteras att uppgifterna som visas är framtagna med kontointervall för verksamhetens intäkts- och kostnadskonton, överföringarnas intäkts- och kostnadskonton o.s.v. Detta innebär att om ett anslag i överföringsavsnittet har påförts verksamhetsintäkter eller -kostnader ingår inte dessa belopp i bokslutsuppgifterna i överföringsavsnittet.

Om ett anslag tidigare inte varit upptaget i budgeten anges detta med texten "Momentet nytt" i detaljmotiveringen. Då ett moment utgår ur budgeten anges detta i detaljmotiveringen.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment. Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då klart i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §). Budgeten uppgörs i mervärdesskattehänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten. För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal. Anslagen under momenten visas endast som totalanslag.

100 Lagtinget

112 Lagtingets övriga utgifter

En viktig förutsättning för att främja demokratin är att det ges tillräckliga och jämlika verksamhetsbetingelser för att bedriva politiskt arbete och politisk opinionsbildning. Ett fungerande samarbete inom ramen för de olika lagtingsgrupperna är tillsammans med kansliresurser här viktiga beståndsdelar. I detta syfte beviljas lagtingsgrupperna ett årligt anslag för att stöda gruppkansliernas arbete som service- och utredningsresurs för grupperna.

11290 Till lagtingsgruppernas disposition för kansliändamål

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	- 237 649	- 255 000		- 255 000
Anslag netto	- 237 649	- 255 000		- 255 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 255.000 euro.

Utgifter

Anslaget utgår som stöd för lagtingsgruppernas verksamhet enligt de riktlinjer som antagits och reviderats av kanslikommissionen och som började gälla den 1 januari 2016.

Enligt reglerna ska kanslikommissionen i början av varje kalenderår fördela anslaget mellan grupperna så att varje grupp oavsett storlek får en lika stor fast del. Den fasta delen utgör 25 procent av anslaget och fördelningen sker på basen av antalet grupper vid mandatperiodens början. Resterande del av anslaget delas ut i form av en rörlig del där beloppet som står i relation till antalet ledamöter i gruppen vid varje lagtingsårs början.

200 Landskapsregeringen och regeringskansliet

230 Valkostnader

Rubriken ändrad.

23000 Valkostnader

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				0
Kostnader				-50 000
Anslag netto				-50 000

Budgetmotivering

Rubriken ändrad.
Föreslås ett anslag om 50.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser lagstadgade ersättningar till kommunerna för valkostnader. Av landskapsmedel ersätts hälften av kommunernas kostnader för arvoden, dagtraktamenten och ersättning för resekostnader som erlagts till medlemmar, ersättare och biträden i valnämnderna och valbestyrelserna.

232 Understödjande av politisk verksamhet

23200 Understödjande av politisk verksamhet och politisk information

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	148 175	148 000		148 000
Kostnader	-157 960	-165 000		-165 000
Anslag netto	-9 785	-17 000		-17 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 148.000 euro och utgifter om 165.000 euro.

I enlighet med landskapsregeringens beslut ÅLR 2016/404 kommer en jämställdhetsbonus att tas i bruk från och med år 2020 vid fördelningen av stöd till de politiska organisationerna för politisk verksamhet och information.

Inkomster

I statens budget anslås en summa för understödjande av politisk verksamhet och politisk information av vilken 1/200 överförs till landskapet Åland.

Utgifter

Föreslås att 74.000 euro utges för understödjande av politisk verksamhet. Föreslås därtill att 74.000 euro för politisk information fördelas till de politiska organisationerna på basis av mandaten i lagtinget.

Därtill föreslås ett anslag om 10.000 euro som stöd för riksdagsledamotens verksamhet och 7.000 euro för riksdagsledamotens rum på Åland.

240 Brand- och räddningsväsendet

24010 Landskapsstöd för materielanskaffningar (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	- 189 742	- 375 000		- 270 000
Anslag netto	- 189 742	- 375 000		- 270 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 270.000 euro för erläggande av landskapsstöd för materielanskaffningar.

Utgifter

Landskapsstöd för materielanskaffningar erläggs till kommun enligt förhandsbesked och i enlighet med 12 kap. räddningslagen (2006:106) för landskapet Åland för betydande kostnader vid anskaffning av materiel som erfordras för skötseln av kommunens räddningsväsende. Den av landskapsregeringen fastställda "Plan för anskaffning av fordon för kommunernas räddningstjänst i landskapet Åland" är riktgivande för kommunernas anskaffning och landskapsstödet. Av anslaget kommer 10.000 euro att användas för att stödja anskaffning av pumpar och annan utrustning för att kunna använda vatten direkt ur vattendrag vid släckning av skogsbränder och andra bränder i oländig terräng. Detta kommer att bidra till ett effektiverat släckningsarbete.

Fullmakt

Föreslås därtill att landskapsregeringen ges rätt att under år 2019 ge förhandsbesked om landskapsstöd för materielanskaffningar år 2020 till ett belopp om 220.000 euro.

270 Radio- och TV-verksamhet

27000 Radio- och TV-verksamhet (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-2 116 000	-2 013 000		-2 013 000
Anslag netto	-2 116 000	-2 013 000		-2 013 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.013.000 euro.

Utgifter

Till Ålands Radio och TV Ab överförs i månadsrater under året ett belopp som baseras på de beräknade intäkterna från uppbörden av avgifterna för innehav av televisionsapparat. Föreslås att avgifterna för innehav av televisionsmottagare används för att täcka upphovsrättskostnaderna och kostnaderna som uppstår i samband med att den föreslagna media-avgiften av skattenatur tas i bruk.

Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

I ltl Runar Karlssons budgetmotion nr 31/2018-2019 föreslås att till motiveringen fogas följande tillägg: ”Av anslaget kan 100 000 euro användas till att köpa icke public service tjänster av privata, lokala radiobolag”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 31/2018-2019 förkastas.

300 Finansavdelningens förvaltningsområde

330 Landskapsandelar och stöd till kommunerna

Landskapsandelarna är en helhet och det är kommunerna som avgör hur medlen ska fördelas mellan olika politikområden. Däremot är hanteringen av de olika landskapsandelar som utgör helheten fördelad mellan flera avdelningar inom landskapsregeringen.

	2018 grundbudget	2018 inkl rättelse	Förslag 2019
Skattekomplettering	14 220 000	14 220 000	14 550 000
Socialvårdsområdet	11 660 000	11 620 000	10 590 000
Grundskola och träningsundervisning	6 585 000	9 780 000	6 470 000
Kultur	447 000	447 000	452 000
Medborgarinstitut*)	102 000	102 000	103 000
Samarbetsstöd **)	200 000	200 000	300 000
Summa	**33 214 000**	**36 369 000**	**32 465 000**
Kompensation för konkurrenskraftpaketet	650 000	650 000	1 300 000
Kompensation för arbets- och pensionsavdrag	1 300 000	1 300 000	1 800 000
Kompensation för övriga ändringar i kommunalbeskattningen	540 000	540 000	200 000
Kompensation för utebliven kapitalinkomstskatt	850 000	850 000	821 000
Summa	**3 340 000**	**3 340 000**	**4 121 000**
Totalt	**36 554 000**	**39 709 000**	**36 586 000**
*) Belopp exklusive extra stöd om 100.000 euro			
åren 2018 och 2019			
**) Samarbetsstödet är ökat med 100.000 euro			
år 2019 och 200.000 euro år 2020			

Landskapslagen (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna trädde ikraft den 1 januari 2018. I samband med detta föreslog landskapsregeringen en inbesparing på ca 4 miljoner euro under två år med anledning av det s.k. hållbarhetsgapet. Lagtinget beslutade därmed att sänka totalvolymen i landskapsandelssystemet med ca 3 miljoner euro år 2018 och med ca 1 miljoner euro till år 2019, det sistnämnda året genom en sänkning av ersättningsgraden för landskapsandelarna på socialvårdsområdet.

Landskapsregeringen fastställde i januari 2018 landskapsandelarna som lagen och förarbetena föreskriver. Det visade sig dock finnas en ologiskhet i lagen som möjliggjorde en annan tolkning. Av den anledningen gjorde landskapsregeringen en rättelse av landskapsandelarna för grundskolan som höjdes med ca 3,1 miljoner euro. Åtgärden medförde att den av lagtinget beslutade sänkningen av landskapsandelarna år 2018 uteblev.

Landskapsregeringen föreslår en ändring av lagen om landskapsandelar till kommunerna så att lagen blir entydig och utfallet följer lagens förarbeten och syfte. Detta innebär i praktiken att inbesparingen om 3 miljoner euro som uteblev år 2018 istället genomförs år 2019, dvs. samtidigt som den i lagen föreskrivna sänkningen på ca 1 miljon euro. Lagändringsförslaget överlämnas till lagtinget i samband med förslaget till budget för landskapet Åland år 2019 med avsikt att lagen kan sättas ikraft på de grunder som anges i 20 § 3 mom. i självstyrelselagen för Åland (1991:71).

Landskapsandelarna uppgår sammanlagt till ca 32,4 miljoner euro dessutom budgeteras ca 3,9 miljoner euro i kompensationer.

33000 Landskapsandelar och stöd till kommunerna (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	3 865 753	0		
Kostnader	-5 243 255	-17 760 000		-18 971 000
Anslag netto	-1 377 502	-17 760 000		-18 971 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 18.971.000 euro för skattekomplettering och kompensationer.

Utgifter

14.550.000 i skattekomplettering enligt kap. 6 i LL (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna. Preliminärt utgör skattekompletteringen ca 45 procent av de totala landskapsandelarna. Beloppet för skattekompletteringen påverkas av kommunernas skatteprocent för år 2019. Utfallet kan komma att ändras beroende på vilka förändringar som kommunerna genomför jämfört med år 2018.

300.000 euro i samarbetsstöd enligt kap. 6 i LL (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna. Prioriterat område för samarbetsstöd är it-projekt som drivs genom Åda Ab. Anslaget som år 2018 var på 200.000 euro ökas med 100.000 euro år 2019 och med 200.000 euro år 2020 som en del av kompensationen till kommunerna för åtgärder till följd av ändringar i kommunalbeskattningen för år 2019 som påverkar de åländska kommunernas skatteintäkter.

1.300.000 euro avser kompensation för åtgärder till följd av ändringar i kommunalbeskattningen för år 2019 som är kopplade till det konkurrenskraftpaket som staten införde år 2017.

1.800.000 euro avser kompensation för bortfall av skatteintäkter till följd av avdrag för arbets- och pensionsinkomster i kommunalbeskattningen för år 2019.

200.000 euro avser kompensation för åtgärder till följd av ändringar i kommunalbeskattningen för år 2019 som påverkar de åländska kommunernas skatteintäkter.

821.000 euro avser kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst enligt LL (2018:28) om avveckling av kompensation för uteblivna inkomster från beskattningen av kapitalinkomst.

Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

I ltl Stephan Toivonens budgetmotion nr 5/2018-2019 föreslås att anslaget sänks med 1 800 000 euro och att det fjärde stycket under rubriken ”Utgifter” i momentmotiveringen utgår.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 5/2018-2019 förkastas.

I ltl Lars Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 13/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 4 000 000 euro och att till motiveringen fogas följande tillägg: ”Landskapsregeringen får i uppdrag att återställa landskapsandelarna till kommunerna för att säkerställa nuvarande servicenivå och skatteuttag av medborgarna.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 13/2017-2018 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ltl Lars Häggblom, vtm Veronica Thörnroos och ltl Stephan Toivonen.

I ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion nr 58/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 50 000 euro.

Utskottet hänvisar till allmänna motiveringen under rubriken ”Barn och unga” och föreslår att budgetmotion nr 58/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson.

I ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 61/2018-2019 föreslås att motiveringen under momentet ges ett tillägg med följande lydelse: ”Under året justeras pensionsinkomstavdraget i kommunalbeskattningen för att gynna låginkomsttagare och stärka den ekonomiska jämställdheten bland äldre.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 61/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ltl Stephan Toivonen.

340 Särskilda understöd, lån och investeringar

Under kapitlet upptas moment av blandad natur.

34000 Särskilda stöd och lån

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	2 213	200 000		200 000
Kostnader		- 200 000		- 200 000
Anslag netto	2 213	0		0

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 200.000 euro och anslag om 200.000 euro.

Inkomster

Landskapet erhåller danaarv i enlighet med 63 § självstyrelselagen för Åland.

Utgifter

Anslaget avser överföring av danaarv till kommun.

Fullmakt

Föreslås även att landskapsregeringen befullmäktigas att överlåta eventuella fastigheter som tillfaller landskapet genom danaarv till respektive berörd kommun.

350 Penningautomatmedel

Inkomsterna från Ålands Penningautomatförening budgeteras utgående från att landskapsförordning (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet ändras så att Ålands Penningautomatförenings avkastning intäktsförs endast en gång i landskapets budget.

Ålands Penningautomatförening har i den ordning penningautomatförordningen (1993:56, 17 §) föreskriver meddelat om det fördelningsbara beloppet för år 2018. Med beaktande av ovanstående samt oförändrad praxis vad gäller behandlingen av den lotteriskatt som återförs till landskapet föreslås att 21.000.000 euro upptas som inkomst.

Fördelningsrådet föreslår på basis av principer antagna av landskapsregeringen fördelningen av lån och stöd till särskilda mottagare eller för särskilda ändamål. I fördelningsbesluten prioriterar landskapsregeringen förnyelse, jämställdhet, integration, hälsofrämjande och hållbar utveckling.

Viktiga samhällsinvesteringar kan finansieras med penningautomatmedel.

För att uppnå jämställdhetsmålet vid beviljande av penningautomatmedel så att fördelningen ska ske på jämlika villkor begärs uppgifter om fördelning av kvinnor och/eller män eller flickor och/eller pojkar gällande medlemmar och/eller aktiviteter. Utvärdering av målet möjliggörs genom att kartlägga och följa upp hur fördelningen av beviljade medel ser ut ur ett genusperspektiv.

Genom de anslag som budgeteras under detta kapitel främjas de ideella föreningarnas verksamheter som inte naturligt hänför sig till något annat budgetkapitel som finansieras med penningautomatmedel men som har sådan verksamhet som faller inom ramen för fördelningen av penningautomatmedel. Därtill understöds investeringar och projekt som gynnar de verksamheter för vilka penningautomatmedel beviljas och som främjar penningautomatföreningens verksamhet.

Se även kapitel 445, 515, 516, moment 62390, 935010 samt LF (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet.

STÖD	2018	2019
Social verksamhet (moment 44510)	3 342 000	3 500 000
Miljöverksamhet (moment 44520	600 000	600 000
Ungdomsarbete (moment 51500)	617 000	548 000
Idrott (moment 51500)	1 700 000	1 745 000
Kulturell verksamhet (moment 51600)	1 698 000	1 785 000
Leaderstöd (moment 62390)	95 000	95 000
Övriga verksamhetsstöd (moment 35000]	2 750 000	2 800 000
Investeringsstöd (moment 35000)	4 000 000	3 500 000
Evenemangsstöd (moment 35000)	200 000	200 000
Integration (moment 35000)	40 000	40 000
Totalt	**15 042 000**	**14 813 000**
LÅN OCH INVESTERINGAR:		
Övriga lån (moment 935010)	2 958 000	6 187 000
Totalt	**18 000 000**	**21 000 000**

35000 Penningautomatmedel (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-4 488 766	-6 990 000		-6 540 000
Anslag netto	-4 488 766	-6 990 000		-6 540 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 6.540.000 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande fördelning

- 2.800.000 euro, vilket avser stöd för verksamhet ur penningautomatmedel för ideella föreningar och organisationer vilka inte hänför sig till sociala, miljö-, kultur-, ungdoms- eller idrottssektorn samt penningautomatmedel till landskapsregeringens disposition

- 3.500.000 euro att utges som stöd för aktivitetsfrämjande och sysselsättningsskapande projekt eller andra investeringar som faller inom ramen för principer för fördelning av penningautomatmedel i enlighet med 3 § LL (1966:10) om lotterier

- 200.000 euro att utges som stöd för evenemang. Evenemangsstödet kan komma ifråga till ideella föreningar eller annan juridisk person som inte utgör företag. Syftet med evenemangsstödet är att främja satsningar på nya evenemang under ett uppbyggnads- eller utvecklingsskede, som har positiv effekt på besöksnäringen samt

- 40.000 euro avser särskilda projekt för integration av inflyttade, se även moment 22500 i verksamhetsavsnittet.

Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

I ltl Stephan Toivonens budgetmotion nr 9/2018-2019 föreslås att en ny text med följande lydelse fogas in efter stycke två i motiveringen: ”Av anslaget under momentet reserveras 700 000 att användas för UNHCR:s flyktingverksamhet i Mellanöstern.”

Utskottet konstaterar att biståndsverksamhet är Finlands behörighet och föreslår att budgetmotion nr 9/2018-2019 förkastas.

Reservation har inlämnats av ledamoten Stephan Toivonen.

I ltl. Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 16/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 1 000 000 euro och att följande text läggs till motiveringen: "Av anslaget under momentet reserveras 1 000 000€ att användas så att alla som konstaterats att ha drabbats av spel som inte uppfyller de krav som bör ställas på ett ansvarsfullt spel via Ålands Penningautomatförening skall ersättas för uppkommen och konstaterad skada."

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 16/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-2), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé samt ledamöterna John Holmberg och Ingrid Johansson. Ledamöterna Lars Häggblom och Stephan Toivonen röstade mot beslutet och vtm Veronica Thörnroos avstod från att rösta. Reservation har inlämnats av ledamöterna Lars Häggblom och Stephan Toivonen.

400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

410 Övriga sociala uppgifter

I kapitlet ingår anslag för understöd för familjepolitiska förmåner samt tryggandet av skälig utkomst vilket stöder det strategiska utvecklingsmålet 2 ifråga om att inga hushåll ska leva i ekonomiskt utsatt position.

41010 Övriga sociala uppgifter, överföringar (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-11 767 163	-11 909 000	- 261 000	-12 246 000
Anslag netto	-11 767 163	-11 909 000	- 261 000	-12 246 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 12.246.000 euro att utges som bostadsbidrag, moderskapsunderstöd, barnbidrag, utkomstskydd för personer med diagnosen fibromyalgi, underhållsstöd, stöd för tolkningstjänst för funktionshindrade, skyddshemstjänster samt för social trygghet.

Utgifter

Bostadsbidrag

För bostadsbidrag, som enligt LL (2015:4) om tillämpning av lagen om allmänt bostadsbidrag beviljas enligt i riket gällande grunder, föreslås ett anslag om 2.600.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av bostadsbidragsärenden kan påföras momentet.

Moderskapsunderstöd

I enlighet med LL (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd föreslås ett anslag om 95.000 euro. Anslaget har beräknats från ett födelsetal om ca 300, tre internationella adoptioner och sex tvillingfödslar år 2019 samt en kostnad om 175 euro per moderskapsförpackning eller 224 euro i penningersättning. Kostnader för inköp av informationsmaterial kan påföras momentet.

Barnbidrag

Med hänvisning till LL (1994:48, ändring 2008/8, 4§) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen föreslås ett anslag om 8.850.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av barnbidragsärenden kan påföras momentet.

Utkomstskydd

Föreslås ett anslag om 13.000 euro för att trygga en skälig individuell utkomst för personer med diagnosen fibromyalgi som inte kunde erbjudas yrkesinriktad rehabilitering och således inte kunde komma i åtnjutande av rehabiliteringspenning. Beviljandet av stödet sker genom prövning om utkomstskydd och ska beviljas, om personen inte har rätt till lagstadgad eller avtalad arbetslöshetsersättning, ålders-, invalid-, arbetslöshets- eller deltidspension. Om personen de senaste fem åren varit sjukskriven med diagnosen fibromyalgi, eller motsvarande diagnos och om personen haft hemkommun i landskapet de tre senaste åren. Beloppet av utkomstskyddet fastställs enligt samma grunder som gäller för invalidpension och invalidpension i pensionslagstiftningen. Från och med år 2005 kan de som idag är utkomstskyddstagare vid uppnådd pensionsålder erhålla mellanskillnaden mellan utkomstskyddsbeloppet och det totala ålderspensionsbeloppet från landskapsregeringen. Nya personer beviljas inte utkomstskydd efter år 2006.

Underhållsstöd

Med hänvisning till LL (2009:7) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd föreslås ett anslag om 390.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av underhållsstödsärenden kan påföras momentet. Antalet mottagare av underhållsstöd vid utgången av år 2017 var totalt 194, varav 168 kvinnor och 26 män. Antalet mottagande barn var 280.

Stöd för tolkningstjänster

Med hänvisning till LL (2010:99) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer föreslås ett anslag om 43.000 euro som ersättning för kostnader för tolkningstjänster för personer med funktionsnedsättning. Även administrativa kostnader för handläggande av tolkningsärenden kan påföras momentet.

Skyddshemstjänster

Med hänvisning till landskapslag (2015:117) om skyddshem föreslås ett anslag om 240.000 euro för utbetalning av ersättning för produktion av skyddshemstjänster. Landskapsregeringen sörjer enligt landskapslag om skyddshem för att det för invånarna i hela landskapet finns tillgång till tillräckligt med tjänster i förhållande till behovet. År 2017 var antalet klienter hos skyddshemmet 19 personer varav 10 vuxna och 9 barn och antalet vårddygn uppgick till 174, vilket är 1.102 dygn färre än år 2016. Genom att tillhandahålla stöd till de personer som utsätts för våld i nära relationer bidrar landskapsregeringen till att uppnå ett samhälle där alla känner tillit och har möjligheter att vara delaktiga i samhället enligt det strategiska utvecklingsmålet 2.

Social trygghet

Med hänvisning till att kommunerna ersätts för stöd direkt eller genom uppdragsavtal för vård av barn i hemmet som bor i EU-eller EES-länder eller i Schweiz då rätt till förmån från landskapet Åland uppkommer enligt rådets förordning (EEG) nr 1408/71 eller nr 883/2004 om tillämpningen av systemen för social trygghet, föreslås ett anslag om 15.000 euro.

Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

I ltl. Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 53/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 1 000 000 euro.

Utskottet hänvisar till allmänna motiveringen och föreslår att budgetmotion nr 53/2018-2019 förkastas.

415 Kommunernas socialvårdsområde

Landskapsandelarna inom socialvårdsområdet bidrar till landskapsandelssystemets målsättning att jämna ut kommunernas förutsättningar att tillhandahålla lagstadgad service. Ett nytt landskapsandelssystem trädde i kraft den 1 januari 2018.

41500 Kostnadsbaserade landskapsandelar och stöd inom socialvårdsområdet (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-21 972 166	-11 735 000		-10 630 000
Anslag netto	-21 972 166	-11 735 000		-10 630 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 10.550.000 euro för landskapsandelar för socialvården och den samordnade socialtjänsten med hänvisning till landskapslag (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna och ett anslag om 80.000 euro för stöd till kommunerna för stödundervisning i svenska.

Utgifter

För stöd till kommunerna för stödundervisning i svenska för flickor och pojkar inom barnomsorgen med annat modersmål än svenska föreslås ett anslag om 80.000 euro. Understödet fördelas enligt antalet berörda barn i kommunerna och utbetalas efter redovisning vid årets slut.

420 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

Målsättningen är att i Kumlinge-Brändö regionen understöda läkemedelsdistributionen vilket stöder de strategiska utvecklingsmålen 1-5 genom att möjliggöra tillgången till läkemedel lokalt.

42000 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-30 000	-30 000		-30 000
Anslag netto	-30 000	-30 000		-30 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 30.000 euro.

Utgifter

Ett riktat ekonomiskt stöd till Kumlinge apotek ges för att stöda lönsamheten och därigenom säkra en lokal läkemedelsdistribution.

440 Naturvård

Landskapsregeringens målsättning är i enlighet med det strategiska utvecklingsmålet 4 att bevara ekosystem i balans och biologisk mångfald. Skador som hotade djurarter åstadkommer avses kompenseras.

44000 Naturvård

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader		-10 000		-15 000
Anslag netto		-10 000		-15 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 15.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 15.000 euro för ersättning av skador orsakade av särskilt skyddsvärda eller fridlysta djur. Ersättningen är inte en lagfäst rättighet utan prövas efter ansökan.

445 Penningautomatmedel för social och miljöverksamhet

Under kapitlet upptas medel för att stödja hållbarhetsmålen för allas delaktighet i samhället, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, sexuell läggning, etnicitet, religion eller annan position i samhället genom ett utbud av en mångfacetterad medborgarverksamhet. Föreningslivet kan genom ett varierat utbud vara en möjlighet för många till engagemang, gemenskap som främjar såväl psykisk som fysisk hälsa.

Landskapsregeringens målsättning är att befrämja inflytande och delaktighet i samhället i enlighet med det strategiska utvecklingsmålet 2 samtidigt som landskapsregeringen ser föreningslivet som en motor för nya lösningar som bidrar till förverkligande av visionen. Med penningautomatmedel är målsättningen att stöda verksamheter som särskilt bidrar till uppnåendet av de strategiska utvecklingsmålen 3, 4, 5, 6 och 7.

44510 Penningautomatmedel för social verksamhet (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-3 192 128	-3 342 000		-3 500 000
Anslag netto	-3 192 128	-3 342 000		-3 500 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 3.500 000 euro.

Utgifter

Inom anslaget beviljas medel för fortsatt upprätthållande av skyddad arbetsverksamhet vid Pelaren och vid Fixtjänst samt en studieplats vid Red Cross Nordic United World college. Projekt med målet tobaksfrihet och sundare levnadsvanor är prioriterade.

Projekt som främjar barn och unga människors psykiska mående och de äldres delaktighet i samhället prioriteras.

Projekt i grund- och gymnasieskolorna samt inom fritidssektorn (år två av fem), för att arbeta attitydskapande mot stereotypa könsnormer och sexuellt våld i ord och handling.

Medel beviljas för projekt som främjar samordningen av rusmedelsförebyggande arbete i landskapet och förverkligandet av landskapsregeringens ANDTS-politiska program 2017-2020.

44520 Penningautomatmedel för miljöverksamhet (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	- 447 277	- 600 000		- 600 000
Anslag netto	- 447 277	- 600 000		- 600 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 600.000 euro att beviljas som verksamhetsunderstöd till ideella organisationer för miljöverksamhet och arbete för hållbar utveckling samt för nedan nämnda särskilda ändamål.

Utgifter

Husö-samarbetet

Anslaget används även för finansiering av samarbetet som grundar sig på samarbetsavtal med Åbo Akademi genom Husö biologiska station till en omfattning om 110.000 euro.

Vattenförbättrande åtgärder

Anslaget används även för finansiering av landskapsregeringens egna projekt eller samarbetsprojekt för konkreta vattenförbättrande åtgärder samt den utredning och planering som behövs som underlag för dessa projekt.

Omställning till hållbart samhälle

Anslaget kan även användas för landskapsregeringens finansiering av projekt som innebär insamling av information, inventeringar, kompetenshöjning eller förbättringar på miljöområdet samt för att stöda arbetet med landskapsregeringens hållbarhetsstrategi och en omställning till ett hållbart samhälle.

Vid beslut om fördelning ser landskapsregeringen positivt på nya initiativ som stöder arbetet med en omställning av Åland till ett hållbart samhälle.

450 Vattenförsörjning och vattenvård

45000 Vattenförsörjning och vattenvård

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-30 000	0		
Anslag netto	-30 000	0		

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Föreslås inget anslag för räntegottgörelse under år 2019 för tidigare godkända räntestödslån på grund av det aktuella ränteläget. Räntegottgörelsen är 4 procent under de åtta första låneåren och 2 procent under de följande åtta låneåren, dock så att låntagarens ränta är minst 2 procent.

460 Cirkulär ekonomi

46000 Cirkulär ekonomi (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader		-10 000	-76 000	-20 000
Anslag netto		-10 000	-76 000	-20 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 20.000 euro.

Utgifter

Föreslås att 20.000 euro kan användas för att städa bort avställda skrotbilar som lämnats i naturen och på andra områden samt för att föra dessa för omhändertagande hos bilskrotare.

Det finns mer än 6.500 avställda fordon i Fordonsmyndighetens register (år 2007-maj 2018). Vissa av dessa är skrotfordon och borde transporteras bort för skrotning.

Ca 1.400 fordon inregistrerades under år 2017. Det var 850 fordon som avregistrerades varav drygt 400 som skrotades samma år. Det betyder att fordonsparken växer kontinuerligt. En del av fordonen som avregistrerats på Åland har exporterats eller utförts till riket, men det kan inte förklara hela

skillnaden mellan inregistrerade fordon och antalet skrotade. Många fordon avställs istället för att skrotas eftersom ägaren inte vill betala för att få sitt fordon hämtat till skroten. En del av dessa fordon bidrar till nedskräpning i skogar och på andra områden. Övergivna fordon klassas som farligt avfall och ska omhändertas på ett korrekt sätt.

Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

I ltl. Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 14/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 100 000 euro och att till motiveringen fogas följande text: ”Skrotbilspremie införs år 2019.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 14/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamoten Lars Häggblom och vtm Veronica Thörnroos.

500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

502 Studiestöd

50200 Studiestöd

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	39 452	50 000		50 000
Kostnader	-7 654 805	-8 478 000		-7 918 000
Anslag netto	-7 615 352	-8 428 000		-7 868 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 50.000 euro och ett anslag om 7.918.000 euro.

Inkomster

Den beräknade inkomsten av återkrav av studiestöd samt av de studielån som landskapet på basen av borgensansvar erlagt till kreditinrättningar uppskattas uppgå till 50.000 euro. Se 27 § och 34 § LL (2006:71) om studiestöd.

Utgifter

Enligt 6a § LL om studiestöd ska studiestödsbeloppen indexjusteras. Beloppen fastställs årligen så att till föregående års belopp läggs den ändring i det konsumentprisindex som fastställts av ÅSUB som ägde rum under det föregående kalenderåret. Enligt ÅSUB:s prognos beräknas ändringen av konsumentprisindex för år 2018 bli 1,1 %. En sådan höjning av studiestödsbeloppen fr.o.m. den 1.8.2019 ligger som grund vid beräkningen. Kostnaderna för indexjusteringen beräknas uppgå till ca 36.000 euro.

En osäkerhet i vuxenstudiepenningsreformens ekonomiska effekter ledde till en överbudgetering under reformens första skede, därför har anslaget minskat från år 2018.

Fördelning av kostnaderna:

- studiepenning, högskola 2.820.000 euro
- studiepenning, ej högskola 1.690.000 euro
- vuxenstudiepenning 885.000 euro
- försörjartillägg 121.000 euro samt
- bostadstillägg 2.402.000 euro.

505 Biblioteksverksamhet

De allmänna biblioteken i kommunerna tillgodoser invånarnas behov av kunskap, bildning och förströelse. Biblioteken lånar kostnadsfritt ut böcker och andra medier ur sina samlingar. De ger också handledning i sökning av information.

50510 Understöd för författare och översättare

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	- 644 807	-34 000		-34 000
Anslag netto	- 644 807	-34 000		-34 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 34.000 euro.

Utgifter

Anslaget används för stipendier och författare i enlighet med LL (1985:29) om stöd för litterär verksamhet. Anslaget motsvarar ca 10 procent av de allmänna bibliotekens totala kostnader för inköp av medier som används för utlåning. Stipendierna fördelas av Ålands kulturdelegation.

510 Allmän ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet

Landskapsandelarna för medborgarinstitut och kulturverksamhet bidrar till att jämna ut kommunernas ekonomiska förutsättningar. Enligt gällande lagstiftning skapar landskapsregeringen och kommunerna gemensamt de allmänna förutsättningarna för ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet som bedrivs av organisationer och föreningar.

51000 Landskapsandelar och stöd för medborgarinstitut och kulturverksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-1 040 459	- 559 000	- 100 000	- 665 000
Anslag netto	-1 040 459	- 559 000	- 100 000	- 665 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om totalt 655.000 euro för landskapsandelar för medborgarinstitut och kulturverksamhet samt ytterligare ett anslag om 10.000 euro för övriga aktiviteter inom ungdoms-, idrotts- och kulturområdena.

Utgifter

Fördelning av anslaget

- 452.000 euro för landskapsandel för kultur
- 203.000 euro för landskapsandel för medborgarinstitut, varav 100.000 euro utgör temporärt stöd år 2019 samt
- 10.000 euro för övriga aktiviteter inom ungdoms-, idrotts- och kulturområdena.

515 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott

Enligt LL (1987:86) om ungdomsarbete och Idrottslag (1983:42) för landskapet Åland, samt LF (1999:3) om överföring av vissa förvaltningsuppgifter på Ålands idrottsförbund fördelas penningautomatmedel till ungdoms- och idrottsorganisationer. Vid fördelningen strävar landskapsregeringen till att särskilt beakta förnyelse i verksamheterna. Stor vikt läggs även vid jämställdhet, demokrati, hållbarhet och tillgänglighet.

Föreningar och organisationer som arbetar med flickor och pojkar och som söker stöd för sin verksamhet förutsätts arbeta aktivt för att motverka användning av alkohol och droger. Beträffande idrotten är det Ålands idrottsförbund som ansvarar för uppföljningen av föreningarnas drogförebyggande arbete.

I anslaget för understöd till idrotten har främjande av idrotts- och motionsaktiviteter för personer med funktionsvariationer beaktats, liksom medel för idrottsanläggningar och -redskap. Dessa bidrag kan beviljas både föreningar och kommuner. Beträffande stöd till idrottsanläggningar läggs särskild vikt vid tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsvariationer.

Anslag som reserverats för investeringar inom ungdomssektorn hanteras av Ålands kulturdelegation under moment 51600.

51500 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-2 010 557	-2 170 000	-25 000	-2 200 000
Anslag netto	-2 010 557	-2 170 000	-25 000	-2 200 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.200.000 euro.

Utgifter

Anslaget föreslås fördelat enligt

- 470.000 euro för ungdoms- och fritidsverksamhet, inklusive 210.000 euro för den verksamhet som bedrivs av föreningen Ung resurs
- 1.650.000 euro för idrottsverksamheten. Beloppet överförs till paraplyorganisationen Ålands idrott, dels för vidare fördelning av verksamhetstöd till idrottsföreningar och -organisationer, dels för Ålands Idrotts egna administrativa kostnader och dels för utbildnings- och utvecklingsprojekt på idrottsområdet samt
- 80.000 euro för anläggningsprojekt och föreningarnas och kommunernas inköp av idrottsredskap.

516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet

Penningautomatmedel används för kulturell verksamhet, kulturprojekt inom föreningsverksamheten i enlighet med LL (1983:39) om kulturell verksamhet. Penningautomatmedel används också för stipendier till enskilda kulturutövare. Prioriterade faktorer som beaktas vid fördelningen av medel är förnyelse, jämställdhet, hållbarhet och tillgänglighet.

Reserverade medel under budgetmoment 51600 fördelas av Ålands kulturdelegation med undantag för verksamhetsstöd till Stiftelsens Ålands sjöfartsmuseum, inklusive medel för renovering av museifartyget Pommern.

Under år 2019 avser Ålands kulturdelegation införa fyra arbetsstipendier om maximalt ett år/stipendium och som i första hand beviljas enskilda personer som är aktiva inom bildkonst/konsthantverk, musik, litteratur och teater.

51600 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-1 552 935	-1 550 000		-1 560 000
Anslag netto	-1 552 935	-1 550 000		-1 560 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.560.000 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning

- 1.175.000 euro utgör medel för verksamhets- och projektstöd till föreningar och organisationer samt stipendier till enskilda kulturutövare. I anslaget beaktas en höjning av kulturprissumman till 5.000 euro samt vid behov 4 arbetsstipendier om 20.400 euro/stipendium. Stöd till bildningsförbundens verksamhet och specialprojekt ingår i enlighet med LL (2009:54) om landskapsbidrag till bildningsförbund
- 50.000 euro som investeringsstöd till ungdomslokaler, byagårdar och andra lokaler som används för kulturella ändamål
- 300.000 euro för Ålands Sjöfartsmuseums ordinarie verksamhet samt
- 35.000 euro för Pommerns löpande underhåll. Föreslås att medel inte reserveras för större renoveringsarbeten på Pommern år 2019.

520 Landskapsandelar och stöd för grundskolan

Landskapsandelarna för grundskolan bidrar till landskapsandelssystemets målsättning att jämna ut kommunernas förutsättningar att tillhandahålla lagstadgad service, LL (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna.

Hösten 2018 är antalet grundskolor 22 och antalet elever 2.890 (2017: 2.890). 34 barn undervisas i hemmet och sju barn går i skola utanför Åland.

52000 Landskapsandelar för grundskolan och stöd för undervisning (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-12 652 903	-7 010 000	-3 318 000	-7 090 000
Anslag netto	-12 652 903	-7 010 000	-3 318 000	-7 090 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 7.090.000 euro.

Landskapsregeringen avlämnar ett lagförslag om ändring av LL (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna rörande landskapsandelen för grundskolan. Lagförslaget överlämnas till lagtinget i samband med förslaget till budget för landskapet Åland år 2019 med avsikt att lagen kan sättas ikraft på de grunder som anges i 20 § 3 mom. i självstyrelselagen för Åland (1991:71). Se motiveringen till kapitel 330.

Utgifter

Utöver lagstadgade landskapsandelar, stöder landskapsregeringen den stödundervisning i svenska som kommunerna anordnar med stöd av 17 § grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland. Stödundervisningen är avsedd för elever som flyttat till landskapet från andra länder och regioner eller som är födda på Åland med en annan språkbakgrund och har ett annat modersmål. En höjning av anslaget beräknas med anledning av landskapsregeringens beslut (ÅLR 2016/9392), andelen elever med annat hemspråk fortsätter att öka samt för mottagande av flyktingar i landskapet.

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning

- 5.425.000 euro för landskapsandelar för grundskolan
- 1.045.000 euro för landskapsandelar för träningsundervisningen samt
- 620.000 euro för stöd till kommunerna för extra stödundervisning i svenska.

600 Näringsavdelningens förvaltningsområde

610 Näringslivets främjande

Se kapitelmotiveringen i verksamhetsdelen.

61000 Näringslivets främjande (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	- 969 268	-2 157 000	- 506 000	-1 645 000
Anslag netto	- 969 268	-2 157 000	- 506 000	-1 645 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.645.000 euro.

Utgifter

Turismens främjande

Turismstrategin 2012 - 2022 är riktgivande för landskapsregeringens arbete med att främja besöksnäringen. Tillsammans med Visit Åland r.f. (VÅ) och Ålands näringsliv r.f. samordnar landskapsregeringen arbetet genom de årliga handlingsplanerna.

En stor del av finansieringen för att främja besöksnäringen avsätts till destinationsmarknadsföring, som genomförs av VÅ tillsammans med näringen. I uppgiften ingår förutom dessa varumärkesstärkande marknadsföringsaktiviteter på prioriterade huvudmarknader även destinationsutvecklingsarbete samt turistinformationsservice lokalt på Åland.

Landskapsregeringen noterar att de säljande aktörerna tar ansvar för tjänste- och produktutvecklingen och att en del av finansieringen därför ska gå till att samla näringen och främja utvecklingen av destinationen. Landskapsregeringen noterar och stöder näringens intresse och engagemang att i linje med Turismstrategin vidareutveckla Åland Convention Bureau, vilket är viktigt för utveckling av nya säsonger, liksom arbetet med internationell marknadsföring av den åländska skärgården.

Implementeringen av varumärkesplattformen samordnas vilket stöder utvecklings- och hållbarhetsagendans femte strategiska utvecklingsmål om hög attraktionskraft genom att förstärka bilden av Åland. MatÅland 2017 - 2021 genomförs i linje med Ålands hållbara livsmedelsstrategi med målsättningen att i samarbete med livsmedelsindustrin stärka den åländska matens konkurrenskraft på närmarknaderna och öka Ålands attraktionskraft som turistisk destination. VÅ tar ansvar för certifiering av företag enligt Green Key vilket utgör ett viktigt område inom turismbranschens hållbarhetsarbete och som stöder strategiskt utvecklingsmål 7 om hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster.

VÅ bör fortsätta ta tillvara möjligheterna att delfinansiera destinationsutvecklingsarbete genom EU-program. Den professionella bedömningen samt uppföljningen av marknadsförings- och utvecklingsinsatserna står VÅ för. VÅ bör tillämpa landskapsregeringens riktlinjer för offentlig upphandling.

För år 2019 - 2021 ska ett avtal upprättas med VÅ för marknadsföringen och utvecklingen av destinationen samt upprätthållandet av Turistinformation. Föreslås att landskapsregeringen reserverar penningautomatmedel om 1.340.000 euro för år 2019 under moment 35000 för finansieringen av avtalet och de utökade uppgifterna. Kommande år ökar marknadsföringsinsatserna i samband med Tall Ships Race år 2021 och Ålands 100-årsjubileum år 2022.

Skärgårdsutveckling

Av anslaget föreslås 40.000 euro för bidrag till drift av Skärgårdsnämnden, vilket beviljas genom ett särskilt resultatavtal. Tonvikten läggs på utveckling av företag och arbetsplatser i skärgården i samarbete med bl.a. landsbygdsutvecklaren och Företagsam Skärgård r.f.

Anslaget kan även användas för arvoden och reseersättningar för skärgårdsnämnden samt för ersättning för resor inom ramen för Nordiska Ministerrådets Skärgårdssamarbete.

Nationellt företagsstöd

Av anslaget föreslås 1.400.000 euro för bidrag till nationellt företagsstöd som ett komplement till insatserna som delfinansieras från EU och genomförs inom ramen för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden samt Landsbygdsutvecklingsprogrammet för Åland perioden 2014 - 2020. Nationellt företagsstöd beviljas inom ramen för av landskapsregeringen fastställda stödordningar och principer, vilka baseras på EU:s gällande regelverk om statligt stöd, näringsstödslag (2008:110) för landskapet Åland och LL (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti.

Landskapsregeringen avser att prioritera åtgärder som ökar företagens export av tjänster och varor, internationalisering samt åtgärder som stöder en året-runt detaljhandelsverksamhet i skärgården. Detta görs genom bidrag för företagens internationalisering, nationella investeringsbidrag, finansieringsstöd för detaljhandeln i skärgården inklusive stöd för tryggande av tillgången på färskvaror, d.v.s. delar av det tidigare transportstödet överförs som butiksstöd till skärgården, se moment 75100. I momentet ingår även stöd till nya skärgårdsföretag.

Räntestöd

Av anslaget föreslås 2.000 euro för räntestöd för företags investeringar. Saldot i augusti 2018 för utestående räntestödskrediter var 9.407 euro.

Av anslaget föreslås 20.000 euro för räntestöd för Finnvera Abp:s lån till åländska företag.

Finnvera Abp är ett statsägt specialfinansieringsbolag som erbjuder riskfinansiering samt utvecklingstjänster för små och medelstora företag, främjar export och företagens internationalisering samt befrämjar regionalpolitiska åtgärder. För att möjliggöra för små och medelstora företag på Åland att ta del av Finnveras produkter har landskapsregeringen och Finnvera Abp sedan många år tillbaka ett samarbetsavtal, där nuvarande avtal är i kraft fram till 31.12.2022.

Landskapsregeringen betalar räntestöd för gamla, ikraftvarande lån. Räntestödet gäller främst minilån, företagarlån till kvinnor samt investeringslån. Nya räntestödslån beviljas inte via Finnvera Abp varför budgetanslaget gradvis kommer att sjunka.

Per augusti 2018 var saldot på utestående räntestödskrediter 546.799 euro. Antalet åländska företag med aktiva räntestödskrediter eller garantier från Finnvera Abp uppgår till totalt 71 st.

Internationella utvecklingsprojekt

Under momentet föreslås att 183.000 euro avsätts för landskapsregeringens andel i den nationella finansieringen av bl.a. Interreg projekt. Anslagen från detta moment tilldelas åländska projekt i Interreg-programmet Central Baltic Programme 2014 - 2020. Momentet kan även användas för andra projekt av internationell karaktär eller för enbart nationellt finansierade utvecklingsprojekt på Åland.

Anslaget föreslås även kunna användas som nationell medfinansiering till åländska företag som deltar i europeiska program såsom Eurostars. Finansiering kan beviljas om 50 % dock högst 200.000 euro av de faktiska kostnader som sökanden har och som inte har annan finansiering.

Finansiering till företag beviljas i enlighet med kommissionens förordning (EU) nr 1407/2014 om tillämpning av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse.

615 Främjande av livsmedelsproduktion

Ett långsiktigt hållbart och bärkraftigt jordbruk kännetecknas av en lönsam konkurrenskraftig produktion, miljöhänsyn och goda sociala förhållanden.

Utvecklande av konkurrenskraften genom att utveckla effektiviteten, kvalitetstänkande samtidigt som naturtillgångarna utnyttjas hållbart kräver en hög kunskapsnivå för att lyckas. I detta sammanhang är rådgivningen och kunskapsutvecklingen genom rådgivning och projekt mycket viktiga varför landskapsregeringen finansierar produktionsrådgivning, utvecklingsarbete och utvecklingsprojekt inom de olika produktionsinriktningarna. Genomförande av investeringar är avgörande för utvecklande av konkurrenskraften och möjligheten till hållbar produktion inom lantbruket. Som ett komplement till åtgärderna inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammet under kapitel 623 genomförs ett nationellt strukturstöd inriktat på räntestöd riktat till investeringar och nyetablerade jordbruksföretag.

61500 Främjande av livsmedelsproduktion (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	- 764 467	- 775 000	- 580 000	- 759 000
Anslag netto	- 764 467	- 775 000	- 580 000	- 759 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 759.000 euro.

Utgifter

Rådgivning

Av anslaget föreslås ett nettoanslag om 585.000 euro för att finansiera rådgivningen samt försöks- och utvecklingsverksamheten i enlighet med verksamhetsavtal med Ålands hushållningssällskap r.f. för perioden 2015 - 2020. Avtalet delar de övergripande målsättningarna för livsmedelsproduktion och lantbruket, d.v.s. fokus är en ekonomisk, smart och hållbar utveckling på landsbygden. Den främsta prioriteringen är att bidra till skapande av konkurrenskraftiga landsbygdsföretag som producerar råvaror av rätt kvalitet till den lokala livsmedelsindustrin och livsmedel till konsumenter.

Föreslås även att ett anslag om 100.000 euro kan användas till att utanför det fleråriga avtalet med Ålands hushållningssällskap r.f. finansiera allmänna projekt för utvecklingen av näringen, samt för att stärka den lokala produktionen.

Räntestöd

Av anslaget föreslås 64.000 euro för att finansiera räntestödet för årets bevillningsfullmakt om lån med räntestöd om 1.500.000 euro och tidigare års beviljade räntestödslån. Målsättningen är att räntestödet medverkar till en mer rationell och effektiv jordbruksproduktion i landskapet.

Räntestöd kan beviljas för lån vid produktionsinvesteringar i byggnader samt för visst lösöre. Räntestöd i samband med investeringar är ett komplement till investeringsstödet till jordbruket inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammet under moment 62300.

Ett fullt utnyttjande av bevillningsfullmakten beräknas enligt dagens ränteläge medföra nominell kostnad för landskapet om ca 240.000 euro under en femtonårsperiod. Lånen förmedlas av

kreditinstitut på Åland och räntestödet varierar med marknadsräntorna och är maximalt 3 %. Saldot på utestående räntestödskrediter för investeringar var 8.400.000 euro i augusti 2018.

Räntestöd, lån till lantbruk, euro	Kostnad	Kostnad	Beräknad återstående
	År 2019	År 2020	kostnad vid ett ränteläge om 4,0 %
Totalt	**64 000**	**80 000**	**1 500 000**
Lån utgivna åren			
1997-2019 (ca 8,4 milj.)	58 000	68 000	1 260 000
Lån utgivna år			
2019 (1,5 milj.)	6 000	12 000	240 000

Skördeskador

Av anslaget föreslås 10.000 euro för finansiering av räntestöd för lån beviljade med anledning av skördeskador i enlighet med LL (1980:44) om räntestödslån vid skördeskador. Räntestöd på lån utgår i syfte att lindra de likviditetsproblem odlaren riskerar till följd av minskade intäkter från den skörd som drabbats av skördeskada. Lån kan beviljas sådana gårdar där det konstaterats skördeskador som uppstått oberoende av odlaren i oskördad gröda till följd av ogynnsamma väderförhållanden.

Föreslås att det under året får beviljas nya räntestödslån om sammanlagt högst 300.000 euro. Räntestödet betalas som ett fast räntestöd om maximalt 5 % i högst 5 år. Låntagarens ränta uppgår dock alltid till minst 1 %. Skulle lånets totala ränta och låntagarens ränta sjunka under 6 % är räntestödet skillnaden mellan totala räntan och låntagarens ränta om 1 %. Stödet betalas med grund i kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 om stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn (de minimis). Utbetalande av stödet förutsätter att det finns utrymme i den kvot för stöd av mindre betydelse som fördelats mellan Åland och riket utgående från den landskvot som fastställts i förordning (EU) nr 1408/2013.

Ett fullt utnyttjande av bevillningsfullmakten beräknas enligt dagens ränteläge orsaka landskapet kostnader om 30.000 euro under en femårsperiod. Saldot på utestående räntestödskrediter för skördeskador var 6.781 euro per 16.8.2018.

61550 Avbytarservice

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	- 176 407	- 325 000		- 310 000
Anslag netto	- 176 407	- 325 000		- 310 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 310.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 310.000 euro att användas för att säkerställa åtaganden och kostnader i enlighet med LL (2014:53) om avbytarservice. Anslaget avser utgifter för ersättning till privat avbytarservice samt vikariehjälp i enlighet med regelverket.

621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020

Europeiska kommissionen har den 17 december 2014 C(2014) 9951 godkänt Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och Europeiska socialfonden (ESF). Programmet heter *Entreprenörskap och kompetens – Ålands strukturfondsprogram 2014-2020*.

Strukturfondsmedlen för det operativa programmet på Åland 2014 - 2020 uppgår till totalt 4.995.000 euro, fördelat på 2.322.538 euro från Eruf och 2.672.962 euro från ESF. Programmet omfattar hela Åland och målgruppen är företag, föreningar och offentliga aktörer. Programmets tekniska stöd budgeteras i helhet via socialfonden. Av programmets totala offentliga finansiering har 30 procent avsatts till offentligt riskkapital.

Den övergripande målsättningen för programmet är att utveckla kunskapen och förbättra kompetensen inom arbetslivet, öka sysselsättningen, produktiviteten och innovationskapaciteten. Målet är att förnya och diversifiera det åländska näringslivet och att bidra till ett välutbildat, jämställt och aktivt inkluderande samhälle. Strategin är att skapa förutsättningar för och stöda innovationer och kompetens i företag och organisationer på Åland för att få näringslivet att växa smart och hållbart. Fokus läggs på långsiktighet, samverkan på olika plan, kapitalförsörjning i tidiga faser av företagets livscykel och kompetensförsörjning.

Ett förverkligande av dessa mål förväntas ge en hög sysselsättningsgrad, god skattekraft, konkurrenskraftiga företag och en långsiktigt hållbar tillväxt som gör det möjligt att behålla den åländska välfärden på en fortsatt hög nivå.

ERUF OCH ESF	Finansieringsram	Budgeterat	Förslag	Återstod
	2014 - 2020	2014 - 2018	2019	
Landskapsregeringens finansieringsandel	3 485 850	3 486 633	-	-
ERUF:s finansieringsandel	812 888	812 571	-	-
ESF:s finansieringsandel	2 672 962	2 510 950	81 000	81 012
Totalt	**6 971 700**	**6 810 154**	**81 000**	**81 012**
Finansieringsinstrument, lån bm 962100	3 019 300	3 020 000	0	0
Totalt inklusive finansieringsinstrument	**9 991 000**	**9 830 154**	**81 000**	**81 012**

62100 Europeiska Unionen - ERUF och ESF 2014-2020 (R-EU)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	- 787	323 000		323 000
Kostnader	1 574	- 145 000		-81 000
Anslag netto	787	178 000		242 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 323.000 euro och ett anslag om 81.000 euro.

Inkomster

Av inkomsten föreslås att 297.000 euro upptas, vilket motsvarar finansieringsramen för år 2019 för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från ERUF.

Av inkomsten föreslås att 26.000 euro upptas, vilket motsvarar finansieringsramen för år 2019 för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från ESF.

Utgifter

Förslås ett anslag om 81.000 euro.

Av anslaget föreslås inga medel för genomförande av programmet delfinansierat av ERUF då fondens andel av finansieringsramen redan budgeterats.

Lån för genomförande av finansieringsinstrumentet upptogs i landskapets femte tilläggsbudget år 2015, moment 962100.

Operativprogrammet som delfinansieras av regionalfonden förverkligas genom det prioriterade området *Entreprenörskap och innovation* som har två investeringsprioriteringar

- främja företagsinvesteringar inom innovation och forskning samt

- stöd av små och medelstora företags förmåga att inleda tillväxt- och innovationsarbete.

De huvudsakliga målgrupperna för åtgärderna är små och medelstora företag, nyetablerade teknologiföretag samt teknikintensiva eller innovativa små tjänsteföretag vilka har potential att utvecklas till internationella tillväxtföretag, högskolor/universitet, intresse- och branschorganisationer samt offentliga aktörer. Programmet genomförs med projektstöd till offentliga organ och organisationer samt genom offentligt riskkapital till företag.

Av anslaget föreslås 81.000 euro för genomförandet av programmet delfinansierat av ESF motsvarande finansieringsramen för år 2019.

Det prioriterade området som delfinansieras av socialfonden kallas *Delaktighet och kompetens* och har fyra investeringsprioriteter:

- minskad arbetslöshet med fokus på ungdomar och ökad rörlighet på arbetsmarknaden

- minskad risk för marginalisering

- uppgradering av kunskaper, färdigheter och kompetens av arbetskraften samt

- flexibla och relevanta utbildningssystem.

Huvudsakliga målgrupper är anställda inom företag och organisationer, personer som riskerar att marginaliseras och arbetslösa. Programmet genomförs i form av projektstöd.

Under momentet upptas även anslag för tekniskt stöd som finansierar administration, information, uppföljning, övervakning och utvärdering.

623 Europeiska Unionen - program för landsbygdens utveckling, EJFLU, 2014 - 2020

Europeiska kommissionen godkände den 13 februari 2015 program för landsbygdsutveckling för perioden 2014 - 2020. Övergripande målsättning för programmet är att bidra till en hållbar ekonomisk och smart utveckling på landsbygden och till att utveckla och diversifiera det till landsbygden kopplade näringslivet. Programmet ska dessutom bidra till att stärka och utveckla de redan goda natur- och miljöförhållandena samt stärka landskapets attraktivitet som samhälle. Programmets främsta prioritering är att säkerställa en tillräcklig primärproduktion och på så sätt se till att det finns råvaror till livsmedelsindustrin och livsmedel för konsumenterna. Detta bör bygga på ett konkurrenskraftigt och hållbart jordbruk. Programmet genomför 9 åtgärder och 15 underåtgärder för att nå dessa mål utgående från 5 av unionens 6 prioriteringsområden för landsbygdsutveckling. Budgetområdet stöder flertalet av de strategiska utvecklingsmålen inom landskapets utvecklings- och hållbarhetsagenda. Mest medel avsätts till åtgärder som stöder utvecklingsmålen 3 och 4; allt vatten har god kvalitet och ekosystem i balans och biologisk mångfald.

EJFLU	Finansieringsram	Budgeterat	Förslag	Återstod
	2014 - 2020	2014 - 2018	2019	
Landskapsregeringens finansieringsandel	34 744 000	24 582 000	5 080 000	5 082 000
EJFLU:s finansieringsandel	20 709 000	14 672 000	3 018 000	3 019 000
Totalt	**55 453 000**	**39 254 000**	**8 098 000**	**8 101 000**
Nationell tilläggsfinansiering	2 564 000	1 754 000	404 000	406 000
Totalt	**58 017 000**	**41 008 000**	**8 502 000**	**8 507 000**

62300 Europeiska Unionen - EJFLU, 2014 - 2020 (R-EU)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	3 215 009	3 018 000		3 018 000
Kostnader	-8 634 252	-8 407 000		-8 407 000
Anslag netto	-5 419 243	-5 389 000		-5 389 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 3.018.000 euro och ett anslag om 8.407.000 euro.

Inkomster

Under momentet upptas anslag som överförs till landskapsregeringen från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) för finansiering av landsbygdens utvecklingsprogram 2014 - 2020.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 8.228.000 euro för landskapets andel och EU:s andel för finansieringen av de 9 åtgärderna och 15 underåtgärderna inom landsbygdsutvecklingsprogrammet för perioden 2014 - 2020. De finansiellt mest omfattande åtgärderna utgörs av kompensationsbidraget, stöd för miljö- och klimatvänligt jordbruk, stöd för ekologisk produktion samt investeringsstöd till livsmedelsindustrin, startstöd till unga odlare samt rådgivning och kunskapsöverföring inom jordbruket. I momentet ingår också finansiering av den nationellt finansierade husdjursförhöjningen inom kompensationsbidraget. Inom ramen för momentet finansieras också programmets tekniska stöd.

I anslaget ingår även 179.000 euro för finansiering av EU:s andel av genomförande av Leader-dimensionen samt för genomförande av Leader-projekt. Anslaget består av medel från jordbruksfonden (EJFLU). Leader-dimensionen ska medverka till att utveckla landsbygden och fungera som ett instrument till att samordna de landsbygdsboende till samarbete kring olika typer av projekt t.ex. till förmån för närmiljön. Landskapets finansieringsandel för Leader-dimensionen om 95.000 euro upptas under moment 62390.

62390 Leaderfinansiering med penningautomatmedel (R-EU)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader		-95 000		-95 000
Anslag netto		-95 000		-95 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 95.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser landskapets finansieringsandel som finansieras ur penningautomatmedel för genomförande av Leader-metoden samt för genomförande av Leader-projekt.

Leader-metoden ska medverka till att utveckla landsbygden och även fungera som ett instrument till att samordna lokalbefolkningen till samarbete kring projekt, bl.a. miljömässiga projekt.

625 Europeiska Unionen - Europeiska havs- och fiskerifonden, EHFF, 2014 - 2020

Genomförandet av det operativa programmet inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden 2014-2020 inleddes under hösten 2015.

I första tilläggsbudgeten för år 2018 minskades landskapets medfinansiering av programmedlen med 700.000 euro till följd av att en tidigare planerad större investering inte kommer att genomföras under programperioden. Av samma anledning föreslås nu ytterligare en minskning av medfinansieringen om totalt 1.105.000 euro.

Finansieringsramen för Europeiska havs- och fiskerifondens operativa program kan efter dessa minskningar sammanfattas enligt följande:

EHFF	Finansieringsram	Budgeterat	Förslag	Återstod
	2014 - 2020	2014 - 2018	2019	
Landskapsregeringens finansieringsandel*	4 280 000	2 431 000	937 000	912 000
EHFF:s finansieringsandel	4 280 000	2 530 000	915 000	835 000
Totalt	**8 560 000**	**4 961 000**	**1 852 000**	**1 747 000**
*Landskapsregeringens del av finansieringen minskas år 2018, i jämförelse med tidigare års total finansieringsram 2014 - 2020.				

62500 Europeiska Unionen - EHFF, 2014-2020 (R-EU)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	246 890	453 000		915 000
Kostnader	- 674 562	-1 200 000	700 000	-1 852 000
Anslag netto	- 427 673	- 747 000	700 000	- 937 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 915.000 euro och ett anslag om 1.852.000 euro.

Inkomster

Inkomsten avser intäkterna från EHFF som medfinansiering av det operativa programmet inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden för programperioden 2014 - 2020.

Utgifter

Anslaget avser den totala offentliga finansieringen av det operativa programmet inom ramen för vilket stöd beviljas för programperioden 2014-2020.

Anlaget inkluderar 1.530.000 euro för insatser för att främja en hållbar utveckling av fiskerinäringen i landskapet. Landskapets medfinansiering utgör 890.000 euro.

För den del av programmet som ska stöda insatser inom den integrerade havspolitiken avsätts 100.000 euro, varav landskapets medfinansiering är 25.000 euro.

Den del av programmet som rör fiskerikontroll och övervakning utgör 222.000 euro, varav landskapets finansiering är 22.000 euro.

Under momentet upptas även anslag för tekniskt stöd. Tekniskt stöd kan inkludera kostnader för administration, uppföljning och övervakning av programmet, informationsinsatser samt löpande utvärdering och utredningar.

640 Främjande av skogsbruket

64000 Främjande av skogsbruket (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	- 287 898	- 465 000		- 450 000
Anslag netto	- 287 898	- 465 000		- 450 000

Budgetmotivering

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning ett nettoanslag om 450.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser i första hand stöd för skogsbruksåtgärder. Skogsprogrammet ”SkogsÅland2027” har bl.a. som målsättning att fördubbla arealen röjning och att öka avverkningen. Programmet väntas även leda till en ökad markberedningsareal, ökat stubbehandlingsbehov och ett ökat behov av grundförbättring av skogsbilvägar. Föreslås att 335.000 euro av anslaget används för stöd i enlighet med LL (2015:32) och LF (2015:33), ändrad genom (2018/30) om stöd för hållbart skogsbruk.

Föreslås vidare att 115.000 euro av anslaget används för skoglig rådgivningsverksamhet som tillhandahålls av Ålands skogsvårdsförening r.f. i enlighet med ramavtal mellan Ålands landskapsregering och Ålands hushållningssällskap r.f. gällande rådgivningen för primärnäringarna. Rådgivningsunderstödet har i enlighet med avtalet sänkts med 15.000 euro jämfört med år 2018. Administrationen av ramavtalet sker i samarbete mellan jordbruks-, fiskeri- och skogsbruksbyrån.

Anslaget får även användas till förhandsfinansiering av åtgärder som landskapsregeringen tvingas vidta enligt 18c § LL (1998:83) om skogsvård och med stöd av 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning gottskrivas inkomster motsvarande förhandsfinansieringen.

650 Jakt- och viltvård

65000 Jakt- och viltvård (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	- 134 563	- 100 000		- 100 000
Anslag netto	- 134 563	- 100 000		- 100 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 100.000 euro.

Utgifter

I anslaget föreslås 90.000 euro i stöd till jaktvårdsföreningarnas verksamhet och skjutbanor, samt viltvårdsprojekt. Dessa ska fördelas rättvist i förhållande till antalet medlemmar i föreningen samt föreningens aktivitet. Målsättningen med skytteverksamheten bör vara att den är självfinansierande. Ett högt prioriterat viltvårdsprojekt är inrättande av mink- och mårdhundsfria häckningsområden för sjöfågel och med särskilt fokus på åtgärdsplanen för ejder.

Av anslaget kan ett stöd till Ålands jakt- och fiskemuseum beviljas på basen av redovisade kostnader för jaktvårdsföreningarnas och landskapsregeringens möten, kurser och informationstillfällen vid museet samt särskilda evenemang med anknytning till jakt, dock inte för kostnader som hänför sig till museets ordinarie verksamhet.

Av anslaget föreslås 10.000 euro främst för bidrag för förebyggande åtgärder vid yrkesmässigt bedriven odling, men även ersättande av hjortdjursskador på yrkesmässigt bedrivna odlingar eller skogsplanteringar. Bidraget beviljas endast i de fall jakt är tillåten på området och att jakt bedrivs aktivt inom områdets närhet under ordinarie jakttid. Anslaget avser dessutom viss försöksverksamhet för förhindrande av hjortdjursskador samt kostnader för tillvaratagande av fallvilt enligt 70 § och 73 § jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland. Anslaget avses över tid delvis motsvara inkomsterna från hjortdjurslicenser. Närmare regler för beviljande av bidrag anges i landskapsregeringens fastställda riktlinjer.

Anslaget kan även användas för jaktvårdsföreningarnas skötsel av förvaltningsuppgifter som rör hjortdjur, hjortdjursinventeringar och forskningsprojekt kring hjortdjur.

670 Främjande av fiskerinäringen

67000 Främjande av fiskerinäringen

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-71 319	- 126 000	20 000	-50 000
Anslag netto	-71 319	- 126 000	20 000	-50 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 50.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 50.000 euro för rådgivningsverksamhet och information till fiskerinäringsföretagen som tillhandahålls av branschorganisationer i enlighet med gällande ramavtal med Ålands hushållningssällskap r.f. för primärnäringsrådgivningen. Administrationen av avtalet sker i samarbete mellan jordbruks-, skogsbruks- och fiskeribyrån.

Under momentet har medel tidigare anslagits för fiskeriförsäkringssystemet samt för att främja uppsamling av fjällfisk och skötströmming i skärgård och glesbygd. Det föreslås inga nya medel för dessa ändamål då stödsystemen avslutades under år 2018.

700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde

715 Bostäder och byggande

Landskapsregeringen beviljar som tidigare år landskapsborgen för köp eller byggande av ägarbostäder. Personer som köper sin första ägarbostad kan få stöd genom bostadssparsystemet, dels genom beviljande av räntestödslån och dels genom utbetalning av en sparpremie om 3.000 euro. Stöd för produktion av hyresbostäder sker genom räntestöd med förmånliga villkor samt via landskapsborgen. Stöden till bostadsproduktion bidrar till förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 5 och 6 genom att ge möjligheter till ett attraktivt och klimatvänligt boende tillgängligt för olika samhällsgrupper.

Befintliga bostadsstöd för reparationsåtgärder, energieffektivisering och klimatvänliga åtgärder fortsätter som tidigare enligt landskapsregeringens fastställda villkor. Även tillgänglighetsåtgärder i bostäder stöds genom understöd för installation av hissar samt andra tillgänglighetsunderstöd, såsom byggande av ramper. Stöd utges även för konvertering av värmesystem för privata hushåll och för små solenergianläggningar, stödet omfattar även kontor och företag. Stöden bidrar till att förverkliga utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 2, 5 och 6 genom att bidra till ett attraktivt byggande och boende, som är energieffektivt och tillgängligt för alla.

För låntagare med ekonomiska svårigheter, landskapsbelånade hyreshus med tydliga ekonomiska svårigheter och för att täcka kreditförluster förorsakade av låntagare med landskapsbelånad ägarbostad som blivit permanent insolvent, ges understöd och specialåtgärder genom betalning av räntor. Enligt prövning kan understöd ges för att främja och stöda företagsarrangemang i landskapsbelånade hyresbostadsbeståndet med avsikt att skapa solidare företag och på lång sikt bättre verksamhetsförutsättningar.

71500 Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-65 388	- 220 000		- 220 000
Anslag netto	-65 388	- 220 000		- 220 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 220.000 euro.

Utgifter

Anslaget fördelas enligt följande

- understöd för reparationer av pensionärs ägarbostad eller avlägsnande av sanitär olägenhet i bostad ca 25.000 euro

- energieffektiviserande och klimatvänliga åtgärder samt tillgänglighetsåtgärder ca 185.000 euro samt

- specialåtgärder gällande låntagare med ekonomiska svårigheter ca 10.000 euro.

Vidare föreslås att anslagen även används för att täcka åtaganden för ägarbostäder med borgensförbindelser under moment 71510.

Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

I ltl. Stephan Toivonens budgetmotion nr 3/2018-2019 föreslås att motiveringen får följande tillägg: ”Anslaget bör ges till alla former av förnyelsebara eller klimatvänliga åtgärder såsom biomassa, sol, vindkraft, värmepumpar m.m.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 3/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamoten Stephan Toivonen.

71510 Räntestöd och landskapsborgen för bostadsproduktion (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	- 109 197	- 120 000		- 120 000
Anslag netto	- 109 197	- 120 000		- 120 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 120.000 euro för beviljande av räntestöd och landskapsborgen med stöd av LL (1999:40) om bostadsproduktion och för beviljande av räntestöd och bostadssparpremie med stöd av LL (1994:41) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar angående stöd vid förvärv av bostad.

Utgifter

Nya räntestödslån för ägarbostäder beviljas endast för personer som har sparat till köp av den första bostaden (BSP-systemet), varvid landskapsregeringen även betalar en premie om 3.000 euro i enlighet med LL (1994:41) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar angående stöd vid förvärv av bostad. Räntestöd beviljas då låntagarens ränta överstiger 3,8 % (för lån beviljade innan BSP-systemet trädde i kraft: 3,5 %).

För produktion av hyresbostäder föreslås räntestödslån för sammanlagt högst 7.500.000 euro, vilket är på samma nivå som tidigare år.

Landskapsborgen får ställas för anskaffning av ägarbostäder och hyresbostäder i enlighet med LL (1999:40) om bostadsproduktion och av landskapsregeringen särskilt fastställda villkor.

För utbetalande av räntestöd på ägarbostadslån och hyresbostadslån samt sparpremie vid köp av första bostaden fördelas anslaget enligt

- räntestöd till bostadslån ca 45.000 euro samt
- bostadssparpremier ca 75.000 euro.

Sedan år 2014 beviljas landskapsborgen (fyllnadsborgen) för anskaffning av ägarbostad i alla åländska kommuner. Föreslås att sammanlagda uteliggande borgensförbindelser för ägarbostadslån och hyresbostadslån får uppgå till högst 50 miljoner euro.

720 Elsäkerhet och energi

72010 Främjande av hållbar energiomställning (RF)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	- 581 812	- 630 000		- 400 000
Anslag netto	- 581 812	- 630 000		- 400 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 400.000 euro för främjande av hållbar energiomställning under år 2019. Av dessa medel är 340.000 euro reserverade för vindkraftsstöd medan återstående 60.000 euro föreslås

för att fortsätta med insatser för främjande av hållbar energiomställning. Detta innefattar bl.a. laddinfrastrukturen för elfordon.

Utgifter

Landskapsregeringen vill främja elbilsförsäljningen och en utbyggnad av snabbladdningsstationer är viktig för att påskynda försäljningen och öka elbilsanvändningen. Genom att placera snabbladdare där de gör mest nytta etableras en allt mer täckande infrastruktur. Under år 2019 planeras fortsatta stödåtgärder inom trafiksektorn.

Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

I ltl. Stephan Toivonens budgetmotion nr 6/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 702 000 euro och att motiveringen får följande lydelse: ”Ökningen av detta moment skall användas till en subventionering av konvertering av bensin- och dieselbilar till gasbilar.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 6/2018-2019 förkastas.

Reservation har inlämnats av ledamoten Stephan Toivonen.

I ltl. Stephan Toivonens budgetmotion nr 7/2018-2019 före-slås att till motiveringen fogas följande text: ”av anslaget under detta moment ska 200 000 euro användas till investering i en gasstation.

Utskottet har erfarit att mängden gasdrivna fordon ökar och att det också ingår i det nationella programmet att öka såväl antalet el- som gasdrivna fordon. För att antalet gasdrivna enheter ska kunna öka krävs en fungerande infrastruktur. I såväl Finland som Sverige byggs nätet av tankningsstationer ut. Tankningsstationerna är dock betydligt dyrare att anlägga än motsvarande stationer för elbilar. Utskottet ser positivt på en ökad användning av gasdrift, speciellt inom det tunga fordonssegmentet skulle en ökad gasanvändning vara välkommen.

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 7/2018-2019 förkastas.

I ltl. Stephan Toivonens budgetmotion nr 8/2018-2019 före-slås att anslaget ökas med 5 000 euro och att motiveringen får följande lydelse: ”Anslaget ska användas till en konvertering av ÅLAND 1 till gasbil.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 8/2018-2019 förkastas.

I ltl Runar Karlssons m.fl. budgetmotion nr 28/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 2 000 000 euro och att motiveringen får följande lydelse: ”Landskapsregeringen ges i fullmakt att bevilja stöd om 40% av investeringskostnaderna, dock högst 2 000 000 €.”

Utskottet hänvisar till allmänna motiveringarna och föreslår att budgetmotion 28/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av vtm Veronica Thörnroos och ltl Lars Häggblom.

747 Övrig trafik

74700 Understöd för övrig trafik

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-2 940 236	-3 113 000		-3 173 000
Anslag netto	-2 940 236	-3 113 000		-3 173 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 3.173.000 euro.

Utgifter

För att under år 2019 upprätthålla flygtrafik på linjen Mariehamn-Stockholm/Arlanda avsätts 1.086.000 euro. Det fyraåriga avtalet löper ut 29.2.2020 och en ny upphandling påbörjas inför sommaren 2019.

För att under år 2019 upprätthålla kollektivtrafik avsätts ett anslag om 1.927.000 euro. Dessutom avsätts 60.000 euro för att den understödda trafiken ska använda förnyelsebart bränsle. Nuvarande stödsystem för den regionala kollektivtrafiken är upprättat enligt Europaparlamentets och Europarådets förordning (EG) nr 1370/2007 (s.k. trafikavtalsförordningen). Det andra optionsåret i den pågående tilldelningen löper ut 31.12.2019 och förberedelser för en ny längre upphandling påbörjades i oktober 2018. Den nya upphandlingen kommer att följa den nya kollektivtrafiklagen.

Landskapsregeringen reserverar även 100.000 euro för glesbygds- och matartrafik, vilken sköts av kommunerna. Stödet kan uppgå till max 80 % av kommunens direkta kostnader.

751 Kostnader för sjötrafik

75100 Understöd för varutransporter i skärgården

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	- 250 541	- 274 000	-76 000	
Anslag netto	- 250 541	- 274 000	-76 000	

Budgetmotivering

Momentet utgår.

Föreslås inget anslag för understöd för varutransporter i skärgården. Se moment 61000.

Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

I ltl Mikael Lindholms budgetmotion nr 10/2018-2019 föreslås att det återinförs ett anslag om 280.000 euro och att motiveringen får följande lydelse: ”Anslaget avser trygga varutransporter i skärgården.”

Utskottet konstaterar att budgetmotion nr 10/2018-2019 har ett identiskt innehåll som budgetmotion nr 17/2018-2019. Utskottet föreslår att budgetmotion nr 10/2018-2019 förkastas.

I ltl Mikael Lindholms m.fl. budgetmotion nr 17/2018-2019 föreslås att det återinförs ett anslag om 280 000 euro och att motiveringen får följande lydelse: ”Anslaget avser trygga varutransporter i skärgården.”

Utskottet föreslår att budgetmotion 17/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av vtm Veronica Thörnroos och ltl Lars Häggblom.

760 Kostnader för väghållning

76000 Landskapsunderstöd för byggande och förbättrande av kommunalvägar

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader				
Anslag netto				

Budgetmotivering

Momentet utgår.

8 Myndigheter samt fristående enheter

850 Högskolan på Åland

85000 Högskolan på Åland

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	43 832	35 000		15 000
Kostnader	-77 359	- 110 000		-90 000
Anslag netto	-33 527	-75 000		-75 000

Budgetmotivering

Föreslås ett nettoanslag om 75.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser vissa studiesociala förmåner och stipendier. Anslaget ingår i nettoanslaget för högskolans verksamhetskostnader men redovisas i överföringsdelen till följd av arten på kostnaderna. Se även moment 85000 i verksamhetsdelen.

860 Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet

86050 Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-4 211 168	-4 630 000		-4 400 000
Anslag netto	-4 211 168	-4 630 000		-4 400 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 4.400.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 4.100.000 euro för arbetslöshetsersättningar. Ur landskapets medel erläggs grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd i enlighet med landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Stödbeloppen justeras årligen enligt index. Anslaget har i övrigt beräknats utgående från att arbetslösheten under år 2019 fortsättningsvis kommer att ligga på nuvarande nivå och att antalet stödberättigade därmed kommer att ligga kvar på nuvarande antal.

För specialutgifter för arbetskraftsservicen föreslås ett anslag om 30.000 euro. Anslaget kan användas för att täcka kostnader för utredande av arbets- och utbildningsförutsättningar eller lämplighet för yrke och för specialarrangemang på arbetsplatsen för personer med nedsatt arbetsförmåga (2006:8, § 37). Kostnaderna ersätts enligt samma grunder som i riket (FFS 1073:2012, § 28).

Anslaget kan också användas för att vid behov erbjuda kunder särskilt stöd och handledningsinsatser på arbetsplatsen.

Föreslås ett anslag om 1.000.000 euro för genomförande av sysselsättningsfrämjande åtgärder varav 730.000 euro av anslaget redovisas i verksamhetsdelen moment 86050.

Under momentet upptas anslag för de sysselsättningsfrämjande åtgärder som regleras i landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet. Anslaget används för stödinriktade åtgärder

och andra sysselsättningsfrämjande åtgärder för arbetslösa arbetssökande och täcker kostnader för bland annat sysselsättningsstöd. Sysselsättningsstöd är en individuell åtgärd som kan beviljas för anställning, arbetspraktik, läroavtalsutbildning, deltidsarbete och start av företagsverksamhet. Stödet betalas till arbetsgivaren om det är fråga om anställning, annars direkt till personen.

Anslaget kan även användas för betalning av tilläggstjänster till arbetsgivare som kan beviljas sysselsättningsstöd för anställning och som genom en av AMS ordnad tjänsteupphandling erbjuder tilläggstjänster i samband med anställning med sysselsättningsstöd.

Från anslaget bekostas också projektinriktade åtgärder. AMS upphandlar projekt som är inriktade på särskilda kategorier av arbetslösa med svag ställning på arbetsmarknaden.

I övrigt upphandlar AMS alltefter behov olika slag av sysselsättningsåtgärder, exempelvis kurser som är inriktade på jobbsökning och vägledning i syfte att förbättra deltagarnas möjligheter att hitta jobb eller utbildningsplats eller någon alternativ lösning.

Anslaget kan även användas för att skapa möjligheter till individuella lösningar för enskilda genom sysselsättningsfrämjande utbildnings- eller valideringsåtgärder samt genom anskaffning av sysselsättningsfrämjande utbildning. Det kan handla om upprätthållande eller komplettering av befintlig kompetens, förberedelse för att starta egen verksamhet eller dylikt.

Ofördelad minskning överföringskostnader

889 Återförda anslag

88900 Återförda anslag

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	112 408	100 000		100 000
Anslag netto	112 408	100 000		100 000

Budgetmotivering

Återbokade bidrag används för att underlätta avförandet av bidrag som beviljats stödmottagare, men som av olika skäl aldrig utbetalas samt för bidrag som återkrävts.

Under momentet föreslås en uppskattad minskning av överföringskostnaderna om 100.000 euro. Minskningen har i budgetförslaget styrts till posten övriga överföringskostnader i resultaträkningen, medan kostnadsminskningen i praktiken fördelas ut till de sektorer som bidragets överföringskostnader ursprungligen belastat.

Detaljmotivering - Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter myndigheter och fristående enheter.

I avsnittet om skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter upptas t.ex. inkomster av avräkning och skattegottgörelse samt ränteintäkter och dividender. Även anslag för avskrivningar upptas i avsnittet. Posterna ingår i resultaträkningen.

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats, samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

För varje moment anges uppgifter om motsvarande anslag i bokslutet för år 2017 och budgeten för år 2018, inklusive de justeringar som gjorts i första tillägget till budgeten för år 2018. Rörande bokslutsuppgifterna för år 2017 bör det noteras att uppgifterna som visas är framtagna med kontointervall för verksamhetens intäkts- och kostnadskonton, överföringarnas intäkts- och kostnadskonton o.s.v. Detta innebär att om ett anslag i överföringsavsnittet har påförts verksamhetsintäkter eller -kostnader ingår inte dessa belopp i bokslutsuppgifterna i överföringsavsnittet.

Om ett anslag tidigare inte varit upptaget i budgeten anges detta med texten "Momentet nytt" i detaljmotiveringen. Då ett moment utgår ur budgeten anges detta i detaljmotiveringen.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment. Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då klart i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §). Budgeten uppgörs i mervärdesskattehänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten. För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal. Anslagen under momenten visas endast som totalanslag.

890 Skatter och avgifter av skattenatur, inkomster av lån och finansiella poster

890 Skatter och inkomster av skattenatur

Enligt självstyrelselagen erhåller landskapet ett avräkningsbelopp som utgör 0,45 % av de i statsbokslutet för respektive år redovisade inkomsterna med undantag för upptagna nya statslån. Under ett budgetår erhåller landskapet ett förskott på avräkningsbeloppet för det pågående året. Därtill slutregleras avräkningen för det föregående året efter att statsbokslutet är fastställt.

	År 2015	År 2016	År 2017	År 2018	År 2019
Avräkningsbelopp	220 370 594	222 920 482	231 034 347	245 068 515	242 640 000
Förändring i %	2,7 %	1,2 %	3,6 %	6,1 %	-1,0 %

Åren 2015 - 2017 avser slutavräkning enligt Ålandsdelegationens beslut för respektive år. Åren 2018 och 2019 avser förskott på avräkningsbeloppet enligt Ålandsdelegationens beslut för respektive år. År 2018 inkl. även Ålandsdelegationens beslut om tilläggsförskott för år 2018.

Dessutom erhåller landskapet skattegottgörelse om den i landskapet för ett skatteår debiterade inkomst- och förmögenhetsskatten överstiger 0,5 % av motsvarande skatt i hela riket. Skattegottgörelsebeloppet beräknas som den del som överstiger 0,5 % enligt ovanstående. Beloppet kan beräknas först efter att beskattningen för ett skatteår är slutförd, varför det i praktiken är två års eftersläpning i systemet. Det i föreliggande budgetförslag upptagna skattegottgörelsebeloppet hänför sig därför till skatteår 2017.

	År 2015	År 2016	År 2017	År 2018	År 2019
Skattegottgörelse	6 987 664	9 508 580	23 945 287	15 196 476	12 800 000
Förändring i %	32,4 %	36,1 %	151,8 %	-36,5 %	-15,8 %

År 2015 avser skattegottgörelse för skatteår 2013, år 2016 för skatteår 2014, år 2017 för skatteår 2015, år 2018 för skatteår 2016 och år 2019 för skatteår 2017. Uppgifterna för skatteår 2017 är preliminära.

Under kapitlet upptas även inkomster av lotteriskatt och apoteksavgifter.

89000 Skatter och inkomster av skattenatur

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	269 750 689	263 418 000	9 600 000	268 280 000
Kostnader				
Anslag netto	269 750 689	263 418 000	9 600 000	268 280 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om sammanlagt 268.280.000 euro.

Inkomster

Det förskott landskapet i enlighet med 45 § självstyrelselagen erhåller för år 2019 uppgår enligt Ålandsdelegationens beslut till 242.640.000 euro, vilket belopp föreslås upptaget som inkomst under momentet.

Med hänvisning till 49 § självstyrelselagen föreslås upptaget ett belopp om 12.800.000 euro som uppskattad inkomst av skattegottgörelse för skatteåret 2017. Det slutliga beloppet av skattegottgörelsen blir känt först efter att beskattningen för år 2017 har avslutats.

Den lotteriskatt som riksmyndigheterna uppbär av Ålands Penningautomatförening återbärs till landskapet. År 2019 erhåller landskapet den lotteriskatt som Ålands Penningautomatförening erlägger för verksamheten under år 2018. Med hänvisning till ovanstående föreslås en uppskattad inkomst om 12.100.000 euro.

Föreslås därtill en inkomst om 740.000 euro för avgifter enligt LL (1947:6, ändr. 2002/44) om apoteksavgift i landskapet Åland.

892 Finansiella poster

89200 Finansiella poster (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	2 486 094	1 502 000		2 154 000
Kostnader	-1 026 813	- 260 000		- 280 000
Anslag netto	1 459 281	1 242 000		1 874 000

Budgetmotivering

Föreslås inkomster om 2.154.000 euro och anslag om 280.000 euro.

Inkomster

Inkomsten har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

Finansiella poster	
Totalt	**2 154 000 euro**
Räntor på lån och landskapsgarantier	709 000 euro
Ränteinkomster av likviditetsplaceringar och räntor på bankkonton	20 000 euro
Dividendinkomster	1 425 000 euro

Utgifter

Av anslaget föreslås 100.000 euro för ersättande av kreditförluster för landskapsgarantier och lån beviljade på landskapets ansvar. Anslaget avser även landskapets andel av Finnvera Abp:s kreditförluster för lån beviljade enligt ingått avtal. Se även moment 61000.

Föreslås ett anslag om 150.000 euro i räntestöd för studielån, erläggande av borgensansvarsbelopp samt ränteunderstöd i enlighet med LL om studiestöd (2006:71).

För ränteutgifter m.fl. kostnader för av landskapet upptagna budgetlån och tillfälliga likviditetslån föreslås ett anslag om 10.000 euro. Anslaget avser även räntor och övriga kostnader för regionallån ur Nordiska Investeringsbankens regionallånekvot.

I anslaget ingår därtill 20.000 euro för att resultatmässigt avskriva osäkra kundfordringar enligt god bokföringssed. I den mån landskapet i ett senare skede erhåller betalning för fordringarna kan inkomsten påföras momentet.

Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

I ltl. Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 11/2018-2019 föreslås att anslaget ökas med 30 000 000 euro under intäkter och att motiveringen får följande lydelse: ”I enlighet med lagmotion nr 5/2017-18 beräknas intäkterna för återbetalning av lån öka med 30 miljoner euro vilket väsentligt skulle öka landskapets likviditet samt medföra att upptagande av lån undviks.”

Utskottet konstaterar att en lagmotion i samma ärende är under behandling i social- och miljöutskottet och föreslår att budgetmotion nr 11/2018-2019 förkastas.

Utskottet har fattat beslut om motionen efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträddes av ordföranden Petri Carlsson, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamöterna Lars Häggblom, vtm Veronica Thörnroos och Stephan Toivonen.

89230 Landskapets fastighetsverk

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	4 000 000	29 300 000		5 800 000
Kostnader				
Anslag netto	4 000 000	29 300 000		5 800 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 5.800.000 euro samt mål och fullmakter för Fastighetsverket enligt nedanstående motiveringar.

Inkomster

Med hänvisning till nedanstående föreslår landskapsregeringen att ett belopp om 5.800.000 euro upptas som ett förskott av det överskott som beräknas uppstå i Fastighetsverket, främst i form av de kalkylerade internräntorna som ingår i de hyresbelopp som debiteras respektive förvaltningsenhet. I samband med att bokslutet för Fastighetsverket fastställs under år 2020 tas ställning till eventuell ytterligare inkomstföring till landskapets budget.

Verksamhet, mål och fullmakter

Landskapets fastighetsverk inleder sitt fjärde verksamhetsår 1.1.2019. Fastighetsverkets verksamhet regleras av landskapslag (2015:110) om landskapets fastighetsverk. Landskapets fastighetsverk är ett affärsverk inom finansavdelningens förvaltningsområde. Enligt lagen ska Fastighetsverket bedriva uthyrningsverksamhet av lokaler och fastigheter för den i 1 § avsedda förvaltningens behov samt sköta den fastighetsförmögenhet som är i Fastighetsverkets besittning. Förutom de bebyggda och obebyggda fastigheterna och vattenområden ansvarar Fastighetsverket även för landskapets ägarandel i tre fastighetsaktiebolag.

År 2019 kommer att präglas av genomförandet av polishusbygget och förvaltningen av ÅHS:s fastigheter. Överföringen av ÅHS:s fastigheter till Fastighetsverket har fortlöpt bra under år 2018, och planering av underhåll och kommande investeringar kommer att få fokus framledes.

Landskapets energi- och klimatstrategis målsättningar innebär ett ytterligare fokus och en intensifiering av omställningen av landskapets fastigheter mot mer energieffektivitet. Fastighetsverket kommer att omsätta strategin i taktiska planer för uppnåendet av klimatmålen 2030, främst genom att fasa ut oljeuppvärmning på ett antal fastigheter varav flera med kulturhistorisk anknytning.

Efter att lagtinget har beslutat om budgeten för landskapet Åland ska landskapsregeringen besluta om målen för Fastighetsverkets tjänster. Enligt lagen ska landskapsregeringen även besluta om Fastighetsverkets resultatmål och intäktsföringsmål efter att budgeten beslutats, men eftersom ett förskott av avkastningen kommer att uppbäras för år 2019 bör resultatmål och intäktsföringsmål beslutas samtidigt som förskottet på avkastningen beslutas av lagtinget. Landskapsregeringen föreslår att resultatmålet uppgår till 6.376.000 euro och att intäktsföringsmålet beslutas till 5.800.000 euro för år 2019 enligt nedanstående budgeterade resultaträkning. Intäktsföringsmålet uppgår till ca 91 % av resultatmålet. Intäktsföringsmålet är högre än tidigare år eftersom internhyrorna höjts.

Fastighetsverkets budget 2019, resultaträkning

Omsättning	
Interna hyresintäkter	20 530 877
Interna skötselanslag	840 000
Externa hyresintäkter	831 350
Övriga intäkter av fastighet	300 000
Omsättning totalt	**22 502 227**
Material och tjänster	-4 436 316
Personalkostnader	-2 590 975
Avskrivningar	-7 948 894
Övriga rörelsekostnader	-1 150 000
Summa kostnader	**-16 126 185**
Rörelsevinst	6 376 042
Resultat som överförs till landskapets budget	5 800 000

Investeringarnas maximibelopp och de viktigaste projekten

Med stöd av 6 § 3 punkten i landskapslagen om landskapets fastighetsverk begärs fullmakt för Fastighetsverket att genomföra investeringar i fastigheter och byggnader under år 2019 om högst 9.450.000 euro. För geriatrisk klinik samt besökscenter i Bomarsund begränsar sig fullmakten i det här skedet till projekteringskostnader. Landskapsregeringen avser att återkomma i en senare budget med begäran om fullmakt för ingående av förbindelser för genomförandet av respektive byggnadsinvestering.

Sålunda begärs enbart för polishusets del fullmakt för att ingå förbindelser under året som leder till kostnader även senare räkenskapsår enligt följande:

	Kostnad 2019	Kostnad under senare år	Total kostnad
Polishus	5 000 000	7 000 000	12 000 000
Geriatrisk klinik	300 000		
Besökscenter Bomarsund	150 000		
Planerat underhåll	4 000 000		4 000 000

Tidigare beviljad fullmakt om 7.450.000 euro för polishus kommer enligt ny projektering inte att räcka för polishusets förverkligande. Fullmakt begärs för 4.550.000 euro utöver tidigare beviljad fullmakt, så att beräknad total kostnad kan uppgå till 12.000.000 euro.

Ett flertal projekt i form av planerat underhåll på olika byggnader genomförs under året, något som delvis blivit eftersatt senaste år. Totalen beräknas uppgå till 4.000.000 euro under år 2019.

Lån och likviditetshantering

Enligt 6 § krävs lagtingets samtycke till att Fastighetsverket tar upp lån för finansiering av sin verksamhet. Enligt detaljmotiveringen gäller samtycket långfristiga lån. Föreslås att Fastighetsverket inte kan uppta långfristiga lån under år 2019.

Avsikten är att kortfristig kassafinansiering sköts inom ramen för landskapets likviditetshantering, utan uttrycklig fullmakt från lagtinget. Fastighetsverkets överskottslikviditet kommer på samma sätt

att hanteras centralt vid landskapsregeringens finansavdelning. Likviditeten bedöms vara tillräcklig under år 2019.

Fastighetsförsäljningar

Landskapsregeringen föreslår att styrelsen för Landskapets fastighetsverk ges fullmakt att avyttra följande fastigheter

- en outbruten del av fastigheten Pehrsberg 60-408-1-4 i Finströms kommun om maximalt 12 hektar

- hyreshus på Sanatorievägen 2 med tre lägenheter, tomt om 1.023 m2, fastighet 478-27-2-1 i Mariehamns stad

- radhus invid Guttorps fiskodlingsanstalt, maximalt 3.500 m2 av fastighet 771-428-1-34 i Sunds kommun samt

- hyreshus med fyra lägenheter om sammanlagt 212 m2 invid Ålands musikinstitut vid Grindmattesvägen samt tomtmark om maximalt 1.400 m2, del av fastighet 478-18-14-3 i Mariehamns stad.

89250 Avkastning av Ålands Penningautomatförenings verksamhet

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter	27 500 000	18 000 000	8 279 000	21 000 000
Kostnader			-8 279 000	
Anslag netto	27 500 000	18 000 000	0	21 000 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 21.000.000 euro.

Inkomster

Med hänvisning till kapitel 350 i överföringsavsnittet föreslås en inkomst om 21.000.000 euro.

893 Avskrivningar och nedskrivningar

89300 Av- och nedskrivningar (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018	TB 2018	Budget 2019
Intäkter				
Kostnader	-7 810 046	-7 761 000		-7 800 000
Anslag netto	-7 810 046	-7 761 000		-7 800 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 7.800.000 euro under momentet.

Utgifter

Anslaget avser avskrivningar enligt plan för tillgångar som är underkastade förslitning. Avskrivningar görs på immateriella tillgångar, byggnader och konstruktioner, vägar och annan infrastruktur, transportmedel, arbetsmaskiner samt övriga maskiner och inventarier.

Avskrivningarna för år 2019 har kalkylerats uppgå till sammanlagt 9.600.000 euro, varav 1.800.000 euro budgeteras under ÅHS, moment 84000.

Detaljmotivering - Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter myndigheter och fristående enheter.

I avsnittet om investeringar, lån och övriga finansinvesteringar ingår olika typer av budgetutgifter som ger landskapet tillgångar av olika slag. Förslitning underkastade tillgångar överstigande 50.000 euro upptas som en investering och aktiveras i balansräkningen och kostnadsförs genom planmässiga avskrivningar. Anslag upptas i allmänhet endast för det som ska förverkligas under året, dock så att man i planen uppger totalkostnaden för ett projekt som inleds under budgetåret och som fordrar anslag under kommande år för att kunna förverkligas. Lån och övriga finansinvesteringar används för lån som beviljas av landskapets medel samt t.ex. för inköp av aktier och värdepapper. I avsnittet ingår även inköp av eller intrångsersättning för naturskyddsområden. Posterna ingår i balansräkningen.

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats, samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslagets ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

För varje moment anges uppgifter om motsvarande anslag i bokslutet för år 2017 och budgeten för år 2018, inklusive de justeringar som gjorts i första tillägget till budgeten för år 2018. Rörande bokslutsuppgifterna för år 2017 bör det noteras att uppgifterna som visas är framtagna med kontointervall för verksamhetens intäkts- och kostnadskonton, överföringarnas intäkts- och kostnadskonton o.s.v. Detta innebär att om ett anslag i överföringsavsnittet har påförts verksamhetsintäkter eller -kostnader ingår inte dessa belopp i bokslutsuppgifterna i överföringsavsnittet.

Om ett anslag tidigare inte varit upptaget i budgeten anges detta med texten "Momentet nytt" i detaljmotiveringen. Då ett moment utgår ur budgeten anges detta i detaljmotiveringen.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment. Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då klart i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §). Budgeten uppgörs i mervärdesskattehänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten. För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal. Anslagen under momenten visas endast som totalanslag.

100 Lagtinget

9111 Lagtingets kansli

911150 E-demokrati - utvecklingsprojekt (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-248 579	-280 000		-230 000
Anslag netto	-248 579	-280 000		-230 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 230.000 euro.

Utgifter

För att öka öppenheten i förhållande till och i dialogen med medborgarna pågår inom lagtinget ett projekt vars mål är att integrerat internetbaserat kommunikationssystem, e-demokrati. Projektet pågår i enlighet med den av kanslikommissionen tidigare fastställda och senare reviderade budgetplanen:

Budgetplan

2016 235.000 euro

2017 329.000 euro

2018 280.000 euro

2019 230.000 euro

I anslaget inkluderas löner, eventuella konsultuppdrag och övriga utgifter såsom teknisk utrustning, programvaror, utbildning och resor.

300 Finansavdelningens förvaltningsområde

9340 Särskilda understöd, lån och investeringar

934000 Övriga finansinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter		3 388 000		
Kostnader	-800 000	-800 000		-800 000
Anslag netto	-800 000	2 588 000		-800 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 800.000 euro.

Inkomster

Landskapsregeringen bemyndigas att sälja aktier till skäligt pris och vad som bedöms ändamålsenligt avseende verksamhetens syfte och ägarförhållanden.

Utgifter

Med hänvisning till andra tillägget till budgeten för år 2016 föreslås ett anslag om 800.000 euro för att stärka det egna kapitalet i Kraftnät Åland Ab. Stärkningen av det egna kapitalet görs under åren 2017 - 2020 med sammanlagt 3.200.000 euro. Landskapsregeringen har i dialog med EU-kommissionen genom ett förhandsmeddelande utrett hur kapitaltillskottet ska hanteras ur ett statsstödsperspektiv. Med beaktande av det föreslagna upplägget har kommissionen gjort en preliminär bedömning att åtgärden inte utgör statligt stöd och har avslutat ärendet.

934080 Övriga lån (F)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter	3 387 410	2 504 000		3 352 000
Kostnader	-192 215	-192 000		-192 000
Anslag netto	3 195 195	2 312 000		3 160 000

Budgetmotivering

Föreslås en inkomst om 3.352.000 euro och ett anslag om 192.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser avkortningar på lån. Även avkortningar på de lån som utgivits av Nordiska Investeringsbankens regionallånekvot ingår i beloppet.

Utgifter

Anslaget avser avkortningar av upptagna finansieringslån. Därtill ingår anslag för avkortning av regionallån från Nordiska Investeringsbanken, vilka motsvaras av inbetalningar under föreliggande moment, se inkomster ovan.

9350 Penningautomatmedel

935010 Lån ur penningautomatmedel (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-892 876	-2 958 000		-6 187 000
Anslag netto	-892 876	-2 958 000		-6 187 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 6.187.000 euro.

Utgifter

Anslaget utges som lån för aktivitetsfrämjande och sysselsättningsskapande investeringsprojekt. Lånet kan även utges för socialvårdsanläggningar, idrottsanläggningar och liknande projekt. Se även kapitel 350 i överföringsavsnittet.

Lån utges till kommuner, föreningar och sammanslutningar.

Räntan föreslås uppgå till 1 %.

9390 Gemensamma förvaltningskostnader

939000 IT-systemanskaffningar (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-362 510	-435 000		-575 000
Anslag netto	-362 510	-435 000		-575 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 575.000 euro.

Utgifter

I anslaget ingår kostnader för följande systemanskaffningar och -utveckling

- vidareutveckling av systemet för budgethantering och verksamhetsstyrning samt integration av detta med ett antal övriga verksamhetssystem

- vidareutveckling av löne- och personaladministrativa systemet, plattformen för e-tjänster och hembygdsrättssystemet samt

- modernisering av landskapsregeringens datanätverk såväl utrustnings- som konfigurationsmässigt.

400 Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

9440 Naturvård

944000 Anskaffning av områden för naturskyddsändamål (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-234 500	-219 000		-230 000
Anslag netto	-234 500	-219 000		-230 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 230.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser det fortsatta förverkligandet av Natura 2000-programmet genom inköp eller intrångsersättningar. I anslaget ingår även kostnader för värdering, vetenskapliga utredningar och andra åtgärder som direkt härrör sig till utvidgning av arealen av skyddad natur. Ett aktivt arbete för fullföljande av Ålands Natura 2000-program jämte tillgodoseendet av behovet att komplettera programmet är ett prioriterat område. Åtgärderna bidrar främst till att nå det strategiska utvecklingsmålet 4, åtgärderna bidrar också till att uppnå det strategiska utvecklingsmålet 5 genom att skapa attraktionskraft för boende och besökare.

500 Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

9516 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet

951600 Utbyggnad av Ålands sjöfartsmuseum (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	0	0		0
Anslag netto	0	0		0

Budgetmotivering

Momentet utgår.

9540 Kulturarvs- och museiverksamhet

954000 Inköp av konst (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-41 803	-20 000		-20 000
Anslag netto	-41 803	-20 000		-20 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 20.000 euro.

Utgifter

Anslaget föreslås för att uppfylla målsättningarna för Ålands konstmuseum vad gäller inköp av konst som omfattar såväl utövande konstnärer som tidigare verksamma. Särskild uppmärksamhet fästs vid genusperspektivet. Konstinköpen ska inkludera såväl traditionell bildkonst som modern foto- och videokonst, installationer, etc.

Föreslås, med hänvisning till 6 § i finansförvaltningslagen (2012:69), att inkomster av avkastningen från Irene och Halvdan Stenholms donationsfond kan gottskrivas momentet. Avkastningen ska användas för inköp av värdepapper eller konst.

954010 Kulturarvs- och museiverksamhetsinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	0	-184 000		-258 000
Anslag netto	0	-184 000		-258 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 258.000 euro.

Utgifter

Kastelholms slotts permanenta utställning förnyas i ett projekt med tre etapper. Den första etappen, innefattande planering, rapportskrivning, projektering och en första fysisk förnyelse, genomförs inför säsong 2019. För projektet föreslås ett anslag om 143.000 euro för år 2019, och uppskattningsvis ytterligare 64.000 euro år 2020.

För att förtäta utrymmet för samlingsförvaring i Ålands museums centralmagasin, och för att få förvaringsplats för de ömtåligaste museiföremålen, föreslås en investering av ett eldrivet hyllsystem till en kostnad om 35.000 euro.

Bomarsundsområdet med fästningsruiner utgör ett av landskapets mest betydelsefulla och populära besöksmål. Ett förverkligande av ett besökscentrum är den största enskilda satsningen som kan göras för att underlätta besökarens upplevelse av området. Under året avser landskapsregeringen påbörja ett flerårigt projekt med avsikten att uppföra ett besökscentrum i området som ska stå klart den 9 juni 2022 som ett led i firandet av Åland 100 år. Föreslås i ett första skede ett anslag om 80.000 euro år 2019 för planering av utställning och innehåll.

600 Näringsavdelningens förvaltningsområde

9621 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020

962100 Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014-2020

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	0	0		0
Anslag netto	0	0		0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Budgetmomentet avser det lån som har utgivits till Ålands Utvecklings Ab för genomförande av finansieringsinstrumentet offentligt riskkapital inom Ålands strukturfondsprogram *Entreprenörskap och kompetens 2014-2020* med delfinansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden. Se även moment 62110 i verksamhetsavsnittet.

9640 Främjande av skogsbruket

964000 Övriga investeringar för skogsbruket (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	0	0		0
Anslag netto	0	0		0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Utgifter

Anslaget avser ersättningar för biotopskydd om det på en skogsfastighet finns biotoper som är viktiga för den biologiska mångfalden och som skogsägaren är skyldig att bevara enligt 12 § LL (1998:83) om skogsvård och detta medför en olägenhet för skogsägaren som inte är ringa. Anslaget kan även användas för andra ersättningar för biotopskydd om särskilda skäl föreligger.

Med hänvisning till tillgängliga medel från föregående år föreslås inget anslag detta år.

700 Infrastrukturavdelningens förvaltningsområde

9745 Oljeskydd

974500 Oljeskyddsinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-221 293	0		0
Anslag netto	-221 293	0		0

Budgetmotivering

Föreslås inget anslag.

Inkomster

Föreslås ingen inkomst detta år, se utgiftsmotiveringen.

Utgifter

Med hänvisning till tillgängliga medel från föregående år föreslås inget anslag detta år.

Landskapet fastställde år 2015 en "Plan för bekämpning av oljeskador 2015 - 2019". Planen innehåller olika fokusområden där införskaffning av utrustning är en grundläggande del. Oljeskyddsfonden har omfattat investeringsplanen samt gett förhandsbesked om ersättningsnivåer, vilka utbetalats i efterskott under senare budgetår. Landskapsregeringen fortsätter under år 2019 med investeringar enligt plan med iakttagande av Oljeskyddsfondens beslut.

Under år 2019 utarbetas och fastställs en ny 5-årsplan för bekämpning av oljeskador. Utbildningar för berörda aktörer hålls löpande under året. Vidare införskaffas länsor och diverse personlig skyddsutrustning under året.

9750 Kostnader för sjötrafik

975000 Fartygs- och färjeinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-370 661	-507 000		-784 000
Anslag netto	-370 661	-507 000		-784 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 784.000 euro.

Utgifter

Landskapets tonnage omnämns i utvecklings- och hållbarhetsagendans mål 6. Vid nyanskaffning går därför landskapsregeringen in för alternativ till fossilt bränsle och ett syfte med de investeringsinsatser landskapsregeringen gör inom befintligt tonnage är att minska fossilbränsleförbrukningen.

Anslaget används för modernisering av de frigående färjorna, bl.a. navigationsutrustning, uppgradering för transport av IMDG-laster, förnyande av hjälpmotorer samt alarm-/övervakningssystem.

Tonnaget i skärgårdstrafiken är i behov av förnyelse p.g.a. slitage, kapacitetsproblem och ökade krav på tillgänglighet och säkerhet. Idag finns det åtta frigående färjor med en medelålder på 30 år. Även

på linfärjesidan behövs förnyelse av samma orsaker. De sex linfärjorna har en medelålder på 36 år. För förnyande av tonnaget finns från tidigare ca 10 miljoner euro avsatt.

Arbetet med att förbättra kapaciteten på Föglölinjen fortgår under år 2019 genom att upphandlingen på linjen avslutas och avtalsuppföljning påbörjas. Anbud har under år 2018 begärts in på en hybridfärja med el-drift på totalentreprenad för driften på linjen. En ny färja kan inleda trafiken på en kortare linje när kortrutten till denna del är utbyggd på västra Föglö.

Se även moment 75010, Upphandling av sjötrafik, där fullmakt för två totalentreprenader ingår.

9760 Kostnader för väghållning

976000 Infrastrukturinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-23 422 029	-13 900 000		-15 884 000
Anslag netto	-23 422 029	-13 900 000		-15 884 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om ca. 15.884.000 euro.

Enligt tidigare budgetbeslut i lagtinget och av landskapsregeringen antagna åtgärdsprogram är ett 30-tal större och mindre bro-, hamn- och vägprojekt aktuella. I tidigare budgeter har anslag upptagits för hela eller delar av projekten. Vid tidpunkten för beredningen av föreliggande budgetförslag bedöms de planerade totala utgifterna under år 2019 uppgå till ca 19,7 miljoner euro inklusive en buffert på 1,0 miljon euro. Vid utgången av år 2018 bedöms ca 3,8 miljoner euro återstå av tidigare budgeterade anslag under momentet, vilket belopp överförs i bokslutet till år 2019 som en reservering. Landskapsregeringen föreslår att dessa anslag kan användas för att täcka projektrelaterade kostnader. Med beaktande av kvarstående anslag från tidigare år föreslår landskapsregeringen ett ytterligare anslag om 15.884.000 euro för år 2019.

Landskapsregeringen föreslår samtidigt att eventuella omfördelningar av tidigare budgeterade anslag inte ska påverka möjligheten att förverkliga de projekt som lagtinget tidigare beviljat anslag för. Förverkligandet av projekten sker i enlighet med investeringsplanen landskapsregeringen fastställer. Vid behov återkommer landskapsregeringen i ett senare budgetförslag med tilläggsanslag då dessa projekt ska verkställas.

Med beaktande av att ett flertal av investeringsprojekten är fleråriga föreslås att landskapsregeringen kan ingå entreprenadavtal under år 2019 om sammanlagt högst 60 miljoner euro under entreprenadtiden. Anslag för utgifter som uppstår först under senare budgetår p.g.a. ingångna entreprenadavtal upptas i följande års budgetförslag. Projekten förverkligas därmed med beaktande av tillgängliga anslag under år 2019, prioritering och i vilken ordning de är klara att genomföras samt fullmakten att ingå entreprenadavtal.

Ålands lagting har lämnat en anhållan till Ålandsdelegationen om 45 miljoner euro i extra anslag i syfte att säkerställa landskapets finansiering av infrastrukturella funktioner. Extra anslag utbetalas retroaktivt.

Inkomster

Föreslås, med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69), att kostnaderna för externa intressenter för kabelbrunnar och rör för kabeldragningar och liknande projekt direkt förknippade kostnader som rimligen inte ska belasta landskapet kan gottskrivas momentet.

Utgifter

Väginvesteringar

Anslaget används till planering och projektering, investering och beläggningsarbeten samt för mindre trafiksäkerhets- och förbättringsåtgärder. Med anslaget förverkligas tidigare beslut att färdigställa huvudvägarnas ombyggnad samt att grundförbättra och belägga glesbygdsvägarna. Medlen används även för reinvesteringar i syfte att upprätthålla befintlig infrastruktur. För att underlätta möjligheten till hållbara transporter och att uppfylla hållbarhetsagendans mål 5, 6 och 7 kommer fokus läggas på att skapa förutsättningar för att påskynda utbyggnaden av gång- och cykelvägsnätet längs huvudvägarna. För beläggning, grundförstärkning, vägförrättning samt trafiksäkerhetsåtgärder avsätts ca 2,5 miljoner euro och för reinvestering i vägnätet avsätts ca 2,6 miljoner euro. Till detta kommer kostnader för tidigare beviljade projekt, projektering, utredningar, vägdatabas och mindre ombyggnader till planering och projektering, investeringar, maskiner och beläggningsarbeten.

Bro- och hamninvesteringar

Under år 2019 fortsätter broutbytesprojektet med planering, upphandling och entreprenadskeden för de prioriterade broarna. Under år 2019 kommer utbytet av Karlbybron att upphandlas och entreprenaden inleds. För att undvika att minska genomströmningen i strömmen mellan Karlby och Finnö har bron förlängts med ca 15 meter under projekteringsskedet. Den totala investeringskostnaden beräknas till ca 2,2 miljoner euro, av vilka ca 1 miljon euro avsätts år 2019.

Vidare kommer anbudshandlingarna för Bomarsundsbron att färdigställas, entreprenaden upphandlas och inledas. Åtgärderna med att byta ut Bomarsundsbron till en motsvarande bågbro är kostnadsberäknad till ca 7,2 miljoner euro. För utbytet av Djurholmssundsbron, Långholmsströmsbron, Kastörsbron, Askörsbron och Dånösundsbron färdigställs anbudshandlingarna för entreprenaderna under året. För projekten beräknas ca 2,9 miljoner euro att förbrukas under år 2019.

Hamnarna uppvisar också underhållsbrister. För att åtgärda bristerna, öka säkerheten och för det kontinuerliga arbetet med att underhålla broar och hamnar avsätts 4,2 miljoner euro. I detta ingår ett flertal projekt bl.a. förstudier på förnyande och anpassning av hamnarna för nytt tonnage. Rivningen av Marsundsbron planeras att bjudas ut på entreprenad under år 2019, för detta projekt beräknas en kostnad på 1,5 miljoner euro.

Kortrutten

I tilläggsbudget 1, år 2017, avsattes 1 miljon euro till kortruttsprojekten västra och östra Föglö. Samtidigt gavs en investeringsfullmakt om 40 miljoner euro för att fullfölja projekten. Med dessa medel fortsätter nu planerings- och upphandlingsprocesserna och uppstarten av entreprenaderna för projekt västra och östra Föglö.

Under år 2018 fastställdes vägplanerna för västra Föglö och arbetet med framtagande av anbudshandlingar för projektet inleddes. Under år 2019 planeras entreprenaderna upphandlas och inledas. Kostnaderna under år 2019 för projekt västra Föglö kommer att utgöras av projekterings-, undersöknings- och entreprenadkostnader. För projektet beräknas ca 3,3 miljoner euro att förbrukas under år 2019.

Under hösten 2018 inleddes vägplaneprocessen för projekt östra Föglö. Vägplanen är gjord i två delar. Del 1 omfattar åtgärderna från bron över Brändöström till Sommarö by och del 2 från Sommarö by till det nya planerade färjfästet. Parallellt med vägplaneprocessen fortsätter planeringen med målsättning att kunna upphandla projektet under första halvåret år 2019. För del 2 är målsättningen att upphandla entreprenaden under andra halvan av år 2019. För projektet beräknas ca 2,2 miljoner euro att förbrukas under år 2019. Helt avgörande för möjligheten att realisera projektet är att pågående juridiska processer inte ställer hinder för att påbörja det.

Vårdöbron

Ny Vårdöbro med tillhörande vägbyggnad, samt rivning av den befintliga bron, projekterades under år 2016. Byggfasen startade i början av år 2017 och den nya Vårdöbron invigdes i september 2018. Rivningen av den gamla bron beräknas att vara klart kring årsskiftet 2018/2019. Investeringen beräknas uppgå till ca 13,5 miljoner euro, av vilken ca 0,8 miljoner euro avsätts år 2019.

Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

I ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion nr 40/2018-2019 föreslås att motiveringen får följande tillägg: ”Under året inleds planering av en rondell i centrala Godby.”

Utskottet har erfarit att projektering pågår och en rondell i Godby är planerad att budgeteras för år 2020. Utskottet föreslår att budgetmotion nr 40/2018-2019 förkastas.

8 Myndigheter samt fristående enheter

9825 Ålands polismyndighet

982500 Investeringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-107 913	-1 085 000		-835 000
Anslag netto	-107 913	-1 085 000		-835 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 835.000 euro.

Utgifter

Polisbil

Myndighetens fordonspark behöver kontinuerligt uppdateras. Fordonen är ett av de viktigaste arbetsredskapen i verksamheten och måste vara tillförlitliga i sin funktion. Kostnaderna för underhåll och service stiger snabbt i takt med antalet kilometrar som de används. För byte av bil avsätts 85.000 euro.

Ny systemlösning

I första tilläggsbudgeten år 2017 beviljades ett nytt investeringsanslag för upphandling av en ny systemlösning för Landskapsalarmcentralens hantering av nödsamtal och nödmeddelanden samt för den kringutrustning som denna investering medför.

Kostnaden för den totala investeringen för nödalarmsystemet har efter avslutad upphandling beräknats till 3.350.000 euro inklusive optionsår varav 750.000 euro avsätts år 2019. Systemet ska vara klart och i användning under den första delen av år 2020.

Fullmakt

Under år 2017 inleddes arbetet med upphandlingen av en ny systemlösning för Landskapsalarmcentralens hantering av nödsamtal och nödmeddelanden. Initialt uppskattades investeringen till 2.600.000 euro varav 500.000 euro beviljades i första tilläggsbudgeten för år 2017. Inför år 2018 beräknades kostnaderna till 1.000.000 euro. Efter genomförd upphandling är den riktiga investeringskostnaden 2.900.000 euro samt ca 450.000 euro för projektledning. Totalt ca 3.350.000 euro. Anskaffningen samt underhåll och systemsupport sträcker sig fram till och med år 2025. I föreliggande budget anhålls om en fullmakt för de kostnader som återstår av investeringen.

9840 Ålands hälso- och sjukvård

984000 Hälso- och sjukvårdsinvesteringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-3 627 927	-5 400 000		-1 200 000
Anslag netto	-3 627 927	-5 400 000		-1 200 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 1.200.000 euro.

Utgifter

IT-investeringar

Nya planerade IT-investeringar är en telefonväxel (500.000 euro), Kanta-anslutning (250.000 euro), patientportal (100.000 euro), personuppgiftsdatabas (80.000 euro), Asset management system (100.000 euro) och Service management system (100.000 euro) för ett sammanlagt värde av 1.130.000 euro.

780.000 euro av dessa investeringsprojekt kan finansieras med tidigare års investeringsanslag. Det nya investeringsanslagsbehovet uppgår således till 350.000 euro.

Övriga investeringar

Den tekniska och framförallt den medicintekniska utvecklingen går snabbt och behovet av ny apparatur är stort. Radiologiska kliniken behöver en mammografiapparatur (200.000 euro), BB-gyn kliniken en ultraljudsapparat (80.000 euro) och AN-OP-IVA kliniken en C-båge (120.000 euro), 4 st. operationsbord (240.000 euro) och en UL maskin (60.000 euro).

Även bilparken behöver regelbundet ses över (150.000 euro). I enlighet med hållbarhetsagendan går ÅHS successivt in för flera elbilar.

Förberedelser görs för anskaffande av en tandvårdsbil. Landskapsregeringen avser återkomma i ett förslag till tilläggsbudget under året.

Finans- och näringsutskottets betänkande nr 8/2018-2019

I ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 62/2018-2019 föreslås att följande stycke under rubriken ”Utgifter” stryks: ”Förberedelser görs för anskaffande av en tandvårdsbil. Landskapsregeringen avser återkomma i ett förslag till tilläggsbudget under året.”

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 62/2018-2019 för-kastas.

9848 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

984810 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, investeringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-73 168	0		-38 000
Anslag netto	-73 168	0		-38 000

Budgetmotivering

Momentet nytt.

Föreslås ett anslag om 38.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser utbyte av en bil.

9850 Högskolan på Åland

985000 Investeringsutgifter (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-116 857	-15 000		-2 625 000
Anslag netto	-116 857	-15 000		-2 625 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 2.625.000 euro.

Utgifter

Föreslås i enlighet med tidigare plan ett anslag om 2.475.000 euro för uppgradering och nyanskaffning av simulatorer för sjöfartsutbildningarna.

För modernisering av virtuell och simulerad inlärning i laboratoriemiljö föreslås ett flerårigt anslag om 950.000 euro. Av dessa budgeteras 150.000 euro för anskaffningar år 2019, d.v.s. nya laboratoriebänkar till automationslaboratoriet, dator, visuell utrustning, AR/VR/AI samt reparation och/eller byte av vissa detaljer. Golvet behöver samtidigt förnyas i automationslaboratoriet, vilket ingår i Fastighetsverkets budget.

9855 Ålands gymnasium

985500 Investeringsutgifter (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-82 187	-200 000		-300 000
Anslag netto	-82 187	-200 000		-300 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 300.000 euro.

Utgifter

Anslaget fördelas med 250.000 euro till det färdigställda centralköket och 50.000 euro till IT-investering.

9856 Ålands sjösäkerhetscentrum

985600 Ålands sjösäkerhetscentrum, investeringar (R)

Sammandrag	Bokslut 2017	Budget 2018 version.9	TB 2018	Förslag 2019
Intäkter				
Kostnader	-123 191	-220 000		-255 000
Anslag netto	-123 191	-220 000		-255 000

Budgetmotivering

Föreslås ett anslag om 255.000 euro.

Utgifter

Anslag fördelas på följande sätt:

130.000 euro för byte av räddningsbåtar till kursenheten, 25.000 euro för införskaffande av en Windows baserad livbåtssimulator samt en onloadkrok anpassad för m/s Michael Sars gamla livbåt, 10.000 euro för översättning av onlinekurserna för att uppfylla Trafis anvisning, 90.000 euro till m/s Michael Sars för ny värmepanna, länspump, duschrum, kameraövervakning av maskinrummet samt bordningsramp för embarkering och debarkering till/från MOB och RIB båt.

Finansieringslån

I föreliggande budgetförslag upptas anslag för investeringar och övriga finansinvesteringar till ett nettobelopp om ca 23,2 miljoner euro att jämföra mot drygt 20,5 miljoner euro i grundbudgeten för år 2018. På grund av olika orsaker har i likviditetsberäkningen antagits att närmare 4 miljoner euro av reserverade anslag för investeringar från tidigare budgetår förverkligas först under år 2018, varför nettobeloppet ökar till ca 27,0 miljoner euro. Årsbidraget eller kassaflödet i verksamheten uppgår enligt budgetförslaget till drygt 7,6 miljoner euro.

Finansieringsanalys budget 2019				
	Grundbudget 2018 *)	**Tb 1/2018**	**Totalt 2018 **)**	**Förslag 2019 ***)**
Kassaflödet i verksamheten	2 159 000	917 000	3 076 000	7 649 000
Kassaflödet för investeringarnas del	-26 523 000		-22 723 000	-27 034 000
Kassaflödet för finansieringens del	1 942 000		1 942 000	-3 827 000
Förändring av likvida medel	**-22 422 000**	**917 000**	**-17 705 000**	**-23 212 000**

*) OBS totalen har ökats med reservationsanslag från tidigare år för investeringar om sammanlagt 6 miljoner euro samt retroaktiva lönebetalningar om drygt 3 miljoner euro.

**) OBS totalen har minskats med närmare 3,8 miljoner euro avseende reservationsanslag för infrastrukturinvesteringar som beräknas förverkligade först år 2019.

***) OBS totalen har ökats med närmare 3,8 miljoner euro år 2019 avseende reservationsanslag för infrastrukturinvesteringar där förverkligande förskjutits tidsmässigt.

Per utgången av september 2018 uppgick de likvida medlen till knappt 62 miljoner euro exklusive Fastighetsverket och drygt 68 miljoner euro inklusive Fastighetsverket. Vid tidpunkten för beredningen av budgetförslaget bedöms likviditeten exklusive Fastighetsverket uppgå till ca 40 miljoner euro vid slutet av år 2018 och kring 27 miljoner euro i slutet av år 2019. Likviditeten i Fastighetsverket beräknas uppgå till ca 12 miljoner euro i slutet av år 2018 och beräknas öka något under år 2019. Dock kan konstateras att den framtida utvecklingen av likviditeten till stor del är beroende av när de större investeringarna går över i förverkligande-/byggfasen, exempelvis delprojekten inom kortrutt och övriga infrastrukturinvesteringar, it-investeringar samt inom Fastighetsverket geriatrisk klinik och polishus. Betydelse har även om större lån beviljas ur penningautomatmedel. Vid tidpunkten för uppgörandet av föreliggande budgetförslag är inga större lån ur penningautomatmedel kända. Under år 2017 antog landskapsregeringen en finansierings- och placeringsplan för upprätthållande av tillräcklig likviditet under de närmaste åren. Planen uppdateras årligen efter att lagtinget har fattat beslut om budgeten för det aktuella budgetåret. Med beaktande av ovanstående bedömer landskapsregeringen att det inte finns behov av låntagning under år 2019.

Ålands lagtings beslut om antagande av
Budget för landskapet Åland år 2019

Efter att förslag inkommit från landskapsregeringen har lagtinget antagit nedanstående budget för landskapet Åland för år 2019:

		Anslag 2019	Inkomster 2019
	VERKSAMHET		
	Avdelning 1		
100	**LAGTINGET**	**-3 783 000**	**0**
101	LAGTINGET	-1 961 000	0
10100	Lagtinget, verksamhet	-1 961 000	0
111	LAGTINGETS KANSLI	-1 473 000	0
11100	Lagtingets kansli, verksamhet	-1 448 000	0
11130	Lagtingets bibliotek, verksamhet	-25 000	0
112	LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER	-95 000	0
11210	Lagtingets Östersjösamarbete, BSPC, verksamhet	-25 000	0
11220	Dispositionsmedel	-70 000	0
120	LANDSKAPSREVISIONEN	-220 000	0
12010	Landskapsrevisionen, verksamhet	-220 000	0
130	ÅLANDS DELEGATION I NORDISKA RÅDET	-34 000	0
13010	Ålands delegation i Nordiska rådet, verksamhet	-34 000	0
	Avdelning 2		
200	**LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET**	**-6 938 507**	**2 990 508**
200	LANTRÅDET OCH LANDSKAPSREGERINGENS LEDAMÖTER	-1 062 000	0
20010	Landskapsregeringen, verksamhet	-992 000	0
20020	Dispositionsmedel	-70 000	0
210	REGERINGSKANSLIET	-2 416 000	157 000
21010	Regeringskansliet, verksamhet	-2 416 000	157 000

		Anslag 2019	Inkomster 2019
215	KOMMUNIKATIONSVERKSAMHET	-100 000	3 000
21500	Kommunikationsverksamhet	-24 000	0
21510	Ålandskontoret i Helsingfors, verksamhet	-76 000	3 000
220	FRÄMJANDE AV JÄMSTÄLLDHETEN	-75 000	0
22000	Främjande av jämställdheten, verksamhet	-75 000	0
225	FRÄMJANDE AV INTEGRATION	-107 863	42 863
22500	Främjande av integration	-107 863	42 863
230	VALKOSTNADER	-150 000	0
23000	Valkostnader	-150 000	0
240	BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET	-32 000	2 000
24000	Brand- och räddningsväsendet, verksamhet	-32 000	2 000
250	PERSONALARBETE OCH ARBETSMILJÖ	-607 645	204 645
25000	Utbildning, företagshälsovård, arbetarskydd, personalaktiviteter och personalpolitiska åtgärder	-607 645	204 645
252	SERVICEVERKSAMHET	-337 000	33 000
25210	Serviceverksamhet	-337 000	33 000
260	LANDSKAPSREGERINGENS ÖVRIGA INKOMSTER OCH UTGIFTER	-633 000	84 000
26000	Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter	-375 000	0
26002	Interreg Central Baltic Programme 2014 - 2020	-84 000	84 000
26003	Utvecklings- och tillväxtplan för ett hållbart Åland	-162 000	0
26004	Ålandsdelegationen	-12 000	0
265	KONSUMENTSKYDD	-22 000	0
26500	Konsumentskydd, verksamhet	-22 000	0
270	RADIO- OCH TV-VERKSAMHET	-447 000	2 460 000
27000	Radio- och TV-verksamhet	-447 000	2 460 000
280	LAGBEREDNINGEN	-949 000	4 000
28010	Lagberedningen, verksamhet	-949 000	4 000

Avdelning 3

300	**FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**	**-46 286 001**	**17 932 000**
300	ALLMÄN FÖRVALTNING	-2 644 000	152 000
30010	Finansavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 644 000	152 000

		Anslag 2019	Inkomster 2019
380	PENSIONER OCH PENSIONSAVGIFTER	-35 670 000	17 700 000
38000	Pensioner och pensionsrelaterade utgifter (F)	-35 670 000	17 700 000
390	GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER	-7 972 000	80 000
39000	IT-drifts- och utvecklingskostnader (R)	-3 785 000	80 000
39050	Förändring av semesterlöneskuld och andra bokföringsmässiga korrigeringar (F)	0	0
39099	Internhyra	-4 187 000	0

Avdelning 4

400	**SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-OMRÅDE**	**-3 327 000**	**588 000**
400	ALLMÄN FÖRVALTNING	-1 643 000	43 000
40010	Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-1 643 000	43 000
410	ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER	-182 000	0
41000	Övriga sociala uppgifter	-182 000	0
420	ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER	-70 000	0
42000	Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-70 000	0
430	ALLMÄN MILJÖVÅRD	-116 000	0
43000	Allmän miljövård, verksamhet	-116 000	0
440	NATURVÅRD	-449 000	100 000
44000	Naturvård	-449 000	100 000
450	VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD	-632 000	315 000
45000	Vattenförsörjning och vattenvård	-632 000	315 000
460	CIRKULÄR EKONOMI	-35 000	0
46000	Cirkulär ekonomi	-35 000	0
470	MILJÖHÄLSOVÅRD	-200 000	130 000
47000	Miljöhälsovård	-200 000	130 000

Avdelning 5

500	**UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**	**-7 235 500**	**473 500**
500	ALLMÄN FÖRVALTNING	-3 745 000	125 000
50010	Utbildnings- och kulturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-3 745 000	125 000

		Anslag 2019	Inkomster 2019
505	BIBLIOTEKSVERKSAMHET	-142 000	2 000
50500	Bibliotek	-142 000	2 000
510	ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTURVERKSAMHET	-105 000	0
51010	Ålands kulturdelegation och nordiskt kultursamarbete	-105 000	0
515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT	-93 000	0
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	-93 000	0
516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	-244 000	4 000
51600	Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)	-244 000	4 000
535	UTBILDNING EFTER GRUNDSKOLAN OCH VUXENUTBILDNING	-900 000	0
53500	Vuxenutbildning	-900 000	0
540	KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET	-2 006 500	342 500
54000	Kulturarvs- och museiverksamhet	-2 006 500	342 500

Avdelning 6

600	**NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**	**-2 806 000**	**589 000**
600	ALLMÄN FÖRVALTNING	-2 377 000	361 000
60010	Näringsavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 377 000	361 000
610	NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE	-255 000	61 000
61000	Näringslivets främjande (R)	-50 000	0
61100	Ålands landsbygdscentrum	-205 000	61 000
615	FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION	-14 000	0
61500	Främjande av livsmedelsproduktion	-14 000	0
621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	-60 000	0
62110	Förvaltningskostnader	-60 000	0
640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	-25 000	0
64000	Främjande av skogsbruket	-25 000	0
650	JAKT- OCH VILTVÅRD	-47 000	167 000
65000	Jakt- och viltvård (R)	-47 000	167 000

		Anslag 2019	Inkomster 2019
670	FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN	-28 000	0
67000	Främjande av fiskerinäringen	-28 000	0

Avdelning 7

700	**INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-OMRÅDE**	**-25 194 000**	**1 370 000**
700	ALLMÄN FÖRVALTNING	-2 120 000	60 000
70010	Infrastrukturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 120 000	60 000
710	PLANLÄGGNINGS- OCH BYGGNADSVÄSENDET	-45 000	0
71000	Planläggnings- och byggnadsväsendet, verksamhet	-45 000	0
720	ELSÄKERHET OCH ENERGI	-95 000	10 000
72000	Elsäkerhet och energi	-60 000	10 000
72030	Samhällsteknikutveckling	-35 000	0
740	ÅLANDSTRAFIKEN	-445 000	0
74000	Ålandstrafiken, verksamhet	-445 000	0
745	OLJESKYDD	-140 000	0
74500	Oljeskydd	-140 000	0
750	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	-18 676 000	1 250 000
75010	Upphandling av sjötrafik	-16 333 000	1 250 000
75030	Upphandling av linfärjetrafik	-2 343 000	0
760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	-3 673 000	50 000
76010	Utgifter för drift och underhåll av vägar	-2 426 000	0
76030	Utgifter för underhåll av farleder och fiskefyrar	-400 000	50 000
76050	Utgifter för drift och underhåll av färjfästen, bryggor, broar, hamnar och byggnader	-847 000	0
80-88	**MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER**	**-145 140 000**	**18 017 000**
820	ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ	-930 000	295 000
82000	Ålands statistik- och utredningsbyrå, verksamhet	-930 000	295 000
822	DATAINSPEKTIONEN	-150 000	0
82200	Datainspektionen, verksamhet	-150 000	0
823	ÅLANDS ENERGIMYNDIGHET	-52 000	37 000
82300	Ålands energimyndighet, verksamhet	-52 000	37 000

		Anslag 2019	Inkomster 2019
825	ÅLANDS POLISMYNDIGHET	-7 356 000	423 000
82500	Ålands polismyndighet, verksamhet	-7 356 000	423 000
826	ÅLANDS OMBUDSMANNAMYNDIGHET	-241 000	46 000
82600	Ålands ombudsmannamyndighet, verksamhet	-241 000	46 000
827	LOTTERIINSPEKTIONEN	-128 000	128 000
82700	Lotteriinspektionen, verksamhet	-128 000	128 000
831	UPPHANDLINGSINSPEKTIONEN	-93 000	0
83100	Upphandlingsinspektionen, verksamhet	-93 000	0
840	ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	-91 620 000	7 575 000
84000	Ålands hälso- och sjukvård, verksamhet	-91 620 000	7 575 000
848	ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET	-2 992 000	1 029 000
84810	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, verksamhet	-2 162 000	647 000
84820	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, verksamhet	-830 000	382 000
850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	-9 516 000	360 000
85000	Högskolan på Åland	-9 516 000	360 000
851	ÅLANDS FOLKHÖGSKOLA	-1 355 000	69 000
85100	Ålands folkhögskola, verksamhet	-1 355 000	69 000
852	ÅLANDS MUSIKINSTITUT	-1 246 000	135 000
85200	Ålands musikinstitut, verksamhet	-1 246 000	135 000
855	ÅLANDS GYMNASIUM	-18 553 000	750 000
85500	Ålands gymnasium, verksamhet	-18 553 000	750 000
856	ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM	-1 461 000	813 000
85600	Ålands sjösäkerhetscentrum, verksamhet	-1 461 000	813 000
860	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICE-MYNDIGHET	-2 571 000	14 000
86000	Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, verksamhet	-1 631 000	14 000
86050	Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd	-940 000	0
865	ÅLANDS FISKODLING, GUTTORP	-831 000	168 000
86500	Ålands fiskodling, Guttorp, verksamhet	-831 000	168 000
870	FORDONSMYNDIGHETEN	-1 260 000	1 340 000
87000	Fordonsmyndigheten, verksamhet	-1 260 000	1 340 000

		Anslag 2019	Inkomster 2019
871	REDERIVERKSAMHET	0	0
87100	Rederienheten, verksamhet (R)	0	0
872	VÄGUNDERHÅLLSVERKSAMHET	-2 610 000	2 610 000
87200	Vägunderhållsenheten, verksamhet	-2 610 000	2 610 000
873	VERKSTAD OCH LAGER	-2 175 000	2 225 000
87300	Verkstad och lager, verksamhet	-2 175 000	2 225 000
	Verksamhet sammanlagt	**-240 710 008**	**41 960 007**

ÖVERFÖRINGAR

Avdelning 1

100	**LAGTINGET**	**-255 000**	**0**
112	LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER	-255 000	0
11290	Till lagtingsgruppernas disposition för kansliändamål	-255 000	0

Avdelning 2

200	**LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET**	**-2 498 000**	**148 000**
230	VALKOSTNADER	-50 000	0
23000	Valkostnader	-50 000	0
232	UNDERSTÖDJANDE AV POLITISK VERKSAMHET	-165 000	148 000
23200	Understödjande av politisk verksamhet och politisk information	-165 000	148 000
240	BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET	-270 000	0
24010	Landskapsstöd för materielanskaffningar	-270 000	0
270	RADIO- OCH TV-VERKSAMHET	-2 013 000	0
27000	Radio- och TV-verksamhet (F)	-2 013 000	0

Avdelning 3

300	**FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**	**-25 711 000**	**200 000**
330	LANDSKAPSANDELAR OCH STÖD TILL KOMMUNERNA	-18 971 000	0
33000	Landskapsandelar och stöd till kommunerna (F)	-18 971 000	0

		Anslag 2019	Inkomster 2019
340	SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR	-200 000	200 000
34000	Särskilda stöd och lån	-200 000	200 000
350	PENNINGAUTOMATMEDEL	-6 540 000	0
35000	Penningautomatmedel (R)	-6 540 000	0
	Avdelning 4		
400	**SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-OMRÅDE**	**-27 041 000**	**0**
410	ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER	-12 246 000	0
41010	Övriga sociala uppgifter, överföringar (F)	-12 246 000	0
415	KOMMUNERNAS SOCIALVÅRDSOMRÅDE	-10 630 000	0
41500	Kostnadsbaserade landskapsandelar och stöd inom socialvårdsområdet (F)	-10 630 000	0
420	ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER	-30 000	0
42000	Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-30 000	0
440	NATURVÅRD	-15 000	0
44000	Naturvård	-15 000	0
445	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR SOCIAL OCH MILJÖVERKSAMHET	-4 100 000	0
44510	Penningautomatmedel för social verksamhet (R)	-3 500 000	0
44520	Penningautomatmedel för miljöverksamhet (R)	-600 000	0
450	VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD	0	0
45000	Vattenförsörjning och vattenvård	0	0
460	CIRKULÄR EKONOMI	-20 000	0
46000	Cirkulär ekonomi (R)	-20 000	0
	Avdelning 5		
500	**UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**	**-19 467 000**	**50 000**
502	STUDIESTÖD	-7 918 000	50 000
50200	Studiestöd	-7 918 000	50 000
505	BIBLIOTEKSVERKSAMHET	-34 000	0
50510	Understöd för författare och översättare	-34 000	0

		Anslag 2019	Inkomster 2019
510	ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTURVERK-		
	SAMHET	-665 000	0
51000	Landskapsandelar och stöd för medborgarinstitut och		
	kulturverksamhet	-665 000	0
515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE		
	OCH IDROTT	-2 200 000	0
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	-2 200 000	0
516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL		
	VERKSAMHET	-1 560 000	0
51600	Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)	-1 560 000	0
520	LANDSKAPSANDELAR OCH STÖD FÖR GRUNDSKOLAN	-7 090 000	0
52000	Landskapsandelar för grundskolan och stöd för undervisning (F)	-7 090 000	0

Avdelning 6

600	**NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**	**-13 749 000**	**4 256 000**
610	NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE	-1 645 000	0
61000	Näringslivets främjande (R)	-1 645 000	0
615	FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION	-1 069 000	0
61500	Främjande av livsmedelsproduktion (R)	-759 000	0
61550	Avbytarservice	-310 000	0
621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	-81 000	323 000
62100	Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020 (R-EU)	-81 000	323 000
623	EUROPEISKA UNIONEN - PROGRAM FÖR		
	LANDSBYGDENS UTVECKLING, EJFLU, 2014 - 2020	-8 502 000	3 018 000
62300	Europeiska Unionen - EJFLU, 2014 - 2020 (R-EU)	-8 407 000	3 018 000
62390	Leaderfinansiering med penningautomatmedel (R-EU)	-95 000	0
625	EUROPEISKA UNIONEN - EUROPEISKA		
	HAVS- OCH FISKERIFONDEN, EHFF, 2014 - 2020	-1 852 000	915 000
62500	Europeiska Unionen - EHFF, 2014 - 2020 (R-EU)	-1 852 000	915 000
640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	-450 000	0
64000	Främjande av skogsbruket (R)	-450 000	0
650	JAKT- OCH VILTVÅRD	-100 000	0
65000	Jakt- och viltvård (R)	-100 000	0

		Anslag 2019	Inkomster 2019
670	FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN	-50 000	0
67000	Främjande av fiskerinäringen	-50 000	0

Avdelning 7

700	**INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-OMRÅDE**	**-3 913 000**	**0**
715	BOSTÄDER OCH BYGGANDE	-340 000	0
71500	Stöd för byggnadsrelaterade åtgärder (R)	-220 000	0
71510	Räntestöd och landskapsborgen för bostadsproduktion (F)	-120 000	0
720	ELSÄKERHET OCH ENERGI	-400 000	0
72010	Främjande av hållbar energiomställning (RF)	-400 000	0
747	ÖVRIG TRAFIK	-3 173 000	0
74700	Understöd för övrig trafik	-3 173 000	0
80-88	**MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER**	**-4 490 000**	**15 000**
850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	-90 000	15 000
85000	Högskolan på Åland	-90 000	15 000
860	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICE-MYNDIGHET	-4 400 000	0
86050	Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd (F)	-4 400 000	0
	OFÖRDELAD MINSKNING ÖVERFÖRINGSKOSTNADER	**100 000**	**0**
889	ÅTERFÖRDA ANSLAG	100 000	0
88900	Återförda anslag	100 000	0
	Överföringar sammanlagt	**-97 024 000**	**4 669 000**
89	**SKATTEFINANSIERING, FINANSIELLA POSTER OCH RESULTATRÄKNINGSPOSTER**		
890	**SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER**	**-8 080 000**	**297 234 000**
890	SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR	0	268 280 000
89000	Skatter och inkomster av skattenatur	0	268 280 000

		Anslag 2019	Inkomster 2019
892	FINANSIELLA POSTER	-280 000	28 954 000
89200	Finansiella poster (F)	-280 000	2 154 000
89230	Landskapets fastighetsverk	0	5 800 000
89250	Avkastning av Ålands Penningautomatförenings verksamhet	0	21 000 000
893	AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR	-7 800 000	0
89300	Av- och nedskrivningar (F)	-7 800 000	0
	Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter sammanlagt	**-8 080 000**	**297 234 000**

9 INVESTERINGAR, LÅN OCH ÖVRIGA FINANSINVESTERINGAR

Avdelning 1

100	**LAGTINGET**	**-230 000**	**0**
9111	LAGTINGETS KANSLI	-230 000	0
911150	E-demokrati - utvecklingsprojekt (R)	-230 000	0

Avdelning 3

300	**FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**	**-7 754 000**	**3 352 000**
9340	SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR	-992 000	3 352 000
934000	Övriga finansinvesteringar (R)	-800 000	0
934080	Övriga lån (F)	-192 000	3 352 000
9350	PENNINGAUTOMATMEDEL	-6 187 000	0
935010	Lån ur penningautomatmedel (R)	-6 187 000	0
9390	GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER	-575 000	0
939000	IT-systemanskaffningar (R)	-575 000	0

Avdelning 4

400	**SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-OMRÅDE**	**-230 000**	**0**
9440	NATURVÅRD	-230 000	0
944000	Anskaffning av områden för naturskyddsändamål (R)	-230 000	0

		Anslag 2019	Inkomster 2019
	Avdelning 5		
500	**UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**	**-278 000**	**0**
9540	KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET	-278 000	0
954000	Inköp av konst (R)	-20 000	0
954010	Kulturarvs- och museiverksamhetsinvesteringar (R)	-258 000	0
	Avdelning 6		
600	**NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**	**0**	**0**
9621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	0	0
962100	Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020	0	0
9640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	0	0
964000	Övriga investeringar för skogsbruket (R)	0	0
	Avdelning 7		
700	**INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-OMRÅDE**	**-16 668 000**	**0**
9745	OLJESKYDD	0	0
974500	Oljeskyddsinvesteringar (R)	0	0
9750	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	-784 000	0
975000	Fartygs- och färjeinvesteringar (R)	-784 000	0
9760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	-15 884 000	0
976000	Infrastrukturinvesteringar (R)	-15 884 000	0
80-88	**MYNDIGHETER SAMT FRISTÅENDE ENHETER**	**-5 253 000**	**0**
9825	ÅLANDS POLISMYNDIGHET	-835 000	0
982500	Investeringar (R)	-835 000	0
9840	ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	-1 200 000	0
984000	Hälso- och sjukvårdsinvesteringar (R)	-1 200 000	0
9848	ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET	-38 000	0
984810	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, investeringar (R)	-38 000	0

		Anslag 2019	Inkomster 2019
9850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	-2 625 000	0
985000	Investeringsutgifter (R)	-2 625 000	0
9855	ÅLANDS GYMNASIUM	-300 000	0
985500	Investeringsutgifter (R)	-300 000	0
9856	ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM	-255 000	0
985600	Ålands sjösäkerhetscentrum, investeringar (R)	-255 000	0
	Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar sammanlagt	**-30 413 000**	**3 352 000**
	Anslag och inkomster totalt ovanstående	**-376 227 008**	**347 215 007**

Mariehamn den 20 december 2018

Gun-Mari Lindholm
talman

Veronica Thörnroos
vicetalman

Viveka Eriksson
vicetalman

Bilaga 2

Utveckling och hållbarhet i budgeten

Utvecklings- och hållbarhetsagendan och hållbarhet som perspektiv har fått större synlighet i 2019 års budget. Planerings- och uppföljningsprocesserna är fortsättningsvis under uppbyggnad och kommer att vidareutvecklas under budgetåret för att förtydliga kopplingen till agendan och de sju strategiska utvecklingsmålen. Landskapsregeringen har i sin roll som den största offentliga aktören stor påverkan i det åländska samhället, dels som arbetsgivare, lagstiftare, utbildare, tjänste-producent, konsument samt genom att, via olika stöd till företag, kommuner och tredje sektorn prioritera satsningar med tydlig hållbarhetsriktning. Varje åtgärd för att uppnå de strategiska utvecklingsmålen som landskapsregeringen tar, får alltså effekt från flera håll.

De tre hållbarhetsperspektiven, ekonomiska, sociala och miljömässiga, vägs och beaktas i relation till den verksamhet som bedrivs, både för att uppnå verksamhetsmålen och för att uppnå agendans långsiktiga strategiska utvecklingsmål.

Nedan följer ett axplock av landskapsförvaltningens strategiska och operativa arbete för att under år 2019 bidra till förverkligandet av de strategiska målen i utvecklings- och hållbarhetsagendan.

1. Välmående människor vars inneboende resurser växer

Årets insatser handlar t.ex. om att ta reda på nuläget angående befolkningens hälsa och välfärd för planering av fortsatta åtgärder. Flera insatser riktade mot barn och unga samt äldre genomförs för att förbättra den psykiska hälsan, bland annat inom kultur och kreativitet, informationsinsatser, förebyggande insatser samt kompetenshöjning.

Barns fysiska och kreativa aktivitet främjas genom projekten Starka barn och Kreativa barn.

För att förbättra information om utbudet av fysiska idrotts- och motionsaktiviteter utvecklas en gemensam portal.

Utveckling av läroplaner och revidering av lagstiftning inom utbildningssystemet fortgår. I fokus är barns, ungas och vuxnas utveckling av kunskaper, färdigheter och kompetens. Särskilda satsningar görs för att inkludera studerande och vuxna med behov av särskilt stöd. Utöver det bedrivs ett innovativt arbete att utveckla undervisningsmetoder och lärmiljöer för att skapa en verksamhetskultur som gynnar lärandet. Dessutom utvecklas nya former för medborgerlig samverkan och delaktighet för unga. Även åtgärder inom integration genomförs.

Insatser för fortsatt hög sysselsättning och förbättrad kompetens i arbetslivet genomförs.

Arbetet med jämställdhet, jämlika löner för likvärdigt arbete samt implementering av agenda för jämställdhet fortgår. För landskapsförvaltningens personals välmående läggs större fokus på friskvård och arbetsmiljö.

Ett strategiskt kompetensutvecklingsarbete pågår inom förvaltningen. Arbetet bedrivs systematiskt och brett för att höja kompetensnivån. Kunskapsbehov uppstår kontinuerligt, t.ex. med anledning av ny lagstiftning, uppdateringar av it-miljö och implementering av nya verksamhetssystem. Denna uppgradering har även möjliggjort utveckling av och samordning i verksamhetsprocesserna. Även utvecklings- och hållbarhetsagendan innebär ett mer övergripande ansvar för och genomförande av systematiskt kompetenslyft inom hållbarhet, både internt och externt.

2. Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället

Landskapsregeringen arbetar brett för att förbättra tilliten och möjligheterna för alla att vara delaktiga i samhället. Utgående från den nyligen genomförda tillitsstudien vidtas tillitshöjande åtgärder. Dessutom sätts resurser på att avskaffa våld och övergrepp.

Insatser riktar sig både internt för att förbättra medarbetarnas tillit och delaktighet och externt med insatser riktade till olika målgrupper efter behov. Internt handlar det om jämlika löner för likvärdigt arbete, att harmonisera lönesystemet, jämställdhet, en rättvis lönepolitik som skapar förutsättningar att behålla och nyrekrytera personal, samordning, enhetliga och tydliga riktlinjer för centrala frågor, tydlighet och transparens och uppdaterade handböcker, guider, mallar och stödmaterial.

Externa Insatser är t.ex. ett projekt att skapa möjlighet till delaktighet för unga i ett ungdoms- och demokratiprojekt, för att förhindra främlingsfientlighet och diskriminering samt för ett framgångsrikt flyktingmottagande.

Föreningslivet, på samma sätt som samhället i övrigt, ska präglas av möjligheter till delaktighet. Landskapsregeringen beviljar stöd till föreningslivet och prioriterar förnyelse, jämställdhet, integration, hälsofrämjande och hållbar utveckling i fördelningen.

En effektiv samverkan mellan instanser stärker förutsättningarna för barns och ungas psykiska och fysiska hälsa. Stödstrukturer utvecklas också för grundskolans elevvård och äldres möjlighet att delta i beredning av beslut förbättras. Landskapsregeringen fortsätter systematiskt med att förverkliga *Ett tillgängligt Åland*, åtgärdsprogram för Ålands landskapsregerings funktionshinderspolitik 2017-2020. Stöd beviljas för att installera hissar i bostäder och för anpassningar i boendet för att förlänga möjligheten att bo hemma längre.

Insatser görs också för att stärka ekonomin och förbättra grundtryggheten för enskilda, t.ex. stöd vid sjukdom vid lantbruksavbytarverksamhet, trygga utkomsten, förebyggande insatser, sektorövergripande samarbeten och ökande klientorientering. Arbetet inkluderar att öka självbestämmandet, ny lagstiftning om funktionshinder, klientavgifter samt elektroniska tjänster. Dessutom beviljas räntestöd för produktion av hyresbostäder.

Ett steg för att känna sig välkommen och integreras i det åländska samhället är att kunna ta del av kulturlivet. Ålands museum erbjuder nyinflyttade ett årskort till samtliga museer och sevärdheter.

Satsningar inom it har som målsättning att samordna it för landskapets myndigheter och att öka graden av it-samordning inom offentliga Åland och befrämja kommunernas digitalisering. En samordnad It ökar möjligheterna att tillgänglighetsanpassa olika digitala plattformar.

Ett annat viktigt ansvarsområde är att delge information till det åländska samhället. En informationsinsats om gällande miljölagstiftning genomförs.

3. Allt vatten har god kvalitet

Insatser för att skapa en ekosystembaserad och långsiktigt hållbar vattenförvaltning genomförs. Implementeringen av en VA-plan för Åland stöds och insatser för att minska mängden avfall genomförs. Målet bidrar till mindre mängd plastavfall som riskerar att hamna i hav och sjöar.

Stöd beviljas bland annat för att bedriva klimatvänligt jordbruk, hållbart skogsbruk och fiske som gynnar vattenmiljön. Ytterligare åtgärder för att trygga vatten av god kvalitet görs i enlighet med oljeskyddsplanen och en ny plan upprättas under år 2019. Verksamhetsstöd och stöd för särskilda ändamål beviljas för miljöverksamhet och hållbar utveckling.

4. Ekosystem i balans och biologisk mångfald

Fokusområden är att upprätthålla fiskebestånd och ekosystem för att trygga närproducerade råvaror för livsmedel i framtiden. Fiskyngelproduktion är en central del i fiskevården.

Inom landsbygdsnäring och skogsbruk stimuleras hållbarhet för att bidra till biologisk mångfald och artrika livsmiljöer. Sunda viltstammar eftersträvas genom att upprätthålla en god jaktkultur i landskapet.

Naturvårdslagen och vattenlagen revideras. Karteringen av skyddsvärda biotoper, både terrestra och marina fortsätter. Ytterligare Natura 2000 områden inrättas. För att samla kunskap deltar landskapsregeringen i internationella projekt, framförallt inom det marina området.

Långsiktigt hållbar vattenförsörjning och avloppsvattenhantering utvecklas i samarbete med Ålands Vatten Ab och kommunerna.

5. Attraktionskraft för boende, besökare och företag

Landskapsregeringen bedriver en aktiv utåtriktad informationsverksamhet på det politiska planet för att synliggöra Åland nationellt och internationellt. Under året arrangeras såväl aktiviteter på hemmaplan som att delta i arrangemang på bortaplan, t.ex. Alandica Debatt, Suomi Arena, Almedalen samt verksamhet i Helsingfors och Bryssel.

Hög attraktionskraft för boende bidrar också till högre attraktionskraft för besökare. Inom landskapet finns många utbildningsmöjligheter och en blomstrande besöksnäring bidrar till sysselsättnings-möjligheter. Satsningar på rekrytering och inflyttning är centrala för ett bärkraftigt Åland och genomförs bl.a. inom ramen för storföretagsgruppen. Satsningar görs även för vuxna som har utländsk utbildning eller är i behov av utbildning.

Landskapsregeringen har i enlighet med strategin från 2018 fortsatt utvecklingen av filmsatsningen med förhoppningen att skapa flera arbetsmöjligheter för små företag inom service- och kulturbranscherna.

Satsningar görs för en fungerande transportinfrastruktur med flera cykelvägar och skärgårdstrafik. Skärgårdens attraktionskraft upprätthålls med bland annat lokal läkemedelsdistribution. Flera miljöprofilerade satsningar fortgår under året, Turismstrategin 2012-2022, varumärkesplattform, MatÅland och Green Key certifiering, satsningar på turismföretag för logi och gästhamnar samt sevärdheter inom både kultur och miljö. Evenemangsstöd beviljas för att arrangera publika evenemang med fokus på besökande utifrån. Stöd beviljas till företag, kommuner och tredje sektorn och åtgärder med tydlig hållbarhetsriktning prioriteras. Ålands kulturhistoriska museum och Ålands konstmuseum som besöksattraktion fortsätter arbetet för att bli miljöcertifierade enligt Green Key.

Attraktionskraften är starkt förknippad med en stabil offentlig sektor. Landskapsförvaltningen fokuserar på styrning och samordning av landskapets resurser för att uppnå största möjliga nytta. Denna styrning och samordning leder också till tydlighet och transparens. Det handlar om att samordna och vidareutveckla processerna för budget, verksamhetsplanering, uppföljning och rapportering, ekonomiförvaltning, intern styrning och kontroll, intern säkerhet, systemutveckling och upphandlingsfrågor samt styrningen av myndigheter och bolag. Revideringen av upphandlingsprocessen bidrar till upphandlingar som beaktar ekonomiska, sociala och miljömässiga krav riktade mot både leverantörer och varor eller tjänster som upphandlas samtidigt som medvetna konsumtions- och produktionsmönster inom och utanför organisationen utvecklas.

Förutsättningar skapas för ett hållbart och lönsamt näringsliv, skogsbruk, fiske, landsbygdsutveckling och jordbruk som bidrar till ekonomisk tillväxt och skapar sysselsättning i hela det åländska

samhället. Flera arbetstillfällen skapas genom en omställning till cirkulär ekonomi. Satsningar på kulturella och kreativa näringar görs. Dessutom skapas en museisamling inom konsthantverk och design samt dokumentation av utövare inom området.

6. Markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet

Åtgärder som är positiva för klimat och miljö samt energieffektivisering beviljas stöd riktade till föreningar, kommuner, exporterande företag och boende, t.ex. stöd till solpaneler. Stöd ges också för att bygga ut laddinfrastrukturen för elfordon.

Fokus läggs också på utveckling av en testplattform för smarta energinät på Åland inom ramen för det nybildade bolaget Flexens Ab.

Även förvaltningens interna servicefunktion utvecklas och effektiveras. Färdplan inom energi- och klimat, fysisk strukturutveckling och byggsektorn upprättas och åtgärder genomförs. Åtgärder genomförs för att minska på fossilbränsleförbrukningen, både inom kollektivtrafik och sjötrafiken där en eldriven färja planeras. Dessutom främjas vindkraft genom ett nytt stödsystem, ökad användning av trä som energikälla och byggmaterial. Satsningar inom biogas och fjärrvärme kan understödjas.

7. Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster

Flera av de åtgärder som tas upp under detta mål ingår också som åtgärder under andra mål. Anledningen till att de presenteras här är för att de bidrar till bilden av Åland som destination och bidrar till förändring av vårt eget beteende och de hållbara alternativ som står till buds.

När landskapsregeringen reviderar upphandlingsanvisningar och -processen bidrar upphandlingarna till en mer hållbar intern konsumtion, t.ex. möbler, inredningsmaterial, kontorsmaterial, post- och teletjänster samt underhåll och bränsle för fordon. Genom olika kampanjer och information om att förebygga avfall influeras människor till beteendeförändring som kan leda till att cirkulär ekonomi uppstår. Fokusområden inom plaststrategin är plaståtervinning, minskad nedskräpning, minskad plastanvändning och kunskapsuppbyggnad.

Högskolan på Åland blir under år 2019 en resultatenhet och finansieringsgrunderna utvecklas. Högskolan kan därmed i större utsträckning utveckla hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster inom sin verksamhet.

Landskapsregeringen bidrar även till att näringslivet genom olika insatser blir mer hållbara vilket gynnar både Åland som hållbar destination och stärker företagens konkurrenskraft. Exempel inom turismstrategin är arbetet med att certifiera turismföretag som en hållbar destination enligt Green Key. Landskapsregeringen prioriterar också fortsättningsvis gång- och cykelvägnätet längs huvudvägarna vilket kommer både lokalbefolkning och turister till nytta.

Genom en utställning med återbrukskonst sätter Ålands konstmuseum fokus på återbruk. Dessutom skapas en ny avdelning av återbruksmaterial som riktas till barn. Även Ålands kulturhistoriska museum sätter fokus på hållbarhet, återvinning och återbruk.

Landsbygdsprogrammet bidrar till produktion av ekologiska produkter och skogsprogrammet främjar en ökad användning av trä. Även inom fiske stöds en hållbar livsmedelsproduktion.

En koldioxidbudget tas fram som anger utsläppsramar för olika sektorer.

ÖVERSIKT ÖVER LANDSKAPETS INVESTERINGSPLANER

Avsikten med översikten är att ge en ungefärlig bild av investeringsvolymen för landskapsregeringens projekt. Kostnaderna är därför endast angivna i miljoner euro och inplacerade under de år de huvudsakligen antas bli genomförda. Stora investeringar har dock fördelats mellan åren.

Översikten är uppgjord på basen av den information som legat till grund för budgetförslaget för 2019. Alla kostnader är exklusive moms.

Avsikten är att ge en bild av hur projekten kan förverkligas, inte när och hur de budgeteras.

Byggnadsprojekt	**År 2018 milj. euro**	**År 2019 milj. euro**	**År 2020 milj. euro**
Fastighetsverkets byggnadsprojekt			
Polishus inkl. tomt	0,5	5,0	5,4
Övriga mindre reparationer och åtgärder	4,0	4,0	4,0
Planering, om- och nybyggnation Gullåsen		0,5	5,0
Utrymmen för magnetresonans			
Besökscentrum Bomarsund		0,2	3,2
Infrastrukturavdelningen			
Kortruttsinvesteringar	1,9	5,4	15,5
Vårdöbron	3,4	0,8	
Övriga broar och hamnar	4,1	6,1	7,1
Uppskattad kostnad	**13,9**	**22,0**	**40,2**

Bilaga 4

Ålands statistik- och utredningsbyrå
www.asub.ax

2018-10-03
Richard Palmer
ÅSUB

Ekonomisk översikt hösten 2018

Den globala ekonomin

Den starka globala tillväxten håller i sig ett par år till, men den har troligen redan kulminerat. Konjunkturen fortsätter att vara gynnsam i Finland och Sverige ett tag framöver, men redan från och med nästa år dämpas tillväxten samtidigt i USA, Europa och Kina.
Energipriserna har stigit i år och det råder fortsatt osäkerhet kring USA:s handelspolitik och dess konsekvenser för världsekonomin. Handelskonflikten mellan USA och Kina kommer troligtvis att minska tillväxten i båda ekonomier nästa år (2019) och samtidigt utgöra en hämsko på tillväxten i den globala ekonomin. Storbritanniens utträde ur EU, Brexit, som ska genomföras i mars 2019, kan – om det blir i form av en ”no-deal” (inget avtal) – komma att medföra ”substantiella kostnader” för den brittiska ekonomin varnade Internationella valutafonden (IMF) nyligen. Det skulle även drabba tillväxten i exportberoende länder som Finland och Sverige extra hårt och därmed även drabba den åländska ekonomin.

Ett måttligt inflationstryck i omvärlden gör nu att penningpolitiken förväntas normaliseras gradvis och centralbankernas lågräntepolitik avvecklas. Den europeiska centralbankens (ECB) styrränta ligger sedan mars 2016 kvar på 0,0 procent. ECB avslutar sina obligationsköp i år och har aviserat en höjning av styrräntan först efter nästa sommar.

Den geopolitiska osäkerheten i Mellersta Östern fortsätter att lägga en riskpremie på oljepriset. Priset på råolja (Brent) förväntas ligga på ett medelvärde kring 75 USD per fat detta år för att sjunka marginellt nästa år (2019).

BNP-tillväxten i eurozonen mattas gradvis av under de kommande åren. Industriproduktionens tillväxt i området är svagare än i fjol, något som missgynnar länder som Finland som har en stor andel insatsvaror i sin export till Europa. Tillväxtutsikterna för euroområdet är fortsättningsvis hyfsade; drygt 2,0 procent innevarande år med en liten avmattning nästa år.

Tremånaders Euribor-räntan fortsätter av allt att döma att ligga på den negativa sidan under det innevarande året. Den låg fortfarande i augusti på minus 0,319 procent, men har börjat att sakta krypa uppåt; bli mindre negativ. ECB förväntar sig att tremånaders Euribor når 0,0 procent om två år (2020).

Finland

Finlands ekonomi har ångan uppe – för tillfället. Av allt att döma kommer den samlade produktionens årliga värde detta år sent omsider att överstiga den tidigare toppnoteringen innan finanskrisen 2008. Den främsta drivkraften är tillverkningsindustrin, där vi kan räkna med en fortsatt tillväxt på 4–5 procent under det närmaste året. Den inhemska konsumtionen kommer gradvis att ersätta exporten som tillväxtmotor. Prognoserna för den finländska BNP-tillväxten i år fortsätter att revideras uppåt. Finansministeriet väntar sig att tillväxten hamnar kring 3,0 procent detta år, för att sedan dämpas till 1,7 procent år 2019. När tillväxten i den globala ekonomin som väntat mattas 2020 kommer även Finlands exporttillväxt försvagas.

Konkurrenskraftavtalet har visserligen gynnat exportindustrin men den medföljande svaga löneutvecklingen har också hämmat tillväxten av hushållens köpkraft. Som ett resultat av en allt stramare arbetsmarknad börjar lönerna dock nu stiga men knappast så mycket mer än inflationen, vilket ger en svag reallönetillväxt. Svagare efterfrågan från utlandet, press uppåt på lönerna framöver och en ofördelaktig växelkurs pressar exportindustrin. Sammantaget förväntas exportens volym öka med 4,9 procent i år och dämpas ytterligare till 3,9 procent nästa år enligt Finansministeriet.

Inflationen har under det senaste kvartalet drivits uppåt av stigande bränslepriser och väntas i år hamna kring 1,1 procent för att därefter stiga till 1,5 år 2019. Arbetslösheten har utvecklats i gynnsam riktning under de senaste åren. Den förväntas sjunka till 7,5 procent i år och fortsätter att sjunka så att den hamnar under 7,0 procent 2020.

Hushållens förtroende för ekonomin stärktes trendmässigt ända från slutet av 2015 fram till sista kvartalet 2017. I oktober förra året nåddes den högsta noteringen på mer än 20 år. Sedan dess har förtroendeindikatorn gradvis sjunkit under innevarande år. Förtroendet ligger dock fortfarande långt över medelvärdet för perioden sedan år 2000.

Sverige

Sveriges BNP ökade mer än väntat det andra kvartalet i år med hushållskonsumtionen som främsta drivkraft. Även exporten och industrin har drivit på tillväxten. Investeringstakten var ändå svag med

en avtagande takt i bostadsbyggandet. De flesta prognosinstitut har nyligen upprevideratBNP-tillväxten för 2018. Det svenska Konjunkturinstitutet lägger sig i sin bedömning på 2,6 procent.

Förtroendet hos de svenska hushållen för den egna ekonomin och även landets ekonomi sjönk trendmässigt från det sista kvartalet 2017 till och med juli innevarande år (2018). Därefter har förtroendet stärkts och ligger nu återigen över genomsnittet för perioden 2000–2016.

Den svenska arbetsmarknaden är fortsatt stark. Arbetslösheten förväntas ligga kring 6,2 procent i år och nästa år och sysselsättningsgraden fortsätter att stärkas. Inflationstrycket sammantaget bedöms bli så svagt att inflationsmålet inte nås. Därmed minskar sannolikheten för att Riksbanken ska höja räntan inom det närmaste halvåret.

Sedan 2013 har den svenska kronan trendmässigt försvagats i förhållande till euron; från ett genomsnitt på 8,65 för en euro 2013 till 9,64 år 2017. Trots den starka ekonomiska konjunkturen har kronförsvagningen fortsatt. Kronans växelkurs i förhållande till euron var i september i år (2018) 10,44 för en euro, vilket är långt under långtidsmedelvärdet för 2000-talet.

Att riksbanken än en gång skjuter fram räntehöjningen är dåliga nyheter för åländska företag med tjänste- och varuexport till Sverige, eftersom det fördröjer kronförstärkningen. Riksbanken förutspår en gradvis förstärkning av kronan under 2019. Importen från Sverige till Åland skulle då fördyras, men nettoeffekten av en starkare krona i förhållande till euron skulle vara positiv.

Åland

Efterfrågan för den åländska exporten – i synnerhet inom färjesjöfarten och turismen – hos svenska kunder begränsas fortsättningsvis av den svaga kronan. För den finländska marknaden är utsikterna bättre för tillfället, men redan nästa år när tillväxten mattas av kan efterfrågan på den marknaden försvagas. I princip borde den åländska ekonomin kunna dra nytta av den för tillfället allmänt starka finländska ekonomin. Den fortfarande starka optimismen hos finländska hushåll borde gynna passagerarrederierna i form av fler resande och ökad försäljning. Men konjunkturförstärkningen har hittills inte givit någon större injektion till den åländska ekonomin och det i en situation när vi räknar med att den starka finländska konjunkturen sakta börjar klinga av redan nästa år.

Den årliga tillväxten av värdet på den samlade omsättningen i det

privata näringslivet har trendmässigt sjunkit sedan 2011. Omsättningens tillväxt mattades från positiva 6,4 procent det året till en minskning av den samlade produktionen motsvarande -1,1 procent 2016, allt räknat i nominella värden. Under fjolåret (2017) var tillväxten 1,4 procent och för innevarande år får vi enligt ÅSUB:s prognos en minskad omsättning på -0,4 procent. Det är dock möjligt att den varma sommaren kommer att ge utslag i form av en bättre än väntad omsättningstillväxt för färjerederierna under årets tredje kvartal, vilket skulle förbättra läget i det privata näringslivet.

Den årliga tillväxten av den totala lönesumman avtog även den under 2011–2016, om än inte i samma takt som omsättningens. Lönesummans tillväxt i det privata näringslivet låg något över genomsnittet under fjolåret; 2,9 procent, för att sedan i år enligt prognosen mattas något till 2,5 procent innevarande år. Prognosen för innevarande år är i linje med de återhållsamma förväntningarna på tillväxten av antalet sysselsatta som presenterades i årets Arbetsmarknadsbarometer från ÅSUB. Som jämförelse kan man nämna att Finansministeriet förväntar sig en mycket god tillväxt av lönesumman; motsvarande 4,2 procent för hela Finland.

Svaren på ÅSUB:s konjunkturenkät våren 2018 visade att det inom det privata näringslivet fanns en liten övervikt för dem som förväntade sig en svagt positiv tillväxt av omsättningen. Detsamma gällde personalstyrkans tillväxt – men där var förväntningarna ännu svagare. ÅSUB:s registerbaserade data för årets första två kvartal och prognos för de tredje och fjärde kvartalen pekar på en svagare utveckling än väntat. Av det att döma har den finländska konjunkturförstärkningen under året med en BNP-tillväxt på förväntade 3 procent inte fått någon större effekt på Åland.

Under de tio åren efter Lehman Brotherskraschen har den åländska ekonomin stagnerat – i första hand som en följd av sjöfartens nergång. Den åländska ekonomins problem är att samtidigt som denna nergång resulterat i en ”ofrivillig” diversifiering av näringslivet, så har inte det övriga näringslivet nått den volym och tillväxtpotential som skulle krävas för att fylla luckan som nergången inom den åländska sjöfarten lämnat. Enskilda företag inom till exempel *high tech*-industrin och företag med högre kunskapsinnehåll inom bank- och försäkring har lyckats väl givet förutsättningarna, men de har ännu inte varit så starka och stora att de kunnat ta över och bidra till den samlade ekonomin i egenskap av tillväxtmotorer på det sätt som sjöfarten var tidigare. Den verkligt starka tillväxten har istället återfunnits punktvis exempelvis inom branscher med jämförelsevis lågt kunskapsinnehåll som t.ex. fiskodlingen.

Prisökningen på Åland förra året (2017) skiljde sig markant från hela

Finlands; 1,7 procent på Åland att jämföra med 0,7 procent i hela Finland. I första hand var det prishöjningarna inom kategorin hälsovård som drev upp inflationen på Åland och stod för cirka häften av den totala prisökningen. Inflationen på Åland har hittills i år pressats upp av högre kostnader inom segmenten rekreation och kultur respektive bostäder, vatten och elektricitet. Mycket tyder på att den allmänna prisökningen på Åland blir minst lika stor som Finland som helhet detta år (2018). Genomsnittet för den månadsvisa inflationen för perioden januari–augusti detta år är 1,2 för Åland jämfört med 1,0 procent för Finland.

BNP-tillväxten

För att beräkna ekonomins totala BNP måste man förutom att beräkna värdet av produktionen i det privata näringslivet även ta i beaktande den offentliga sektorns produktionsvärde. BNP-tillväxten på Åland nådde 3,1 procent år 2015, det senaste året för vilket vi har slutliga siffror. Enligt våra preliminära beräkningar för 2016 blev det en avmattning till 1,1 procent, när den offentliga sektorn minskade i förhållande till året innan (*Tabell 1*).

Tabell 1. Nyckeltal för den åländska ekonomin 2014–2018

	2014	2015	2016*	2017*	2018***
BNP till marknadspris (volymförändring, %)	0,3	3,1	1,1	0,5	0,5
Befolkningsförändring (antal personer)	250	67	231	275	260–290
Flyttningsnetto	237	74	234	260	260–290
Relativt arbetslöshetstal (%)	4,0	3,8	3,7	3,6	3,7
Konsumentpriser, årlig förändring (%)	1,1	0,1	0,6	1,6	1,2
Kort ränta (Euribor 3 månader, %)	0,2	0,0	-0,3	-0,3	-0,3
Råolja (Brent, USD/fat)	99	52	44	52	75
EUR/SEK	9,10	9,35	9,47	9,60	10,40

*) Preliminära siffror för BNP och flyttningsnettot 2017 **) Prognoser.
Källa: ÅSUB, egna beräkningar för BNP, ÅSUB (Befolkning, Arbetsmarknad, Priser). Befolkningsregistercentralen, Finlands bank, *US Energy Information Administration.* ECB

Enligt ÅSUB:s prognos följde sedan en avmattning i det privata näringslivet, samtidigt som den offentliga sektorn fortsatte att krympa 2017. Vi hade även en relativt hög inflation det året som sammantaget pekar på en tillväxt motsvarande 0,5 procent. ÅSUB:s prognos säger att tillväxten i det privata näringslivet fortsätter att vara lika svag i år (2018) trots att den offentliga sektorn detta år ökar sitt bidrag till BNP. Därmed har tillväxten reviderats neråt i förhållande till vårens prognos med en hel procentenhet.

ÅSUB bedömer att utsikterna för det privata näringslivet sammanvägt

för det innevarande året har försämrats något i förhållande till läget i våras. Det verkar bli en viss avmattning av aktiviteten i dominerande branscher, men variationen är stor mellan och inom olika branscher. Det kan emellertid inte uteslutas att den sammantagna bilden blir något ljusare igen när siffrorna för färjerederiernas resultat för tredje kvartal blir kända. Å andra sidan kan en fortsatt uppgång i bränslepriserna verka åt andra hållet.

Befolkningsutvecklingen

ÅSUB:s grova bedömning utgående från preliminära uppgifter säger att vi i år får en befolkningsökning motsvarande 260–290 personer, vilket skulle vara klart över genomsnittet för perioden efter år 2000.

Angående flyttningsrörelsen vet vi i alla fall att nettot (209 personer) för de två första kvartalen i år (2018) var större än för motsvarande period förra året (190). Det är med andra ord fullt möjligt att vi får ännu en fortsättning på de senaste årens goda befolkningsökning med ett netto över det årliga genomsnittet för perioden sedan år 2000.

Sysselsättningen

För närvarande sker en viss positiv volymtillväxt av arbetskraften och rekryteringsbehovet är relativt högt. Den sysselsatta arbetskraftens volym förväntas öka med 44 årsverken, eller 0,4 procent. Ett fortsatt högt antal pensioneringar tillsammans med varierande tillväxtförväntningar inom näringslivet håller rekryteringsförväntningarna uppe trots den beskedliga nettotillväxten. Fjolårets starka optimism inom näringslivet har dämpats och vi ser i år mer återhållsamma förväntningar på det kommande året i de flesta branscher.

Den uppåttrend i det relativa arbetslöshetstalet som har fortgått sedan 2008 bröts efter 2014 när det nådde 4,0 procent (Tabell 1). Arbetslösheten ser ut att fortsätta att ligga kvar på en något lägre nivå – uppskattningsvis 3,7 procent på årsbasis.

Den privata konsumtionen

Även på Åland, liksom i Finland i stort, har löneökningarna hållits tillbaka av konkurrenskraftspaketet. Lönerna förväntas öka med cirka 1 procent innevarande och nästa år, vilket ungefär motsvarar inflationen, varför vi inte kan vänta oss någon egentlig reallöneökning under den tiden.

En något starkare sysselsättning kan öka hushållens inkomster totalt, vilket vi utgår ifrån att ger en motsvarande tillväxt av konsumtionen, uppskattningsvis med cirka 2 procent per år genomsnitt. Den svaga reella inkomstökningen innebär att konsumtionen till viss del

finansieras med minskat sparande och ökad skuldsättning. Det gör även att den privata skuldsättningen på Åland fortsätter att öka. Skuldsättningsgraden på Åland ligger över Finlands totalt, samtidigt som tillväxten av den disponibla inkomsten varit i stor sett densamma, vilket förmodligen betyder att de åländska hushållen är mer sårbara för kommande räntehöjningar. Medan de finländska hushållens skulder ökade med i medeltal 1,9 procent per år 2014–2017 ökade de åländska hushållens skulder med 4,9 procent under samma period.

Den offentliga sektorn

Enligt preliminära uppgifter kommer kommunalskatterna på förvärvsinkomster att minska med 2,9 procent för de åländska kommunerna år 2017. För hela Finland förväntas en minskning på 1,3 procent. Ungefär en fjärdedel av de minskade förvärvsskatteintäkterna på Åland beror på sänkta skattesatser, medan skatteintäktsminskningen på fastlandet mildrades något av att skattesatserna justerats marginellt uppåt. Den huvudsakliga förklaringen till de minskade skatteintäkterna 2017 är införandet av det finska konkurrenskraftsavtalet och dess effekter på skatteavdrag. Förändringen i skatteintäkter 2017 är därför inte indikativ för den ekonomiska utvecklingen på samma sätt som i normala fall. ÅSUB:s prognos för innevarande år är att de åländska kommunernas debiterade förvärvsskatter ökar med drygt tre procent.

Utifrån preliminära uppgifter för 2017 väntas samfundsskatterna öka med cirka fem procent för de åländska kommunerna, vilket kan jämföras med en ökning på cirka två procent för alla Finlands kommuner sammantaget. Bägge ökningar skulle vara två procentenheter större om inte kommunernas andel av samfundsskatteutdelningarna hade minskats. Prognostisering av samfundsskatterna utifrån företagens driftöverskott samt hittills redovisade belopp är svårt, men de idag tillgängliga siffrorna pekar på att samfundsskatterna kommer att vara ganska oförändrade 2018.

För år 2017 fastställde Ålandsdelegationen klumpsumman till 231,0 miljoner euro. Detta var en höjning med ca 3,6 procent från 2016. Enligt Finansministeriets förslag till andra tilläggsbudget för staten 2018 förväntas klumpsumman bli 247,0 miljoner euro 2018, vilket skulle innebära en ökning med 6,9 procent eller 16,0 miljoner euro. Cirka 6,5 miljoner av 2018-års klumpsumma beror dock på engångsintäkter för staten.

Utifrån statsbudgetpropositionen för 2019 väntas klumpsumman nästa år minska med ca 1,8 procent och då utgöra 242,6 miljoner euro. Om man bortser från engångsintäkterna 2018 skulle det dock röra sig om en växande klumpsumma även 2019. Skattegottgörelsen till landskapet, den så kallade flitpengen, blir aktuell då de i landskapet debiterade

inkomstskatterna överstiger 0,5 procent av motsvarande skatt för hela Finland. År 2015 uppgick flitpengen till hela 23,9 miljoner euro. Den ovanligt höga flitpengen år 2015 berodde till stor del på ovanligt höga kapitalinkomster samt en bättre utveckling av samfundsskatterna på Åland jämfört med fastlandet.

Flitpengen återgick till en mer normal nivå 2016, som är det senaste år som flitpengen fastställts för, och uppgick då till 15,2 miljoner euro. Enligt ÅSUB:s prognoser väntas flitpengen sjunka med cirka en miljon euro 2017. I dagsläget väntas sedan inga större förändringar för 2018.

För skattegottgörelsen är systematiken sådan att 2017 års belopp tas upp i 2019 års budget. För 2017 var summan av klumpsumman och flitpengen 255,0 miljoner euro. I år beräknas summan av de två stiga till 262,2 miljoner euro och 2019 uppgå till ca 257 miljoner euro.

Utvecklingen i det privata näringslivets branscher

Den åländska sjöfarten borde i teorin kunna dra nytta av Finlands förbättrade ekonomiska tillstånd men i praktiken framstår andra, för de olika segmenten specifika konjunkturella krafter, som starkare faktorer än den allmänna ekonomiska konjunkturen. Innevarande år (2018) påverkas rörelsevinsterna negativt av bunkerkostnaderna, som stigit med en tredjedel i förhållande till fjolåret. Nästa är inverkar något lägre bunkerpriser i förhållande till årets svagt positivt i alla segment, likaså den förväntade blygsamma kronförstärkningen. Den hårda konkurrensen och fortsatta överetableringen av tonnage begränsar fortsättningsvis tillväxtpotentialen. En försvagning av den amerikanska dollarn framöver skulle gynna passagerarrederierna som har större delen av inkomsterna i euro men betalar sin bunker i USD.

Den åländska tankerverksamheten hade ett motigt fjolår (2018). Oljepriset har höjts, utbudet av fraktkapacitet har fortsatt att öka och bunkerpriset har stigit. Även nettoeffekten av försvagningen av den amerikanska dollarn är negativ för verksamheten. Under det andra kvartalet i år (2018) visade den ledande internationella indikatorn för tankerfrakter en uppåtgående trend för frakter på Nordsjö- och Östersjöhamnar, för att återigen falla tillbaka under det tredje kvartalet.

Den åländska tankerverksamheten har ambitionen att ligga i framkant och har sedan 2014 satsat på ett nybyggnadsprogram. Just inom segmentet aframaxtankers (80 000–100 000 DWT) är för tillfället nybyggen svårfinansierade, men här har det åländska rederiet en konkurrensfördel av att ha egna pengar att investera för.

Det största åländska torrlastrederiet har lyckats hålla hela sitt tonnage i arbete. Ett av fartygen har långtidskontrakt med en finländsk

papperstillverkare fram till december 2020 och övriga har som det ser ut idag förnyelse av egna fraktkontrakt och kontrakt fram till slutet av 2019 för fartyg i *time charter*.

Omsättningstillväxten inom transportbranschen återspeglar nergången inom sjöfarten. Årsgenomsnittet var 1,4 procent för perioden 2009–2017, samma som den genomsnittliga årliga inflationen, vilket innebär att branschen i reella priser hade nolltillväxt. Inom transportbranschen inklusive landtransporter bedömer ÅSUB att omsättningstillväxten blir något starkare än fjolåret; kring 0,4 procent. Tillväxten av den samlade lönesumman i branschen bedöms komma att utvecklas något. Denna i förhållande till fjolåret svagare utveckling för branschens omsättning och löner ser ut att vara i linje med vad branschföretagen bedömde i våras, även om man då var ännu mer negativ om personalstyrkan.

Hotell- och restaurangbranschen hade en omsättningstillväxt över långtidsmedelvärdet åren 2015–2016. Året efter det (2017) följde en avmattning. Enligt ÅSUB:s preliminära statistik för övernattningar under årets turistsäsong ser det – som man skulle kunna tro – gynnsamma sommarvädret inte ut att ha gynnat inkvarteringssiffrorna. Under årets åtta månader har hotellen haft 165 532 övernattningar, vilket jämfört med samma period 2017 innebär en minskning om drygt två procent. Denna minskning kan dock inte avläsas i de omsättnings- och lönesiffror för branschen som ÅSUB hittills fått in. Branschens samlade omsättning ser enligt dessa preliminära uppgifter istället ut att öka med 3,2 procent i år jämfört med fjolåret. Läget är med andra ord ännu något oklart när det gäller prognosen för årets utfall för hotell- och restaurang. Som läget är nu ser även tillväxten av omsättningen för den branschövergripande landturismen ut att öka något under innevarande år.

Förändringar i omsättningstillväxten i den åländska handelsbranschen beror till stor del på hur internethandeln och priset på drivmedel utvecklas. Som helhet visade branschen en återhämtning i omsättningen 2016 från en djup nedgång året innan. Priset på olja och drivmedel steg det året och därmed ökade hela branschens omsättning i värde. Året därpå blev tillväxten nominellt svagt positiv. ÅSUB bedömer att facit för tillväxten av branschens omsättning kommer att sluta kring noll, givet den uppgång i bränslepriserna vi sett under året sedan det andra kvartalet. Lönesummans tillväxt å sin sida pekar i en mer positiv riktning för detta år.

De åländska bankernas *sammantagna* räntenetto har fortsatt att öka blygsamt medan placeringsnettot fortsätter att som under senaste åren utvecklas starkare. Förväntningarna om rörelseresultatet sammantaget för bankerna för 2018 är att det blir ungefär som ifjol. Utlåningen minskar något – bland annat beroende på att bankerna har blivit mer

försiktiga, men också på grund av förväntningarna ökat om framtida räntehöjningar. De åländska hushållen har en hög skuldsättningsgrad jämfört med Finland i övrigt och man kan anta att man drar öronen åt sig när allt fler antydningar om räntehöjningar börjar synas.

Marknaden för den internationellt inriktade delen av försäkringsverksamheten fortsätter att präglas av hård konkurrens, överkapacitet och en tilltagande volatilitet. Verksamheten ställs inför ständigt ökande krav på riskbedömning och kalkylering av förväntade kostnader.

Inkomsterna från marinpremier globalt växte med 2 procent 2017, samtidigt som man fick en ökande *mismatch* mellan försäkringsbolagens inkomstnivåer och den risk som bolagen omfattar. Tillväxten härrör främst från en uppgång i handeln och från USA-dollarns försvagning. Ändå är tillväxten lägre än världshandelns tillväxt. I och med att den åländska marinförsäkringsverksamheten är inriktad på relativt sett mindre tonnage på de skandinaviska och baltiska marknaderna har man förmodligen kunnat undvika att öka den risk som beror på att den genomsnittliga storleken på fartygen ständigt ökat. Möjligheterna för tillväxt genom internationell expansion på nya marknader inom sjö- och transportförsäkring har förbättrats något under 2017–2018.

Branschen företagstjänster omfattar många olika verksamheter, såväl mindre hemmamarknads- som några större exportinriktade företag inom bland annat IT. Branschens omsättning visade en stark tillväxt 2015–2017. År 2017 nådde den 6,8 procent. I år mattas tillväxten av, enligt våra preliminära registeruppgifter, och hamnar kring 1,6 procent vilket är klart under medelvärdet för branschen under perioden 2009–2017. Lönesumman visade en god tillväxt förra året, men riskerar i år enligt prognosen att minska. Vi kan alltså förvänta oss en allmän avmattning hos branschen företagstjänster detta år.

Branschen personliga tjänster består till övervägande delen av småföretagare inom tvätteri, privat hälso- och sjukvårdsverksamhet osv. Här ingår även den momsbelagda delen av spelverksamheten som en tungt vägande del. En stor vägd majoritet av branschföretagen trodde i början av året på en positiv tillväxt av omsättningen. Det blir i år enligt ÅSUB:s prognos en stark uppgång i tillväxten – visserligen från en ovanligt låg, negativ, nivå året innan skall tilläggas. Den sammanlagda lönesummans tillväxttakt i branschen å sin sida har varit jämn och god de senaste åren; i medeltal 5,4 procent mellan 2009 och 2017. Förra året (2017) var tillväxten dessutom ovanligt stark med 8,5 procent. Från den höga nivån räknar vi med en avmattning i år till inte mer än 1,2 procents nominell tillväxt.

Omsättningen inom byggsektorn har de senaste två åren varit mycket

ojämn. Byggkonjunkturen ser svag ut hittills i år. Men variationerna är stora; några större projekt håller stora firmor igång medan husbyggare, el- och VVS-firmor har ont om projekt. Efter en knappt positiv tillväxt i fjol (2017) ser det ut som om vi får en minskning av omsättningen innevarande år. Tillväxten av branschens samlade lönesumma har varit betydligt jämnare än omsättningstillväxten. ÅSUB:s bedömning utifrån registerdata är att lönesummans tillväxt hamnar något under genomsnittet för perioden 2009–2017.

Branschen övrig industri består till stor del av företag som tillverkar plastprodukter; både *high-tech*-företag som fungerar som underleverantörer till den internationella medicinska industrin och tillverkare av plastleksaker. För några år sedan fusionerades två tillverkare av plastslangar. Den delen av branschen har en stabil utveckling, medan leksakstillverkningen upplever en sviktande efterfrågan. Branschen hör till de stabila i det privata näringslivet vad gäller omsättningen – särskilt den del av den som är smalt nischad mot en internationell, utomnordisk marknad.

Ända sedan 2010 har omsättningen ökat med i medeltal knappt fem procent per år. Efter en stark tillväxt över medeltalet förra året ser det ut som om omsättningen faller tillbaka detta år. Tillväxten av branschens samlade lönesumma har varit långsammare än omsättningens under senare år, något som kan tyda på förbättrad produktivitet.

Omsättningstillväxten för den åländska livsmedelsindustrin var enligt ÅSUB:s registerbaserade uppgifter svag 2016, men återhämtade sig något förra året (2,9 procent). Innevarande år ser ut att bli ännu ett svagt år vad gäller omsättningen. Prognosen pekar på en liten reell minskning när den förväntade inflationen på över en procent tas i beaktande. Efter två år med krympande lönesumma 2015–2016 förväntas en tillväxt i år som förmodligen kommer att ligga över långtidsmedelvärdet. Prognosen pekar på 6,5 procents nominell ökning av lönesumman i år.

För primärnäringarnas del kan vi konstatera att delar av det åländska lantbruket som odling av spannmål, potatis, lök, sallad, kål, djurfoder m.m. och indirekt kött- och mjölkproduktionen) drabbats hårt av sommarens extrema torka. Denna del av branschen kommer att få en rejäl nergång i förädlingsvärdet och konsumenterna får troligen räkna med höjda livsmedelspriser under vintern. Några mer omfattande stödpaket har i skrivande stund inte aviserats från myndigheterna.

I ÅSUB:s moms- och löneregister ingår endast den del av primärnäringarna som bedrivs i bolagsform och är momsbelagd, främst äppel- och fiskodling. Lönesummans och omsättningens tillväxt inom dessa sektorer ser ut att mattas i förhållande till fjolåret, men från en i

jämförelse med andra branscher exceptionellt hög nivå. Omsättnings-tillväxten väntas hamna kring 6,7 procent.

Sammanfattande bedömning

Det ser i nuläget ut som om den måttliga förstärkning av aktiviteten i den åländska ekonomin som det privata näringslivet förväntade sig i våras blir något svagare än man trodde. Den övergripande konjunkturbedömningen från ett år sedan gäller fortfarande; den finländska konjunkturuppgången, som främst drivits av tillverkningsindustrin, verkar ännu inte ha nått Åland.

Medan tillväxten av produktionsvärdet i den privata sektorn minskar något (0,2 procent) så vänder tillväxten i den offentliga sektorn och blir positiv (1,5 procent). Enligt ÅSUB:s prognos blev den samlade BNP-tillväxten 0,5 procent förra året (2017) och stannar i år på samma nivå. Tillväxten i den finländska ekonomin som helhet stöds inte bara av exporten utan även av stora bygginvesteringar och en positiv trend inom servicebranscherna, men ännu ser vi inga tecken på något verkligt konjunkturuppsving för den åländska ekonomin.

Bilaga 5

Kvinnor och män i samhälle och arbetsliv, förändringar under 2010-talet

Jämställdhetsbilaga till landskapets budget 2019

Innehåll

Kvinnor och män i samhälle och arbetsliv, förändringar under 2010-talet 1

1 Uppdrag, avgränsningar och förklaringar 3

2 Sammanfattande konklusioner 4

3 Demografiska basdata 6

3.1 Männen har ökat mera bland de äldsta 6

3.2 Jämn könsfördelning bland invånarna födda utanför Norden 8

3.3 Män ökar mera än kvinnor bland ensamboende 9

4 Utbildning 11

4.1 Könsmönstren i valet av utbildningar består 11

5 Arbetsmarknad 14

5.1 Kvinnorna har fortfarande något högre sysselsättningsgrad 14

5.2 Kvinnodominansen i den offentliga sektorn har ökat något 15

5.3 Något flera kvinnor bland de högre tjänstemännen 16

5.4 Jämnare könsfördelning inom vissa näringsgrenar, ojämnare i vissa 17

6 Inkomster och löner 20

6.1 Kvinnornas andel av skattepliktiga inkomster ökar sakta 21

6.2 Löneskillnader 21

7 Transfereringar och social service 25

7.1 Färre män tar ut föräldrapenning men flera män lyfter föräldradagpenning totalt 25

7.2 Ökad andel män bland mottagarna av hemvårdsstöd 26

7.3 Flera män blir närståendevårdare 27

7.4 Kvinnornas andel av sjukdagpenningarna har ökat 28

7.5 Ensamstående män är den största gruppen som får utkomststöd 28

7.6 Majoritet kvinnor bland sjukpensionärerna 29

1 Uppdrag, avgränsningar och förklaringar

Vägen mot ett mer jämställt åländskt samhälle kräver kunskap om levnadsförhållandena på Åland. Det är nu åttonde året som ÅSUB på uppdrag av landskapsregeringen utarbetat en särskild genusanalys av olika politikområden som bilaga till landskapets budget. Under åren har budgetbilagan belyst könsskillnader och lagt könsperspektiv på bland annat ekonomi, arbetsliv, hälsa och livsstil, integration, demografiska förändringar, inflytande, brottslighet samt våld i nära relationer.

Årets jämställdhetsbilaga gör en uppföljning av de förhållanden som belystes i den första bilagan som fanns med i 2012 års budget för att se hur utvecklingen har varit efter att den bilagan publicerades. Fördröjningen i färdigställandet av statistiken varierar mellan olika statistikområden, men huvudsakligen presenteras uppgifter fram till år 2016 eller 2017.

De ekonomiska förutsättningarna för kvinnor och män, flickor och pojkar är en viktig aspekt att beakta i arbetet mot ett mer jämställt samhälle. Skillnaderna i ekonomisk ställning påverkar förutsättningarna för individerna genom livets olika skeden. Val av yrken påverkar lönenivåerna som i sin tur kan inverka på beslut om föräldraledigheter, möjligheten att generera kapital och kapitalinkomster och lägger grunden för de framtida pensionsinkomsterna.

Källorna för uppgifterna är i huvudsak ÅSUBs statistik. Övriga källor anges vid respektive tabell och figur. All statistik gäller hela Åland. Av tabell- och figurrubriker framgår vilka variabler som ingår i respektive tabell eller figur.

ÅSUBs personal står gärna till tjänst med upplysningar om översikten. Mera uppgifter om de aktuella statistikområdena finns på ÅSUBs hemsida (www.asub.ax) och i ÅSUBs publikationer. På hemsidans temaingång Kvinnor och Män samt i publikationen På tal om jämställdhet ligger fokus också på könsuppdelade fakta.

2 Sammanfattande konklusioner

Årets jämställdhetsbilaga till landskapets budget har fokus på skillnader i kvinnors och mäns ekonomiska situation på Åland. Vi följer upp den första jämställdhetsbilagan som publicerades för åtta år sedan med statistik som belyser utvecklingen av kvinnors och mäns villkor och ekonomiska förutsättningar genom livets olika skeden.

På Åland finns idag en lika stor andel kvinnor som män, dock med den förskjutningen inom åldersgrupperna att männen är något fler inom de yngre åldersgrupperna och kvinnorna lite fler bland de äldre. Det har också inneburit att fler äldre kvinnor lever i enpersonshushåll, i de yngre åldersgrupperna är det fler män som bor i enpersonshushåll. Den andel av befolkningen som är född utanför Åland har ökat under 2010-talet. Fler kvinnor än män är födda i fasta Finland medan männens andel är något högre bland de som är födda i Sverige och övriga Norden.

Redan efter grundskolan följer utbildningsvalen tydliga och sedan länge etablerade könsmönster. Flickorna dominerar inom de humanistiska, pedagogiska och samhällsvetenskapliga områdena men även inom lantbruk och hälsovård, medan männen är i stor majoritet inom de tekniska ämnena.

Könsmönstret i valet av utbildning avspeglar sig i liknande könsfördelning inom branscherna på arbetsmarknaden. Kvinnorna dominerar fortfarande stort inom vård, omsorg och sociala tjänster, medan männens dominans, liksom tidigare, är störst inom byggbranschen. En viss utjämning av könsfördelningen har skett inom branscherna uthyrning, fastighetsservice och resetjänster samt finans och försäkring. Kvinnorna dominerar inom den offentliga sektorn, ett förhållande som stärkts ytterligare något under perioden. Samtidigt har kvinnorna minskat mer än männen bland företagarna.

Sysselsättningsgraden för befolkningen i åldrarna 16-64 år har stigit något sedan 2008. Ökningen har varit lite snabbare för männen, men kvinnorna har fortfarande en högre sysselsättningsgrad, 80,4 procent mot 78,9 procent för männen.
Till skillnad från den generella bilden med över tiden relativt sega könsmönster inom utbildning och arbetsmarknad, kan man under senare år skönja en svag utveckling mot något mindre skillnader mellan könen i inkomster och löner. Ålänningarna hade totalt 832 miljoner i skattepliktiga inkomster 2016. Av dessa tillföll 43 procent kvinnorna och 57 procent männen. Det innebär att kvinnornas inkomster var 75 procent av männens, vilket är en ökning från 2010 då relationen var 73 procent. Minst ojämn är fördelningen av arbetsinkomster.

Männen har fortfarande högre lön än kvinnorna inom alla yrkesgrupper inom den privata sektorn, skillnaderna är störst inom de yrkesgrupper och befattningar där lönerna allmänt sett är högst. I den privata sektorn har män som är chefer en högre lön än både landskaps- och kommunalt anställda manliga chefer. De chefer som är

kvinnor har en högre lönenivå inom landskapet än inom den privata och kommunala sektorn. Experternas löner är mycket högre för män både inom privata sektorn och landskapet, medan kommunala sektorns experter har en mer jämlik lön för både kvinnor och män.

Löneskillnaderna i arbetslivet kan påverka beslut om fördelning av föräldraledighet och ansvar för vård av familjens barn eftersom ersättningarna till stor del är inkomstbaserade. Kvinnorna stod för 86 procent av de ersatta dagarna med föräldradagpenning. Männens andel ökar dock, antal män som mottagit föräldradagpenning har ökat med 36 procent från 2010 till 2017. Inom hemvårdsstödet syns en liknande utveckling. Sammantaget är det fler som tar ut hemvårdsstöd jämfört med 2010. Av mottagarna är det männen som ökar sin andel i högre grad. År 2010 var andelen män fem procent och 2017 var andelen 11 procent.

Inom utkomststödet har skillnaderna mellan könen förstärkts mellan 2010 och 2016. Bland ensamstående utan barn är det vanligare att män lyfter utkomststöd och männens andel har ökat under perioden. Bland ensamstående med barn är antalet kvinnor som lyfter utkomststöd större än antalet män med barn och antalet kvinnor med barn som lyfter utkomststöd har också ökat från 2010 till 2016.
Yrkesvalet kan i förlängningen inverka på hälsan. Kvinnornas andel av sjukdagpenningarna har ökat. Över 1 800 personer tog emot sjukdagpenning 2017, varav nästan 65 procent var kvinnor och 35 procent män. År 2010 tog drygt 1 760 personer emot sjukdagpenning varav 62 procent var kvinnor.

Senare i livet påverkar löneskillnaderna även skillnaderna i pensionsnivåer och kan därtill bidra till beslut om när en individ upplever att personen har möjlighet att gå i pension. Fler kvinnor än män är pensionärer. Kvinnors pensionsinkomster ökar dock något snabbare än männens, kvinnornas ålderspension har ökat med 25 procent mellan 2010 och 2017, medan männens har ökat med 17 procent. I genomsnitt var kvinnornas totala månadspension just över 70 procent av männens pensioner 2017 mot knappt 69 procent år 2010.

3 Demografiska basdata

Ålands befolkning har ökat med nästan 1 500 personer från 2010 till 2017. I det följande redovisar vi hur ökningen har påverkat befolkningsstrukturen och hur könsfördelningen i olika grupper har förändrats.

3.1 Männen har ökat mera bland de äldsta

Könsfördelningen i befolkningen totalt sett är jämn. Under den aktuella perioden har männen stått för en något större del av ökningen än kvinnorna, och det lilla kvinnoöverskottet har därför krympt ytterligare, till några tiotal personer.

Det finns dock skillnader mellan åldersgrupperna. I de yngre åldrarna är männen något flera medan kvinnorna utgör majoritet bland de äldre. Störst är andelen kvinnor bland dem som har fyllt 80 år, över 60 procent. Andelen har dock sjunkit, eftersom männen har ökat mest i denna åldersgrupp sedan 2010. Huvuddelen av befolkningstillväxten under perioden har skett i gruppen 60–79 år som har ökat med över 1 000 personer. I dessa åldrar har kvinnorna ökat mera än männen och utgör nu en liten majoritet.

Tabell 1. Befolkning efter kön och ålder 2000 - 2017

	Antal			Könsfördelning procent	
	Totalt	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2010					
Totalt	**28 007**	**14 054**	**13 953**	**50**	**50**
0-19	6 314	3 045	3 269	48	52
20-39	6 448	3 082	3 366	48	52
40-59	8 010	4 093	3 917	51	49
60-79	5 792	2 900	2 892	50	50
80+	1 443	934	509	65	35
2017					
Totalt	**29 489**	**14 769**	**14 720**	**50**	**50**
0-19	6 411	3 092	3 319	48	52
20-39	6 736	3 205	3 531	48	52
40-59	7 957	4 020	3 937	51	49
60-79	6 803	3 490	3 313	51	49
80+	1 582	962	620	61	39
Förändring 2010-2017					
Totalt	**1 482**	**715**	**767**		
0-19	97	47	50		
20-39	288	123	165		
40-59	-53	-73	20		
60-79	1 011	590	421		
80+	139	28	111		

Figur 1. Befolkningsförändring 2010 - 2017 efter ålder och kön

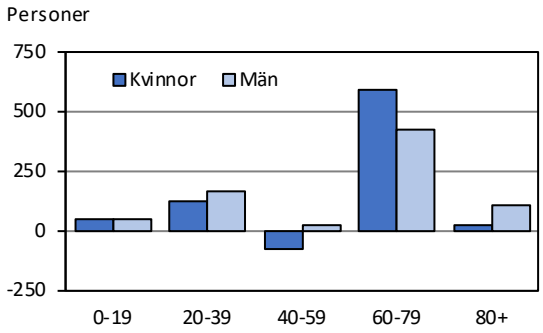

Tabell 2. Befolkning efter födelseort, språk och kön 2010 och 2017

	Antal			Könsfördelning procent	
	Totalt	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Födelseort					
2010					
Åland	18 732	8 922	9 810	48	52
Finland	5 490	3 285	2 205	60	40
Sverige o övr. Norden	2 185	1 051	1 134	48	52
Utom Norden	1 457	711	746	49	51
Okänt	143	85	58	59	41
2017					
Åland	18 802	8 925	9 877	47	53
Finland	5 606	3 365	2 241	60	40
Sverige o övr. Norden	2 679	1 266	1 413	47	53
Utom Norden	2 245	1 130	1 115	50	50
Okänt	157	83	74	53	47
Förändring 2010-2017					
Åland	70	3	67		
Finland	116	80	36		
Sverige o övr. Norden	494	215	279		
Utom Norden	788	419	369		
Okänt	14	-2	16		
Språk					
2010					
Svenska	25 173	12 445	12 728	49	51
Finska	1 373	904	469	66	34
Övriga	1 461	705	756	48	52
2017					
Svenska	25 706	12 671	13 035	49	51
Finska	1 397	909	488	65	35
Övriga	2 386	1 189	1 197	50	50
Förändring 2010-2017					
Svenska	533	226	307		
Finska	24	5	19		
Övriga	925	484	441		

3.2 Jämn könsfördelning bland invånarna födda utanför Norden

När det gäller födelseort har den största tillväxten skett för befolkningen som är född utanför Norden. I denna grupp har kvinnorna ökat med över 400 och männen med något under 400. Könsfördelningen i denna grupp är nu helt jämn, även om det finns stora skillnader om man ser till enskilda länder. De som är födda i Sverige har ökat med över 200 kvinnor och närmare 300 män, vilket ytterligare något förstärkte den majoriteten män i denna grupp. De inflyttade som är födda i Finland hade en större ökning av kvinnor, plus 80 mot ett tillskott på 40 för männen. Den tydliga kvinnomajoriteten bibehölls därmed. För invånarna födda på Åland var det bara männen som ökade, plus 70. Överskottet av män bland de infödda ålänningarna förstärktes något.

Figur 2. Befolkningsförändring 2010 - 2017 efter födelseort och kön

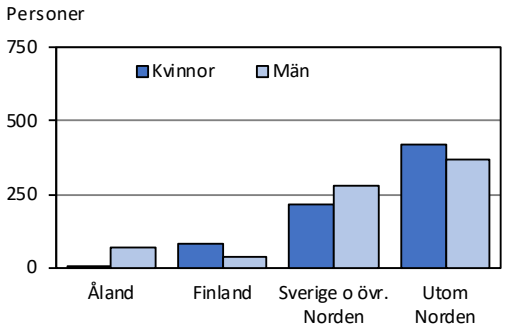

Om man ser till språk, ökade de svenskspråkiga med över 500. Männen stod för en större del av ökningen och har en viss övervikt i denna grupp. De finskspråkiga har ökat obetydligt, och liksom tidigare är närmare två tredjedelar av dem kvinnor. Det är övriga språk som har stått för den största tillväxten under 2010-talet, över 900 personer. Kvinnorna ökade något mera än männen, och könsfördelningen är nu jämn. För enskilda språk finns det dock rätt stora skillnader. T.ex. finns det en majoritet av män bland personer som är registrerade med engelska och rumänska som modersmål, medan kvinnorna är fler bland dem som talar ryska, thai och tagalog.

Figur 3. Befolkningsförändring 2010 - 2017 efter språk och kön

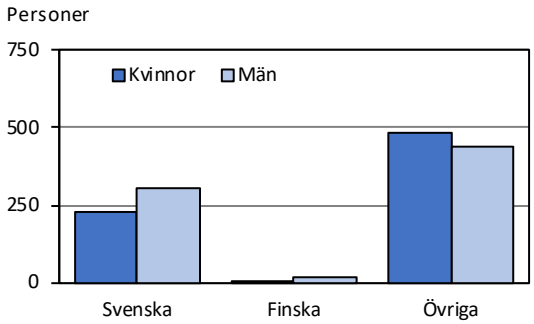

3.3 Män ökar mera än kvinnor bland ensamboende

Antal hushåll har ökat snabbare än befolkningen. Detta beror på att de mindre hushållen har blivit flera. Av den totala tillväxten på närmare 1 000 hushåll från 2010 till 2017 står en- och tvåpersonershushållen för 600 respektive 350. De utgör nu nästan tre fjärdedelar av alla hushåll. Medelhushållsstorleken har sjunkit från 2,14 till 2,09 personer. Hälften av befolkningen bor i en- eller tvåpersonershushåll och hälften i större.

Tabell 3. Hushåll 2000 och 2017

	Totalt	1	2	3	4	5	6+	Hushållens medelstorlek
Antal								
2010	**12 894**	4 975	4 176	1 657	1 421	489	176	2,14
2017	**13 863**	5 570	4 526	1 651	1 454	488	174	2,09
Förändring 2010-2017	**969**	595	350	-6	33	-1	-2	
Procent								
2010	**100**	39	32	13	11	4	1	
2017	**100**	40	33	12	10	4	1	

Något flera kvinnor än män bor i enpersonshushåll, men skillnaden har minskat, eftersom de ensamboende männen har ökat mera än kvinnorna. Bland de ensamboende som är 55 år och äldre är kvinnorna i majoritet, medan det bland yngre är flera män som bor ensamma. Majoriteten av de kvinnor som bor ensamma är över 55 år.

Figur 4. Antal personer i enpersonshushåll efter kön och ålder 31.12.2017

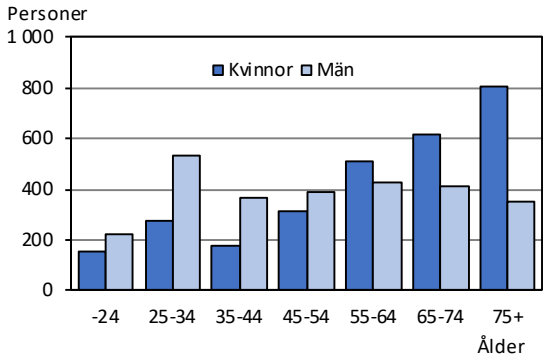

Från 2010 har de ensamboende blivit 600 flera, 250 kvinnor och 350 män. För både kvinnor och män har den största ökningen skett bland pensionärerna, men för männens del noteras ett ökat antal också i åldrarna 25-44 år.

Figur 5. Förändring av antalet ensamboende efter kön och ålder 2010-2017

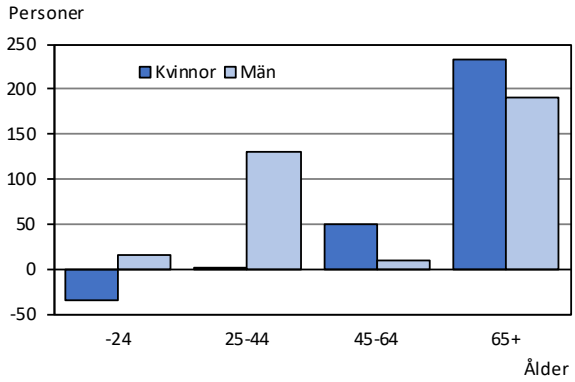

4 Utbildning

Flera män än kvinnor studerar på gymnasienivå på Åland, medan de som har valt gymnasieutbildningar utanför Åland till övervägande del är kvinnor. Samma mönster gäller på högskolenivå. Sedan 2010 har kvinnorna minskat mera än männen på gymnasiet och nedgången gäller främst yrkesutbildningarna. Detta beror på både att de aktuella årskullarna har blivit mindre och att en mindre del av dem återfinns i yrkesutbildningen på Åland. Även de utomåländska studerandena har blivit färre. Också vid Högskolan på Åland studerade något färre 2017 än 2010 och det gäller båda könen. Såväl kvinnorna som männen som studerar utanför Åland har blivit flera, både på gymnasie- och högskolenivå.

Figur 6. Studerande på och utanför Åland efter utbildningsnivå och kön 2010 och 2017

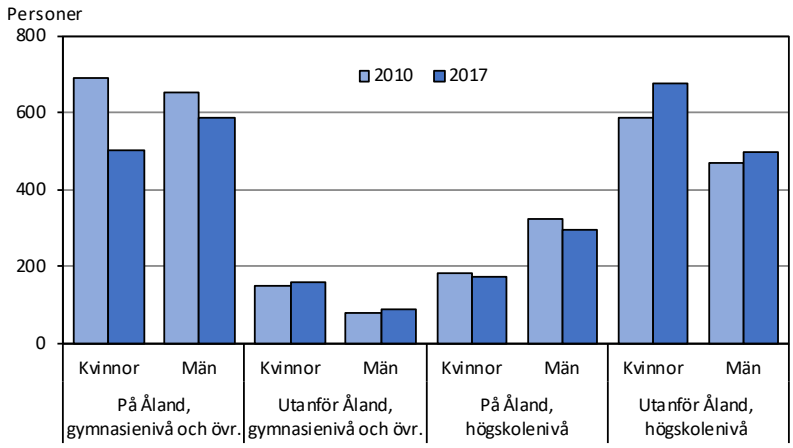

4.1 Könsmönstren i valet av utbildningar består

Det finns stora skillnader mellan kvinnor och män när det gäller val av studieområden. De båda följande tabellerna visar könsfördelningen 2010 och 2017 för de studerande såväl på Åland som på annat håll. Det bör observeras att statistiken för de studerande på Åland gäller höstterminen det aktuella året, medan uppgifterna om studerande utanför Åland baseras på data för hela året, varför de inte är helt jämförbara. Eftersom klassificeringen av utbildningsområden har förändrats begränsas också jämförbarheten mellan 2010 och 2017.

I huvudsak består dock bilden av att kvinnorna dominerar de humanistiska, pedagogiska och samhällsvetenskapliga områdena liksom när det gäller lantbruk och hälsovård, medan männen är i stor majoritet inom de tekniska ämnena.

Tabell 4. Studerande på och utanför Åland 2010 efter utbildningsnivå, utbildningsområde och kön

	Studerande på Åland			Studerande utanför Åland		
Utbildningsnivå	Antal	Procent		Antal	Procent	
Utbildningsområde		Kvinnor	Män		Kvinnor	Män
Gymnasienivå och övrig utbildning	**1 343**	**51**	**49**	**230**	**65**	**35**
Allmänbildande	431	59	41	67	61	39
Pedagogisk	-	-	-	-	-	-
Humanistisk	33	67	33	63	70	30
Handel- och samhällsvetenskap	172	63	37	17	65	35
Naturvetenskap	-	-	-	-	-	-
Teknisk	203	3	97	5	20	80
Lant- och skogsbruk	24	46	54	6	67	33
Hälso- och socialvård	131	89	11	26	88	12
Servicebranscher	286	46	54	45	56	44
Annat	63	60	40	1	-	100
Högskoleutbildning	**506**	**36**	**64**	**1 058**	**55**	**45**
Allmänbildande	-	-	-	3	67	33
Pedagogisk	-	-	-	131	76	24
Humanistisk	-	-	-	189	58	42
Handel- och samhällsvetenskap	70	64	36	293	59	41
Naturvetenskap	-	-	-	72	28	72
Teknisk	189	11	89	118	14	86
Lant- och skogsbruk	-	-	-	18	56	44
Hälso- och socialvård	64	91	9	168	75	25
Servicebranscher	183	33	67	66	42	58

Tabell 5. Studerande på och utanför Åland 2017 efter utbildningsnivå, utbildningsområde och kön

	Studerande på Åland			Studerande utanför Åland		
Utbildningsnivå	Antal	Procent		Antal	Procent	
Utbildningsområde		Kvinnor	Män		Kvinnor	Män
Gymnasienivå och övrig utbildning	**1 089**	**46**	**54**	**250**	**64**	**36**
Allmänbildande	433	56	44	27	56	44
Pedagogisk	-	-	-	5	80	20
Humanistisk	-	-	-	53	64	36
Samhällsvetenskap	57	70	30	9	22	78
Handel, administration, juridik	67	48	52	13	69	31
Naturvetenskap	-	-	-	1	100	-
Databehandling och kommunikatio	45	22	78	3	33	67
Teknisk	176	10	90	17	35	65
Lant- och skogsbruk	-	-	-	53	75	25
Hälsovård och välfärd	88	86	14	47	77	23
Tjänstebranschen	175	36	64	22	50	50
Övrigt	48	46	54	-	-	-
Högskoleutbildning	**469**	37	63	**1 174**	**58**	**42**
Allmänbildande	-	-	-	-	-	-
Pedagogisk	-	-	-	172	74	26
Humanistisk	-	-	-	125	64	36
Samhällsvetenskap	-	-	-	97	68	32
Handel, administration, juridik	92	63	37	254	41	59
Naturvetenskap	-	-	-	57	58	42
Databehandling och kommunikatio	70	17	83	17	18	82
Teknisk	126	5	95	131	20	80
Lant- och skogsbruk	-	-	-	16	69	31
Hälsovård och välfärd	55	82	18	255	79	21
Tjänstebranschen	126	42	58	50	46	54
Övrigt	-	-	-	-	-	-

Figur 7. Studerande på Åland efter nivå, område och kön 2017

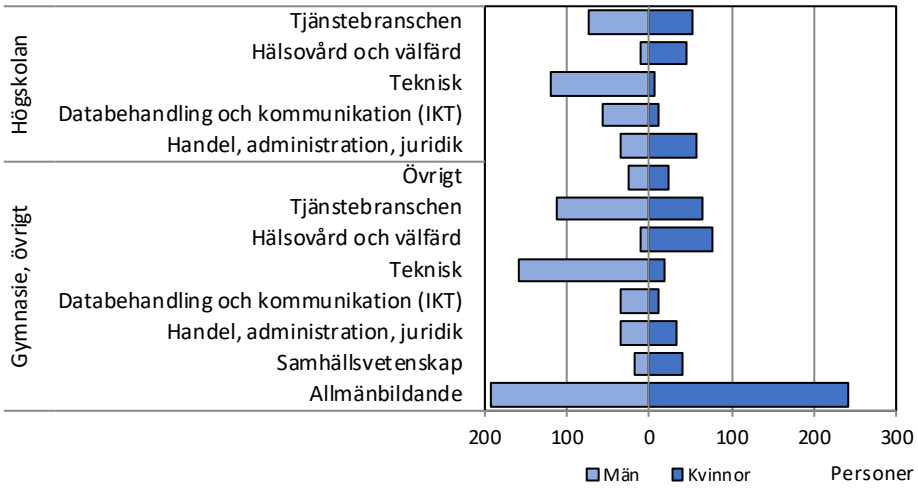

Figur 8. Studerande utanför Åland efter nivå, område och kön 2017

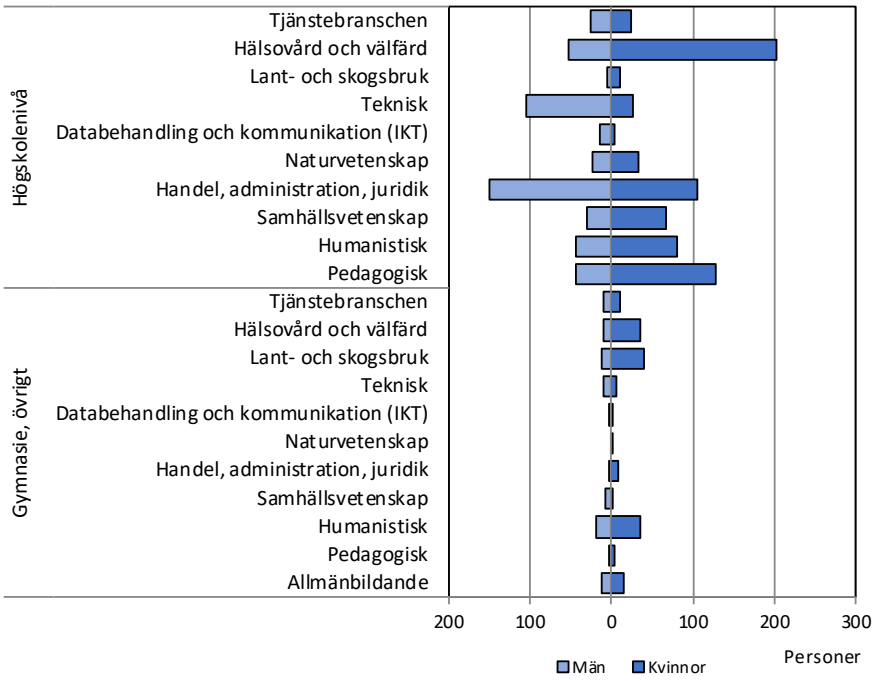

5 Arbetsmarknad

I detta avsnitt används uppgifter för 2008 som utgångspunkt för utvecklingen, eftersom statistiken för 2010 innehåller vissa begränsningar som reducerar jämförbarheten något. De senast tillgängliga siffrorna är från 2016, i vissa fall från 2015. Alla indelningar i sektor, näringsgren etc. utgår från personernas huvudsakliga sysselsättning.

5.1 Kvinnorna har fortfarande något högre sysselsättningsgrad

Från 2008 till 2016 ökade antalet kvinnor i arbetskraften med 400 och de som står utanför arbetskraften med 420. För männen var motsvarande siffror 500 och 430. Den viktigaste orsaken till att befolkningen utanför arbetskraften ökade var den stora tillväxten av antalet pensionärer. Bland pensionärerna finns det en liten majoritet kvinnor, men totalt är könsfördelningen jämn såväl bland dem som står utanför arbetskraften som hos dem som ingår i arbetskraften.

Tabell 6. Befolkning efter huvudsaklig sysselsättning och kön 2008 och 2016

	Antal			Könfördelning, procent	
	Totalt	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2008					
Hela befolkningen	**27 456**	**13 815**	**13 641**	**50**	**50**
Arbetskraften	14 247	7 159	7 088	50	50
Sysselsatta	13 960	7 043	6 917	50	50
Arbetslösa	287	116	171	40	60
Utanför arbetskraften	13 209	6 656	6 553	50	50
0-14 -åringar	4 625	2 237	2 388	48	52
Studerande, skolelever	1 506	721	785	48	52
Pensionärer	5 684	3 025	2 659	53	47
Övriga	1 394	673	721	48	52
2016					
Hela befolkningen	**29 214**	**14 647**	**14 567**	**50**	**50**
Arbetskraften	15 150	7 567	7 583	50	50
Sysselsatta	14 598	7 319	7 279	50	50
Arbetslösa	552	248	304	45	55
Utanför arbetskraften	14 064	7 080	6 984	50	50
0-14 -åringar	4 779	2 340	2 439	49	51
Studerande, skolelever	1 436	633	803	44	56
Pensionärer	6 686	3 501	3 185	52	48
Övriga	1 163	606	557	52	48
Förändring 2008-2016					
Hela befolkningen	**1 758**	**832**	**926**		
Arbetskraften	903	408	495		
Sysselsatta	638	276	362		
Arbetslösa	265	132	133		
Utanför arbetskraften	855	424	431		
0-14 -åringar	154	103	51		
Studerande, skolelever	-70	-88	18		
Pensionärer	1 002	476	526		
Övriga	-231	-67	-164		

Figur 9. Förändring i huvudsaklig sysselsättning 2008-2016 efter kön

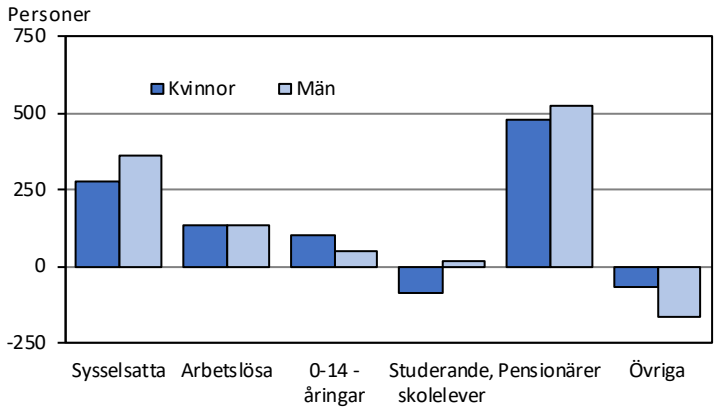

Sysselsättningsgraden för befolkningen i åldrarna 16-64 år har stigit något sedan 2008 och var 2016 nästan 80 procent. Ökningen har varit något större för männen, men kvinnorna har fortfarande en högre sysselsättningsgrad, 80,4 procent mot 78,9 procent för männen.

Figur 10. Sysselsättningsgrad efter kön 2008 och 2016

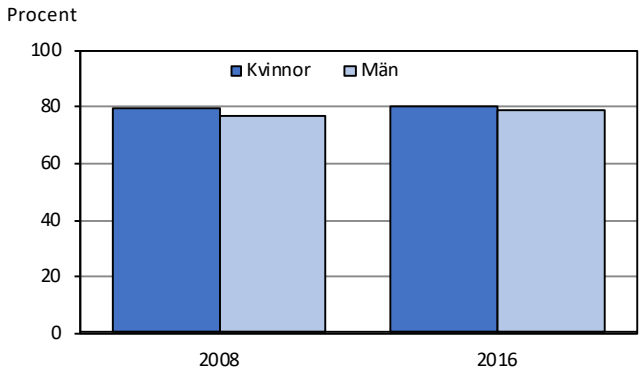

5.2 Kvinnodominansen i den offentliga sektorn har ökat något

Kvinnorna dominerar inom den offentliga sektorn, medan männen är flera bland de privatanställda och företagarna. Denna struktur förstärktes ytterligare något under perioden 2008–2015 i och med att kvinnorna ökade och männen minskade bland de offentliganställda, samtidigt som antalet kvinnor minskade mera än männen bland företagarna. Av offentliga sektorns anställda är över 70 procent kvinnor och bara drygt 30 procent män, medan proportionerna är de omvända bland företagarna. För de privatanställda är förhållandet kvinnor–män 40–60, samma som för 10 år sedan.

Tabell 7. Sysselsatta efter sektor och kön 2008 och 2015

	Antal			Könfördelning, procent	
	Totalt	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2008					
Totalt	**13 960**	**7 043**	**6 917**	**50**	**50**
Företagare	1 663	541	1 122	33	67
Privat sektor	6 993	2 785	4 208	40	60
Offentlig sektor	5 285	3 712	1 573	70	30
Okänd	19	5	14	26	74
2015					
Totalt	**14 471**	**7 239**	**7 232**	**50**	**50**
Företagare	1 553	455	1 098	29	71
Privat sektor	7 363	2 955	4 408	40	60
Offentlig sektor	5 197	3 769	1 428	73	27
Okänd	358	60	298	17	83
Förändring 2008-2015					
Totalt	**511**	**196**	**315**		
Företagare	-110	-86	-24		
Privat sektor	370	170	200		
Offentlig sektor	-88	57	-145		
Okänd	339	55	284		

Figur 11. Sysselsatta efter sektor och kön 2008 och 2015

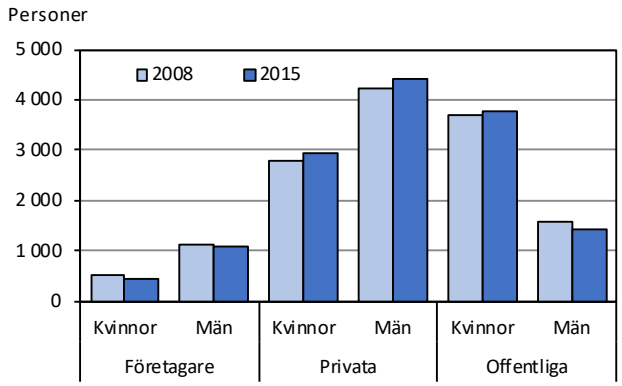

5.3 Något flera kvinnor bland de högre tjänstemännen

I följande diagram som visar socioekonomisk ställning ser man att det bland männen är lantbruksföretagarna som har blivit färre, medan övriga företagare har ökat. Bland kvinnorna har företagarna minskat i antal både inom primärnäringarna och övriga näringsgrenar.

Bland högre tjänstemän är könsbalansen rätt jämn, men kvinnorna har gått upp till en liten majoritet under perioden. Inom utbildning utgör kvinnorna ett stort flertal av tjänstemännen, medan männen är i majoritet bland högre tjänstemän i ledande ställning och inom planering och forskning.

Av de lägre tjänstemännen är den stora majoriteten kvinnor, över 70 procent. Andelen har bestått under jämförelseperioden. Kvinnornas höga andel beror till stor del på att de dominerar i stora grupper som sjukskötare, närvårdare och annan vårdpersonal, barnskötare, sekreterare samt kundtjänst- och kassapersonal.

Bland de anställda som klassificeras som arbetare har både kvinnorna och männen minskat något i antal. Männen har ökat sin andel något, till närmare två tredjedelar av gruppen. Bland industriarbetarna har kvinnorna minskat något medan männen har blivit flera och därmed ökat sin majoritet till närmare 90 procent. Också av grupperna övriga produktionsarbetare, som har minskat, och lantbruksarbetarna, som har ett oförändrat antal, utgör männen en stor majoritet. I gruppen distributions- och servicearbete som utgör nästan hälften av arbetarna är könsfördelningen jämn, men både kvinnorna och männen har blivit färre under perioden.

Figur 12. Sysselsatta efter socioekonomisk ställning och kön 2008 och 2015

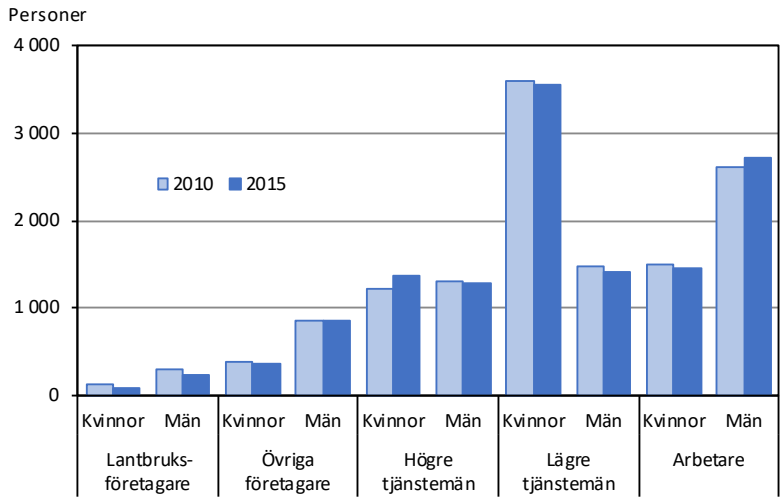

5.4 Jämnare könsfördelning inom vissa näringsgrenar, ojämnare i vissa

Det finns fortfarande stora skillnader mellan näringsgrenarna när det gäller könsfördelningen. Under perioden har en utjämning skett inom branschen uthyrning, fastighetsservice och resetjänster, där det 2016 arbetade lika många kvinnor som män. Också inom finans och försäkring samt offentlig förvaltning har könsfördelningen blivit jämnare i och med att kvinnomajoriteten har minskat. Inom primärnäringarna och industrin samt branschen informations- och kommunikationsverksamhet har fördelningen blivit ojämnare genom att majoriteten av män har ökat. Branscherna utbildning, hotell- och restaurang samt annan serviceverksamhet har också fått en något ojämnare könsfördelning, men där är det kvinnomajoriteten som har ökat.

Största andel kvinnor finns det fortsättningsvis i den stora branschen vård, omsorg och sociala tjänster, där nästan 90 procent är kvinnor. Männens dominans är som tidigare störst i byggbranschen, 94 procent, även om kvinnornas andel har ökat med

en procentenhet från 2008 till 2016. Inom handel samt juridik, ekonomi och teknik har den jämna könsfördelningen hållit i sig. I nedanstående diagram är näringsgrenarna rangordnade så att de med störst andel kvinnor kommer överst och de som har störst andel män kommer längst ner.

Figur 13. Sysselsatta efter näringsgren och kön 2008

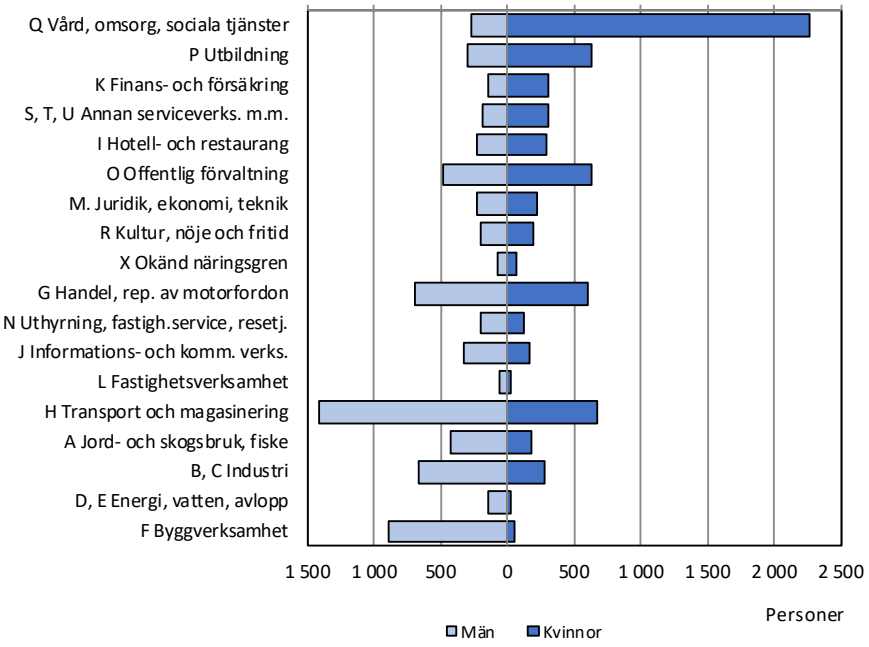

Figur 14. Sysselsatta efter näringsgren och kön 2016

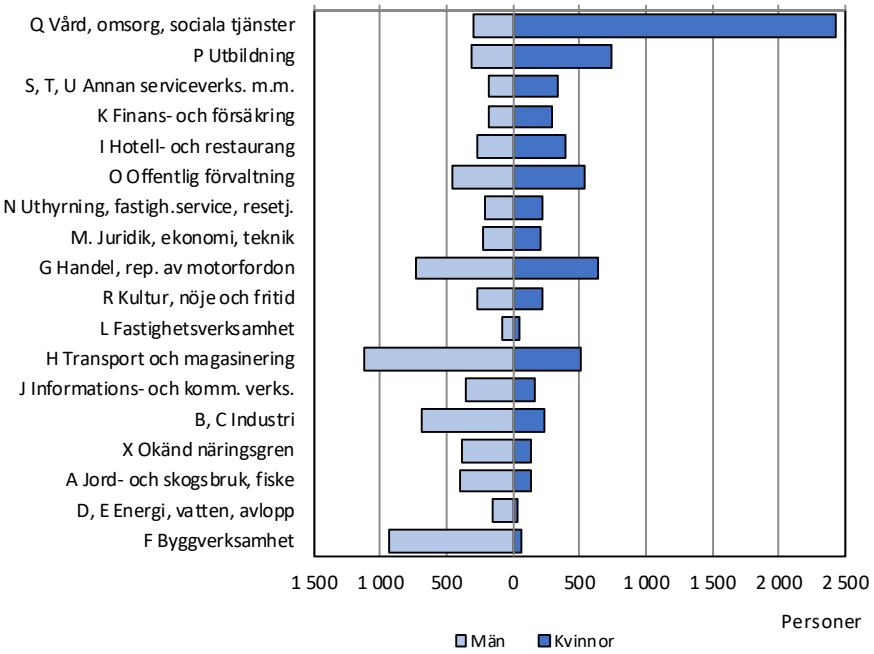

Tabell 8. Sysselsatta efter näringsgren och kön 2008 och 2016

	Antal			Könfördelning, procent	
	Totalt	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2008, totalt	**13 960**	**7 043**	**6 917**	**50**	**50**
A Jord- och skogsbruk, fiske	606	181	425	30	70
B, C Industri	944	275	669	29	71
D, E Energi, vatten, avlopp	178	27	151	15	85
F Byggverksamhet	939	50	889	5	95
G Handel, rep. av motorfordon	1 304	608	696	47	53
H Transport och magasinering	2 083	675	1 408	32	68
I Hotell- och restaurang	519	295	224	57	43
J Informations- och komm. verks.	483	162	321	34	66
K Finans- och försäkring	451	307	144	68	32
L Fastighetsverksamhet	79	26	53	33	67
M. Juridik, ekonomi, teknik	440	216	224	49	51
N Uthyrning, fastigh.service, resetj.	323	126	197	39	61
O Offentlig förvaltning	1 119	631	488	56	44
P Utbildning	931	636	295	68	32
Q Vård, omsorg, sociala tjänster	2 542	2 271	271	89	11
R Kultur, nöje och fritid	395	190	205	48	52
S, U Annan serviceverks. m.m.	486	302	184	62	38
T Förvärvsarbete i hushåll	-	-	-	-	-
X Okänd näringsgren	138	65	73	47	53
2016, totalt	**14 598**	**7 319**	**7 279**	**50**	**50**
A Jord- och skogsbruk, fiske	525	130	395	25	75
B, C Industri	922	237	685	26	74
D, E Energi, vatten, avlopp	184	26	158	14	86
F Byggverksamhet	989	62	927	6	94
G Handel, rep. av motorfordon	1 359	632	727	47	53
H Transport och magasinering	1 629	511	1 118	31	69
I Hotell- och restaurang	663	396	267	60	40
J Informations- och komm. verks.	527	164	363	31	69
K Finans- och försäkring	485	297	188	61	39
L Fastighetsverksamhet	129	43	86	33	67
M. Juridik, ekonomi, teknik	437	213	224	49	51
N Uthyrning, fastigh.service, resetj.	434	218	216	50	50
O Offentlig förvaltning	1 006	545	461	54	46
P Utbildning	1 049	734	315	70	30
Q Vård, omsorg, sociala tjänster	2 723	2 421	302	89	11
R Kultur, nöje och fritid	496	223	273	45	55
S, U Annan serviceverks. m.m.	502	320	182	64	36
T Förvärvsarbete i hushåll	22	16	6	73	27
X Okänd näringsgren	517	131	386	25	75
Förändring 2008 - 2016	**638**	**276**	**362**		
A Jord- och skogsbruk, fiske	-81	-51	-30		
B, C Industri	-22	-38	16		
D, E Energi, vatten, avlopp	6	-1	7		
F Byggverksamhet	50	12	38		
G Handel, rep. av motorfordon	55	24	31		
H Transport och magasinering	-454	-164	-290		
I Hotell- och restaurang	144	101	43		
J Informations- och komm. verks.	44	2	42		
K Finans- och försäkring	34	-10	44		
L Fastighetsverksamhet	50	17	33		
M. Juridik, ekonomi, teknik	-3	-3	-		
N Uthyrning, fastigh.service, resetj.	111	92	19		
O Offentlig förvaltning	-113	-86	-27		
P Utbildning	118	98	20		
Q Vård, omsorg, sociala tjänster	181	150	31		
R Kultur, nöje och fritid	101	33	68		
S, U Annan serviceverks. m.m.	16	18	-2		
T Förvärvsarbete i hushåll	22	16	6		
X Okänd näringsgren	379	66	313		

6 Inkomster och löner

Totalt hade ålänningarna 832 miljoner i skattepliktiga inkomster 2016. Av dessa tillföll 43 procent kvinnorna och 57 procent männen. Detta innebär att kvinnornas inkomster var 75 procent av männens.

Figur 15 visar att männen fick en större del än kvinnorna av alla huvudsakliga inkomstslag. Fördelningen av arbets- och pensionsinkomster var minst ojämn, kvoten var 86 respektive 82 procent. När det gäller inkomst av näringsverksamhet, förmögenhet och övriga förvärvsinkomster var kvoten 40-44 procent.

Figur 15. Inkomsttagares skattepliktiga inkomster efter kön 2016

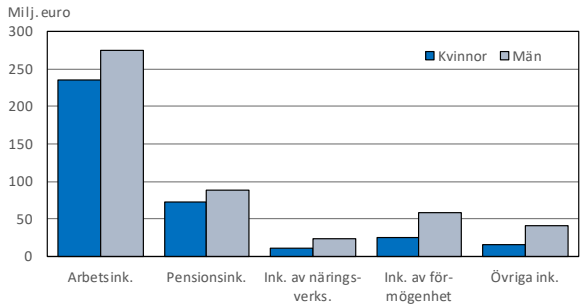

Källa: Statistikcentralen

Skillnaderna är också påtagliga om man fördelar inkomsttagarna efter inkomstklass. Kvinnorna dominerar i samtliga inkomstklasser upp till 35 000 euro medan den manliga dominansen visas i samtliga högre inkomstklasser.

Figur 16. Inkomsttagares antal efter inkomstklass och kön 2015

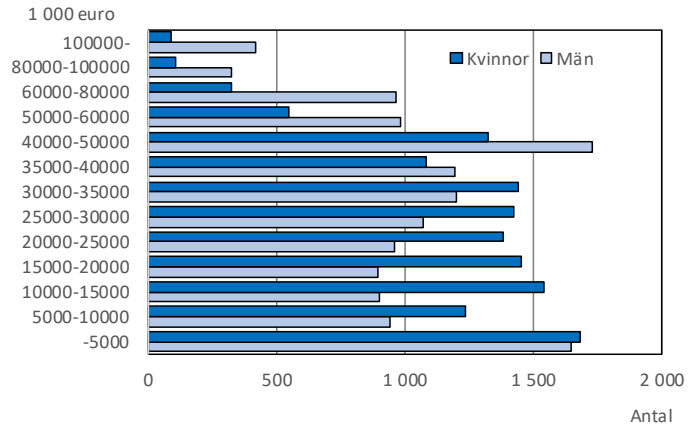

Källa: Statistikcentralen

6.1 Kvinnornas andel av skattepliktiga inkomster ökar sakta

Kvinnornas andel har totalt ökat med en procentenhet och männens har minskat med en procentenhet jämfört med 2010. Tittar vi på kvinnornas skattepliktiga inkomster i procent av männens kan vi notera att kvoten har ökat från 73 till 75 procent.

Pensionsinkomsten har ökat mest av de skattepliktiga inkomsterna både för kvinnor och män följt av inkomst av förmögenhet och arbetsinkomst. Kvinnornas inkomst av näringsverksamhet ökade medan männens minskade, mest beroende på mindre inkomst från gårdsbruket. Siffrorna baseras på beskattningsuppgifter.

Figur 17. Förändring av kvinnors och mäns inkomster 2010-2016

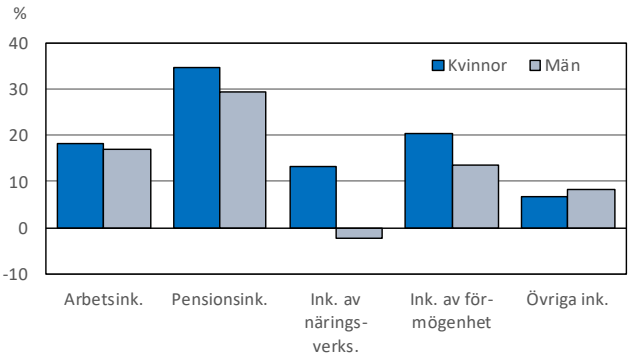

Källa: Statistikcentralen

6.2 Löneskillnader

Huvuddelen av befolkningens inkomster utgörs av löner. Uppgifterna nedan baseras på ÅSUBs lönestatistik för de landbaserade branscherna i den privata sektorn och för landskapsanställda samt kommunala sektorn. Lönestatistiken gäller 2016 för den privata sektorn och 2017 för landskapet och kommunerna. Där jämförelse mellan alla sektorer görs gäller de år 2016.

Figur 18 visar läget i den privata sektorn för olika yrkesgrupper 2016. Männen har sammantaget högre löner än kvinnorna i alla yrkesgrupper, men det finns en tendens till att könsskillnaderna är störst inom de yrkesgrupper och befattningar där lönerna allmänt sett är högst. Kvinnornas löner bland chefer och byggnads-, reparations och tillverkningsarbetare utgör 78-81 procent av männens löner, medan kvinnornas löner för kontors- och kundtjänstpersonal uppgår till 92 procent av männens i samma grupp.

Figur 18. Genomsnittliga löneinkomster för heltidsanställda i privata sektorn efter kön 2016, ordinarie förtjänst euro

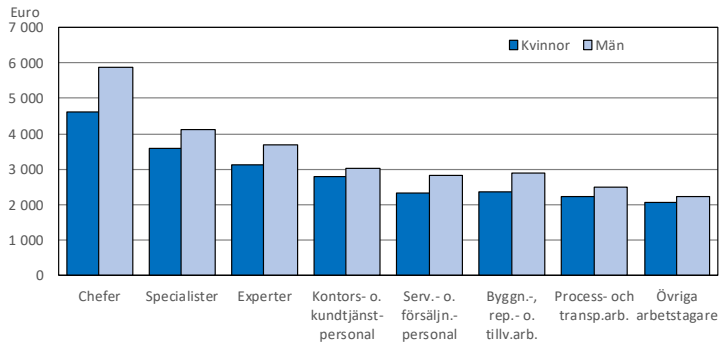

Jämför vi medellönerna 2016 med 2010 ser vi att den största förändringen har skett för de kvinnliga specialisterna. Deras lön har ökat med 17 procent från 2010 till 2016. De manliga chefernas löner har ökat 16 procent under samma period. Räknat i euro har dock männens löner ökat mera överlag förutom för de kvinnliga experternas, process- och transportarbetarnas samt övriga arbetstagares löner.

Figur 19. Förändring av genomsnittliga löneinkomster för heltidsanställda i privata sektorn efter kön, ordinarie förtjänst, 2010-2016, procent

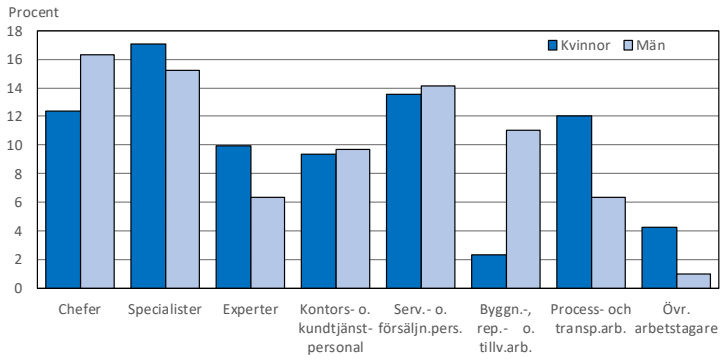

Inom landskapet och den kommunala sektorn är det en jämnare fördelning mellan kvinnors och mäns löner än inom den privata sektorn.
Figur 20 och Figur 21 visar
genomsnittliga löneinkomster för heltidsanställda vid Ålands landskapsregering respektive kommunala sektorn 2017. Landskapsregeringen har en något högre lönenivå än den kommunala sektorn.

Figur 20. Genomsnittliga löneinkomster för heltidsanställda vid Ålands landskapsregering efter kön 2017, ordinarie förtjänst euro

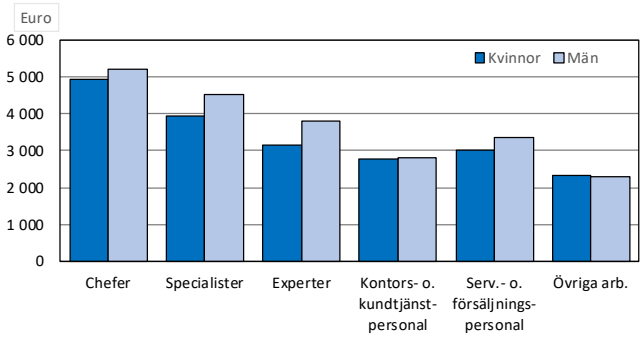

Figur 21. Genomsnittliga löneinkomster för kommunalt heltidsanställda på Åland efter kön 2017, ordinarie förtjänst euro

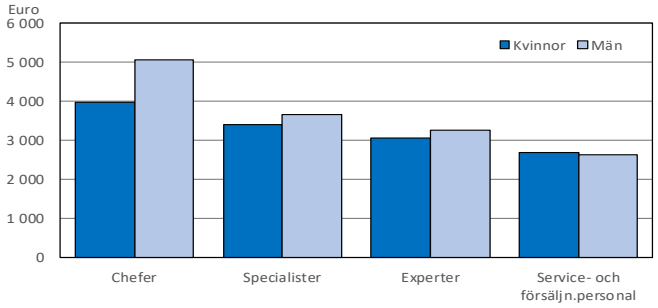

Tabell 9 visar medelmånadslönerna 2016 för såväl privata sektorn som för de offentliganställda inom landskapet och kommuner fördelade på olika yrkesgrupper. Lönerna redovisas som totalförtjänst vilket innebär att det ingår ersättning för ackordarbete, övertids- och söndagsersättning samt övriga tillägg.

För samtliga heltidsanställda har de landskapsanställda högre löner för både kvinnor och män än den privata och kommunala sektorn. Ser vi på de olika yrkesgrupperna kan vi konstatera att i den privata sektorn har de manliga cheferna en högre lön än både landskaps- och kommunalt anställda manliga chefer. De kvinnliga cheferna har en högre lönenivå inom landskapet än inom den privata och kommunala sektorn. Detsamma gäller specialisterna, både när det gäller kvinnor och män. Experternas löner är mycket högre för män både inom privata sektorn och landskapet, medan kommunala sektorns experter har en mer jämlik lön för både kvinnor och män. För övriga yrkesgrupper är fördelningen mer jämn både vad gäller kvinnors och mäns löner och inom olika sektorer.

Tabell 9. Medelmånadslönen för heltidsanställda efter kön 2016, total förtjänst euro

	Privata sektorn		Landskapet		Kommunala sektorn	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Samtliga heltidsanställda	**3 018**	**3 624**	**3 338**	**4 080**	**3 039**	**3 288**
Chefer	4 690	6 039	5 082	5 240	4 006	5 119
Specialister	3 672	4 285	4 170	4 874	3 443	3 706
Experter	3 213	3 899	3 097	3 826	3 152	3 357
Kontors- o. kundtjänst-personal	2 822	3 100	2 762	2 987	2 730	2 867
Serv.- o. försäljn.-personal	2 482	2 949	3 052	3 219	2 759	2 641
Byggn.-, rep.- o. tillv.arb.	2 453	2 983	..	..	-	..
Process- och transp.arb.	2 452	2 671	-	2 978	..	..
Övriga arbetstagare	2 131	2 321	2 311	2 301	..	..

När det gäller kvinnors genomsnittliga månadslön för heltidsanställda i relation till mäns 2016 har privata sektorns kvinnor en genomsnittlig månadslön som är 83-87 procent av männens inom samtliga yrkesgrupper, förutom chefer samt kontors- och kundtjänstpersonal. De kvinnliga cheferna har 78 procent av männens lön och kvinnliga kontors- och kundtjänstpersonal har toppnoteringen 92 procent av männens löner. Inom landskapet toppar kvinnliga chefer och kvinnor inom service- och försäljningspersonal relationssiffran med 97 procent av männens lön. Lägst ligger de kvinnliga experterna med 82 procent av männens lön. Kvinnor anställda inom kommunerna ligger i snitt på 93-95 procent av männens lön förutom de kvinnliga cheferna som har 78 procent av männens lön samt kvinnor inom service- och försäljningspersonal som har högre lön än männen.

Figur 22. Kvinnors genomsnittliga månadslön i relation till mäns 2016, heltidsanställda, procent

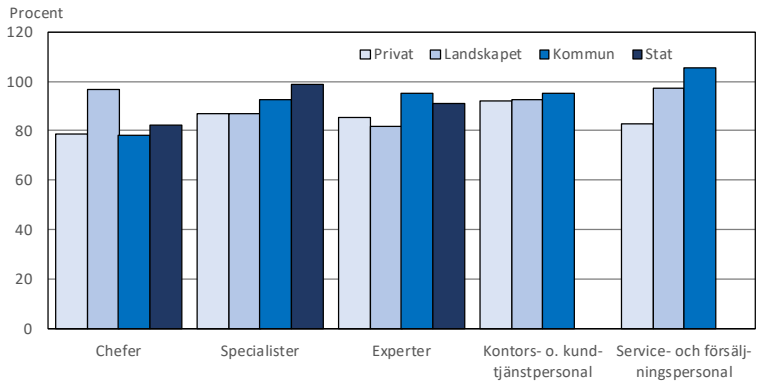

Jämfört med 2010 har kvoterna förändrats för de kommunalt anställda. 2010 hade kvinnorna i de olika yrkesgrupperna en lön motsvarande 83-88 procent av männens förutom när det gäller kontors- och kundtjänstpersonal samt service- och försäljningspersonal. Inom landskapet har en förändring skett för kvinnliga chefer samt kontors- och kundtjänstpersonal och service- och försäljningspersonal som alla har fått mindre skillnad mot männens löner. Inom det privata har smärre förändringar skett.

7 Transfereringar och social service

Föräldradagpenningen innehåller moderskapspenning och särskild moderskapspenning, faderskapspenning, föräldrapenning och partiell föräldrapenning. Moderskapspenning betalas för 105 vardagar och faderskapspenning för 54 vardagar. Föräldraledigheten börjar efter moderskapsledigheten. Den kan tas ut av mamman eller pappan eller så kan föräldrarna vara lediga turvis. Föräldrapenning betalas för 158 vardagar. Partiell föräldrapenning kan betalas till båda föräldrarna om de arbetar deltid och tar hand om barnet turvis.

7.1 Färre män tar ut föräldrapenning men flera män lyfter föräldradagpenning totalt

Tabell 10 visar hur föräldrapenningen fördelas efter kön. Antal män som erhåller föräldrapenning minskar kraftigt 2017 jämfört med 2010, medan det utbetalade beloppet ökar. Antalet ersatta dagar per man ökar också under samma period, medan kvinnornas antal ersatta dagar hålls mera konstant.

Tabell 10. Föräldrapenningar efter kön 2010-2017

År	Antal mottagare		Utbetalt belopp, euro		Ersatta dagar		Euro/dag	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2010	385	99	2 401 521	137 632	40 251	1 563	59,7	88,1
2017	392	28	2 675 109	159 174	41 163	1 850	65,0	86,0
Förändring, procent								
	1,8	-71,7	11,4	15,7	2,3	18,4		

Källa: FPA

Tabell 11 visar en annan förändring. Antal män som mottar föräldradagpenning ökar 36 procent från 2010 till 2017. Det utbetalade eurobeloppet samt ersatta dagar ökar också kraftigt för männens del. Förklaringen ligger främst i att antalet män som lyfter faderskapspenning efter föräldrapenningperioden fördubblas. Det utbetalade beloppet femdubblas under samma period. Ökningen beror på förändring i lagstiftning och regler, antalet dagar som faderskapspenning betalas ut för har utökats med 12 dagar sedan 2010. Partiell föräldrapenning mottas av två mottagare.

Tabell 11. Föräldradagpenningar efter kön 2010-2017

	Antal mottagare		Utbetalt belopp, euro		Ersatta dagar		Euro/dag	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2010	481	284	4 254 734	500 514	67 850	6 100	62,7	82,1
2017	464	387	4 755 389	948 808	68 796	11 051	69,1	85,9
Förändring, procent								
	-3,5	36,3	11,8	89,6	1,4	81,2		

Källa: FPA

Figur 23 visar fördelningen män och kvinnor i olika åldersgrupper som mottagit föräldradagpenningar. Männens andelar har ökat i alla åldersgrupper förutom i åldern -24 år, som har varit konstant. De i åldersgrupp 40+ har den största ökningen.

Figur 23. Föräldradagpenningar efter ålder och kön 2010-2017

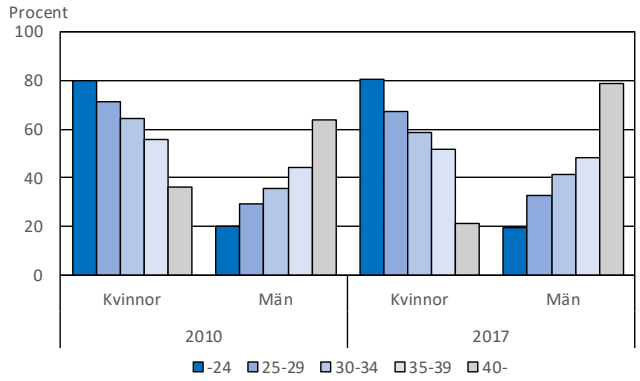

Källa: FPA

7.2 Ökad andel män bland mottagarna av hemvårdsstöd

Fler tar ut hemvårdsstöd jämfört med 2010. Av mottagarna är det männen som ökar sin andel i högre grad. År 2010 var andelen män fem procent och 2017 var andelen 11 procent. Kvinnornas andel var 95 respektive 89 procent under samma period. Kommunen betalar ut hemvårdsstöd till föräldrar som har barn under tre år, i vissa kommuner upp till fyra år. Hemvårdsstödet betalas ut under förutsättning att familjen inte nyttjar kommunal barnomsorg.

Tabell 12. Mottagare av hemvårdsstöd för barn efter kön 2010-2017

År	Antal		Könsfördelning, procent	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2010	746	41	95	5
2017	797	96	89	11

7.3 Flera män blir närståendevårdare

En kommun kan ordna vård av en äldre, handikappad eller sjuk person genom att ingå avtal om vård med en anhörig eller någon annan person som står den vårdbehövande nära. Kommunen betalar då ut stöd till vårdaren. Tabell 13 visar att fler män än kvinnor får närståendevård i alla åldersgrupper förutom 18-64 år där könsfördelningen är jämn. Av dem som vårdar är kvinnorna i majoritet.

Tabell 13. Stöd för närståendevård efter ålder och kön, antal personer 2017

			Könsfördelning, procent	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Vårdade under året totalt	**138**	**177**	**44**	**56**
Vårdade under året, 0-17 år	17	42	29	71
Vårdade under året, 18-64 år	52	51	50	50
Vårdade under året, 65-74 år	18	26	41	59
Vårdade under året, 75-84 år	29	32	48	52
Vårdade under året, 85 år och äldre	22	26	46	54
Vårdare sammanlagt	**205**	**95**	**68**	**32**

Vid jämförelse med 2010 kan vi konstatera att fördelningen till vissa delar har förskjutits. Andelen män som får närståendevård i åldern 18-64 år har stigit och är lika hög som kvinnornas. I åldern 65-84 år har andelen kvinnor stigit, medan andelen män har ökat i åldern 85 år och äldre.

Figur 24. Andel vårdade kvinnor och män efter åldersgrupp 2010-2017

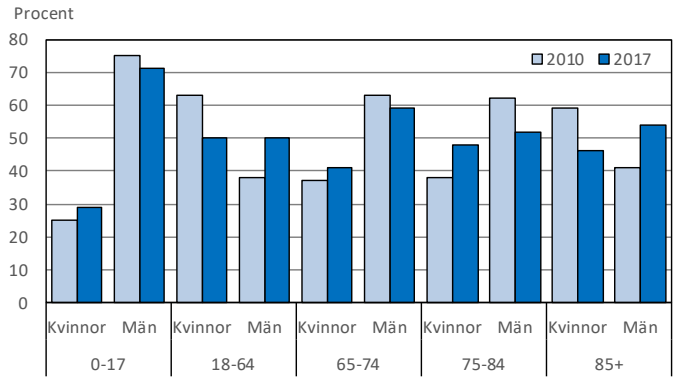

Totalt sett har de vårdade kvinnornas antal sjunkit medan männens har ökat. Detsamma har skett när det gäller de som vårdar. Färre kvinnor och fler män ställer upp som närståendevårdare 2017 jämfört med 2010.

7.4 Kvinnornas andel av sjukdagpenningarna har ökat

Över 1 800 personer tog emot sjukdagpenning 2017, varav nästan 65 procent är kvinnor och 35 procent män. År 2010 tog drygt 1 760 personer emot sjukdagpenning varav 62 procent var kvinnor och 38 procent män.

Tabell 14. Sjukdagpenningar efter kön 2010-2017

	Utbetalt belopp, euro			Ersatta dagar			Euro/dag	
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
2010	4 962 355	2 881 969	2 080 386	85 177	52 277	32 900	55	63
2017	5 163 677	3 120 326	2 043 351	84 721	53 452	31 269	58	65
Könsfördelning, procent								
2010		58	42		61	39		
2017		60	40		63	37		

Källa: FPA

Antalet ersatta dagar har minskat en aning sedan 2010 och uppgår nu till över 84 700. Kvinnornas andel utgör 63 procent och männens 37 procent. Det utbetalade beloppet, som nu ligger runt 5,2 miljoner, har ökat sedan 2010 med fyra procent. Kvinnornas utbetalade belopp ökade med åtta procent medan männens sjönk med två procent. Ser vi till det utbetalade eurobeloppet per dag är skillnaden mellan kvinna och man sju euro medan den 2010 var åtta euro.

Figur 25. Mottagare av sjukdagpenning efter ålder och kön 2010-2017

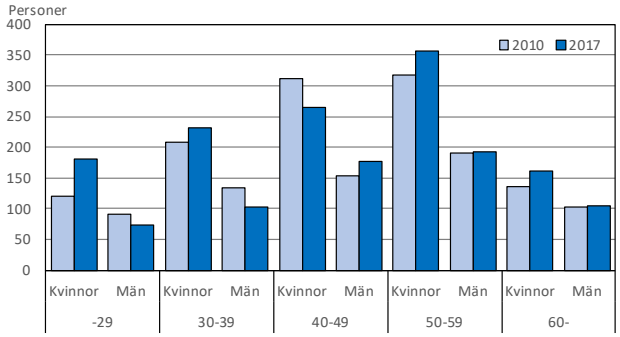

Källa: FPA

Figur 25 visar att fler kvinnor än män är sjukskrivna i alla åldersgrupper. Störst är skillnaderna bland 50-59-åringar och 30-39-åringar. År 2010 var skillnaden störst bland 40-49-åringar samt 50-59-åringar.

7.5 Ensamstående män är den största gruppen som får utkomststöd

Utkomststödet är avsett för nödvändiga utgifter i vardagen såsom bl a mat och kläder. Rätten till utkomststöd prövas genom en beräkning av inkomsterna och utgifterna varje månad. Under 2016 erhöll 467 hushåll utkomststöd, 343 hushåll utan barn och 124 hushåll med barn. Av hushåll utan barn utgör ensamstående kvinnor 34 procent och ensamstående män 58 procent. Gifta/samboendes andel är

åtta procent. Skillnaden för de ensamstående kvinnorna och männen med barn är högre, 54 procent för kvinnor respektive 14 procent för män. För gifta/samboende är andelen 32 procent.

Figur 26. Hushåll som erhållit utkomststöd 2016

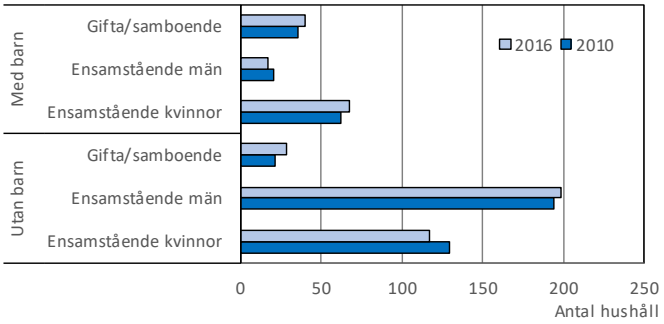

Källa: THL (Institutet för hälsa och välfärd)

Jämför vi med 2010 ser vi att ensamstående kvinnor utan barn har minskat med över nio procent, medan ensamstående män har ökat en aning. Ensamstående kvinnor med barn har däremot ökat 2016 med åtta procent jämfört med antalet kvinnor med barn 2010. Ensamstående män med barn har minskat något.

7.6 Majoritet kvinnor bland sjukpensionärerna

Tabell 15 visar att fler kvinnor än män är pensionärer. För ålders- och sjukpensionärer är kvinnornas andel 53-54 procent och männens 46-47 procent. Av dem som erhåller efterlevandepension utgör kvinnorna 84 och männen 16 procent.

Tabell 15. Pensionstagare och genomsnittliga pensioner per månad efter kön 2017, de vanligaste pensionsslagen

	Antal		Genomsn. totalpens. euro/månad		Kvinnors pens. i procent av mäns
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
Totalt	**4 006**	**3 522**	**1 479**	**2 045**	**72**
Ålderspensioner	3 505	3 125	1 550	2 172	71
Sjukpensioner	353	298	1 062	1 228	86
Efterlevandepension	1 000	196	1 752	1 653	106

Källa: FPA

Kvinnornas medelpension var 1 480 euro per månad, vilket var just över 70 procent av männens som var närmare 2 050 euro. Skillnaden var störst för ålderspensioner och något mindre för sjukpensioner. När det gäller efterlevandepensioner fick kvinnorna i genomsnitt något mera än männen, eftersom dessa till vissa delar baseras på männens inkomster. Jämför vi pensionerna 2017 med förhållandet 2010 ser vi att kvinnornas ålderspension har ökat med 25 procent medan männens har ökat med 17 procent. För sjukpensionerna har kvinnornas ökat med 11 procent och männens har minskat marginellt.

Figur 27. Genomsnittlig ålders- och sjukpension efter kön 2010-2017

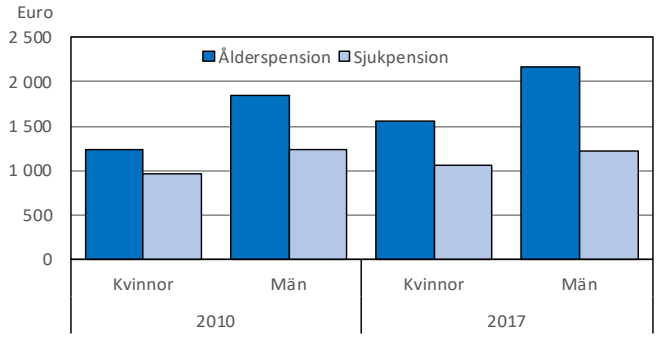

Källa: FPA

Tabell 16 visar pensionsmottagarna efter pensionsslag och ålder. Här ingår även deltidspension. Kvinnorna utgör en större andel sjukpensionärer, medan männen är flera bland de ålderspensionärer som är yngre än 64 år. Andelen kvinnor och män som mottar deltidspension är jämnt fördelade. Deltidspension tas främst ut i åldersgruppen 60-64 år.

Tabell 16. Antal pensionstagare efter pensionsslag, ålder och kön 2017

	Sjukpension		Deltidspension		Ålderspension	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-49	124	106	-	-	-	2
50-54	51	34	-	-	-	3
55-59	69	58	-	-	3	23
60-64	105	99	38	36	276	302
65+	4	1	5	6	3 226	2 795

Källa: FPA

Figur 28 visar andelen kvinnor och män av befolkningen som är pensionärer i olika åldrar. Det framgår att en större andel män än kvinnor har gått i pension i åldern 60-64 år medan det är en jämnare fördelning i de övriga åldersgrupperna.

Figur 28. Andel pensionstagare av befolkningen efter ålder och kön 2017

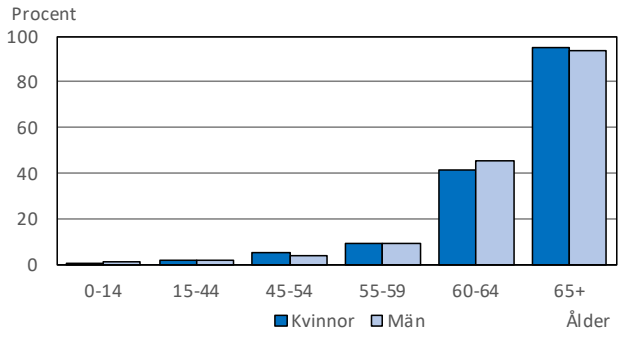

Källa: FPA